

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM
ET ROMANORUM
TEUBNERIANA

C. MUSONIUS RUFUS

RELIQUIAE

EDITIT

O. HENSE

LIPSIÆ

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

DIESES BUCH GEHÖRT

1175 14
VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG

DIE HELLENISCHE KULTUR

DARGESTELLT VON

FRITZ BAUMGARTEN, FRANZ POLAND, RICHARD WAGNER

Mit 7 farbigen Tafeln, 2 Karten und gegen 400 Abbildungen im Text
und auf 2 Doppeltafeln.

[X u. XVI 8.] gr. 8. 1905, geb. M. 10.—, in Leinw. geb. M. 12.—

Dem Bedürfnisse nach einer zusammenfassenden Darstellung der griechischen und in einem zweiten in Vorbereitung befindlichen Bände, der römischen Kultur in weiterem Umfange, als sie bisher vorliegt, will dies Werk Rechnung tragen. Die Verfasser, die sämtlich im praktischen Schuldienste stehen, haben es als ihre Aufgabe angesehen, die gesicherten Ergebnisse der neuere Forschung in einer für jeden Gebildeten faßlichen und lehrbaren Form darzubieten, unter besonderer Berücksichtigung der Bedürfnisse und der Ergebnisse des Unterrichts in den Oberklassen unserer höheren Schulen. Dem geschriebenen Wort tritt ergänzend und weiterführend ein reichhaltiger Bilderapparat zur Seite, der um so weniger fehlen durfte, je lebendiger und unmittelbarer gerade das Kulturleben des Altertums uns durch seine Denkmäler veranschaulicht wird.

„Ein Buch, das, ohne mit Geldpreise zu prahlen, die wissenschaftliche Tätigkeit der Verfasser beweist. Überall sind auch, bei der Behandlung des Einzelnen wie des des Schöpfung und der politischen Verhältnisse, die ersten Punkte eingehend abgehandelt. Die Darstellung ist meist knapp, aber inhaltreich, verständlich und gefällig. Trefflich ist gleich der kurze Abschnitt über Sprache und Religion in die Einleitung. Ganz wahrhaftig scheint mir die Behandlung der Kunst. Mit großer Maß Redaktionen, selten fälschlich, die für den Leser in der Luft stehen, weil ihm die Anschauungen fehlen. Was so sagen ist, wird nicht so gut gewählte Beispiele angestreift. Neben der schriftlichen Geschichte der Kunst kommt auch die Völkentwicklung zu vollen Recht. Das staatliche Leben, besonders in Athen, wird in allen seinen Beziehungen ausgearbeitet und dem nicht so ausführlich vorgeführt. Vergleiche mit späteren Verfassungen erleichtern oft das Verständnis. Die Schilderung des geistigen Lebens tritt besonders die gewaltigen Persönlichkeiten hervor, begnügt sich aber nicht mit bloßen Tatsachen und Urteilen, sondern führt, soweit möglich, auch Quellen an oder gibt Inhaltsangaben der einschlägigen Werke, die auch dem mit der griechischen Literatur unkenntlichen Leser ein Verständnis für die Bedeutung dieser Einzelheiten zutragen.“
(Hilfsquellen und Literaturg. 1906. 17)

„Das Buch war geradezu ein Bedürfnis. Nach den reichen Funden, die in den letzten Jahrzehnten Ausgrabungen, Entdeckungen und Papyri-funde in Griechenland, aus dem Indus, in Etrurien und Ägypten gebracht haben, mußten wir eine Darstellung, die wieder auf der Höhe der Zeit stand. Und diese haben nun die drei Verfasser in dem neuen Buche gegeben. ... tritt das dauernd Bedeutsame wieder vor die Augen, und der Leser erhält ein Verständnis für den Weltanschauung der griechischen Kultur.“
(Leipziger Post, 21. Dezember 1905.)

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Benseler-Kaegi: griech. Schulwörterbuch

Das griechische Wörterbuch von Beysler-Kaegi darf in der zwölften Auflage einen Anspruch erheben, das reichhaltigste, das Bestreueste der Schulen am besten widersprechende Wörterbuch zu sein. - Der Schriftstellerkreis ist viel größer als der anderer ähnlicher Wörterbücher; insbesondere sind in der neuesten Auflage das Wilamowitzsche griechische Lexikon vollständig und die griechischen Lyriker in Anspruch berücksichtigt. - Ebenso zeichnet sich das Buch durch sterscheitliche systematische Bearbeitung der Eigenheiten und durch vollständige Durchdringung des Formmaterials und der Orthographie aus. - In der Einleitung wird besonders der wissenschaftliche Begründetes, zugleich der den Schüler Verständlichen und Nützlichen und enthält eine alle Unzulänglichkeiten und alle überflüssigen griechischen Wörter, wie es andere Wörterbücher bieten.

Heinrich-Wagner: latein. Schulwörterb.

Sonder-Wörterbücher zu

Phädrus. V. A. N. Schönbach, 3. Aufl.
1899. 100 S. 1/2 Mk.

C. MVSONII RVFI
RELIQVIAE

EDIDIT

O. HENSE

MCMV
LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

888
m95h

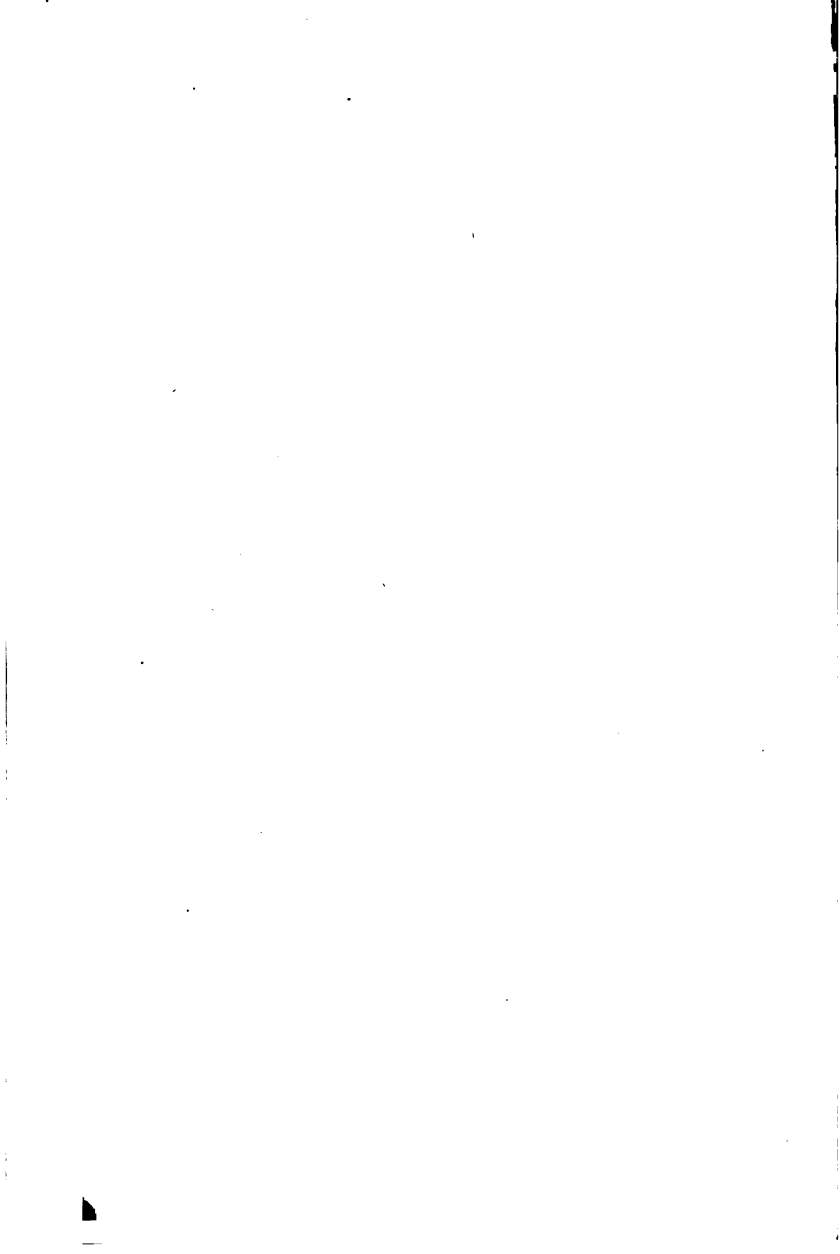
018 Ja 1835.

THEODORO GOMPERZ

S.

166878

PRAEFATIO.

Vt olim tertio Ioannis Stobaei volumini praemisimus Teletem Cynicum, sic quarto nunc viam muniat Musonius Stoicus. atque in adornanda hac editione, cui spatium bibliothecae Teubnerianae exemplaribus concessum egredi non liceret, hanc nobis scripsimus legem, ut ne quid inter fragmenta reciperemus nisi cui ipsum Musonii nomen vel Rufi cognomen a veteribus additum videbam. angustioribus autem his me terminis continui, non quod parvi aestimarem illorum studia, qui profecti a memorabili illo consensu, quem inter Clementem Alexandrinum et Musonii dissertationes intercedere a Ruhnkenio aliisque observatum est, ex paedagogi potissimum libris duobus posterioribus non nihil facundiae Musonianae recuperari posse probatum iverunt, sed quia quae hac via apte ad Musonium revocata sunt, missis argumentandi ambagibus legenti ingeri nequeunt. tempta, et experieris. tanta enim in Clementis oratione est philosophiae placitorum cum sacra scriptura religionisque christianae effatis confusio, ut si quis Musonio instaurando operam dederit remque ad felicem exitum adduxisse sibi visus erit, nihilo setius non tam philosophi membra concinnata quam Clementis corpus truncatum videat. sed fingamus illi contigisse, ut etiam aliis probaret quaecumque e paedagogi verborum contextu utpote a Musonio aliena resecari vel in marginem relegari iusserit sive verba singula vel commata sive etiam tota enuntiata, demus etiam hoc, feliciter eum ascivisse ex philo-

sophiae sermone, quod eorum loco quae exterminarat, ut probe procederet oratio, substitueret: vel sic novae, mihi crede, difficultates eum expectant. ne generalius loquar, rem exemplo declarabo. velut persuasit mihi Paulus Wendland, quo nostris diebus nemo fere felicius Musonii memoriam e Clemente locupletabat, paedagogi libri III caput sextum, ubi Clemens Stoicum illud Ὅτι μόνος πλούσιος ὁ σοφός ad hominem Christianum aptabat, non modo ab universa Stoicorum ratione sed fortasse ne a Musonii quidem disserendi genere alienum esse. neque enim me paenitet scripsisse, quibus olim et ipse proleg. Tel. p. LXIX huius ipsius capituli aliquot verba Cynicae esse originis et Musonianae conieci (p. 275 P. πλούσιος μὲν ὁ πολυκτημῶν ἔστω χρυσίῳ σεσαγμένος καθάπερ φασκόλιον ἐρρυπωμένον) et habeo hodie quibus ea quae, ut fontem Clementis aperiret, naviter Wendland et circumspecte in quaestionibus Musonianis Berolini publicatis a. 1886 p. 63 ss. eruit, etiam magis stabiliam. vide modo quae in initio capituli leguntur p. 274 P. μή πη ἄρα καὶ πρὸς ἡμᾶς φήσῃ τις, ὁ ἵππος αὐτοῦ πεντεκαίδεκα ταλάντων ἐστὶν ἄξιος ἢ τὸ χωρίον ἢ ὁ οἰκέτης ἢ τὸ χρυσίον, αὐτὸς δὲ χαλκῶν ἐστὶν οὐ τιμιώτερος τριῶν, quam apprime haec convenient eis quae offert M. Terentius Varro in Menippea quae inscribitur Περὶ ἐδεσμάτων fr. 404 B., ubi quanto pluris interdum servus taxetur quam ipse dominus inculcat his *nunc illum* (sc. *pistorem tuum bonum*) *qui norunt, volunt emere milibus centum, te qui novit nemo centussis* si minus ipso Menippo usus, certe Cynici cuiusdam vel Stoici exemplum imitatus. quod plane confirmatur etiam Galeni protreptici capite VI Cynicae sapientiae pleno, ubi occurrunt haec: καίτοι <γ> οὐκ αἰσχρὸν τὸν οἰκέτην μὲν ἐνλοτε δραχμῶν εἶναι μυρίων ἄξιον, αὐτὸν δὲ τὸν δεσπότην αὐτοῦ μηδὲ μιᾶς; καὶ τί λέγω μιᾶς; οὐδ' ἂν προῖκά τις τὸν τοιοῦτον λάβοι. sed licet etiam plura huius generis in promptu sint, num quis fidenter adseverabit apud Clementem cum Musonio sibi rem esse, non cum Stoico quovis alio? errandi periculo exemptum esse hoc suspicionum genus

ipse negavit Wendland *Philo und die kynisch-stoische diatr.* p. 73, qui iam pridem dubitaverat (quaest. Mus. p. 73) idemne Stoicus a Clemente in primo paedagogi libro exscriptus esset atque in altero et tertio. nobis, ut ingenue fatear, ne hoc quidem persuasum est, ea quae in duobus posterioribus libris sapientiam Stoicorum redolent ex dissertationibus Musonianis ea qua aliis placuit ratione repeti licere. nam primum per se veri vix simile est Clementem, cui ad tot nobilium ignobiliumve Stoicorum commentarios patuerit aditus, uni se Musonio vel potius Musonii discipulo addixisse. deinde Clementis cum Plutarcho consensum, cui multum tribuitur in hac quaestione, quis hodie ita interpretabitur cum Wendlando l. c. p. 54 ss., ut etiam Plutarchum a Musonio vel potius Musonii discipulo pendere existimet? probabilius est eum antiquioris scriptoris libros adiisse. maioris momenti est quod ne ea quidem, quae in Clemente cum Epicteto congruunt, propter hanc ipsam congruentiam Musonio, Epicteti magistro, tuto vindicare licet. velut si quis coniciat ex Musonio petivisse verba Clementem II 90 p. 224 P. οὐδὲ τὸν δάκτυλον ὥς ἔτυχε σαλεύειν τῷ σοφῷ ὁ λόγος ἐπιτρέπει, ὥς ὁμολογοῦσιν οἱ Στωϊκοί, fretus fortasse similitudine fragmenti Epictetei XV ed. Schenkl, huic opinioni diffidatur oportet propterea quia in tot fragmentis Musonii nomine vel Rufi signatis Stoici sapientis nisi semel mentio non fit, immo ne semel quidem. nam quod in Musonii fr. XXXIV legitur ἡ σοφόν, id spero mihi concedetur subditivum esse. nec casui hoc dabit qui reputarit ad sapientem etiam ab Epicteto raro provocari, certe non in fr. XV, quod cum Clemente comparari posse monuimus. sic enim ibi Epictetus: ἐπεὶ τοι φιλοσοφία φησὶν, οὐτι οὐδὲ τὸν δάκτυλον ἐκτείνειν εἰκῇ προσήκει. exemplo hoc patebit, qua cautione opus sit eis qui quidquid Stoicae originis offertur in Clementis paedagogi libris posterioribus ex Musonii sermonibus adsumptum esse crediderint. sed ut ad tertii libri capitulum sextum, unde defleximus, revertamur, hoc ne tamquam Musonianae dissertationis specimen legentibus proponerem Wendlandum

secutus, etiam aliae dissuasere causae. libet unam eius capituli periodum hic adscribere, quam Musonio olim tribuit Wendland varie uncinatam typorumque diversitate distinctam l. c. p. 64, 11—19, simul ut patefiat quantis viro docto opus fuerit machinis ad Musonium si dis placet suscitandum: ἄριστον γοῦν δογμάτων τοῦτο ἄδειν παρ' ἑκάστα χρή, ὥς ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ σώφρων ὢν καὶ δίκαιος [ἐν οὐρανῷ θησαυρίζει τὰ χρήματα. οὗτος ὁ τὰ ἐπίγεια καταπαλήσας καὶ πτωχοῖς ἐπιδόens τὸν ἀνῳλεθρον ἐξευρίσκει θησαυρόν, ἐνθα οὐ σῆς, οὐ ληστῆς] μακάριος [οὗτος] ὄντως, <ἐάν τε μέγας καὶ ἰσχυρὸς> ἐάν τε σμικρὸς καὶ ἀσθενὴς καὶ ἄδοξος ἦ, καὶ πλοῦτον ὄντως πλουτεῖ τὸν μέγιστον· ἐάν δὲ ἄρα πλουτῇ μὲν Κινύρα τε καὶ Μίδα μᾶλλον, ἢ δὲ ἄδικος καὶ ὑπερήφανος [καθ' ἅπερ ὁ ἐν τῇ πορφύρᾳ καὶ βύσσῳ τρυφᾷν καὶ τὸν Λάζαρον ὑπερηφανῶν] ἀθλίος τέ ἐστι καὶ ἀνικαρὸς ζῇ [καὶ οὐ ζήσεται]. voluit igitur haec concinnata esse vir doctus 'ex Musonii verbis Platonem (Leg. p. 660 E) imitantis et Clementis emblemate, qui hausit ex N. T.', cum ipse Plato Tyrtaei versum (fr. 12, 6 B.) respexisset. neque nego in Musonii dissertationibus haud ita raro Platonis verba adhibita esse Panaetio, ut videtur, vel Posidonio intercedente, quamquam ubi integra enuntiata aequae ad verbum transcripta sint frustra circumspicio. sed non minus certum hoc est, Platonem sive addito nomine sive detracto sexcenties a Clemente exscriptum esse etiam iis locis, quibus de Musonio cogitari omnino nequeat. ut aliquid dubitationis animo haereat qua via Platonis verba ad Clementem devenerint. sed accedit aliud. Platonis enim verba si memoria tenuisset Musonius, in fragmento XXXIV, quod cum Clemente contulit Wendland, non quod libris traditur τῶν μὲν Κροίσου καὶ Κινύρου θησαυρῶν πενίαν ἐσχάτην καταψηφιοῦμεθα κτέ. ille dedisset, sed quod reddendum erit Galeno Platonis haud immemori περὶ ψυχῆς παθ. p. 40, 20 ss. Marqu. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐθελήσειεν ἄλυπος εἶναι παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον; ἢ τίς οὐκ ἂν τοῦτο προέλοιτο τοῦ πλούτου Κινύρου τε καὶ Μίδου μᾶλλον; ubi non bene editor in contextu reliquit κινητοῦ τε καὶ μισροῦ

μᾶλλον, quamquam κινυροῦ in codice Laurentiano 74, 3 extare commemoravit ipse.

sed haec paucula satis erunt ad significandum quod volumus. nolui autem exspatiari longius nec scripsi haec ut vellicarem virum de Musonio meritissimum. hoc unum enim agimus ut apertum fiat, quaecumque sive ab ipso Wendlando sive a Conybeareo in Philonis de vita contemplativa libri editione (Ox. a. 1895) sive a Parkero (*Harvard stud.* XII p. 191 ss.) ex Clemente inter Musoniana referebantur, ea non ita se habere, ut sine sinuosis commentariis, quos contexere nunc in animo non est, tamquam Stoici fragmenta produci potuerint. non nescius sum, nonnulla huius generis et simpliciora esse et sua nitere probabilitate, velut quod a Wendlando l. c. p. 55 et ab Vsenero Epicur. p. 340, 20 adn. pariter Musonio vindicatum video verbum Clementis paed. II 14 p. 173 P. οὐδεις δ' ἐστὶ πένης εἰς τὰναγκαῖα. verum talia si fragmentis inseruissem, haud iniuria improbassent legentes, quod aliis eisque maiore fortasse cura dignis abstinerem. hoc autem pro certe adfirmarim, Musonii reliquias ita ut dubitatio absit ditari non posse nisi ab eo qui totam de auctoribus in paedagogo adhibitis quaestionem feliciter excusserit.

Iam nos convertimus ad ea quae in editionem recipimus. ipse autem Musonius libros, quantum scimus, non composuit. docendo ille ad famam dignationemque pervenit. Suidam enim s. Μουσώνιος Καπ., quo auctore ferebantur Musonii λόγοι διάφοροι φιλοσοφίας ἐχόμενοι, non magis audiendum esse quam Eunapium vit. soph. p. 454 Boiss.², qui γράμματα tribuere videtur non solum Menippo et Demetrio sed etiam Musonio, hodie, quamquam fuerat qui aliter iudicaret, pro explorato habent docti, cf. P. Wendland *Philo und die kynisch-stoische diatr.* p. 69 ab Arnim *Dio von Prusa* p. 176. relegamur igitur ad ea quae ab aliis auctoribus, maxime discipulis Musonii, de scholis et vita viri egregii memoriae tradita sunt. quorum primum merito obtinent locum Lucii dissertationum Musonianarum reliquiae Ioannis Stobaei opere conservatae. Lucii dico.

nam *Avxlov* vel potius *Avvxlov* lemma, quod bis olim oblatum erat a Stobaeo (cf. Elter de Ioannis Stobaei cod. Phot. p. 46) nunc semel servatum est II 15, 46 W. (Muson. p. 19, 15), etiam ad reliquas Stobaei eclogas maiores *Μουσωνλου* nomine inscriptas cogitandum esse postquam primus perspexit E. Rohde *ueber Lucians schrift Avóμος ἡ ὄνος* p. 26 adn. 1, et ego monui in Stobaei v. III p. 173, 4 adn. ambiguum non esse quin Stobaeus omnes illas eclogas sententiis quibusdam minoris ambitus vel apophthegmatis exceptis uni illi Lucio debeat, et concessit Wendland in commentatione Dielesio dicata p. 68. ubi ille nobis assentiens abiecta quam olim moverat dubitatione breviter significavit diatribas illas stili sermonisque proprietate adeo inter se consimiles esse, ut in errorem incideret, si quis eas ab uno eodemque auctore compositas esse negaret. fuit autem interim qui rem dedita opera ad exitum duceret. Theodorus enim Pflieger in dissertatione Friburgi Br. publicata a. 1897, cuius titulus est *Musonius bei Stobaeus*, sicut omnia quae ad solvendam hanc quaestionem pertinent argumenta probe excussit ita docuit circumspecte quam infirma esset sententia eorum qui ut olim Moser in Daubii Creuzerique studiis VI p. 81 eclogam *Avxlov* inscriptam a ceteris discordare putabant. nam licet concedendum sit in reliquis dissertationibus formam dialogi paulo esse remissiore quam in particula quadam sermonis Lucio in codicibus adscripti (p. 20, 6 — 21, 16), tamen dialogo, si verum quaeratur, ne reliquas quidem eclogas carere recte ille demonstrat. sententias vero si spectamus argumentandique rationem vel denique sermonis habitum, Lucii eclogam cum Musonianis reliquis ita conspirare evicit, ut dubitatio me iudice stirpitus evellatur. singulas autem observationes, quibus ille usus est, quem flebili sorte interim sibi litterisque amici ereptum esse lugent, si hoc loco ego eligere velim, vereor ne quae cunctis inest persuadendi vim obscurem magis quam illustrem. sed ut ipsis iudicare liceat legentibus, videant modo dicendi genus quod Lucius habet p. 21, 6 *καταλίζοντος δὲ*

καλῶς καὶ λυρῶντος, ἔτι δὲ ᾄδοντος quam congruat cum reliquis eclogis p. 41, 6 ὕδατος μὲν καὶ γῆς καὶ ἀέρος, ἔτι δὲ ἡλλοῦ p. 112, 17 s. φέρειν λιμὸν τε καὶ δῦσος, καὶ μετὰ τούτων δῖος, ἔτι δὲ πληγὰς καὶ πόνοους, vel componatur Lucii p. 20, 16 ἐνδεῶς καὶ παντάπασιν ἀσθενῶς cum p. 116, 15 κατεαγότες ὑπὸ τῆς τρυφῆς καὶ ἐκνευρισμένοι παντάπασιν, vel Lucii illud quod legitur p. 22, 1 τὸ ἔθος προτερεῖ τοῦ λόγου cum p. 74, 13 προτερεῖ τῆς γονέων πρὸς τέκνα φιλίας ἢ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα. denique comparentur Lucii verba p. 21, 19 πράττειν τὰ πράγματα κατὰ τὴν ὑφήγησιν τοῦ λόγου cum p. 60, 13 ἔργῳ ἐνδεικνύμενον ἅπερ ὑφηγεῖται ὁ λόγος. mitto alia huius generis quae enumeravit Pflieger p. 14 s. quamquam unum congruentiae exemplum idque notabilius ille nollem omisisset: τί οὖν, εἶπεν ὁ Μουσώνιος, ταῦτα μὲν ταύτῃ ἔχει legitur apud Lucium p. 21, 10 s. haec ipsa autem dicendi formula eisdem verbis recurrit in reliquis p. 10, 19 et 85, 13 τί οὖν; ταῦτα μὲν ταύτῃ ἔχει. conferantur praeterea p. 27, 11 ἐπεὶ οὖν ταῦτα φημι ταύτῃ ἔχειν κτέ. p. 38, 4. 73, 3 εἰ ταῦτα ταύτῃ ἔχει, p. 9, 13. 50, 15 τούτων δὲ ταύτῃ ἐχόντων, ut habeatur etiam collisionis vocalium exemplum tam in Lucii dissertatione quam in reliquis admissae. de hiatus autem in his eclogis paulo moderatius evitato quod olim summatim dixeram, id ita confirmavit Pflieger p. 18, ut quaecumque in ecloga Lucii observantur hiatus genera, ea in reliquis dissertationibus deprendi demonstraret ad unum omnia. quod tamen in his aliquanto plura comparent quam in illa, non mirabitur qui reputarit ea admittendi in brevi illo excerpto, quod vix duas hodie Teubnerianae editionis paginas compleat, facultatem non fuisse. sed nolumus fusius retractare quae ille recto iudicio exposuit. vel haec paucula quae adscripsimus qui probe taxarit, intelleget, putamus, verum vidisse Rohdium, cum Stobaei dissertationes Musonianas uni adtribueret Lucio. cuius nomen quod in opere Stobaeano non nisi semel bisve commemorabatur, id non magis nobis offensioni potest esse, quam quod semel tantum mentionem fieri videmus Theodori in Teleteis. nimi-

rum Ioannes vel gnomologus Ioanne antiquior legentium commodo ita se bene consuluisse existimavit, ut auctorem, cui Musonii dissertationes earumve particulas acceptas referebat, in duobus prioribus totius operis libris aliquotiens indicaret. plerumque igitur etiam ubi eundem Lucium exscriptum esse ex reliquarum dissertationum similitudine manifestum fit, satis ille habuit nomine *Λουκίου* detracto lemma posuisse tale *Μουσωνίου ἐκ τοῦ* . . . addita ipsius dissertationis inscriptione, quae in eis quibus hodie utimur libris semel tantum a librario omissa est (cf. p. 6). itaque desinant aliquando docti Pollionem istum, de quo Suidas aliquid tradidit, quasi Lucii aemulum Stobaei memoriae obtrudere, a qua ille, si codici Photiano fides erit, prorsus exclusus est.

videamus autem quid de Pollione hodie sciri possit. et ex ridiculo Suidae (s. v. *Πωλλίων*) errore Asinio Pollioni adscribentis *ἀπομνημονεύματα Μουσωνίου τοῦ φιλοσόφου* hoc quidem recte concludi putamus, etiam Pollionem nescio quem inter Rufi sectatores fuisse et eius apomnemoneumata composuisse. hoc autem cum Musonio commercium ex Pollionibus nobis notis nulli probabilius tribui posse quam Valerio Pollioni, Hadriani aequali, qui *φιλόσοφος* vocatur apud Suidam (s. *Πωλλίων Ἀλεξανδρεὺς*) nec fuit fortasse diversus ab eo qui inter M. Aurelii educatores memoratur a Capitolino (vit. M. Anton. 2, 3), post Kuesterum coniecerunt haud ita pauci, inter quos erat Welcker *kl. schr.* II p. 567 et Zeller *phil. d. Gr.* III 1³ p. 730 adn. et qua Musonius apud aequales inclaruerat auctoritate, per se ipsum minime mirum erit, si sermones quos ille variis occasionibus per annorum decursum sive Romae degens sive urbe exactus habuerat, non ab uno Lucio sed a duobus deinceps discipulis excepti digestique diversis nimirum temporibus in lucem prodierunt. quod negare non debuit Wendland. Demonactis apophthegmatorum praeter Lucianeam etiam alteram fuisse collectionem commonuerat Rohde l. c. p. 27 adn. utut autem de Pollione Musonii apomnemoneumatorum editore iudicabitur, nisi nuper vel Wend-

lando quadam tenuis (*beitr.* p. 69) imposuisse opinionem viderem Wytttenbachii, ego eius ne mentionem quidem. facerem. nam Lucium Stobaei cum Pollione apud Suidam commemorato ita copulari posse coniecerat Wytttenbach (*Stob. flor. v. IV App. p. 15 ed. Gaisf. Oxon. a. 1822*), ut Pollioni isti praenomen fuisse Lucium suspicaretur. in qua opinione quid laudari possit non reperio nisi quod quam perversum esset istud quod olim amplecti solebant conciliatricis ut ita dicam criseos genus hodie dudum explosum, suo tunc ille et luculento demonstravit exemplo. tenendum autem erit in Stobaei opere, nisi pinacographo Photiano fidem derogabimus, Pollionis mentionem factam non esse. lemmata enim quae ibi ad Musonium Rufum quodam modo pertinebant, Photius aut *Λουκίου* nomine, ut supra dixi, aut *Μουσωνίου* (p. 46 *Elt.*) aut denique *Ρούφου* (p. 48 *Elt.*) signare solet, ut tamen ex ordine quem pinacographus instituit simul et hoc adpareat, tam earum eclogarum quae *Λουκίου* inscriptae erant quam earum quae solum *Μουσωνίου* nomen ferebant minimum singulas in nostro Stobaeo perisse. *Ρούφου* autem cognomen, ut hoc praecipiam, ad eas tantummodo eclogas spectat quae inscriptae erant *Ρούφου ἐκ τῶν Ἐπικλήτου Περί φιλίας*. quod lemma quomodo interpretandum sit, Schweighausero Zelleroque ducibus recte exposuit R. Asmus in quaestionibus Epictet. Friburgi Br. editis a. 1888 p. 41 ss. errore quo Wytttenbachius se implicarat refutato. nisi igitur ex minoris ambitus fragmentis vel apophthegmatis sola Musonii nota signatis unum vel alterum ad Pollionis apomnemonemata revocare licebit (cf. e. gr. fragm. XXXVII. XLIX. L), vereor ne totum Pollionis opus hodie perierit. quod eo magis dolendum erit, si verum sit quod coniecit nuper ab Arnim *Dio von Prusa* p. 176, apomnemonemata Pollionis non ut Lucii dissertationes memoria tantummodo adiuvante conscripta videri sed notariorum sollertia ex ipsius Musonii ore ad verbum fideliter excepta. sed hoc quam recte posuerit vir doctus, non levis dubitatio est propterea quod incertum videtur Pollionis opere non nisi

diatribas scholasve Musonii traditas fuisse. notum est enim ἀπομνημονεύματα apud veteres commentarios appellari solere, quibus non modo dicta sed etiam facta hominis egregii enarrentur eaque memoriter, cf. Koepke *ueber die gattung der ἀπομνημονεύματα* Brandenburgi ed. a. 1857 p. 6. Hirzel *dial.* I p. 144 adn. 3. p. 145 adn. 3 p. 369 adn. 2 II p. 292 adn. 2. cui usui et convenit quod in catalogo librorum non unius Stoici διατριβῶν et ἀπομνημονευμάτων iuxta mentio fit, nec refragatur quod inter-dum hypomnemata nuncupantur neglegentius quae certo scimus apomnemoneumata fuisse.

Vt ad Lucium redeamus, in dissertationibus ab eo digestis non desunt, quibus aetas viri paulo accuratius definiatur. adulescentem enim eum sedisse apud praeceptorem, dum in insula Gyaro degit Musonius exul ibique auditur magna frequentia, ex sermonis de exilio reliquiis putant elucere. nam qui ibi commemoratur p. 44, 5 Σπαρτιατικὸς οὗτος ὁ Λακεδαιμόνιος, eum esse C. Iulium Spartiacum, Neronis aequalem, probabiliter demonstravit Buecheler *mus. Rhen.* LIII p. 166 s. itaque quae de se ipse dicit Musonius apud Lucium p. 49, 10 ss. ἀλλ' ἐγώ σοι οὐ δοκῶ εἶναι φηγάς; ἄρ' οὖν ἐστέρημαι παρρησίας κτέ., ea ad exilium spectant, quo ille damnatus erat a Nerone, idque ipsum coniecerat Wendland quaeest. *Mus.* p. 35 adn. 1. accedit quod sermo qui inscribitur Ὅτι φιλοσοφητέον καὶ βασιλεῦσιν p. 32 ss. ante annum 106 p. Chr. habitus esse putandus est. nam disserit Musonius cum Syriae quodam regulo. ἦσαν γὰρ ἔτι τότε, ut Lucii verba (p. 32, 5) afferam, ἐν Συρίᾳ βασιλεῖς Ῥωμαίων ὑπήκοοι. reges autem, quod feliciter doctis in memoriam vocavit Rohde l. c., capta Damasco in Syria ultra illum annum non duraverunt, cf. Marquardt *röm. staatsverw.*² I p. 405. ergo scholis Musonii Lucius interfuerit intra a. 65, quo in exilium pulsus erat Rufus, et saeculi finem. crediderim autem Musonium aliquamdiu ab eo auditum esse. nam si praeteriens illi vacasset, vix scripsisset qualia legimus p. 94, 4 ss. Περὶ δὲ τροφῆς εἰώθει (sc. ὁ Μουσώ-

νιος) μὲν πολλάκις λέγειν καὶ πάνυ ἐντεταμένως ὥς οὐ περὶ μικροῦ πράγματος . . . ἅπαξ δὲ ποτε τῶν ἄλλων ἀφόμενος λόγων, οὗς ἐκάστοτε διεξήγει, τοιάδε τινὰ εἶπεν. cf. 98, 17 ss. quo autem altius se in mitem Musonii sapientiam insinuerat, eo magis optabat Lucius, ne imago doctoris infessae, quam animo conceperat, oblivione extingueretur. digere igitur coeperit et ad posteritatis memoriam componere magistri sermones quos sibi inculcaverat sed notariorum arte non adiutus. editi tamen sunt vix ante Musoni mortem. nam ut mittam verendum fuisse Lucio, ne forte offenderet virum sibi carum, si sermones, quos ille 'placita Stoicorum aemulatus' scholis solum modo destinaverat, publici iuris fecisset, certum est protrepticum illum, quo Syriae regulus ad studium philosophiae excitatur, a Lucio non compositum esse ante a. 106 p. Chr. nam quo tempore eum composuit, eo Syriae reges sceptrum non iam obtinuisse modo ipsius Lucii verbis indicatum est. post illum autem annum num inter vivos fuerit Musonius, iure dubitabit qui meminerit iam a. 65 tanta eum nominis claritudine fuisse, ut expelleretur. vides iam quo in statu res sit. quamquam terminus, ante quem Lucius dissertationes Musonianas publicavit, certo finire nequit, vix tamen errabimus, si eas circa decimum fere annum alterius saeculi emissas esse censebimus. quae ratio confirmatur eo, quod ubi de Musonio loquitur Lucius, non loquitur nisi praeterito verbi posito, nec usquam comparet vestigium, cui insistens superstitem etiam tunc fuisse praeceptorem demonstres. tunc autem cum editi sunt sermones, haud paucos puto praeterlapsos fuisse annos, ex quo Lucius fuerat inter Rufi auditores. certe plus semel ille fatetur non nimis religiose se reddere verba magistri sed libertate quadam uti in redintegrandae sermonum memoria. sic enim interpretari licet formulas tales p. 76, 16 τότε μὲν δὴ τοιαῦτά τινα εἶπεν (sc. ὁ Μουσώνιος) p. 94, 9 τοιάδε τινὰ εἶπεν p. 31, 11 ταῦτα μὲν καὶ τοιαῦθ' ἕτερα εἶπε τότε κτέ., cf. etiam 8, 16. 41, 4. nec dubito quin etiam plures legerentur, nisi totiens dissertationum clausulas amputasset gnomologus.

denique observantur labentis graecitatis indicia, quibus haec de viri aetate sententia probabilis fiat. huc referre licet ἡδω p. 103, 5, ἀξιοξηλότατον p. 81, 7, θατέρον θάτερον p. 16, 12, ὄρεα p. 30, 5. 116, 20, εἰς ἄγαν p. 57, 12, διπλάσιω p. 75, 1, τεθνηξόμενον p. 75, 1 (cf. Arr. Epict. diss. I 1, 32), verbi βιώω praesentis temporis formas, velut βιοῖ (ubi frustra βιῶ Meineke) p. 89, 17, βιοῦν p. 89, 17 (cf. Arr. Epict. diss. IV 1, 49) al., βιοῦντα p. 59, 17. item memorabile est fortasse quod ἐγγύς vel ἐγγύτερον etiam dativo struitur p. 79, 1. 107, 10. sed cave credas Lucium ἔγγιον (cf. p. 4 adn. 9) scripsisse, quod damnat Phrynichus, vel κεράμεος, vel, ut olim putabant, δίκαιος etiam pro feminino genere adhibuisse (cf. p. 14 adn. 10). quod autem cum Meinekio et Wachsmuthio ex codice L retinui concinnitatis quadam specie fallaci seductus p. 18, 14 εὐποιεῖν μὲν θέλειν, κακοποιεῖν δὲ μὴ θέλειν, id quantocius scribi volo divisim, ut legitur p. 91, 16 εὖ ποιοίη, quamquam concinnius alibi loquitur Lucius velut p. 32, 16 s. εὐεργετοῦνται μὲν . . . κακοποιοῦνται δὲ vel p. 61, 17 εὖ ἢ κακῶς τι ποιῶν.

Haec si recte exposita sunt, vereor ne a Lucio Stobaei diversus fuerit Lucius ille, quem inter Herodis Attici familiares fuisse Musonioque 'Tyrio' operam dedisse testatur Philostratus vit. soph. II 1, 9. quamquam primo quidem obtutu parum credibile videatur tam a Stobaeo quam a Philostrato 'Lucium' quendam quasi Musonii sectatorem commemorari, ut non unus idemque intellegendus sit. accedit quod in Philostrati verbis Μουσωνίῳ δὲ τῷ Τυρίῳ προσφιλοσοφήσας (sc. Λούκιος) istud Τυρίῳ per se ipsum aliqua tenus suspectum videtur, quandoquidem Musonii Tyrii alibi nec vola nec vestigium exstat. neque igitur mirum est cum aliorum tum Rohdii Zellerique plausum tulisse elegantem Olearii emendationem Τυρίῳ satis leniter inmutantis in Τύρρηνῳ. at vel sic temporum rationes nos retinent quominus sententiae multis probatae assentiamur. esto enim, paulisper concedatur Musonii de exilio sermonem, quem supra ad prius Musonii exilium rettulimus, potius ad alterum referendum esse (denuo enim

ille relegatus est a Vespasiano), ut Spartiacus iste fortasse alius fuerit atque Neronis aequalis, tamen incredibile est eundem Lucium, qui olim de exilio sermonem ex Musonio audierat, Romae degisse, sicut vult Philostratus l. c., imp. M. Aurelio, id est post a. 161. erroris igitur insimulatus est Philostratus a Zellero *die phil. d. Gr.* III 1³ p. 691 aliisque. sed eadem difficultate laborant etiam reliqua quae de Lucio suo narrat Philostratus. immoderatus enim ille dolor Herodis et maeror, quem ut mitigaret operam dedisse Lucius ille traditur a Philostrato (l. c. II 1, 8), ad Regillam uxorem pertinebat. hanc autem amisit Atticus a. fere 160/61. ergo si quis ad inferiora descendens tempora Lucium sumat octodecim fere annos natum Musonii de exilio sermonem audisse demum a. 78 (Titus enim Musonium de altero exilio revocavit), vel sic statuatur necesse erit centum annos pluresve vixisse Lucium, si modo Herodis luctum consolabatur. quid ergo est? aut distinguendus erit Lucius Philostrati ab altero, aut, si idem est, quae a Philostrato narrantur recto talo stare non possunt. sed utrum verum sit, eum vix fugiet qui attentius legerit Lucii haec verba consolatoria: ὦ Ἡρώδη, πᾶν τὸ ἀποχρῶν μεσότητι ὄρισται, καὶ ὑπὲρ τούτου πολλὰ μὲν ἤκουσα Μουσωνίου διαλεγόμενου, πολλὰ δὲ αὐτὸς διείλεγμαi, καὶ σοῦ δὲ ἡκροάμην ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐπαινοῦντος αὐτὸ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅτε δὴ καὶ τοὺς ποταμοὺς ἐκέλευες μέσους τῆς ὀχθῆς ρεῖν. ἀλλὰ μὴν νῦν ποῦ ταῦτα; σεαυτοῦ γὰρ ἐκπεσὼν ἄξια τοῦ πενθεῖσθαι πράττεis περὶ τῇ δόξῃ κινδυνεύων. apparet enim ut temperet, non ut tollat maerorem, Herodi suadere Lucium. hoc autem Peripateticum magis quam Stoicum prodit nec satis convenit cum eis quae Lucius Stobaei praecipit p. 10, 15 ss. κρατεῖν μὲν ὀργῆς, μὴ κρατεῖσθαι δ' ὑπὸ λύπης, κρείττονα δὲ πάθους παντὸς εἶναι. ταῦτα δ' ὁ φιλόσοφος παρεγγυᾷ λόγος vel p. 18, 10 ἐθιστέον δὲ μὴ ταπεινοῦσθαι πρὸς συμφορὰν μηδεμίαν. facere igitur non possum quin Attici amicum a Musonii Stoici discipulo secernendum putem.

Vidimus etiam sagaces viros a vero deerrasse, cum

Philostrati de Lucio memoriam et Lucii dissertationes Musonianas inter se coniungere studerent. quid quod nuper inventus est qui animum induceret controversiam ita componere, ut sermonum reliquias a Stobaeo servatas ab Epicteti magistro abiudicaret Musonioque Tyrio, quem Traiani coniecit vel Hadriani aetate floruisse, vindicaret. vix credibile videatur serio haec prolata esse, sunt tamen prolata in annali Americano *Harvard studies* vol. VII (a. 1896) p. 123 ss. confutatur autem viri docti opinio vel una Rohdii observatione identidem nobis commemorata, qua ille aperuit sermonem, quo Syriae rex ad philosophiam impellitur, habitum esse a Musonio ante a. 106, ut redarguendis argumentis, si tamen sunt argumenta, quibus sententiam suam fulcire conabatur Parker, operae pretium vix feceris. etenim praetervidit vir doctus, quod nunc adnotatione nostra inspecta quivis animadvertet, Musonii sapientiae, quam exceperat Lucius, non modo cum Epicteti dissertationibus, quod desiderabat Parker, vel cum Seneca aliisque sed etiam cum prioris aevi Stoicis, si minus cum Antipatro Tarsensi at cum Panaetio Posidoniove cognationem intercedere tamque artam, ut colore Romano, quem exspectabat Parker, minus quam Graeco tinctos esse Lucii sermones consentaneum sit. nec dubitaverim quin aliter iudicaturus fuerit vir doctus, si ea quae Wendland propter ipsum Musonium vel ego Teletem Bionemve potissimum spectans olim de diatribarum auctoribus eorumque communi disserendi tramite exposueramus, paulo propius inspexisset. desisset, opinamur, mirari quod nunc miratur Ulixis memorem esse equitem Romanum in sermone de exilio, vel inter philosophos Heracliti, Socratis mundani, Diogenis Cynici vel denique Euripidis inter poetas. nihil horum insolitum est in hoc sermonum genere, vide modo quae nos singulis locis commentarioli instar adscribenda curavimus. nec magis inexpectatum est quod ubi de matrimonio disserit Musonius Alcestidis fabulae (cf. Chrysippi fr. mor. 478. 482 Arn. Arr. diss. Epict. II 22, 11. fr. XXIV Schenkl) mentionem inicit, nam hoc et

ipsum offensioni fuit Parkero, vel quod ad Pythagoram ille provocavit aut Socratem aut Cratetem. sed selecta quaedam exempla afferimus quibus patefiat, quam ex mera opinandi libidine procreata sint ista quibus vir doctus dissertationes Lucii cura digestas Musonio Volsiniensi abrogari posse putavit. plura si quis desideret, quibus quae ille disputavit ad irritum redigantur, legat quaeso quae recte et prudenter contra Parkerum commonuit Carolus Sittl *neue philol. rundschau* a. 1897 p. 301. nobis hoc unum addere liceat, similitudinem quam ille inter Lucii dissertationes et Arriani Epicteteas vel Musonii fragmenta minora intercedere negaverat, nunc ita adnotatione nostra ante oculos positam esse ut vel Parkeri desiderium expleri crediderim. ceterum magis ego fortasse mirarer, quod quasi in clara luce caecutivit vir acutus, nisi scirem vel Meinekium, quid Stoicum hoc vel paene Cynicum genus scriptionis admitteret quid respueret, adeo interdum dubitasse, ut ubi Theognidis aliquot versus, qui etiam Parkero scrupulum iniecerunt, paulo prolixius ornamenti loco adhibitos esse videbat, totum locum (p. 61, 20) uncis damnaret. utinam reputasset praeter Euripidem aliosque non nullos poetas ab huius generis auctoribus etiam Theognidem haud ita raro in partem vocari (cf. Telet. p. 31, 13. 34, 8).

Edidi igitur Lucii dissertationes quantumque poteram emendavi atque illustravi. fore autem ut ordo restituatur, quo olim legebantur sermonum reliquiae, paucis locis exceptis spes hodie abicienda est. eam igitur dispositionem secutus sum quae a generalioribus descendens ad praecepta specialia re ipsa commendari videbatur. in adnotatione superiore hoc potissimum mihi curae fuit, ut Clementis Alexandrini cum Lucio consensum collectis quam plurimis exemplis illustrarem, nam usus est Clemens Lucii operis exemplari pleno et integro eoque quo gnomologi vel excerptoris Stobaeani lectiones suppleri interdum vel corrigi possint (cf. adn. p. 65, 10. 100, 3. 106, 9. 111, 9). cetera quae adieci profutura puto si quis de fontibus Musonii quaerat. praetuli igitur eos scriptorum locos qui non tam rerum quam verborum

similitudine adlicerent. quamquam in tali delectu, quantumcumque erit, pauci sibi ipsi satis facient. quotiens librum in manum resumpserint, erit quod vel addi vel demi malint. neque igitur ignoramus Philonem Alexandrinum saepe et utiliter cum Musonio comparari posse, quod peculiaribus suis de Philone commentationibus demonstravit Wendland. at si saepius adscripsissem Philonea, nedum si compilassem copias Wendlandi, non modo nimis intumisset adnotatio sed infarcienda fuisset etiam sententiarum farragine Musonii valde dissimili. interim commentariolo nostro apparere puto, quam recte suspicati sint a Panaetii potissimum vel Posidonii sapientia pendere Musonium (cf. Schmekel *die philos. der mittl. Stoa* p. 401). a qua observatione non discrepat quod Lucii de matrimonio commentarii plus semel etiam cum Antipatro Tarsensi conspirant, Diogenis Babylonii discipulo et ipso. consensus huius memorabilis a Praechtero quoque nuper observati quae adtulimus exempla, ea nescio an augeri possint nonnullis, uno certe eoque ad comprobandum quod diximus efficaciore. eum enim qui communi civium salute neglecta non nisi sui ipsius commodi rationem habeat, lupo vel cuicumque ferarum differre negat Musonius p. 72, 6 ss. *εἰ μὲν γὰρ φῆς, ὡς τὸ αὐτοῦ σκεπτέον μόνον, ἀποφαλνεις τὸν ἄνθρωπον λύκου μηδὲν διαφέροντα μηδ' ἄλλον θηρίου τῶν ἀγριωτάτων μηδενός, ἅπερ ἀπὸ βίας καὶ πλεονεξίας πέφυκε ζῆν κτέ.* cum his comparare iuvat quae Antipater Tarsensis in longiore *Περὶ γάμου* fragmento, de cuius emendatione nuper bene meruit ab Arnim Stoicorum vet. fr. v. III p. 254 ss., matrimonium et ipse spectans scripserat p. 255, 5 *τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ πρώτων καθηκόντων νομίζουσι τὸ συγκραθῆναι εἰς γάμον, πᾶν μὲν τὸ τῇ φύσει ἐπιβάλλον σπεύδοντες ἐπιτελεῖν* (cf. Muson. p. 71, 10), *πολὺ δὲ μάλιστα τὸ εἰς τὴν τῆς πατρίδος σωτηρίαν καὶ αὐξήσιν ἀνῆκον* (cf. Muson. p. 73, 12) *καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν τῶν θεῶν τιμὴν. εἰ γὰρ ἐκλείποι τὸ γένος* (cf. Muson. p. 73, 12 s.), *τίς τοῖς θεοῖς θύσει; λύκοι τινὲς ἢ ταυροκτόνων γένος λεόντων*. non nego sententiarum conexum, quo apud hunc

luporum leonumve, apud illum luporum aliarumque beluarum mentio fit, paulo diversum esse, sed qui reliquas Musonii cum Antipatro congruentias non neglexerit, is puto etiam hac singulari bestiarum commemoratione ita utetur ut Musonium suspicetur aut sua ipsius lectione cognitum habuisse Antipatri librum aut, quod veri fortasse similis erit, intercedentibus aliis. sed explicatius de fontibus Musoni disserere nec libet mihi hodie nec vacat. iamiam enim aurem mihi vellunt, ne diutius sinam in scriniis latere quae mihi ad Stobaei editionem aliquando absolvendam elaborata sunt.

Lucii autem dissertationum reliquiis subieci Musoni fragmenta minora a diversis scriptoribus tradita. pauciora haec sunt numero quam quae olim legentibus obtulerat I. Venhuizen Peerlkamp, qui perutiliter ante nos edidit C. Musonii Rufi reliquias Harlemi a. 1822 copiosis animadversionibus additis. sciendum est autem sicut semel etiam in Lucii dissertationibus ita bis in his minoribus frustulis deceptum esse virum doctum Stobaei editione, qua uti coactus erat, Tiguri publicata a Gesnero a. 1559.

In appendicem ut par est relegavimus epistulas Musonio suppositas, quarum eam quae a Musonio ad Pancratidem de liberis ad philosophiam instituendis missa traditur in codice Mazarineo 611 A, quamquam variis Musonii coloribus vel sententiis ornata est, nihilominus subditiciam esse inter doctos constat. de mutuis autem Musonii et Apollonii Tyanensis epistolis a Philostrato traditis, quibus ultimum appendiculae locum adsignavimus, ita erravit Suidas s. *Μουσώνιος Κατ.*, ut Volsiniensem intellegeret, quamquam ea diserte ad Musonium Babylonium quem vocat rettulit Philostratus. neque enim posse dubitari quin easdem respexerit Suidas epistulas, quas etiamnunc legimus apud Philostratum, recte monuit Westermann de epist. scriptoribus gr. comment. VI (Lips. ed. a. 1853) p. 7. utut autem de Babylonio illo statuatur, nugas istas epistolicas a C. Musonio Rufo alienas esse quovis pignore adfirmo.

Antequam veterum de vita Musonii testimonia hic

collecta proponam, fortasse haud abs re erit praeter Lucium et Pollionem, de quibus supra diximus, etiam alios commemorare, quos in Musoni consuetudinem se dedisse sciamus. quamquam post ea quae nostris diebus Schenkellii Bonhoefferique sollerti cura exposita sunt aptius duco de Epicteto, qui nomine suo gloriam praeceptoris paene obscuraverit, nihil dicere quam tanto viro minus digna. sed afferatur Fundanus, qui in Plutarchi *περὶ ἀσκησίας* libro ita disserit, ut non modo Stoicum se esse compluriens patefaciat Senecamque citet (cf. Hirzel *der dial.* II p. 169 adn. 1) sed etiam ab ipsius Musonii praecepto disputationis suae exordium sumat p. 453 D. quod exordium qui curatius legerit καὶ μὴν ὃν γε μεμνήμεθα Μουσωνίου καλῶν ἔν ἐστιν, ὃ Σύλλα, τὸ δεῖν αἰετὶ θεραπευμένους βιοῦν τοὺς σφῆζεσθαι μέλλοντας, sentiet opinor Fundanum Musoni doctrinam non primis labris degustasse sed sitienter imbibisse. grata igitur repetit memoria horas illas quibus ex viri venerabilis ore commode dicta audierat. quod adfert, id non disconvenit eis quae data occasione etiam Lucii disputationibus inculcantur, velut p. 61, 15. Fundanus autem, cuius meminit Plutarchus etiam de tranquill. animi c. 1, nullus alius est quam ille, ad quem C. Plinius complures dedit epistulas, C. Minicius Fundanus, consul a. 107, proconsul Asiae imp. Hadriano. sed quae certo sciri possunt de hoc viro, diligenter composita sunt a Dessavio prosop. imp. Rom. II p. 377.

Etiam C. Plinius ut erat Fundani amicus ita Musonii admiratorem se prodit in epistula ad Iulium Genitorem missa (III 11). quae verba hic integra adscribere placet, simul ut appareat Artemidorus quam strenue soceri sapientiae se addixerit. est autem idem locus, quo praenomen Cai Musonio fuisse hodie comperimus solo III 11, 5 Muell.: 'nam et C. Musonium, socerum eius (sc. Artemidori), quantum licitum est per aetatem, cum admiratione dilexi et Artemidorum ipsum iam tum, cum in Syria tribunus militarem, arta familiaritate complexus sum idque primum non nullius indolis dedi specimen, quod virum aut sapientem

aut proximum simillimumque sapienti intellegere sum visus. (6) nam ex omnibus, qui nunc se philosophos vocant, vix unum aut alterum inuenies tanta sinceritate, tanta veritate. mitto, qua patientia corporis hiemes iuxta et aestates ferat, ut nullis laboribus cedat, ut nihil in cibo, in potu voluptatibus tribuat, ut oculos animumque contineat. (7) sunt haec magna, sed in alio, in hoc vero minima, si ceteris virtutibus comparentur, quibus meruit, ut a C. Musonio ex omnibus omnium ordinum adsectatoribus gener adsumeretur. et scriptae sunt tertii libri Pliniani epistolae a. 101—102, Mommseni si confidas observationibus (Hermæ v. III p. 40 ss.), a quo quod ad tertium librum attinet vix dissentire video Iulium Asbach mus. Rhen. XXXVI p. 49. inter vivos autem tunc fuisse Musonium ex Plinii verbis effici nequit. nam praeterquam quod de Musonio Plinius non loquitur nisi praeterito usus, vereor ne laudibus philosophi modo cum admiratione memorati ipse obtrectaturus fuerit, si eo superstite talia scripsisset de Artemidoro: 'ex omnibus, qui nunc se philosophos vocant, vix unum aut alterum inuenies tanta sinceritate, tanta veritate.'

Complures alios Musonii sectatores qui cognoscere cupit, adeat Frontonis ad Verum epist. I 1 p. 115 Nab., ubi leguntur haec: 'quid nostra memoria Euphrates, Dio, Timocrates, Athenodotus? quid horum magister Musonius? nonne summa facundia praediti, neque minus sapientiae quam eloquentiae gloria incluti exstiterunt?' horum qui primo loco nominatur, Euphrates Stoicus, etsi Musonio magistro usus esse traditur unius, quod sciam, Frontonis testimonio, tempora tamen non obstant quominus Musonii auditoribus adnumeretur, quamquam antiquioribus. nam aetate ille Musonio non minor multo videtur fuisse, si tamen Timocrates et Musonii discipulus perhibetur et auditor Euphratis (cf. Philostr. vit. soph. I 25, 5). quae autem Plinius de humanitate Euphratis narrat et comitate, ea facile ipsius Musonii imaginem in memoriam revocant: 'insectatur vitia, non homines, nec castigat errantes sed

emendat' (epist. I 10, 7). neque enim dissident ab eis quae Musonio tribuuntur a Lucio p. 54, 10 ss. vel p. 56, 6 ss. ceterum hanc non in ultimis laudum esse putes Musonii, quod inter asseclas habuerat et eum quem pleniore ore praedicarent tam Plinius quam Epictetus (cf. Arr. Epict. diss. III 15, 8. IV 8, 17).

Dio Prusaeus num merito Rufi discipulis a Frontone adgregetur, poterit fortasse dubitari, cum Dionem πρὸς Μουσώνιον scripsisse sciamus ex Synesio.*) quamquam hanc orationem aliquanto minus acerbitalis spirasse quam alteram illam eodem teste κατὰ τῶν φιλοσόφων habitam ipsa titulorum discrepantia apparet, suoque iure negavit ab Arnim *Dio von Prusa* p. 151 Dioni πρὸς Μουσώνιον declamanti inimicitias intercessisse cum viro spectatissimo graviores. attamen cum haec oratio a Synesio in eodem sententiarum conexu una cum altera illa vehementiore philosophorum incusatione commemoretur nec dubium sit quod ab Henrico Weilio (*études sur l'antiquité grecque* Paris. ed. a. 1900 p. 158) fere intellectum video, Musonium aut iam cum reliquis philosophis a. 71 in exilium secuisse, aut si de excepto tunc Musonio verum rettulit Xiphilinus, paulo tamen post a Vespasiano Roma Italiaque pulsum esse et ipsum, merito credemus oratione sua Dionem in Musonii quasdam voces contumaciores vel nimiae libertatis tunc suspectas immodestius invectum esse. etiam de libro Musoniano quem impugnarit Dio cogitari posse Arnimio vix concedo (cf. p. IX). postquam autem duobus fere lustris interlapsis Musonius ab imp. Tito, quod Eusebii

---

* Synesii Dio p. 321, 1 ss. Dind.: ἀλλ' οὗτός γε (sc. Δίων) πλείστα δὴ καὶ μάλιστα σοφιστῶν εἰς φιλοσόφους τε καὶ φιλοσοφίαν ἀπηναισχύντηκεν. ἅτε γάρ, οἶμαι, φύσεως λαγὼν ἐχούσης ἰσχύν, καὶ τὸ ζητορεῦν αὐτὸ ἡλήθευεν, ἀμεινον ἀναπεπεισμένος εἶναι τοῦ ζῆν κατὰ φιλοσοφίαν τὸ ζῆν κατὰ τὰς κοινὰς ὑπολήψεις· ὅθεν ὁ τε κατὰ τῶν φιλοσόφων ἀντὶ λόγου ἐσπουδάσθη, σφόδρα ἀπηγκωνισμένος καὶ οὐδὲν σχῆμα δυνήσας, καὶ ὁ πρὸς Μουσώνιον ἔτερος τοιοῦτος, οὐ προσγυμναζόμενον τῷ τόπῳ τοῦ Δίωνος, ἀλλ' ἐκ διαθέσεως γράφοντος, ὥς ἐγὼ σφόδρα δισχυρεῖ ζομαι· κτέ.

chronicis constat, de exilio revocatus est, Dionem eorum quae olim paulo procacius in virum venerandum dixerat ita paenituit, ut in oratione Rhodiaca, quam tunc ipsum habitam esse probabile est (cf. Arnim l. c. p. 218), summis eum laudibus honoraret. hoc testimonium cum propter Dionem tum propter ipsum Musonium (cf. Arnim 216) valde memorabile hic adscribo: or. XXXI § 122 vol. I p. 254, 23 ss. Arn. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ θεῶνται τὴν καλὴν ταύτην θέαν (sc. gladiatorum) ὑπ' αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν, οὗ τὸν Διονύσου ἐπὶ τὴν ὀρχήστραν τιθέασιν· ὥστε πολλὰκις ἐν αὐτοῖς τινα σφάττεσθαι τοῖς θρόνοις, οὗ τὸν ἱεροφάντην καὶ τοὺς ἄλλους ἱερεῖς ἀνάγκη καθίζειν. καὶ τὸν εἰπόντα περὶ τούτου φιλόσοφον καὶ νοουθετήσαντα αὐτοὺς οὐκ ἀπεδέξαντο οὐδὲ ἐπῆνεσαν, ἀλλ' οὕτως ἐδυσχέραναν, ὥστε ἐκείνους ὄντα μὲν γένει Ῥωμαίων μηδενὸς ὕστερον, δόξαν δὲ τηλικαύτην ἔχοντα ἡλικίης οὐδεὶς ἐκ πάντων πολλοῦ τετύχηκεν, ὁμολογούμενον δὲ μόνον μάλιστα μετὰ τοὺς ἀρχαίους ἀκολούθως βεβιωκέναι τοῖς λόγοις, καταλιπεῖν τὴν πόλιν καὶ μᾶλλον ἐλίσσθαι διατρέβειν ἀλλαχόσε τῆς Ἑλλάδος. vides quanta veneratione virum antea a se violatum Dio tunc prosecutus sit. quae animi conversio quomodo explicanda erit? an sola temporum mutatione eam factam putabimus Titique erga philosophos benivolentia? paene vereor ne de Dionis moribus sic iniquius quam par est iudicemus. putes enim eum ideo potissimum iuvenilis immodestiae paenituisse, quod ipse interim maturior factus non sine pudore intellexerat, quanti aestimandus esset praeclarus ille magister, cuius scholis ipse aliquando intererat.

Etiam Timocratem et Athenodotum Musonii disciplina usos esse solus testatur Fronto. Timocratem, obiter si legas quae scripsit Philostratus de vita soph. I 25, 5, putare sane possis omnia debere Euphrati Tyrio: ἦν μὲν γὰρ ἐκ τοῦ Πόντου ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ ἦν αὐτῷ πατὴρ Ἡράκλεια τὰ Ἑλλήνων ἐπαινοῦντες, ἐφιλοσόφει δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς ἱατρικοὺς τῶν λόγων, εἰδὼς εὖ τὰς Ἱπποκράτους τε καὶ Δημοκρίτου δόξας, ἐπεὶ δὲ ἤκουσεν Εὐφράτου τοῦ Τυρρίου, πλήρεσιν ἰστίοις ἐς τὴν ἐκείνου φιλοσοφίαν ἀφῆκεν.

sed quoniam et Polemonis sophistae et Demonactis praeceptor fuisse traditur Timocrates (cf. Philostratus vit. soph. I 25, 5 Lucianus Demon. 3), eum circa a. 105 floruisse recte collegit Rohde l. c. p. 26 adn. 1, ut computatis temporum rationibus nihil impediamur, quominus Frontois testimonio confisi eum etiam Musonii scholis aliquantis per interfuisse dicamus. de Athenodoto autem quod testatur Fronto, id eo minus licet in dubitationem vocare, quod ille ipsius erat Frontois magister. idemque fortasse est cuius meminit Marcus εἰς αὐτόν I 13.

De vita Musonii quamquam nec multa sunt quae promere possum nec fere novitate inventorum insignia, tamen ne quid desideretur quod ad rem pertineat, veterum scriptorum de Musonio testimonia hic breviter componi volo exceptis eis quorum iam alia de causa mentio iniecta est. velut Plinii modo quod adscripsi de Cai praenomine testimonium (p. XX s.) non itero.

Ac 'Tusci generis' fuisse Musonium testatur Tacitus ann. XIV 59, item *Μουσώνιον τὸν Τυρρηνόν* commemorat Philostratus vit. Apoll. VII 16, horum verba infra adferam plenius. quo patre qua in urbe Etruriae natus sit tradit Suidas l. c. *Μουσώνιος Καπλιωνος, Τυρρηνὸς πόλεως Βουλσινίου*, et haec de Volsiniis memoria firmatur musei Vaticani tabula marmorea, cuius titulum priorem hic adscribo ex C. I. L. VI 537

R(ufius) Festus v(ir) c(larissimus) de se ad deam Nort[am].

Festus, Musoni suboles prolesque Avieni,
unde tui latices traxerunt, Caesia, nomen,
Nortia, te veneror, Lari cretus Vulsiniensi,
Romam habitans, gemino proconsulis auctus honor[e],
carmina multa serens, vitam insons, integer aev(u)m,
coniugio laetus Placidae numeroque frequenti
natorum exultans. vivax sit spiritus ollis!
cetera composita fatorum lege trahentur.

Rufius Festus igitur Volsiniis et ipse ortus inter maiores suos fuisse gloriatur Musonium philosophum, cuius memoriam quam pie coluerint Rufii, non solum nomine elucet

quod a Rufi cognomine derivatum esse patet. nam proavi exemplum, ut videtur, secuti Stoicam disciplinam magni aestimare illi pergebant, certe interpretes Arati, idque quadam tenus confirmari etiam eis, quae de fato dixit Avienus tituli versu extremo, monuit Fridericus Marx in Wissowae encyclop. s. v. Avienus p. 2387 s.

Equestris dignitatis fuit Musonius, ut commonet Tacitus hist. III 81: 'Musonius Rufus equestris ordinis, studium philosophiae et placita Stoicorum aemulatus'. floruit autem Neronis temporibus, quod praeter Tacitum complures testantur, velut Eusebius chron. vol. I p. 156 Sch.: *ὁμολῶς δὲ Μουσώνιος καὶ Πλούταρχος φιλόσοφοι ἐγνωρίζοντο* (vers. Arm. sub a. 2081; Hieron. s. a. 2084; chron. Pasch. p. 450, 9), Suidas s. v. *Μουσώνιος* ... *διαλεκτικὸς φιλόσοφος καὶ Στωικός, γεγονὼς ἐπὶ Νέρωνος πτέ.* credibile igitur etiam Thraseae Paeti consuetudine eum usum esse (cf. fr. XLIII) sic ut Bareae Sorani, cui etiam prodito et occiso fidem insigniter praestitit, vel Rubellii Plauti, quem firmasse ferebatur philosophus contra periculum a Nerone imminens. rem tangit Tacitus ann. XIV 59: 'sunt, qui alios a socero nuntios venisse (sc. a. 62 Rubellio Plauto in Asia degenti) ferant, tamquam nihil atrox immineret; doctoresque sapientiae, Coeranum Graeci, Musonium Tusci generis, constantiam opperientdae mortis pro incerta et trepida vita suasisse.' cum quo consilio apte componas Musonii fr. XXVIII et XXXV. sed Rutilius ille, cum quo iocatus esse dicitur a Plutarcho (Muson. fr. XXXVII), num fuerit C. Rutilius Gallicus, Neronis aequalis, ambiguum est.

De exilio Musonii referentes Cornelius Tacitus et Cassius Dio inter se consentiunt. cf. Tacitus ann. XV 71: 'Verginium <Flavum et Musonium (haec add. Walther)> Rufum claritudo nominis expulit (sc. a. 65): nam Verginius studia iuvenum eloquentiae, Musonius praeceptis sapientiae fovebat'. Cassius Dio ep. l. LXII 27 Boiss.: *Ροῦφος μέντοι Μουσώνιος ὁ φιλόσοφος ἐπὶ τοῦτοις ἐφυγαδέυθη.* Ioannes Antiochenus exc. e Dione deriv. p. 755, 84 Boiss.: *Μουσώ-*

νίον τε καὶ Κορνοῦτον μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἀποκτεῖναι, τῆς δὲ Ῥώμης ἐξήλασεν· ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐπικαλῶν, ὅτι δὲ σοφοὶ καὶ ἄριστοι βίον ἐγενέσθην. ad hanc relegationem, non ad alterum exilium, quo a Vespasiano multatus est, pertinent, ut iam supra monui, ea quae suum ipsius exilium spectans edisserit Musonius apud Lucium p. 49, 10 ss.: ἀλλ' ἐγὼ σοι οὐ δοκῶ εἶναι φυγὰς; ἄρ' οὖν ἐστέρημαι παρρησίας; ἄρα ἀφῆρημαι τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀ φρονῶ λέγειν; ἤδη δέ με εἶδες ἢ σὺ ἢ ἕτερος ὑποπτήσσοντά τω ὅτι φεύγω; ἢ χειρόν ἔχειν τὰ πράγματα νομίζοντα νῦν ἢ πρότερον; ἀλλ' οὐδὲ μὰ Δία λυπούμενον ἢ ἀθυμοῦντα διὰ τὴν φυγὴν φάλης ἂν ἑωρακέναι με. καὶ γὰρ εἰ τὴν πατρίδα τις [ἡμᾶς] ἀφῆρηται, τό γε δύνασθαι φέρειν φυγὴν οὐκ ἀφῆρηται. neque igitur mirum quod etiam a posteris quanam ratio inter principem et philosophum fuerit compluriens commemoratur. audiatur Themistius or. VII 94 a Dind.: τοιγαροῦν Νέρωνος μὲν αἰδίδιμος ἢ πρὸς Μουσώνιον ἐπιείκεια, πρὸς Ἀλέξανδρον δὲ ὑπὲρ Καλλισθένους ἔτι καὶ νῦν ἀγανακτούμεν. idem or. VI 72 d: Πλάτωνα γοῦν ἐπὶ πρᾶσσε Διονύσιος καὶ Νέρων Μουσώνιον ἐξεκέρυττε καὶ εἶργε τὸν ἐκ Τυάωνων ὁ ἀδελφοκτόνος. denique or. XXXIV c. 15: καλῶς Νέρωνα ἀπετρέπετο Μουσώνιος κιθαρωδοῦντα. ipsius exilii infortunio inclaruisse Musonium etiam Lucianus commemorat de Peregr. morte c. 18: πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο κλεινὸν αὐτοῦ (sc. Περειγρίνου) καὶ διὰ στόματος ἦν ἅπανιν, ὁ φιλόσοφος διὰ τὴν παρρησίαν καὶ τὴν ἄγαν ἐλευθερίαν ἐξελαθεῖς· καὶ προσήλανε κατὰ τοῦτο τῷ Μουσωνίῳ· καὶ Δίῳνι καὶ Ἐπικτήτῳ καὶ εἴ τις ἄλλος ἐν περιστάσει τοιαύτῃ ἐγένετο, ubi in scholiis p. 248 ed. Iacobitz adnotantur haec: <ὅτι Μουσώνιος καὶ Δίων καὶ Ἐπικτήτος (haec add. cod. Par.)> κυνικοὶ καὶ οὔτοι (καὶ οὔτοι om. Par.) ἢ καὶ ἄλλως φιλόσοφοι ἐλέγχειν ἔργον πεποιημένοι. denique Iuliani Caesaris testimonium, cuius posterius paucula verba adscita sunt p. 49, 12, hic exscribendi locus est, epist. ad Themistium p. 343, 7 ss. 22 ss. Hertl. ἀλλ' ἐπεὶ δὲ πάλιν εἰκόκαμεν εἰς τὸν θεωρηματικὸν ὁρμήσαντες βίον τούτῳ παραβάλλειν τὸν πρακτικόν, ἐξ ἀρχῆς παραιτησαμένου καὶ σοῦ

τὴν σύγκρισιν, αὐτῶν ἐκείνων, ὧν ἐπεμνήσθης, Ἀρείου, Νικολάου, Θρασύλλου καὶ Μουσωνίου μνημονεύσω . . . . καὶ Μουσώνιος ἐξ ὧν ἔπαθεν ἀνδρείως καὶ νῆ Δί' ἤνεγκεν ἐγκρατῶς τὴν τῶν τυράννων ὁμότητα γέγονε γνώριμος, ἴσως οὐκ ἔλαττον εὐδαιμονῶν ἐκείνων τῶν τὰς μεγάλας ἐπιτροπευσάντων βασιλείας.

Manifesto falsum est quod s. v. Μουσώνιος Καπίτανος legimus apud Suidam: διὰ γοῦν τὴν παρορησίαν καὶ τὸ ἐλεγκτικὸν καὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἐλευθερίας ὑπὸ Νέρωνος ἀναιρεῖται, quamquam id s. v. Κορνοῦτος iteratur sic: γεγινώς ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Νέρωνος καὶ πρὸς αὐτοῦ ἀναιρεθεὶς σὺν τῷ Μουσωνίῳ. et secum ipse pugnat Suidas cum iterat verba Iuliani φεύγειν αὐτὸν ἐπέταττε Νέρων infra nobis plenius adscribenda. rectius Ioannes Antiochenus exc. e Dione deriv. p. 755, 84 Boiss. cuius verba modo attulimus. Zellero autem si credimus *phil. der Gr.*³ III 1 p. 730 adn., ansam erroris Suidae dederit Iustinus apolog. II 8 patrol. Gr. t. VI p. 457 Migne: καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν Στωϊκῶν δὲ δογμάτων, ἐπειδὴ καὶ τὸν ἡθικὸν λόγον κόσμιοι γεγόνασιν, ὥς καὶ ἐν τισιν οἱ ποιηταὶ διὰ τὸ ἔμφυτον παντὶ γένει ἀνθρώπων σπέρμα τοῦ λόγου μεμισῆσθαι καὶ πεφονεύσθαι οἶδαμεν. Ἡράκλειτον μὲν, ὥς προέφημεν, καὶ Μουσώνιον δὲ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς καὶ ἄλλους οἶδαμεν. ὥς γὰρ ἐσημᾶναμεν, πάντας τοὺς καὶν ὁπωσδήποτε κατὰ λόγον βιοῦν σπουδάζοντας καὶ κακίαν φεύγειν μισεῖσθαι αἰὲ ἐνήργησαν οἱ δαίμονες. in his quod legitur ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς non nimis urgendum erit, si tamen apologias Iustini a. 150 scriptas esse veri simile est recteque nos supra diximus post primi saeculi finem Musonium vix iam fuisse.

Relegatus est autem Musonius a Nerone in Gyarum insulam, cuius inhospitalitati subvenit ille fonte aquae purae feliciter invento. et peregrinatus in insula hunc ipsum fontem agnovisse sibi visus est Ludovicus Ross *reisen auf den inseln des ägäischen meeres* II (Stutgardiae ed. a. 1843) p. 171.*) tantam autem nominis famam tunc

*) Rossii verba adpono: 'Südlich, dem Städtchen gegenüber,

iam assecutus erat Rufus, ut in tristem insulam, in qua mures ferrum rodere aiebant, sponte undique conflueret hominum multitudo ad philosophum audiendum. testis est Philostratus vit. Apoll. VII 16: καὶ μὴν καὶ Μουσώνιον τὸν Τυρρηνὸν πολλὰ τῇ ἀρχῇ ἐναντιωθέντα τῇ νήσῳ ξυνέσχευ (sc. Νέρων), ἧ ὄνομα Γύαρα, καὶ οὕτω τι τῶν σοφιστῶν τούτων ἤτιους Ἕλληνες, ὥς τότε μὲν κατὰ ξυνουσίαν αὐτοῦ ἐσπλεῖν πάντας, νυνὶ δὲ κατὰ ἱστορίαν τῆς κρήνης· ἐν γὰρ τῇ νήσῳ ἀνύδρῳ οὕσῃ πρότερον εὖρημα Μουσωνίου κρήνη ἐγένετο, ἣν ἄδουσιν Ἕλληνες, ὅσα Ἑλικῶνι τὴν τοῦ ἵππου. cui adiungatur Iuliani Caesaris epistula Θεοδώρῳ ἀρχιερεῖ missa, quam plene edidit A. Papadopulos Kerameus mus. Rhen. XLII p. 24: ἃ δ' οὖν ἐπῆνεσα διαφερόντως, ταῦτα εἰπεῖν οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι· πρῶτον μὲν, ὅτι τὴν παροιμίαν, ἣν εἰς ἡμᾶς ὁ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμὼν πεπαρώνηκεν, εἴ γε τὸν τοιοῦτον ἡγεμόνα χρὴ καλεῖν ἀλλὰ μὴ τύραννον, οὕτω βαρέως ἠνεγκας, οὐδὲν ἡγούμενος τούτων εἰς σέ γεγενῆσθαι· τό γε μὴν τῇ πόλει βοηθεῖν ἐκείνῃ βούλεσθαι καὶ προθυμειῖσθαι, περὶ ἣν ἐποιήσω τὰς διατριβάς, ἐναργές ἐστι φιλοσόφου γνώμης τεκμήριον· ὥστε μοι δοκεῖ τὸ μὲν πρότερον Σωκράτει προσήκειν, τὸ δεύτερον δέ, οἶμαι, Μουσωνίῳ· ἐκείνος μὲν γὰρ ἔφη, ὅτι μὴ θεμιτὸν ἄνδρα σπουδαῖον πρὸς τοῦ τῶν χειρόνων καὶ φράτων βλαβῆναι, ὁ δὲ ἐπεμέλετο Γυάρων, ὁπηνίκα φεύγειν αὐτὸν ἐπέταττε Νέρων. extrema autem verba, quibus Gyari curam habuisse Musonium item testatur Iulianus, cum s. v. Μουσώνιος Καπλίτωνος negligentius exciperet Suidas, pro ὁ δὲ ἐπεμέλετο Γυάρων posuit ὁ δὲ ἐπεμέλετο βαρῶν addita etiam interpretatione nominis depravati hac τουτέστι, τειχῶν. βάρεις γὰρ τὰ τεῖχη vel sub v. βάρεις plenior illa βάρεις· πλοῖα, τεῖχη, στοᾶς, ἀυλαί, πύργοι, σφαῖραι. ὁ δὲ ἐπεμέλετο

tritt an dem Berghange eine klare und kühle Quelle aus dem Felsen hervor, von deren antiker Einfassung noch einige Steine mit dem daran klebenden alten Stuck erhalten sind.' ibidem hoc adnotatur: 'Wahrscheinlich ist es diese Quelle, welche der Stoiker Musonius während seiner Verbannung nach Gyarus berühmt machte.'

βαρῶν, τουτέστι πειχῶν. dici autem vix potest quam ludificarit criticorum acumen Suidae contextus, quo munus publicum a Musonio administratum (ἐπεμέλετο βάρειν) significari certatim demonstrare pergebant inde a Scaligero usque ad Buechelerum, quamquam hic quidem non sine nota dubitationis et modeste (mus. Rhen. XLI p. 1). quae conamina, nisi fumum dare voles ex fulgore, hodie praestat tacere. ad nihilum venerunt omnia scriptura vera a. 1885 a Papadopulo in lucem protracta. prolixius tamen rem enarravit Salomo Reinach *Sur un témoignage de Suidas relatif à Musonius Rufus Comptes rendus de l'Acad. des Inscr.* t. XIII Paris. 1886 p. 339 ss.

Ad posteros venit fama constantiae illius, qua exilium toleravit Musonius principisque inhumanitati mentis quietem opposuit in tuto collocatae. quo autem magis res percrebruit, eo proclivius suboriri poterant etiam rumores fidei sublestioris. inter hos nescio an fuerit narratio ista, qua Musonium cum aliis damnatis iussu Neronis Isthmum fodisse ferebant, velut Philostratus vit. Apollon. V 19: ἐκεῖνος (sc. Δημήτριος) καὶ Μουσωνίῳ ἔφρασκεν ἐντετυχημένοι περὶ τὸν Ἰσθμὸν δεδεμένῳ τε καὶ κεκελευσμένῳ ὁρύττειν, καὶ αὐτὸς μὲν ἐπευφημῆσαι τὰ εἰκότα, τὸν δὲ ἔχεσθαι τῆς σμινύης καὶ ἐρωμένως τῇ γῇ ἐμβάλλειν, ἀνακύψαντα δὲ 'λυπῶ σε' φάναι 'ὦ Δημήτριε, τὸν Ἰσθμὸν ὁρύττων τῇ Ἑλλάδι; εἰ δὲ καὶ κιθαροδοῦντά με εἶδες, ὥσπερ Νέρωνα, τί ἂν ἔπαθες;' καὶ ἐάσθω τὰ Μουσωνίου πλείω ὄντα καὶ θαυμασιώτερα, ὥς μὴ δοκοῖν θρασύνεσθαι πρὸς τὸν ἀμελῶς αὐτὰ εἰπόντα. omitto eam fuisse veterum litteratorum consuetudinem, ut illustrioris nominis viros aequales et non aequales miro modo inter se convenire ingenii acumine quasi concertare facerent. sed accuratius examinanti Philostrati narratiuncula ideo suspicionem movebit, quod Musonium miserandi partes Demetrio datae a Cynico, qualem quidem ex Seneca cognovimus, alienae sunt. adice quod Demetrio cum Musonio vix erat familiaritas. ea enim si fuisset, vix ille Egnatium Celerem contra Musonii accusationem 'ambitiosius quam honestius'

defendisset. nec augetur rei fides eo, quod in Ps.-Luciani dialogo qui inscribitur *Νέρων ἡ περὶ τῆς ὀρυχῆς τοῦ Ἴσθμου*, quo ad consilium Isthmi perfodiendi respicitur, non Demetrius sed Menecrates Lemnius cum Musonio colloquitur. apparet igitur modo huic modo illi interlocutoris personam tributam esse, ut ipsa colloquendi occasio incertior fiat. nec probavit mihi Kayser Ps.-Luciani dialogum Philostrato vindicandum esse Neronis aequali (cf. Bergk *fünf abh.* p. 183, Hirzel *der dial.* II p. 340). denique quae de Nerone disserentem fecit Musonium auctor dialogi, ea fallimur aut eum humanitate philosophi aliunde cognita parum concordant. haec considerans verum vidisse arbitror Hirzelium l. c. p. 245, cum totam Musonii Isthmo fodiendo operantis traditionem ficticiam esse iudicaret.

Non magis credibile puto quod apud eundem Philostratum legimus vit. Apoll. IV 35: *Νέρων οὐ ξυνεχῶρει φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ περιεργον αὐτῷ χρῆμα οἱ φιλοσοφοῦντες ἐφαίνοντο καὶ μαντικὴν συσκιάζοντες, καὶ ἡχθῆ ποτὲ ὁ τριβῶν ἐς δικαστήριον, ὡς μαντικῆς σχῆμα. ἐὼ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ Μουσώνιος ὁ Βαβυλώνιος, ἀνὴρ Ἀπολλωνίου μόνου δεύτερος ἐδέσθη ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἐκεῖ μένων ἐκινδύνευσεν, ἀπέθανε δ' ἂν τὸ ἐπὶ τῷ δήσαντι, εἰ μὴ σφόδρα ἔρρωτο.* nam testimonio huic de Musonio in carcerem coniecto crudeliterque vincto fidem opinor derogabis, si reputaveris in vinculis custodiaque habitum esse Musonium a solo tradi Philostrato et ita quidem, ut huic priori loco haereat mirus ille Musonius ὁ Βαβυλώνιος, alteri autem IV 46, ubi dicitur *Μουσώνιος κατελιγμένους ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις τοῦ Νέρωνος*, additum sit fictum istud et infictum Musonii cum Apollonio Tyanensi epistularum commercium, quod in calce libelli nos adiecimus. mihi autem num omnino inter notos habuerit Musonius Stoicus Apollonium Tyanensem ambiguum est. nam quae Suidas s. v. *Μουσώνιος* offert γνῶριμος δ' Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως καὶ ἄλλων πολλῶν. πρὸς ὃν καὶ ἐπιστολαὶ φέρονται Ἀπολλωνίου, κάκεινου πρὸς Ἀπολλώνιον, ea ex ipso Philostrato

hausta esse iam supra monuimus. epistolia autem si adulterina sunt (sunt enim utroque indignissima), vereor ne et ea quae de Musonio in vincula condito narrantur suspectiora fiant. de Musonio 'Babylonio' autem, quem priore loco commemorat Philostratus, dubia res est. utrumque sane, et Tyrium, de quo supra monuimus, et Babylonium, eo pacto ad Volsiniensem referri posse opinatur Hirzel (*der dial.* II p. 245 adn. 1), ut Tyria patria et Babylonia inter fabellas habeatur, quibus vita philosophi, qui diu in ore hominum fuerit*), posteriore tempore obscurata sit. at de Pythagorae patria commenta, quibus vir doctus ad hanc de Musonio suspicionem confirmandam utitur, numne ea apte comparari possunt? nam ut consentaneum est exstitisse qui Pythagorae doctrinam reconditiorem eiusque praecepta a moribus Graecorum alieniora e remotissimo quoque fonte repeterent ipsumque philosophum Tyri patria orientali oriundum sibi fingerent (cf. Zeller *phil. der Gr.* I⁴ p. 271), ita risum, vereor, movisset audientibus si quis in Stoici trita ac vulgari sapientia orientis arcana odorari voluisset. nihilo tamen plus apud me valet ea ratio qua olim Petrus Nieuwland in commentatione de vita Musonii Perlkampianae editioni praemissa Babylonium istum cum Volsiniensi confundi posse putabat, nam quae apud Philostratum leguntur *Μουσώνιος* ὁ *Βαβυλώνιος*, ea ex *Μ.* ὁ *Βουλσίλιος* vel ὁ *Καπίτωνος* depravata esse suspicatus est. optio difficilis erit inter has coniecturas, quarum neutra eam prae se ferat probabilitatis

---

*) Musonium nostrum respici puto etiam ab Himerio or. XXIII 21 p. 95, 3 Duebn.: οἷαν τύχην ἀνθ' οἷων ἐλπίδων ὁ δαίμων μου κατεψήφισται. θρηνῶ νῦν ὃν δεινότερον ἤλπισα Μινουκιανοῦ φθέρξασθαι, σεμνότερον δὲ Νικαγόρου, Πλουτάρχου δὲ ἐνγλωττότερον, Μουσωνίου δὲ φιλοσοφώτερον, Σέξτον δὲ καρτερικώτερον, πάντων δ' ὁμοῦ τῶν προγόνων λαμπρότερόν τε καὶ κρείττονα. quamquam scio non defuisse qui aliter iudicarent. ceterum non rarum Musonii erat nomen. suorum temporum aequalem, Stoicum philosophum et ipsum, commemorat Longinus ap. Porphyrium de vita Plotini 20 p. 19, 16 Mueller.

speciem, qua merito acquiescas. nisi igitur Volsiniensem et Babylonium internosci volemus (cf. Hamaker lect. Philostr. p. 115), Philostratus, qui de vita Tyanensis scripserit non ante saeculi alterius finem, errores hoc loco commisit quibus probabiliter explicandis me imparem esse fatear.

Iam a Philostrati memoria dubia vel obscura ad Cornelii Taciti fidem probatam revertamur. hic autem Musonium a. 69 sapientia sua et facundia inter belli civilis tumultus ridicule deusum esse sic testatur hist. III 81: 'miscuerat se legatis (sc. a senatu ad Antonium missis) Musonius Rufus equestris ordinis, studium philosophiae et placita Stoicorum aemulatus, coeptabatque permixtus manipulis bona pacis ac belli discrimina disserens armatos monere. idque plerisque ludibrio, pluribus taedio; nec deerant qui propellerent proculcarentque, ni admonitu modestissimi cuiusque et aliis minitantibus omisisset intempestivam sapientiam.' in urbem igitur redierat Rufus a. 69, a Galba, ut videtur, de exilio revocatus (cf. Muson. fr. XLVII).

Exeunte anno eodem accusatur P. Egnatius Celer a Musonio in senatu. audi Tacitum hist. IV 10: 'tum in-
vectus est Musonius Rufus in P. Celerem, a quo Baream Soranum falso testimonio circumventum arguebat. ea cognitione renovari odia accusationem videbantur. sed vilis et nocens reus protegi non poterat: quippe Sorani sancta memoria; Celer professus sapientiam, dein testis in Baream, cuius se magistrum ferebat, proditor corruptorque amicitiae. proximus dies causae destinatur; nec tam Musonius aut Publius quam Priscus et Marcellus ceterique, motis ad ultionem animis, exspectabantur.' deinde hist. IV 40: 'repeti inde cognitionem inter Musonium Rufum et Publium Celerem placuit, damnatusque Publius et Sorani manibus satis factum. insignis publica severitate dies ne privatim quidem laude caruit. iustum officium explesse Musonius videbatur, diversa fama de Demetrio Cynicam sectam professo, quod manifestum reum ambitiosius quam honestius defendisset; ipsi Publio neque animus in periculis neque oratio suppeditavit.' denique schol. ad Iuvenal.

sat. I 33: 'Soranum Baream Celer philosophus magister ipsius apud Neronem scelere delationis occidit, et ipse postea (a. 70) sub Vespasiano hoc ipsum Musonio Rufo accusante damnatus est.'

De altero Musonii exilio breviter monui supra. ac Muciano suasore Vespasianum philosophos uno excepto Musonio ex urbe pepulisse a. 71 tradit Cassius Dio epit. l. LXVI 13 p. 146 Boiss.: ὡς δ' οὖν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκ τῶν στωικῶν καλουμένων λόγων προαχθέντες, μεθ' ὧν καὶ Δημήτριος ὁ κυνικός, συχνὰ καὶ οὐκ ἐπιτήδεια τοῖς παροῦσι δημοσίᾳ, τῷ τῆς φιλοσοφίας προσχῆματι καταχρώμενοι, διέλεγοντο, καὶ τούτου καὶ ὑποδιέφθειρόν τινας, ἔπεισεν ὁ Μουκιανὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν πάντας τοὺς τοιοῦτους ἐκ τῆς πόλεως ἐκβαλεῖν, εἰπὼν ὀργῇ μᾶλλον ἢ φιλολογίᾳ τινὶ πολλὰ κατ' αὐτῶν. ib. p. 148: καὶ πάντας αὐτίκα τοὺς φιλοσόφους ὁ Οὐεσπασιανός, πλὴν τοῦ Μουσωνίου, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξέβαλε, τὸν δὲ δὴ Δημήτριον καὶ τὸν Ὀστιλιανὸν καὶ ἐς νήσους κατέκλεισε. inde Zonaras epit. hist. XI 17 vol. III p. 54, 3 ss. Dind.: κατηγορεῖν δὲ ὁ Μουκιανὸς τῶν φιλοσόφων πολλὴν ποιησάμενος ἔπεισε τὸν Οὐεσπασιανὸν ἐξελάσαι αὐτοὺς τῆς Ῥώμης καὶ πλὴν τοῦ Μουσωνίου ἅπαντες ἀπηλάθθησαν. postea nihilo tamen setius Musonius expellitur, nam testatur Hieronymus s. a. 2095: 'Titus Musonium Rufum filosofum de exilio revocat.' cum quo conspirat Themistius or. XIII 173 c p. 212, 22 Dind.: ὁ Σεβαστὸς Ἀεῖω συνῆν τῷ Αἰγυπτίῳ καὶ Τίτῳ Μουσωνίῳ τῷ Τυρρηγῶ καὶ Τραϊανὸς Ἀίῳ τῷ ἐκ Βιθυνίας καὶ Μάρκος Ῥουστίκῳ. Hieronymi autem memoria non ita uti debuit Henricus Weil *études sur l'antiquité grecque* p. 158, ut Xiphilini epitomatoris fidem suspectaret. uterque enim verum rettulit, tam Xiphilinus quam Hieronymus, modo statuamus non una cum reliquis philosophis Musonium a Vespasiano in exilium pulsum esse sed brevi temporis spatio interiecto. remque ante nos perspexit Hermannus Dessau l. c. II p. 394. haec igitur veterum scriptorum testimonia sunt, quibus etiam is nitatur oportet cui explicatius quam mihi propositum erat vitam Musonii enarrare in animo erit.

superest ut antequam librum de manibus depono gratias agam viro mihi amico studiisque gnomologicis coniunctissimo, Antonio Elter, qui dum legit plagulas has a prelo recentes ita me sibi devinxit, ut observationes aliquot bonae frugis plenas coniecturasve perutiles mecum communicaret, quarum nonnullas iam ipsi libro inserere, alias inter ADDENDA commemorare licebat.

Friburgi Brisgavorum mense Augusto a. MCMV.

C. MVSONII RVFI
DISSERTATIONVM A LVCIO
DIGESTARVM RELIQVIAE

CONSPECTVS SIGLORVM

- F** Ioannis Stobaei codex Farnesinus (v. Wachsmuth Stob. I prol. p. XXV)
P Stobaei cod. Parisinus n. 2129 (v. Stob. I prol. p. XXVII)
L codex Laurentianus florilegii sacri profani (v. Wachsmuth Stob. I prol. p. XXVIII Hense Stob. III prol. p. XXXXIV)
S Stobaei codex Vindobonensis Sambuci (v. Stob. III prol. p. VII)
M Stobaei codex Escorialensis Mendozae (v. Stob. III prol. p. XXIX)
M^a codicis Escorialensis collatio Dindorfiana (v. Stob. III prol. p. XXIX)
A Stobaei codex Parisinus n. 1984 (v. Stob. III prol. p. XXXVI)
Br Stobaei codex Bruxellensis (v. Stob. III prol. p. XXXVIII).
Tr. Stobaei editio Trincavelliana ex codice Marciano expressa (v. Stob. III prol. p. XXIII)
-

I.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥΤ

ΟΤΙ ΟΥ ΔΕΙ ΠΟΛΛΑΙΣ ΑΠΟΔΕΙΞΕΣΙ ΠΡΟΣ ΕΝ
ΠΡΑΓΜΑ ΧΡΗΣΑΣΘΑΙ.

Λόγου δέ ποτε γενομένου περὶ ἀποδείξεων, ὡς χρὴ 5
ἀκούειν τοὺς νέους παρὰ τῶν φιλοσόφων πρὸς κατὰ-
ληψιν ὧν μανθάνουσιν, ἔφη ὁ Μουσώνιος οὐχὶ πολ-
λὰς ἐφ' ἐκάστου πράγματος ζητεῖν ἀποδείξεις προσήκειν,
ἀλλ' ἀνυσίμους καὶ ἐναργεῖς. οὔτε γὰρ ἱατρὸς ἐκεῖ-
νος, ἔφη, ἐπαινετὸς ὁ φάρμακα πολλὰ προσφέρων τοῖς 10
νοσοῦσιν, ἀλλ' ὁ δι' ὀλίγων ὧν προσφέρει λόγου
ἀξίως ὠφελῶν· οὔτε φιλόσοφος ὁ διὰ πολλῶν ἀπο-
δείξεων διδάσκων τοὺς ἀκούοντας, ἀλλ' ὁ δι' ὀλίγων
ἐπάγων αὐτοὺς ἐφ' ὃ μέντοι βούλεται· καὶ ὁ ἀκουστῆς
ὁσπερ ἂν ἥ συννετώτερος, τοσοῦτ' αὖ μειόνων δεήσεται 15
τῶν ἀποδείξεων καὶ τοσοῦτ' ὀλίγων συναινέσει τῷ
κεφαλαίῳ τοῦ λόγου, ὅντι γε ὕγιει. ὅστις δὲ παντα-

7 s. Seneca ep. 38, 1 *nec enim multis opus est, sed efficacibus.* cf. ep. 71, 4. vituperabat Zeno (Diog. Laert. VII 20) τοὺς πολλὰ μὲν λαλοῦντας, ἀδύνατα δὲ 9 philosophi cum medico, philosophiae cum arte medendi comparationis apud Cynicos et Stoicos ubivis obviae exempla non exscribo

1 Stobaeus II 31, 125 p. 240, 28 W.: ecl. cum lemm. hab. L || 5 & L || 9 ἱατρὸς corr. ex ἱατρικῆς L || 14 μάλιστα pro μέντοι Gercke || 16 τοσοῦτον L: corr. Gaisford || 17 ὕγιει (vél ἔχοντι γε ὕγιως) Wytttenbach: ὕγιως L | δὴ L

χοῦ δεῖται ἀποδείξεως καὶ ὅπου σαφῆ τὰ πράγματά
 ἔστιν, ἢ διὰ πολλῶν ἀποδείκνυσθαι βούλεται αὐτῷ τὰ
 δι' ὀλίγων δυνάμενα, παντάπασιν ἄτοπος καὶ δυσμα-
 θής. θεοὺς μὲν οὖν [οὐκ] εἰκὸς οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως
 5 δεῖσθαι πρὸς οὐδέν, ὅτι μήτε ἀσαφὲς μήτε ἄδηλόν
 ἔστιν αὐτοῖς μηδέν, πρὸς <οἷα> μόνον δεῖ τῶν ἀπο-
 δείξεων· τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἀνάγκη τὰ μὴ φανερὰ
 μηδ' αὐτόθεν γνῶριμα διὰ τῶν φανερῶν καὶ προδήλων
 ζητεῖν ἀνευρίσκειν, ὅπερ ἔργον ἀποδείξεώς ἐστιν. οἷον,
 10 ὅτι ἡδονὴ οὐκ ἔστιν ἀγαθόν, αὐτόθεν μὲν οὐ δοκεῖ
 εἶναι γνῶριμον, ἐπεὶ περ ἔργῳ προσκαλεῖται ἡμᾶς ὥς
 ἀγαθὸν οὐσα ἢ ἡδονή· λαβόντος δὲ τινος λῆμμα γνῶ-
 ριμον τὸ πᾶν ἀγαθὸν αἰρετὸν εἶναι, καὶ προσλαβόντος
 ἕτερον γνῶριμον τούτῳ τὸ τινὰς ἡδονὰς οὐχ αἰρετὰς
 15 εἶναι, ἀποδεικνύομεν τὸ μὴ ἀγαθὸν εἶναι τὴν ἡδονήν,
 διὰ τῶν γνῶριμων τὸ μὴ γνῶριμον. πάλιν ὥς ὁ πόνος
 οὐκ ἔστι κακόν, αὐτόθεν μὲν οὐ φαίνεται πιθανόν·
 τούναντιον γὰρ τούτου δοκεῖ πιθανώτερον, τὸ κακὸν
 εἶναι τὸν πόνον· τεθέντος δὲ φανεροῦ λήμματος, τοῦ
 20 πᾶν τὸ κακὸν φευκτὸν εἶναι, καὶ προστεθέντος αὐτῷ
 φανερωτέρου τοῦ πόνου πολλοὺς οὐκ εἶναι φευκτούς,
 περαίνεται τὸ μὴ κακὸν εἶναι τὸν πόνον. τοιούτου
 δ' ὄντος τοῦ γένους τοῦ τῆς ἀποδείξεως, ἐπειδὴ τῶν

10 Diog. Laert. VII 103 ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν φασιν
 Ἐκάτων τε ἐν τῷ θ' Περὶ ἀγαθῶν καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ
 ἡδονῆς· εἶναι γὰρ καὶ αἰσχροὺς ἡδονὰς· μηδὲν δὲ αἰσχρὸν εἶναι
 ἀγαθόν. cf. Chrysippi fr. mor. 156 ss. Arn. 13 cf. Stob. II
 p. 72, 19 ss. W.

2 ἢ Meineke: εἰ L | αὐτῷ L: corr. Meineke || 4 οὐκ secl. Wyt-
 ttenbach || 6 οἷα addidit Vsener, & Wyttenbach | δεῖ Wyt-
 ttenbach: δὲ L || 14 τοῦτο Wyttenbach | αἰρετὸν L: corr. Vsener ||
 21 φανεροῦ ἑτέρου pro φανερωτέρου prop. Wachsmuth

ἀνθρώπων οἱ μὲν ὀξύτεροι οἱ δ' ἀμβλύτεροί εἰσι καὶ
 οἱ μὲν ἐν ἔθρεσι κρείττονσιν, οἱ δὲ ἐν χείροσι τεθραμ-
 μένοι, οἱ μὲν ἡθους ἢ φύσεως ὄντες χείρονος, πλειό-
 νων δέοιנט' ἂν ἀποδείξων καὶ πραγματείας μελίζονος,
 ὥστε δέξασθαι ταυτὶ τὰ δόγματα καὶ τυπωθῆναι κατὰ
 ταῦτα, καθάπερ οἶμαι καὶ τὰ πονηρὰ τῶν σωμάτων,
 ὁπόταν μέλλῃ καλῶς ἔξειν, πάννυ πολλῆς ἐπιμελείας
 δεῖται· ὅσοι δὲ τῶν νέων εὐφυέστεροι καὶ ἀγωγῆς
 μετεσχηκότες κρείττονος, οὗτοι ῥᾶόν τε καὶ θᾶττον καὶ
 δι' ὀλίγων ἀποδείξων συναινοῖεν ἂν τοῖς λεγομένοις 10
 ὀρθῶς καὶ ἀκολουθοῖεν. ὅτι δ' οὕτως ἔχει ταῦτα,
 γνῶναι μὲν ἂν ῥαδίως, εἰ νοήσαιμεν μειράκιον ἢ νεανίαν,
 τὸν μὲν ἐν τρυφῇ πάσῃ τεθραμμένον καὶ τό τε σῶμα
 τεθληγμένον καὶ τὴν ψυχὴν ἐκλελυμένον ὑπὸ ἐθῶν
 ἀρόντων εἰς μαλακίαν, ἔτι δὲ νωθῇ παρεχόμενον καὶ 15
 δυσμαθῇ τὴν φύσιν· τὸν δ' αὖ Λακωνικῶς πῶς ἡγμένον
 καὶ τρυφᾶν οὐκ εἰθισμένον καὶ καρτερεῖν μεμελετη-
 κῶτα καὶ τῶν λεγομένων ὀρθῶς εὐήκοον ὄντα· εἴτα
 τοὺς δύο τούτους νεανίας εἰ θείημεν ἀκούοντας φιλο-
 σόφου λέγοντος περὶ θανάτου, περὶ πόνου, περὶ πενίας, 20
 περὶ τῶν ὁμοίων, ὥς οὐ κακῶν ὄντων, πάλιν δ' αὖ
 περὶ ζωῆς, περὶ ἡδονῆς, περὶ πλούτου, περὶ τῶν παρα-
 πλησίων τούτοις, ὥς οὐκ ἀγαθὰ ἐστίν, ἅρα γε ὁμοίως
 ἅμφω προσήσονται τοὺς λόγους καὶ παραπλησίως ἐκά-
 τερος (ἂν) πίθοιτο τοῖς λεγομένοις; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. 25

3 ss. cf. Arr. Diss. Epict. III 6, 9 s.

3 χείρονος Meineke: χειρόνων L || 5 κατ' αὐτὰ Nauck ||
 7 μέλλοι L: corr. Meineke | καλῶς Wyttenbach: κακῶς L ||
 14 τεθληγμένον L: corr. Meineke || 16 ἡγμένον Wyttenbach:
 ἡγωνισμένον L || 22 τῶν om. vulg. || 24 προσνήσονται L in corr. ||
 25 ἂν addidit Meineke | πιθοῖτο L

ἀλλ' ὁ μὲν μόγις καὶ βραδέως καὶ ὥσπερ μοχλευόμενος
 ὑπὸ μυρίων λόγων τάχ' ἂν ἐπινεύσειεν, ὁ νωθέστερος·
 ὁ δ' αὖ ταχέως καὶ ἐτοίμως δέξεται τὰ λεγόμενα ὡς
 οἰκεία καὶ προσήκοντα αὐτῷ, μήτε ἀποδείξεων δεό-
 5 μενος πολλῶν μήτε πραγματείας μείζονος. ἢ οὐ τοι-
 οῦτος παῖς ἐκεῖνος ὁ Λάκων, ὃς Κλεάνθην τὸν φιλό-
 σοφον ἠρώτησεν, εἰ ἀγαθὸν ὁ πόνος ἐστίν; οὕτω γὰρ
 ἐκεῖνος φαίνεται φύσει πεφυκῶς καλῶς καὶ τεθραμ-
 μένος εὖ πρὸς ἀρετὴν, ὥστε ἐγγύτερον εἶναι νομίζειν τὸν
 10 πόνον τῆς τἀγαθοῦ φύσεως ἢ τῆς τοῦ κακοῦ· ὃς γε
 ὡς ὁμολογουμένου τοῦ μὴ κακὸν ὑπάρχειν αὐτόν, εἰ
 ἀγαθὸν τυγχάνει ὦν, ἐπυνθάνετο. ὅθεν καὶ ὁ Κλε-
 ἀνθης ἀγασθεὶς τοῦ παιδὸς εἶπεν ἄρα πρὸς αὐτόν·

αἵματος εἰς ἀγαθοιο, φίλον τέκος, οἶ' ἀγορεύεις.

15 πῶς οὖν ὁ τοιοῦτος οὐ ῥαδίως ἐπέισθη ἂν μήτε πενίαν
 μήτε θάνατον δεδιέναι μήτ' ἄλλο μηδὲν τῶν δοκούν-

5 ss. Diog. Laert. VII 172 Λάκωνός τινος εἰπόντος, ὅτι ὁ
 πόνος ἀγαθόν, διαχυθεὶς φησιν (sc. ὁ Κλεάνθης) 'αἵματος εἰς
 ἀγαθοιο, φίλον τέκος'. fortasse concludi ex his licere πόνον
 a Cleanthe relatum esse inter προηγμένα monuit Pearson *the*
fragm. of Zeno and Cleanthes p. 329, vide eiusdem adnot. ad
 Zenonis fr. 128 p. 169. ὅτι ὁ πόνος ἀγαθόν Antisthenes Diog.
 Laert. VI 2. ὅτι τὰ ἀγαθὰ τῷ πόνῳ πάντα κτώμεθα Musonius
 infra p. 31, 11, sed inter ἀδιάφορα numeratum esse πόνον
 a Musonio tam ex prioribus elucet (περὶ θανάτου, περὶ πόνου,
 περὶ πενίας . . . ὡς οὐ κακῶν ὄντων p. 3, 20s.) quam ex eis
 quae huic de puero Lacone historiologiae subiecit πῶς οὖν ὁ τοι-
 οῦτος κτέ. 14 Hom. δ 611

4 αὐτῷ L: corr. Meineke || 5 ἢ οὐ Pflugk: ἢ ὁ L || 8 καλῶς
 L: corr. Pflugk || 9 ἐγγύτερον scripsi: ἐγγυον L; ἐγγιον Em-
 perius op. p. 238 et Pflugk, sed ἐγγύτερον Lucius ipse p. 79, 1 ||
 10 ἢ Pflugk: καὶ L | ὃς γε Pflugk: ὥστε L || 11 εἰ Halm lect.
 Stob. p. 1: ἢ L || 12 ὦν Halm: ὦν L || 14 φίλον etiam L teste
 R. Schoell | οἶ' ἀγορεύεις om. Diog. Laert.

των φοβερῶν, μὴδ' αὖ διώκειν πλοῦτον ἢ ζῶν ἢ ἡδονήν;

Ἵνα δὲ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐπανέλθω τοῦ λόγου, φημι δεῖν τὸν διδάσκαλον τοῦ φιλοσόφου μὴ λόγων πληθὺς μὴδ' ἀποδείξεων ζητεῖν διεξιέναι πρὸς τοὺς μανθάνον- 5 τας, ἀλλὰ καιρίως περὶ ἑκάστου λέγειν καὶ καθικνεῖσθαι τῆς διανοίας τοῦ ἀκούοντος, καὶ <ἂ . . . πει>στικά εἶναι λέγειν καὶ ἀνατραπῆναι μὴ ῥάδια, καὶ μάλιστα γὰρ τῷ παρέχειν αὐτὸν περὶ τε τῶν χρησιμωτάτων λέγοντα καὶ ὁμολογούμενα οἷς λέγει πρᾶτ- 10 τοντα, τούτῳ μεταχειριζόμενον τοὺς ἀκούοντας· τὸν δὲ μαθητὴν ἐντετάσθαι πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ σκοπεῖν μὲν ὅπως μὴ λάθῃ ψεῦδός τι παραδεξάμενος· τῶν δὲ ἀληθῶν μὴ μὰ Δία πολλὰς ζητεῖν ἀποδείξεις ἀκούειν, ἀλλ' ἐναργεῖς· καὶ ἕπερ ἂν πεισθῇ τῶν παραινουμένων 15 ἑαυτῷ εἶναι καὶ ἀληθῇ, τούτοις ἐπακολουθεῖν ἐν τῷ

6 s. cf. Seneca ep. 40, 4 *quid, quod haec oratio, quae sanandis mentibus adhibetur, descendere in nos debet? remedia non prosunt, nisi inmorantur.* 15 ss. Sen. ep. 20, 2 *hoc exigit (philosophia), ut ad legem suam quisque vivat, ne orationi vita dissentiat* e. q. s.

1 φοβερῶν Wytttenbach: φανερῶν L | μὴ δὲ L: μήτε Gaisford inutiliter, cf. p. 11, 14 H. || 4 τοῦ φιλοσόφου L: aut delendum putat τοῦ φ. Peerlkamp p. 380, aut quod probavit Wachsmuth, in τὸν φιλόσοφον mutandum, βίον φιλόσοφον coni. Iacobs. lect. Stob. p. 151, τοῦ φιλοσοφεῖν Meineke. sed vereor ne quid interciderit, velut τὸν διδάσκαλον<, εἴπερ ἄξιως θέλει διδάσκειν> τοῦ φιλοσόφου, μὴ κτέ. sim. || 6 καὶ καθικνεῖσθαι L: καὶ <ἂ> καθικνεῖται scr. Wachsmuth, dubito || 7 καὶ ἂ ἐγὼ πειστικά εἶναι λέγειν conieci: καὶ lac. 8 litterarum στικά εἶναι λέγειν L. καὶ <πει>στικά εἶναι <ἂ> λέγει Meineke. spatiolum excedit καὶ <ἂ μέλλει πει>στικά κτέ. || 9 αὐτὸν L: corr. Meineke | τε Meineke: γὰρ L || 11 τούτῳ μεταχειρ.] ad μεταχ. frustra infinitivum desiderare Meinekium monet Wachsmuth. ceterum etiam de medici curatione in usu est μεταχειρίζεσθαι (Plat. de re p. III p. 408 C): respicitur ad initium sermonis p. 1, 9 ss.

βίῳ. οὕτω γὰρ μόνως ἔσται τις ἐκ φιλοσοφίας ὠφελι-
 μένος, ἂν οἷς παραδέδεται λόγοις οὖσιν ὑγιέσι τὰ
 ἔργα παρέχεται συνφδά.

II.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΤ.

- 5 Πάντες, ἔφη, φύσει πεφύκαμεν οὕτως, ὥστε ζῆν
 ἀναμαρτήτως καὶ καλῶς, οὐχ ὁ μὲν ἡμῶν ὁ δ' οὐ·
 καὶ τούτου μέγα τεκμήριον ὅτι πᾶσιν ὁμοίως οἱ νομο-
 θέται καὶ προστάττουσιν ἃ χρὴ ποιεῖν καὶ ἀπαγορεύ-
 οῦσιν ἃ μὴ χρὴ, οὐχ ὑπεξαιρούμενοι οὐδένα τῶν ἀπει-
 10 θούντων ἢ τῶν ἀμαρτανόντων, ὥστε ἀτιμώρητον εἶναι,
 οὐ νέον, οὐ πρεσβύτην, οὐκ ἰσχυρόν, οὐκ ἀσθενῆ, οὐχ
 ὀντιναοῦν. καίτοι ἐχρῆν, εἰ ὅλον ἐπέλσακτον τὸ τῆς
 ἀρετῆς ἦν, καὶ μηδὲν αὐτοῦ φύσει ἡμῖν μετῆν, ὥσπερ
 οὐδ' ἐν τοῖς ὑπὸ τὰς ἄλλας τέχνας οὖσιν ἔργοις οὐδεὶς
 15 ἀπαιτεῖται εἶναι ἀναμάρτητος, μὴ μεμαθηκὼς τὴν τέχ-
 νην, οὕτως μηδ' ἐν τοῖς κατὰ τὸν βίον μηδένα ἀπαι-
 τεῖσθαι εἶναι ἀναμάρτητον, ὅστις ἀρετὴν μὴ ἐξέμαθεν,
 ἐπέπερ ἀρετὴ μόνη ποιεῖ μὴ ἀμαρτάνειν ἐν βίῳ. νῦν
 δὲ ἐν μὲν θεραπείᾳ καμνόντων οὐδεὶς ἀναμάρτητον

5 Sen. de benef. III 18, 2 *nulli praeclusa virtus est; omni-
 bus patet, omnes admittit.* de ira II 13, 1 *sanabilibus aegrotamus
 malis, ipsaq. nos in rectum genitos natura, si emendari velimus,
 iuvat.* Marcus Anton. VIII 29 al.

1 μόνος L || 4 Stobaeus II 9, 8 p. 183 W. ecl. cum lemm. hab.
 FP; οὐσωνίον F mrg. inscriptionem huius dissertationis olim
 fuisse Μουσωνίου ἐκ τοῦ Ὅτι μέτεστιν ἀρετῆς φύσει ἡμῖν sim.
 suspicatur Th. Pflieger *Musonius bei Stobaeus* (diss. Friburgi
 Br. ed. a. 1897) p. 5 || 7 τούτου Heeren et Nieuwland: τοῦτο F

ἀξιοὶ εἶναι ἄλλον ἢ τὸν ἱατρὸν καὶ ἐν χρήσει λύρας οὐδένα ἄλλον ἢ τὸν μουσικὸν <καὶ> ἐν χρήσει πηδάλων οὐδένα ἄλλον ἢ τὸν κυβερνήτην· ἐν δὲ τῷ βίῳ οὐκέτι μόνον ἀναμάρτητον εἶναι τὸν φιλόσοφον ἀξιούσιν, ὃς δοκεῖ μόνος ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆς, ἀλλ' ὁμοίως ἅπαντας καὶ τοὺς μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ταύτης πεποιθένους. δῆλον οὖν, ὥς οὐδὲν ἕτερον τούτου αἴτιον ἢ τὸ πρὸς ἀρετὴν γεγονέναι τὸν ἄνθρωπον. καὶ μὴν κάκεινο μέγα τεκμήριον τοῦ μετεῖναι ἀρετῆς φύσει ἡμῖν, τὸ πάντας οὕτως διαλέγεσθαι περὶ ἐαυτῶν, ὥς ἐχόντων 10 ἀρετὴν καὶ ὄντων ἀγαθῶν. οὐδεὶς γάρ ἐστι τῶν πολλῶν, ὃς ἐρωτώμενος πότερον ἄφρων ἢ φρόνιμος τυγχάνει ὢν, ἄφρων ὁμολογήσει εἶναι· οὐδ' αὖ ἐρωτώμενος πότερον ἄδικος ἢ δίκαιος τυγχάνει ὢν, φήσκει ὅτι ἄδικος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐρωτᾷ τις πότερα σῶφρων ἢ ἀκόλαστος, † ἢθ' 15 οὕτως ἀποκρίνεται ἐρωτηθεὶς, ὅτι σῶφρων· καὶ ἀπλῶς ἂν ἐρωτᾶται τις πότερον ἀγαθὸς εἴη ἢ φαῦλος, φαίη ἂν ἀγαθός, καὶ ταῦτ' οὐκ ἂν ἔχων εἰπεῖν οὔτε διδάσκαλον αὐτοῦ καλοκάγαθίας, οὔτε μάθησιν ἀρετῆς ἢ ἀσκησιν τίνα τυγχάνει πεποιημένος. τοῦτ' οὖν τίνος 20 ἄλλον τεκμήριον ἐστίν ἢ τοῦ φυσικὴν εἶναι ὑποβολήν

12 cf. Arr. Epict. diss. II 21, 1 οὐδεὶς οὖν ὁμολογήσει ὅτι ἄφρων ἐστίν ἢ ἀνόητος, ἀλλὰ πᾶν τούναντιον κτέ. 19 s. μάθησιν ἀρ. ἢ ἀσκησιν] cf. Musonius infra p. 23, 14 s. 21 ὑποβολήν . . . καὶ σπέρμα] Sen. ep. 108, 8 omnibus enim natura fundamenta dedit semenque virtutum

2 καὶ ante ἐν addidit Meineke || 14 φησιν F: corr. Meineke || 15 ἐρωτᾶται τις Meineke. sed sic abundabit ἐρωτηθεὶς | πότερον vulg. | ἢθ' οὕτως F corrupte: ἢθει, πᾶς Iacobs ep. cr. p. 240 εἶθ' οὕτως obs. miscell. VII p. 198, εἶθ' ἅπας scr. Wachsmuth. an ἕκαστος? || 17 ἐρωτᾶται Wachsmuth: ἐρωτᾷ FP; ἂν ἐρωτᾷ τις delet Peerlkamp p. 280 | an φαίη ἂν ἀγαθός <εἶναι>, καὶ ταῦτ' οὐκ κτέ.? || 19 αὐτοῦ F: corr. Meineke || 20 τίνα Vsener: ἦν F; εἰ Meineke

τῇ τοῦ ἀνθρώπου ψυχῇ πρὸς καλοκάγαθIAN καὶ σπέρμα
ἀρετῆς ἐκάστω ἡμῶν ἐνεῖναι. διὰ δὲ τὸ πάντως ἀγα-
θοὺς ὑπάρχειν προσήκειν ἡμῖν, οἱ μὲν ἀπατῶμεθα ὥς
καὶ δὴ ὄντες ἀγαθοί, οἱ δὲ αἰσχυρόμεθα ὁμολογεῖν
6 <ὅτι> οὐκ ἐσμέν. ἐπεὶ διὰ τί, πρὸς θεῶν, γράμματα
μὲν ἢ μουσικὴν ἢ παλαιστρικὴν οὐδεὶς μὴ μαθὼν
εἰδέναι φησίν, οὐδὲ ἔχειν τὰς τέχνας ταύτας προσποι-
εῖται, μὴ καὶ διδάσκαλον παρ' ὃν ἐφοῖτα ἔχων εἰπεῖν,
ἀρετὴν δὲ ἔχειν πᾶς ὑπισχνεῖται; ὅτι ἐκείνων μὲν
10 οὐδενὸς φύσει τῷ ἀνθρώπῳ μέτεστιν, οὐδὲ ἦκει <τις>
εἰς τὸν βίον ἔχων ὑποβολὰς * * *

III.

ΜΟΤΣΩΝΙΟΤ

ΕΚ ΤΟΤ

ΟΤΙ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙ ΦΙΛΟΣΟΦΗΤΕΟΝ.

15 'Επεὶ δ' ἐπύθετό τις αὐτοῦ, εἰ καὶ γυναιξὶ φιλο-
σοφητέον, οὕτω πως ἤρξατο διδάσκειν ὥς φιλοσοφη-

9 Arr. Epict. diss. II 11, 2 s. ὀρθογωνίου μὲν γὰρ τριγώ-
νου ἢ διέσεως <ἢ> ἡμιτονίου οὐδεμίαν φύσει ἐννοίαν ἤκομεν
ἔχοντες, ἀλλ' ἐκ τινος τεχνικῆς παραλήψεως διδασκόμεθα ἕκαστον
αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο οἱ μὴ εἰδότες αὐτὰ οὐδ' οἴονται εἰδέναι.
ἀγαθοῦ δὲ καὶ κακοῦ καὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ καὶ πρέποντος καὶ
ἀπρεποῦς . . . καὶ ὃ τι δεῖ ποιῆσαι καὶ ὃ τι οὐ δεῖ ποιῆσαι τίς οὐκ
ἔχων ἔμφροντον ἐννοίαν ἐλήλυθεν; haec bene adscripsit Nieuw-
land 12 statuisset Stoicos mulieribus esse philosophandum

5 ὅτι addidi; ὥς inseruit Heeren || 8 μὴδὲ pro μὴ καὶ dubi-
tanter prop. Wachsmuth || 9 post ὑπισχνεῖται signum inter-
rogationis posuit Peerlkamp || 10 οὐδὲν F: corr. Vsener | τις
ante εἰς addidit Meineke || 11 ἔχον F: corr. Heeren | post ὑπο-
βολὰς, quo verbo explicit F, fere supplenda esse πρὸς αὐτά,
τῆς δὲ ἀρετῆς σπέρματα ἐκάστω ἡμῶν ἐνεστιν coniecit Nieuw-
land apud Peerlk. p. 280, πρὸς αὐτὰ φυσικάς, τὸ δὲ τῆς ἀρετῆς
πᾶσιν ἐμπέφυκεν Meineke || 12 Stob. II 31, 126 p. 244, W.: ecl.

τέον αὐταῖς. Λόγον μὲν, ἔφη, τὸν αὐτὸν εἰλήφασιν
παρὰ θεῶν αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν, ᾧ τε χρώμεθα
πρὸς ἀλλήλους καὶ καθ' ὃν διανοούμεθα περὶ ἐκάστου
πράγματος, <εἰ> ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἐστὶ, καὶ καλὸν ἢ
αἰσχρὸν. ὁμοίως δὲ καὶ αἰσθήσεις τὰς αὐτὰς ἔχει τὸ
θῆλυ τῷ ἄρρενι, ὁρᾶν, ἀκούειν, ὁσφραίνεσθαι καὶ τὰ
ἄλλα. ὁμοίως δὲ καὶ μέρη σώματος τὰ αὐτὰ ὑπάρχει
ἐκατέρῳ, καὶ οὐδὲν θατέρω πλεον. ἔτι δὲ ὄρεξις καὶ
οἰκειώσεις φύσει πρὸς ἀρετὴν οὐ μόνον γίνεται τοῖς
ἀνδράσιν, ἀλλὰ καὶ γυναιξίν· οὐδὲν γὰρ ἦττον αὐταὶ
γε τῶν ἀνδρῶν τοῖς μὲν καλοῖς καὶ δικαίοις ἔργοις
ἀρέσκεσθαι πεφύκασι, τὰ δ' ἐναντία τούτων προβάλλ-
εσθαι. τούτων δὲ ταύτη ἐχόντων, διὰ τί ποτ' οὖν
τοῖς μὲν ἀνδράσι προσήκοι ἂν ζητεῖν καὶ σκοπεῖν ὅπως
βιώσονται καλῶς, ὅπερ τὸ φιλοσοφεῖν ἐστὶ, γυναιξὶ
δὲ οὐ; πότερον ὅτι ἄνδρας μὲν προσήκει ἀγαθοὺς εἶναι,
γυναῖκας δὲ οὐ; σκοπῶμεν δὲ καὶ καθ' ἓν ἐκαστον
τῶν προσηκόντων γυναικὶ τῇ ἐσομένῃ ἀγαθῇ· φανεί-

testatur Lactantius inst. div. III 25. cf. Clemens Al. strom.
IV 8 p. 590 et 592 P., etiam quae adnotavimus infra p. 13, 4

8 ss. cf. Sen. dial. VI 16, 1 G. *quis autem dixerit natu-
ram maligne cum mulierum ingenius egisse et virtutes illarum
in artum retraxisse? par illis, mihi crede, vigor, par ad hone-
sta, libeat <tantum>, facultas est* 14 s. cf. Arr. Epict diss.
IV 1, 63

cum lemm. servavit L, ubi in margine adscribuntur <πε>όσοφα
ταῦτα <εἰς τ>ὸν περὶ γυναικὸς <ἀν>δρείας τίτλον. quae biblio-
pega resecurit, supplevit Wachsmuth || 4 εἰ tacite addidit Nieuw-
land ap. Peerlkampum p. 89 adn. 1, ὅτι suppleri voluit Wyt-
tenbach, πότερον Meineke || 5 αἰσθήσει L || 8 ὄρεξις καὶ
οἰκειώσεις L: corr. Halm lect. Stob. p. 9 || 13 ποτε οὖν (vel
πρὸς θεῶν) scripsi: πρότερον L. πρότερον secludi voluit Cobet
mnemos.² II p. 450, cui obsecutus est Wachsmuth || 16 οὐ; πότε-
ρον ὅτι Iacobs lect. Stob. p. 152: οὐ πρότερον· ὅτι L

ται γὰρ ἀπὸ φιλοσοφίας τούτων ἕκαστου μάλιστα ἂν
 αὐτῇ περιγινόμενον. αὐτίκα δὲ οἰκονομικὴν εἶναι τὴν
 γυναικα καὶ ἐκλογιστικὴν τῶν οἴκῳ συμφερόντων καὶ
 ἀρχικὴν τῶν οἰκετῶν. ταῦτα δ' ἐγὼ φημὶ τῇ φιλοσο-
 5 φουσίᾳ ὑπάρχειν ἂν μάλιστα· εἰ γε ἕκαστον μὲν τούτων
 μέρος τοῦ βίου ἐστίν, ἐπιστήμη δὲ περὶ βίον οὐχ ἑτέρα
 τις ἢ φιλοσοφία ἐστί, καὶ ὁ φιλόσοφος, ὥσπερ ἔλεγε
 Σωκράτης, τοῦτο διατελεῖ σκοπῶν,

ὅτι τοι ἐν μεγάροις κακὸν τ' ἀγαθὸν τε τέτυκται.

10 ἀλλὰ δεῖ δὴ καὶ σώφρονα εἶναι τὴν γυναικα· οἷαν
 καθαρεῦειν μὲν ἀφροδισίων παρανόμων, καθαρεῦειν
 δὲ τῆς περὶ τὰς ἄλλας ἡδονὰς ἀκρασίας, μὴ δουλεύειν
 ἐπιθυμίαις, μὴδὲ φιλόνεικον εἶναι, μὴ πολυτελεῖν, μὴ
 καλλωπίστριαν. ταῦτα μὲν ἔργα τῆς σώφρονός ἐστι·
 15 καὶ ἔτι πρὸς τούτοις ἐκείνα· κρατεῖν μὲν ὀργῆς, μὴ
 κρατεῖσθαι δ' ὑπὸ λύπης, κρείττονα δὲ πάθους παντός
 εἶναι. ταῦτα δ' ὁ φιλόσοφος παρεγγυᾷ λόγος· ὁ δὲ μαθὼν
 αὐτὰ καὶ ἀσκήσας ἑμοὶ μὲν δοκεῖ γενέσθαι ἂν κοσμιώ-
 τατος, εἰτ' [αν] ἀνὴρ εἴη εἴτε γυνή. τί οὖν; ταῦτα

7 philosophiae haec finitio Stoicis sollemnis. testimonia
 exscribere longum est, cf. Wendland quaest. Mus. p. 12 adn. 2

8 Diog. Laert. II 21 9 Hom. δ 392 14 μὴ καλλ.]
 cf. Sext. Emp. math. XI 74 Κλεάνθης μὲν . . . τὸ κάλλυντρον
 κατὰ φύσιν μὴ εἶναι

1 ἀπὸ φιλοσοφίας Wachsmuth: τὸ φιλοσοφίας L; διὰ φιλο-
 σοφίας Wytttenbach, τῷ φιλοσοφεῖν Meineke || 2 περιγενόμενον
 L: corr. Meineke || 3 τῶν <τῷ> οἴκῳ Nauck || 5 μάλιστα· εἰ
 γε Wytttenbach: μάλιστα αἰεὶ γε L || 7 ἢ Wytttenbach: ἡ L | ἡ
 φιλοσοφία . ὁ φιλόσοφος γάρ, ὡς ἔλεγε Σωκράτης, κτέ. coni.
 Halm l. c. || 7 ὥσπερ ten Brink: ὡς γάρ L || 9 (Ο)τι L | μεγά-
 ροις L || 16 πάθους παντός scripsit, non ἀπαντος, propter ad-
 similationem ut videtur || 19 εἰτ' Wytttenbach: ἐπὶ L; εἰτ' ἂν
 Peerlkamp, εἰτ' ἄρ' Meineke | εἴη] τε ἡ (servato in prioribus
 ἐπὶ) Halm l. c.

μὲν ταύτῃ ἔχει· δικαία δ' οὐκ ἂν εἴη γυνὴ φιλοσο-
 φοῦσα, οὐδ' ἄμεμπτος βίου κοινωνός, οὐδ' ὁμονοίας
 ἀγαθῇ συνεργός, οὐδ' ἀνδρός γε καὶ τέκνων ἐπιμελὴς
 κηδεμών, οὐδὲ φιλοκερδείας. ἢ πλεονεξίας πάντῃ κα-
 θαρά; καὶ τίς ἂν μᾶλλον τῆς φιλοσόφου τοιαύτῃ γέ- 5
 νοιτο, ἦν γε ἀνάγκη πᾶσα, εἴπερ εἴη τῷ ὄντι φιλό-
 σοφος, τὸ μὲν ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι χεῖρον νομίζειν,
 ὅσῳ περ αἰσχίον, τὸ δὲ ἐλαττοῦσθαι τοῦ πλεονεκτεῖν
 κρεῖττον ὑπολαμβάνειν, ἔτι δὲ καὶ τέκνα μᾶλλον ἀγα-
 πᾶν ἢ τὸ ζῆν; τῆς δ' ἐχούσης οὕτω τίς ἂν εἴη γυνὴ 10
 δικαιότερα; καὶ μὴν καὶ ἀνδρειότεραν εἶναι προσήκει
 γυναικα τῆς ἀπαιδεύτου τὴν πεπαιδευμένην καὶ τὴν
 φιλόσοφον τῆς ἰδιώτιδος· ὥς μήτε θανάτου φόβῳ μήτε
 ὀκνῶ τῷ πρὸς πόνον ὑπομεῖναι τι αἰσχρόν, μηδ' ὑπο-
 πτήξαι μηδενὶ ὅτι εὐγενὴς ἢ ὅτι δυνατὸς ἢ ὅτι πλού- 15
 σιος ἢ καὶ νῆ Δία ὅτι τύραννος. ὑπάρχει γὰρ αὐτῇ
 μεμελετηκέναι μέγα φρονεῖν, καὶ τὸν μὲν θάνατον
 ἡγεῖσθαι μὴ κακόν, τὴν δὲ ζωὴν μὴ ἀγαθόν· ὡσαύτως
 δὲ καὶ τὸν μὲν πόνον μὴ ἐκτρέπεσθαι, τὴν δὲ ἀπο-
 νίαν μὴ διώκειν ἐξ ἅπαντος. ὅθεν εἰκὸς εἶναι τὴν 20
 γυναικα ταύτην καὶ αὐτουργικὴν καὶ κακόπαθον, οἷαν
 ἂ μὲν ἂν τέκῃ τρέφειν μαστῶ τῷ ἑαυτῆς, τῷ δὲ ἀνδρὶ

2 s. ἄμεμπτος et ἐπιμελὴς Cleanthen redolere vix iure putat
 Dyroff *eth. der alten stoa* p. 312 memor eorum quibus ille τὸ
 ἀγαθόν definivit (Clem. Al. *protr.* VI p. 61 P.) 7 cf. Plat. *Gorg.*
 p. 509 C μείζον μὲν φάμεν κακὸν τὸ ἀδικεῖν, ἑλαττον δὲ τὸ ἀδι-
 κείσθαι Sen. *ep.* 95, 52 *miserius est nocere quam laedi* 14 s. cf.
 Musonius *infra* p. 15, 8 ss.

2 οἰκονομίας pro ὁμονοίας Meineke non recte, cf. Muson.
infra p. 69, 7 s. || 3 οὐδὲ L | γε om. vulg. || 5 φιλοσόφου corr.
 ex φιλοσοφίας L || 6 τῷ ὄντι Wachsmuth: τὸ ἴσον L | φιλόσοφον
 Wyttenbach || 9 ἔτι δὲ scripsi: τὸ δὲ L || 14 αἰσχρόν sed post χ
 littera deleta L || 21 τοιαύτην ten Brink

ὑπηρετεῖν χερσὶ ταῖς ἐαυτῆς· ἃ δὲ δουρικὰ νομίζουσιν
 ἔνιοι, ταῦτα ἀόκνως ποιεῖν. ἄρ' οὐκ ἂν ἡ τοιαύτη
 γυνὴ μέγα μὲν ὄφελος εἴη τῷ γεγαμηκότι, κόσμος δὲ
 τοῖς προσήκουσι γένει, παράδειγμα δὲ χρηστὸν ταῖς
 5 ἐπισταμέναις αὐτήν; ἀλλὰ νῆ Δία, φασί τινες, ὅτι
 αὐθάδεις ὥς ἐπὶ πολὺ καὶ θρασείας εἶναι ἀνάγκη τὰς
 προσιούσας τοῖς φιλοσόφοις γυναικάς, ὅταν ἀφέμεναι
 τοῦ οἰκουρεῖν ἐν μέσοις ἀναστρέφονται τοῖς ἀνδράσι
 καὶ μελετῶσι λόγους καὶ σοφίζονται καὶ ἀναλύωσι
 10 συλλογισμούς, δέον οἴκοι κατηγμένας ταλασιουργεῖν.
 ἐγὼ δὲ οὐχ ὅπως τὰς γυναικάς τὰς φιλοσοφούσας ἀλλ' οὐδὲ
 τοὺς ἄνδρας ἀξιῶσαιμ' ἂν ἀφεμένους τῶν προσηκόντων
 ἔργων εἶναι περὶ λόγους μόνον· ἀλλὰ καὶ ὅσους μεταχειρί-
 ζονται λόγους, τῶν ἔργων φημὶ δεῖν ἔνεκα μεταχειρίζε-
 15 σθαι αὐτούς. ὥσπερ γὰρ λατρικοῦ λόγου ὄφελος οὐδὲν
 ἔαν μὴ πρὸς ὑγίειαν φέρῃ σώματος ἀνθρωπίνου, οὕτως
 οὐδ' εἴ τινα φιλόσοφος ἔχει ἢ διδάσκει λόγον, οὐδὲν
 ὄφελος αὐτοῦ, ἔαν μὴ φέρῃ πρὸς ἀρετὴν ψυχῆς ἀνθρω-
 πίνης. πρὸ παντὸς δὲ σκοπεῖν τὸν λόγον χρή, ᾧ ἔπε-
 20 σθαι τὰς φιλοσοφούσας ἀξιούμεν, εἰ δύνатаι θρασείας
 ποιεῖν ὁ τὴν αἰδῶ μέγιστον ἀποφαίνων ἀγαθόν· εἰ ζῆν
 ἱταμώτερον ἐθίζει ὁ καταστολὴν πλείστην ὑψηγού-
 μενος· εἰ μὴ διδάσκει σωφρονεῖν ὁ κακὸν ἀποδεικνύς
 ἔσχατον τὴν ἀκολασίαν· εἰ μὴ προτρέπει οἰκονομεῖν

15 cf. Musonius infra p. 20, 6 ss.

3 κόσμος est in L; 'quod autem Wyttenbachius putat post
 προσήκουσι aliquid excidisse, certe fallitur; nam οἱ προσήκου-
 τες γένει sunt propinqui' Halm lect. Stob. p. 10 || 13 περὶ
 Meineke: πρὸς L || 15 ὄφελος L || 16 ἀνθρωπίνου Meineke:
 ἀνθ L || 18 post ἀνθρωπίνης clausula in L || 21 ὁ τὴν est
 in L | εἰ ζῆν Wyttenbach: εἰ ζῆν L

ὁ παριστάς ἀρετὴν εἶναι τὴν οἰκονομικὴν. καὶ στέργειν δὲ . . . καὶ αὐτουργεῖν ὁ τῶν φιλοσόφων λόγος παρακαλεῖ τὴν γυναῖκα.

IV.

ΜΟΤΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ

5

ΕΙ ΠΑΡΑΠΛΗΣΙΩΣ ΠΑΙΔΕΤΤΕΟΝ ΤΑΣ
ΘΥΓΑΤΕΡΑΣ ΤΟΙΣ ΤΙΟΙΣ.

Λόγου δὲ ποτὲ τινος ἐμπειρόντος, εἰ τὴν αὐτὴν παιδείαν παιδευτέον τοὺς υἱέας καὶ τὰς θυγατέρας, ἵππους μὲν, ἔφη, καὶ κύνας ὁμοῦ οὐδὲν διαφερόντως 10 παιδεύουσιν οἳ τε ἱππικοὶ καὶ οἱ κνηγετικοὶ τοὺς ἄρρενας τῶν θηλειῶν· ἀλλ' αἷ τε κύνες αἱ θήλειαι παραπλησίως τοῖς ἄρρεσι διδάσκονται θηρᾶν· ἵππους τε θηλείας ἂν τις θέλῃ τὰ ἵππων ἔργα ἀποτελεῖν καλῶς, οὐ διάφορον τῶν ἀρρένων διδασκαλίαν διδα- 15 σκομένηας ἰδεῖν ἔστιν· ἀνθρώπους δὲ τοὺς ἄρρενας ἐξαιρέτόν τι ἄρα δεήσει ἔχειν ἐν τῇ παιδείᾳ καὶ τροφῇ

4 Plutarchi libri "Οτι καὶ γυναῖκα παιδευτέον aliquot fragmenta servavit Stobaeus. Clementis Al. paedagogi I c. 4 inscribitur "Οτι ἐπ' ἴσης ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ὁ λόγος παιδαγωγός ἐστιν. Comparandus est Hierocles Stobaei flor. 85, 21 M. 8 ss. cf. Plato de rep. V p. 451 D

1 post στέργειν δὲ suppleri voluit τὸν πόνον aut simile Jacobs lect. Stob. p. 152, τοῖς παροῦσιν Vsener || 2 ὁ τῶν φιλοσόφων λόγος delet Jacobs l. c. sed vide nē male rem administrarit excerptor || 4 Stob. II 31, 123 p. 235 W.: ecl. cum lemm hab. L || 8 εἰ Wytttenbach: ἐπὶ L || 14 θέλω L: corr. Wytttenbach

παρὰ τὰς θηλείας, ὥσπερ οὐχὶ τὰς αὐτὰς παραγίνε-
σθαι δέον ἀρετὰς ἀμφοῖν ὁμοίως ἀνδρὶ καὶ γυναικί,
ἢ ἐπὶ τὰς αὐτὰς ἀρετὰς μὴ διὰ τῶν αὐτῶν παιδευ-
μάτων ἀλλὰ δι' ἐτέρων οἷόν τε ὄν ἐλθεῖν. ὅτι δὲ
5 οὐκ ἄλλαι ἀρεταὶ ἀνδρός, ἄλλαι δὲ γυναικός, ῥάδιον
μαθεῖν. αὐτίκα, φρονεῖν δεῖ μὲν τὸν ἄνδρα, δεῖ δὲ
καὶ τὴν γυναῖκα· ἢ τί ὄφελος εἴη ἂν ἄφρονος ἀνδρός
ἢ γυναικός; εἴτα <δεῖ> δικαίως βιοῦν οὐδέτερον ἤττον
θατέρον· ἀλλ' ὅ τε ἀνὴρ οὐκ ἂν εἴη πολίτης ἀγαθός
10 ἄδικος ὢν, ἢ τε γυνή οὐκ ἂν οἰκονομοίη χρηστῶς, εἰ
μὴ δικαίως· ἀλλ' ἄδικος οὕσα περὶ αὐτὸν ἀδικήσει
τὸν ἄνδρα, ὥσπερ τὴν Ἐριφύλην φασί. σωφρονεῖν
μὲν αὖ καλὸν τὴν γυναῖκα, καλὸν δ' ὁμοίως καὶ τὸν
ἄνδρα· τὸ γοῦν μοιχεύειν τῷ μοιχεύεσθαι ἐπ' ἴσης
15 κολάζουσιν οἱ νόμοι. καὶ λιχνεῖται καὶ οἰνοφλυγίαι
καὶ ἄλλα παραπλήσια κακὰ, ἀκολαστήματα ὄντα καὶ

4 ὅτι ἡ γυναικεία φύσις οὐδὲν χεῖρων τῆς τοῦ ἀνδρός οὕσα
τυγχάνει, γνώμης δὲ καὶ ἰσχύος δεῖται Socratis sententia est
Xenophonteī symp. 2, 9, ἀνδρός καὶ γυναικός ἡ αὐτὴ ἀρετὴ
Antisthenis Diog. Laert. VI 12. περὶ τοῦ ὅτι ἡ αὐτὴ ἀρετὴ
ἀνδρός καὶ γυναικός disserbat Cleanthes (Diog. L. VII 175;
cf. Pearson p. 53), quo usum esse Musonium et ita quidem, ut
etiam ea quae cum Platone consentiunt ex illo repeteret, com-
probare studet Dyroff *ethik der alten stoa* p. 312 s. Clem. Al.
I. c. p. 103 P. τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρός καὶ γυναικός εἶναι.

12 Eriphyles commentent Arr. Epict. II 22, 32 Clemens Alex.
paed. II p. 236 P. Ps.-Luc. Cyn. c. 8, una cum Clytaemestra
aliisque Seneca de matrim. fr. 66 Haase Iuven. VI 655
12 s. cf. Clemens Alex. strom. IV p. 590 s. P.

4 ὃν Wytttenbach: οὖν L || 8 δεῖ addidit Wachsmuth ||
10 s. ἢ μὴ δίκαιος ἀλλ' ἄδικος L: correxi et distinxi. ἢ μὴ δι-
καιος ἀλλ' ἄδικος non recte Iacobs aliiq̄ue, δικάια enim pro
feminino Lucius ut p. 11, 1 vel 73, 14, non δίκαιος || 11 περὶ
αὐτὸν scripsi: περὶ τὸν L. hoc servato aliquid interceptum puta-
rat Wytttenbach post φασί, ubi inepte supplet *ἔπειτα καὶ τοὺς*
ἄλλους Peerlkamp

καταισχύνοντα μεγάλως τοὺς ἐνεχομένους αὐτοῖς, ἀπο-
φαίνει τὴν σωφροσύνην ἀναγκαιοτάτην οὖσαν ἀνδρώπῳ
παντί, τῷ τε θήλει καὶ τῷ ἄρρενι· διὰ γὰρ σωφροσύνης
μόνης ἐκφεύγομεν ἀκολασίαν, ἄλλως δ' οὐδαμῶς. τὴν
ἀνδρείαν φαίη τις ἂν ἴσως μόνοις προσήκειν τοῖς ἀνδρά- 5
σιν. ἔχει δὲ οὐδὲ τοῦτο ταύτῃ. δεῖ γὰρ ἀνδρίζεσθαι καὶ
τὴν γυναῖκα <καὶ> καθαρεύειν δειλίας τὴν γε ἀρίστην,
ὥς μήθ' ὑπὸ πόνου μήθ' ὑπὸ φόβου κάμπτεσθαι· εἰ δὲ
μή, πῶς ἔτι σωφρονήσει, ἐάν τις ἢ φοβῶν ἢ προσ-
άγων πόνους βιάσασθαι δύνηται αὐτὴν ὑπομεῖναι <τι> 10
τῶν αἰσχυρῶν. δεῖ δὲ δὴ καὶ ἀμυντικῶς ἔχειν τὰς
γυναῖκας, εἰ μὴ νῆ Δία φαίνεσθαι μέλλουσι κακίους
ἀλεκτοριδῶν καὶ ἄλλων ὀρνίθων θηλειῶν, αἱ πολὺ
μεῖζοσι ζῳοῖς ἐαντῶν ὑπὲρ τῶν νεοττῶν διαμάχονται.
πῶς οὖν οὐκ ἂν ἀνδρείας αἱ γυναῖκες δέοιντο; ὅτι δὲ 15
καὶ ἀλκῆς τῆς δι' ὅπλων μέτεστιν αὐταῖς, ἐδήλωσε τὸ
'Αμαζόνων γένος ἔθνη πολλὰ δι' ὅπλων καταστρεψά-
μενον· ὥστ' εἴ τι ἐνδεῖ πρὸς τοῦτο ταῖς ἄλλαις γυ-
ναιξίν, ἀνασκησία μᾶλλον ἢ τὸ μὴ πεφυκέναι . . . ἀρετὰς

12 ss. vide Muson. p. 30, 12 ss. cf. Plat. symp. p. 207 B de leg.
VII p. 814 B 15 ss. cf. Plato de leg. VII p. 804 D ss. 806 A

5 ἀνδρείαν corr. in ἀνδρίαν L || 6 παντί L: corr. Gaisford ||
7 καὶ ante καθ. addidit Wytttenbach || 8 κάμπτεται L: corr.
Vsener, cf. supra p. 11, 13 || 9 σωφρονήσει, ἐάν Meineke:
σωφρονήσειεν ἂν L; σωφρονήσειεν ἂν, ἂν Halm lect. Stob. p. 8 ||
10 τι addidit Wytttenbach || 11 ἀμυντικῶς Wytttenbach: ἀμυντι-
κὸν L || 14 νεοττῶν L: νέον vulg. | διαμάχονται Wytttenbach:
διαλλάττονται L || 15 ἂν ἀνδρίας L, moneo propter Halmium,
qui <ἂν> ἀνδρείας scribi iussit lect. Stob. p. 8 || 16 ἀλκῆς τῆς
Vsener: ἀλκή τις L || 19 ἀνασκησία κτέ.] mancam esse orationem
vidit Wytttenbach: ἢ τὸ μὴ πεφυκέναι <πρὸς ἀνδρίαν αἰτιατέα
ἂν εἶη. εἰ μὲν οὖν ὁμοίως εἶναι δεῖ τὰς> ἀρετὰς prop. Meineke,
ἢ τὸ μὴ πεφυκέναι <πρὸς ἀνδρίαν αἰτία ἂν εἶη. εἰ μὲν οὖν
τὰς αὐτὰς εἶναι πέφυκεν> ἀρετὰς scr. Wachsmuth

ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς, ἀνάγκη πᾶσα καὶ τροφὴν καὶ
 παιδείαν τὴν αὐτὴν προσήκειν ἀμφοῖν. παντὶ γὰρ δὴ
 ζῳῷ καὶ φυτῷ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν προσαγομένην ὀρθῶς
 ἐμποιεῖν χρὴ τὴν ἐκείνῳ προσήκουσαν ἀρετὴν. ἢ εἰ
 5 μὲν ἔδει αὐλεῖν δύνασθαι παραπλησίως ἄνδρα καὶ
 γυναῖκα, καὶ εἰ τοῦθ' ἐκάτέρῳ αὐτοῖν ἀναγκαῖον ἦν
 πρὸς τὸν βίον, ἀμφοτέρους ἂν ἐπ' ἴσον τὴν αὐλητικὴν
 τέχνην ἐξεδιδάσκομεν, καὶ εἰ κιθαρίζειν ἔδει ἐκάτε-
 ρον, . . . ἀμφοτέρους δὲ εἰ δεῖ γενέσθαι ἀγαθοὺς τὴν
 10 ἀνθρώπῳ προσήκουσαν ἀρετὴν καὶ φρονεῖν ὁμοίως
 δύνασθαι καὶ σωφρονεῖν καὶ ἀνδρείας μετέχειν καὶ δι-
 καιοσύνης μηδὲν ἥττον θατέρου θάτερον, οὐκ ἔρ'
 ὁμοίως ἐκάτερον παιδεύσομεν οὐδὲ τὴν τέχνην, ἀφ'
 ἧς γένοιτ' ἂν ἄνθρωπος ἀγαθός, ἐπ' ἴσον ἀμφοτέρους
 15 διδάξομεν; ἀλλὰ χρὴ οὕτω ποιεῖν καὶ οὐχ ἑτέρως. 'τί
 οὖν; καὶ ταλασίαν' φησί τις ἴσως 'ἀξιότις σὺ παρα-
 πλησίως ἐκμανθάνειν ταῖς γυναιξὶν τοὺς ἄνδρας καὶ
 γυμναστικὴν μετέρχεσθαι τοῖς ἀνδράσιν ὁμοίως τὰς
 γυναικάς;' τοῦτο μὲν οὐκέτι ἀξιόσω ἐγώ· φημὶ δὲ ὅτι
 20 οὔσης ἐν τῷ γένει <τῷ> ἀνθρωπίνῳ τῆς μὲν ἰσχυρο-
 τέρας φύσεως τῆς τῶν ἀρρένων, τῆς δ' ἀσθενεστερας

9 cf. Plat. Men. p. 73 B τῶν αὐτῶν ἄρα ἀμφοτέρω δέονται,
 εἶπερ μέλλουσιν ἀγαθοὶ εἶναι, καὶ ἡ γυνή καὶ ὁ ἀνὴρ, δικαιο-
 σύνης καὶ σωφροσύνης 20 s. ἰσχυροτέρας — ἀσθενεστερας] cf.
 Plat. de re p. V p. 451 E

4 ἐκείνων L: corr. Wyttenbach || 8 post ἐκάτερον lacunam
 indicavit Wachsmuth || 9 εἰ δεῖ ex ἡδὴ L || 11 ἀνδρείας L ||
 12 θατέρον θάτερον soloecismum nemo tollet. quamquam quod
 ex Dione Chrys. adferrebant exemplum, velut Cobet Coll. crit.
 p. 56 alii, id non iterare debuit Crönert mem. gr. Hercul.
 p. 196, 8 | οὐκ ἔρ' (οὐκ ἄρ' Wyttenbach) ὁμοίως Vsener: οὐ
 γὰρ ὁμοίως L; οὐ παρομοίως Meineke || 16 φῆσαι Meineke || 20 τῷ
 post γένει addidit Wyttenbach; ἀνθρωπίνῳ γένει coni. Nauck

τῆς τῶν θηλειῶν, ἑκατέρᾳ φύσει τῶν ἔργων ἀπονεμη-
 τέον τὰ προσφορώτατα, καὶ τὰ μὲν βαρύτερα τοῖς ἰσχυ-
 ροτέροις ἀποδοτέον, τὰ δὲ ἐλαφρότερα τοῖς ἀσθενε-
 στέροις· διὰ τοῦτο ταλασία μὲν ταῖς γυναιξὶ μᾶλλον
 πρέποι ἂν ἥπερ ἀνδράσιν, ὥσπερ <καὶ> οἰκουρία· 5
 γυμναστική δὲ ἀνδράσι μᾶλλον ἢ γυναιξίν, ὥσπερ καὶ
 θυραυλία· ἐνίοτε μέντοι καὶ ἄνδρες τινὲς τῶν ἐλαφρο-
 τέρων ἔργων ἔνια καὶ δοκούντων γυναικείων μετα-
 χειρίζαντ' ἂν εὐλότως, καὶ γυναῖκες αὖ τῶν σκληρο-
 τέρων καὶ δοκούντων μᾶλλον προσήκειν ἀνδράσιν 10
 ἐργάζαντ' ἂν, ὅταν ἢ τὰ τοῦ σώματος οὕτως ὑψη-
 γῇται ἢ τὰ τῆς χρείας ἢ τὰ τοῦ καιροῦ. πάντα μὲν
 γὰρ ἴσως ἐν κοινῷ κεῖται τὰ ἀνθρώπεια ἔργα καὶ ἔστι
 κοινὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ οὐδὲν ἀποτακτὸν ἐξ
 ἀνάγκης τῷ ἑτέρῳ· ἔνια δὲ δὴ ἐπιτηδειότερα τὰ μὲν 15
 τῇδε τῇ φύσει, τὰ δὲ τῇδε δι' ὃ τὰ μὲν ἀνδρεῖα κα-
 λεῖται, τὰ δὲ γυναικεῖα· ὅσα μέντοι τὴν ἀναφορὰν
 ἔχει εἰς ἀρετὴν, ταῦτα φαίη τις ἂν ὁρθῶς ἐπ' ἴσον
 ἑκατέρᾳ προσήκειν φύσει, εἴ γε καὶ τὰς ἀρετὰς προσ-
 ῆκειν φαινὲν οὐδὲν τοῖς ἑτέροις μᾶλλον ἢ τοῖς ἑτέροις. 20
 ὁθεν εὐλότως οἶμαι καὶ παιδευτέον ὅσα πρὸς ἀρετὴν
 παραπλησίως τό τε θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν· καὶ ἀρξαμένους
 ἀπὸ νηπίων εὐθὺς διδασκτέον, ὅτι τοῦτο μὲν ἀγαθόν,

4 ss. cf. Clem. Alex. paed. III 49 p. 283 P. 15 ss. cf.
 Phintyis Pythagoreae quae leguntur Stob. flor. 74, 61 vol. III
 p. 63, 14 ss. M.

5 καὶ addidit Meineke || 7 ἐνίοτε Vsener: εἶναι δ' ὅτε L ||
 13 καὶ ἔστι — γυναικῶν seclisit Wachsmuth || 15 μὴ δὴ δὲ L
 corrupte: πλὴν δὲ Halm lect. Stob. p. 9 ἔνια δὲ δὴ scr. Wachs-
 muth || 16 δι' ὃ Vsener: δι' ἃ L | ἀνδρῶν L: corr. Meineke ||
 19 εἴγε Wytttenbach: εἴτε L || 20 ἢ Wytttenbach: καὶ L

τοῦτο δὲ κακὸν † κακὸν ταύτὸν ἀμφοῖν, καὶ τοῦτο μὲν
 ὠφέλιμον, τοῦτο δὲ βλαβερόν, καὶ τόδε μὲν πρακτέον,
 τόδε δὲ οὐ· ἐξ ὧν περιγίνεται φρόνησις τοῖς μανθά-
 νουσιν ὁμοίως κόραις καὶ κόροις, καὶ οὐδὲν διαφορώ-
 5 τερον τοῖς ἑτέροις· εἴτα δὲ ἐμποιητέον αἰδῶ πρὸς ἅπαν
 αἰσχροῖν· ὧν ἐγγενομένων ἀνάγκη σώφρονας εἶναι καὶ
 ἄνδρα καὶ γυναῖκα. καὶ μὴν τὸν παιδευόμενον ὀρθῶς,
 ὅστις ἂν ᾔ, εἴτε ἄρρην εἴτε θήλειαν, ἐθιστέον μὲν ἀνέ-
 χεσθαι πόνου, ἐθιστέον δὲ μὴ φοβεῖσθαι θάνατον,
 10 ἐθιστέον δὲ μὴ ταπεινοῦσθαι πρὸς συμφορὰν μηδε-
 μίαν· δι' ὅσων ἂν τις εἴη ἄνδρεος. ἀνδρείας δὲ μικρῶ
 πρότερον ἐδείχθη δεῖν μετεῖναι καὶ γυναιξίν. ἔτι
 τοίνυν πλεονεξίαν μὲν φεύγειν, ἰσότητα δὲ τιμᾶν, καὶ
 εὐποιεῖν μὲν θέλειν, κακοποιεῖν δὲ μὴ θέλειν ἄνθρω-
 15 πον ὄντα ἀνθρώπους, ἔστι μὲν δίδαγμα κάλλιστον καὶ
 δικαίους ἐπιτελεῖ τοὺς μανθάνοντας· τί δὲ μᾶλλον ἄνδρα
 μεμαθηκέναι χρή ταῦτα; εἰ γὰρ νῆ Δία πρέπει δικαίως
 εἶναι γυναῖκας, καὶ ταῦτά δεῖ μεμαθηκέναι ἅμφω τὰ
 γε κυριώτατα καὶ μέγιστα. εἰ γὰρ τί πον καὶ μικρόν

2 Diog. Laert. VII 98 πᾶν δὲ ἀγαθὸν συμφέρον εἶναι καὶ
 δέον καὶ λυσιτελὲς καὶ χρήσιμον καὶ εὐχρηστον καὶ καλὸν καὶ
 ὠφέλιμον κτῆ. 7 ss. cf. Seneca dial. VI 16, 1 *dolorem labo-*
remque ex aequo, si consuevere, patiuntur (sc. mulieres)

1 v. κακὸν ταύτὸν ἀμφοῖν tamquam glossematis olim ube-
 rioris (<ἀγαθὸν καὶ> κακὸν τ. ἀ.) partem relictam deleuit.
 Wachsmuth. fort. κατὰ ταύτὸν ἀμφοῖν vel ἐκάτερον ταύτὸν
 ἀμφοῖν || 3 ἐπιγίνεται L: corr. Meineke || 4 κόροις L: corr.
 Meineke || 5 αἰδῶ Wyttenbach: δίδω et lac. 2 litt. L || 6 ὧν
 ἐγγ. spectare ad αἰδῶ et φρόνησιν monuit Iacobs lect. Stob.
 p. 151 || 11 ἀνδρείας, sed primo ἀνδρείας L || 15 malim καὶ <δ>
 δικαίους || 16 ἀποτελεῖ Wyttenbach || 17 εἰ γὰρ Wyttenbach:
 ἦπερ L; εἴπερ ten Brink || 18 ταῦτά Wachsmuth: ταῦτα L ||
 19 κυριώτατα L: corr. Peerkamp p. 394

ὁ μὲν εἴσεται, ἡ δὲ οὐ, ἡ ἀνάπαλιν ἡ μὲν εἴσεται, ὁ δὲ οὐ, τεχνίτου τινὸς ἐχόμενον, οὕτω τοῦτο διάφορον ἀποφαίνει τὴν ἑκατέρου παιδείαν· μόνον περὶ μηδενὸς τῶν μεγίστων ἕτερος ἕτερα μεμαθηκέτω, ἀλλὰ ταῦτά. 5
 ἂν δέ τις ἐρωτᾷ με, τίς ἐπιστήμη τῆς παιδείας ταύτης ἐπιστατεῖ, λέξω πρὸς αὐτὸν ὅτι φιλοσοφίας ἄνευ ὥσπερ ἀνὴρ οὐκ ἂν οὐδεὶς, οὕτως οὐδ' ἂν γυνὴ παι-
 δευθεῖν ὀρθῶς. καὶ οὐ τοῦτο βούλομαι λέγειν, ὅτι τρανότητά περὶ λόγους καὶ δεινότητά τινα περιττὴν 10
 χρὴ προσεῖναι ταῖς γυναιξίν, εἴπερ φιλοσοφήσουσιν ὥς γυναῖκες· οὐδὲ γὰρ ἐπ' ἀνδρῶν ἐγὼ πάννυ τι τοῦτο ἐπαινῶ· ἀλλ' ὅτι ἡθους χρηστότητα καὶ καλοκάγαθίαν τρόπου κτητέον ταῖς γυναιξίν· ἐπειδὴ καὶ φιλοσοφία καλοκάγαθίας ἐστὶν ἐπιτήδευσις καὶ οὐδὲν ἕτερον.

V.

ΛΥΚΙΟΥ

15

ΕΚ ΤΩΝ

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ ΠΟΤΕΡΟΝ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟΝ ΕΘΟΣ
 Η ΛΟΓΟΣ.

Αὐθις ἐνέπεσεν ἡμῖν ζήτησις πότερον ἀνυσιμώτερον

8 ss. cf. Eur. Med. 1081 ss. Theophrastus Stob. II 31, 31 p. 207, 11 ss. W. 13 cf. Musonius infra p. 38, 15 τὸ φιλοσοφεῖν καλοκάγαθίας ἐπιτήδευσις ἐστίν

2 τεχνίτου sed l ex ἡ L; τεχνίου Meineke τεχνικοῦ Eldike | οὕτω L: οὐ vulg. || 4 ταῦτά ten Brink: ταῦτα L; τὰ αὐτά Wyttenbach, ἄμφω ταῦτά Meineke || 8 καίτοι οὐ Meineke || 10 εἴπερ φιλοσοφήσουσιν ὥς γυναῖκες scripsi: εἴπερ φιλοσοφήσουσι καὶ γυναῖκες L. ἥπερ φιλοσοφήσουσιν αἱ γυναῖκες Vsener || 15 Stob. II 15, 46 p. 193, 3 W.: ecl. cum lemm. hab. L. Λουκίου ex primo Stobaei libro adfert pinacographus Photii p. 46 Elt. || 18 ἐπέσεν ἡμῖν Wyttenbach: ἐνέπεσε μὲν L

πρὸς κτῆσιν ἀρετῆς ἔθος ἢ λόγος <εἶη>, εἰ ὁ μὲν λόγος διδάσκει ὁρθῶς τί εἶη ποιητέον, τὸ δὲ ἔθος γίνοιτο κατὰ τοιοῦτον λόγον πράττειν ἐπιζομένων. τῷ δὲ Μουσωνίῳ τὸ ἔθος ἐδόκει εἶναι ἀνυσιμώτερον, καὶ συνηγο-
 5 ρῶν τῇ ἑαυτοῦ δόξῃ ἤρετο τῶν παρόντων τινὰ οὕτως·
 Διοῖν ὄντοι ἰατροῖν, τοῦ μὲν ἱκανοῦ λέγειν καὶ περὶ τῶν ἱατρικῶν ὥς ὅτι ἐμπειρότατα, περὶ δὲ θεραπείαν τῶν καμνόντων μηδὲν τειριμμένου, τοῦ δ' εἰπεῖν μὲν ἀδυνάτου, θεραπεύειν δ' εἰθισμένου κατὰ τὸν λόγον
 10 τὸν ἱατρικόν, πότερον, ἔφη, μᾶλλον ἔλοιο ἂν παρεῖναι σοι νοσοῦντι; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, <ὅτι> τὸν θεραπεύειν εἰθισμένον. Καὶ ὁ Μουσώνιος· Τί δέ; δυοῖν ἀνδρῶν τοῦ μὲν πεπλευκότες πολλάκις καὶ κυβερνήσαντος ἤδη πλοῖα ἱκανά, τοῦ δὲ ὀλιγάκις μὲν πεπλευκότες, κυβερνήσαντος
 15 δὲ μηδέποτε· ἐὰν οὗτος ὁ μὴ κυβερνήσας ἱκανώτατα λέγῃ ὅν τρόπον χρῆ κυβερνᾶν, ὁ δ' ἕτερος ἐνδεῶς καὶ παντάπασιν ἀσθενῶς, ποτέρῳ ἂν πλέων χρήσαιο

6 cf. Musonius supra p. 12, 15 ἱατρικοῦ λόγον ὄφελος οὐδέν, ἐὰν μὴ πρὸς ὀγίειαν φέρῃ σώματος ἀνθρωπίνου. Seneca epist. 75, 6 non quaerit aeger medicum eloquentem, sed si ita competit, ut idem ille, qui sanare potest, compte de iis, quae facienda sunt, disserat, boni consulet. non tamen erit, quare gratuletur sibi, quod inciderit in medicum etiam disertum. hoc enim tale est, quale si peritus gubernator etiam formosus est. Arr. Epict. diss. III 21, 4. 23, 31

1 εἶη addidit Vsener || 2 διδάσκει L: corr. Wytttenbach | γένοιτο Sarti || 3 πράττει L || 4 συνηγορον L: corr. Vsener || 5 τινὰ οὕτως δυοῖν L: distinxit Wytttenbach || 7 ὥς Peerlkamp p. 384: ὥς L, ubi ὥρα legerat Sarti, ut in errorem abducerentur haud pauci, velut ὀρίσαι coniciens vel γνῶναι Halm lect. Stob. p. 8, θεωρεῖν Meineke, alii alia | ἐμπειρότατα Peerlkamp: ἐμπειρότα L; ἐμπειρότατον vulgo || 8 μηδὲν Halm l. c.: μὴ δὲ L || 9 θεραπεύσειν L || 11 addidi omissum ὅτι ante τὸν || 12 δύο ἀνδρῶν L: corr. Meineke || 15 ἱκανώτατον L: corr. Wytttenbach || 16 λέγει L: corr. Halm l. c. || 17 πλέω L: πλέων Meineke | χρήσαιο ut videtur, quamquam evanidum L

κυβερνήτῃ; Καὶ ὃς εἶπεν, ὅτι τῷ κυβερνήσαντι πολ-
 λάκις. Πάλιν ὁ Μουσώνιος· Μουσικοῖν δὲ δυοῖν, τοῦ
 μὲν τοὺς λόγους ἐπισταμένου τοὺς μουσικοὺς καὶ λέ-
 γοντος αὐτοὺς πιθανώτατα, ἄδειν δὲ ἢ καθαρίζειν ἢ
 λυρίζειν ἀδυνατοῦντος, τοῦ δὲ περὶ μὲν τοὺς λόγους 5
 ὄντος ἥττονος, καθαρίζοντος δὲ καλῶς καὶ λυρίζοντος,
 ἔτι δὲ ἄδοντος· ποτέρῳ ἂν ἐπιτρέψαις ἔργον μουσι-
 κόν, ἢ πότερον ἂν ἐθέλοις γενέσθαι διδάσκαλον τῶν
 μουσικῶν παιδὸς οὐκ εἰδότος; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι
 τὸν ἐν τοῖς <ἔργοις> ἱκανόν. Τί οὖν, εἶπεν ὁ Μου- 10
 σώνιος, ταῦτα μὲν ταύτῃ ἔχει· περὶ δὲ σωφροσύνης ἢ
 ἐγκρατείας τοῦ ἂ χρή δύνασθαι λέγειν οὐ πολὺ κρείτ-
 τον τὸ ἐγκρατῇ γενέσθαι καὶ σώφρονα περὶ τὰ πρατ-
 τόμενα πάντα; Συνεχώρει κἀνταῦθα ὁ νεανίσκος, ἥττον
 καὶ φαυλότερον εἶναι τοῦ σωφρονεῖν ἔργῳ τὸ λέγειν 15
 περὶ σωφροσύνης ἱκανῶς. Ὅθεν ὁ Μουσώνιος συν-
 ἅπτων τοῖς προειρημένοις, πῶς οὖν ἐπὶ τούτοις, ἔφη,
 τὸ τὸν ἐκάστου λόγον ἐπίστασθαι πράγματος κρείττον
 ἂν εἴη τοῦ ἐθίζεσθαι καὶ πράττειν τὰ πράγματα κατὰ
 τὴν ὑφήγησιν τοῦ λόγου; ἐπέειπερ τὸ μὲν ἔθος πρὸς 20
 τὸ δύνασθαι πράττειν ἄγει, τὸ δ' ἐπίστασθαι λόγον
 τοῦ πράγματος πρὸς τὸ δύνασθαι λέγειν. συνεργεῖ μὲν
 γὰρ καὶ τῇ πράξει ὁ λόγος διδάσκων ὅπως πρακτέον
 καὶ ἔστι τῇ τάξει πρότερος τοῦ ἔθους· οὐ γὰρ ἐθι-
 σθῆναι τι καλὸν οἶόν τε μὴ κατὰ λόγον ἐθιζόμενον· 25

25 ss. Demosth. Ol. III 15 et libri περὶ ὕψους initium memo-
 rat Wytttenbach

4 πιθανώτατον L: corr. Peerlkamp p. 385 | ἢ καθαρίζειν ἢ
 λυρ. L: καὶ καθαρίζειν καὶ λυρ. vulg. || 7 ἐπιτρέψαι L: corr.
 Wytttenbach; an ἐπιτρέψαις? || 9 οὐκ εἰδότος Wytttenbach: οὐκ
 εἶδοι L; οὐ κήδη Iacobs lect. Stob. p. 21 || 10 ἔργοις addidit
 Wytttenbach: om. L initio fol. 101^r || 14 συνεχώρει L

δυνάμει μέντοι τὸ ἔθος προτερεῖ τοῦ λόγου, ὅτι ἐστὶ κυριώτερον ἐπὶ τὰς πράξεις ἄγειν τὸν ἄνθρωπον ἢ περὶ ὁ λόγος.

VI.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΤ

ΠΕΡΙ ΑΣΚΗΣΕΩΣ.

5

Παρώρμα δὲ πρὸς ἄσκησιν τοὺς συνόντας ἐντετα-
μένως ἀεὶ τοιοῖσδε τισι λόγοις χρώμενος. Ἡ ἀρετὴ, ἔφη,
ἐπιστήμη ἐστὶν οὐ θεωρητικὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρακ-
τικὴ καθάπερ ἢ τε λατρικὴ καὶ ἡ μουσικὴ. δεῖ οὖν
10 ὥσπερ τὸν λατρὸν καὶ τὸν μουσικὸν μὴ μόνον ἀνειλη-
φέναι τὰ θεωρήματα τῆς αὐτοῦ τέχνης ἐκάτερον, ἀλλὰ
καὶ γυμνάσθαι πράττειν κατὰ τὰ θεωρήματα, οὕτω

5 Περὶ ἀσκήσεως scripserunt Herillus (cf. Diog. Laert. VII 166) Dionysius (D. L. VII 167). videatur etiam Diogenes ap. Laertium VI 70 s. 6 cf. Plut. plac. I prooem. Arr. Epict. diss. II 9, 13 7 Philo Leg. Alleg. I 856 vol. I p. 75 Wendl. Sen. ep. 94, 45 cf. Clem. Alex. paed. I 9 p. 103 P. 9 cf. Cicero de off. I 18, 60 *ut nec medici nec imperatores nec oratores, quamvis artis praecepta perceperint, quicquam magna laude dignum sine usu et exercitatione consequi possunt, sic officii conservandi praecepta traduntur illa quidem . . . , sed rei magnitudo usum quoque exercitationemque desiderat* 12 ss. cf. Sen. ep. 90, 46 *virtus non contingit animo nisi instituto et edocto et ad summum adsidua exercitatione perducto*

4 Stobaeus III 29, 78 H. ecl. cum lemm. habent SMA, praemisso lemm. τοῦ αὐτοῦ: Br. malueris Μουσωνίου (ἐκ τοῦ) II. ἀσκ. collatis Musonianis lemmatis reliquis || 6 ἐντεταλμένως S || 9 v. καθάπερ ἢ τε λατρικὴ cum omisisset A¹, v. καὶ ἡ μουσικὴ induxit A² et in marg. scripsit καθάπερ ἢ τε λατρικὴ καὶ μουσικὴ (sic), sed fortasse diversa est manus quae supplementum marg. scripsit ab ea quae delevit v. καὶ ἡ μουσικὴ || 11 αὐτοῦ libri: tacite corr. Meineke || 12 καὶ τὰ SMA Br: κατὰ τὰ ex καὶ τὰ fecit A², sicut ci. Gesn.¹ p. 200 mrg.

καὶ τὸν ἐσόμενον ἀγαθὸν ἄνδρα μὴ μόνον ἐκμανθάνειν
 ὅσα μαθήματα φέρει πρὸς ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ γυμνά-
 ξεσθαι κατὰ ταῦτα φιλοτίμως καὶ φιλοπόνως. ἐπεὶ
 πῶς μὲν ἂν εὐθὺς γένοιτό τις σώφρων, εἰ μόνον εἰδείη
 ὅτι οὐ χρή ἡττᾶσθαι ἡδονῶν, ἀγύμναστος δ' εἴη ἀντ- 5
 ἔχειν ταῖς ἡδοναῖς; πῶς δ' ἂν δίκαιός τις γένοιτο,
 μεμαθηκώς μὲν ὅτι χρή τὸ ἴσον ἀγαπᾶν, μὴ μεμελετη-
 κώς δὲ φεύγειν τὸ πλεονεκτεῖν; πῶς δ' ἂν ἀνδρείαν
 κτησαίμεθα, τὸ μὲν ὅτι μὴ φοβερὰ τὰ δοκοῦντα τοῖς
 πολλοῖς δεινὰ κατανενοηκότες, ἄφοβοι δ' εἶναι εἰς αὐτὰ 10
 μὴ μεμελετηκότες; πῶς δ' ἂν φρόνιμοι γενοίμεθα, τὰ
 μὲν ὥς ἀληθῶς ἀγαθὰ καὶ κακὰ τίνα ἐστὶν ἐγνωκότες,
 μὴ γεγυμνασμένοι δὲ καταφρονεῖν τῶν δοκούντων ἀγα-
 θῶν; διὸ χρή τῇ μαθήσει τῶν προσηκόντων ἀρετῇ
 ἐκάστη μαθημάτων καὶ τὴν ἄσκησιν ἐπακολουθεῖν 15
 πάντως, εἰ γε μέλλει καὶ αὐτῆς τῆς μαθήσεως ὄφελός
 τι γενήσεσθαι ἡμῖν. καὶ τοσοῦτῳ γε χρή μᾶλλον ἀσκεῖν
 τὸν φιλοσοφεῖν ἀξιοῦντα ἥπερ τὸν λατρικῆς ἢ τινος
 τέχνης ὁμοίας ἐφιέμενον, ὅσῳ μείζον καὶ δυσκατεργα-

17 ss. cf. Arr. Epict. diss. II 9, 13 s. διὰ τοῦτο παραγγέλ-
 λουσιν οἱ φιλόσοφοι μὴ ἀρκεῖσθαι μόνῳ τῷ μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ
 μελέτην προσλαμβάνειν, εἰτα ἄσκησιν. πολλῶ γὰρ χρόνῳ τὰ
 ἐναντία ποιεῖν εἰθίσμεθα καὶ τὰς ὑπολήψεις τὰς ἐναντίας ταῖς
 ὁρθαῖς χρηστικὰς ἔχομεν. Sen. ep. 95, 8 *at haec* (sc. sapientia),
quae artem vitae professa est, nulla re, quo minus se exerceat,
vetari potest 19 s. Sen. ep. 104, 19 *sapientia, ars* (ars scripti:
res libri) *omnium maxima, in itinere colligitur?*

4 μὲν sup. lin. suppl. S¹ | μόνων M || 7 γένοιτο μὴ με-
 μαθ. M | ἴσον an ἴσην voluerit M aegre discernas | μελετηκώς
 A¹, corr. A² || 8 ἀνδρείαν MA || 11 μελετηκότες A || 13 φρο-
 νεῖν A¹ || 16 μέλλοι A² || 17 τοσοῦτῳ ex τοσοῦτο corr. S¹ τοσοῦτο
 Br | χρή sup. lin. S¹ || 18 τὸν (ante φιλοσ.) M, sed duae litt.
 priores in ras. M² || 19 ὁμοίως SMA Br: corr. Gesn.¹ p. 200 |
 μείζον SM Br, καὶ μείζον A quem suo more sequuntur Gaisford
 et Meineke

στότερον φιλοσοφία παντὸς ἐπιτηδεύματος ἑτέρου. καὶ γὰρ οὖν ἐπὶ μὲν τὰς ἄλλας τέχνας † εἶναι οἱ ἐφιέμενοι αὐτῶν, οὐ προδιεφθαρμένοι τὰς ψυχὰς οὐδ' ἐναντία μεμαθηκότες οἷς μαθήσεσθαι μέλλουσιν· οἱ δὲ φιλοσοφεῖν ἐπιχειροῦντες, ἐν διαφθορᾷ γεγεννημένοι πρότερον πολλῇ καὶ ἐμπεπλησμένοι κακίας, οὕτω μετρίασι τὴν ἀρετὴν, ὥστε καὶ ταύτῃ πλείονος δεηθῆναι τῆς ἀσκήσεως. πῶς οὖν καὶ τίνα τρόπον τούτοις ἀσκητέον; ἐπεὶ τὸν ἄνθρωπον οὔτε ψυχὴν μόνον εἶναι
 10 συμβέβηκεν οὔτε σῶμα μόνον, ἀλλὰ τι σύνδετον ἐκ τοῖν δυοῖν τούτοις, ἀνάγκη τὸν ἀσχοῦντα ἀμφοῖν ἐπιμελεῖσθαι, τοῦ μὲν κρείττονος μᾶλλον, ὥσπερ ἄξιον, τουτέστι τῆς ψυχῆς· καὶ θατέρου δέ, εἰ γε μέλλει μηδὲν ἐνδεῶς ἔχειν τοῦ ἀνθρώπου μέρος. δεῖ γὰρ δὴ καὶ

9 cf. Diogenes ap. Diog. Laert. VI 70 διττὴν δὲ ἔλεγεν (sc. ὁ Διογ.) εἶναι τὴν ἀσκησιν, τὴν μὲν ψυχικὴν, τὴν δὲ σωματικὴν . . . εἶναι δὲ ἀτελεῖ τὴν ἑτέραν χωρὶς τῆς ἑτέρας κτῆ.

12 cf. Cic. de fin. V 13, 38 *quibus expositis facilis est coniectura ea maxime esse expetenda ex nostris, quae plurimum habent dignitatis, ut optimae cuiusque partis, quae per se expetatur, virtus sit expetenda maxime. ita fiet, ut animi virtus corporis virtuti anteponatur* e. q. s. 14 cf. Cic. de off. I 23, 79 *exercendum tamen corpus et ita afficiendum est, ut oboedire consilio rationique possit in exsequendis negotiis et in labore tolerando*

2 εἶναι S solito compendio, MABr: ἔρχονται (sicut ci. Gesn.¹ p. 200 mrg.) ex em. A²; ἵασις ci. Preller hist. philos. p. 440 et Hirschig εἰ<ῶσασιν ἰε>ναι Mekler ἔνται Buecheler ||

3^{προ} διαφεαρέμενοι A² || 5 διαφορᾷ Br || 6 οὕτως M || 9 "εἶναι" μόνον S, μόνον εἶναι MBr μόνην εἶναι A; εἶναι μόνον Tr. p. 165 || 11 δοιοῖν S¹, corr. S² | post δοιοῖν distinxit S, sed ante ἀνάγκη litura, qua colon deletum videtur; contra colon post δυοῖν del. et post τούτων posuit A² | τούτων SMABr: tacite corr. Gesn.³ p. 204 || 12 ἄξιον A¹, corr. A² || 13 v. τουτέστι (τουτ' ἔστιν M) τῆς ψυχῆς secludi iubet Meineke probante Cobeto (mnemos, IX p. 120) | μέλλει etiam A, fallitur Gaisford || 14 ante γὰρ una littera erasa M

τὸ σῶμα παρεσκευάσθαι καλῶς πρὸς τὰ σώματος ἔργα
 τὸ τοῦ φιλοσοφοῦντος, ὅτι πολλάκις αἱ ἀρεταὶ κατα-
 χρῶνται τούτῳ ὄντι ὁργάνῳ ἀναγκαίῳ πρὸς τὰς τοῦ
 βίου πράξεις. τῆς οὖν ἀσκήσεως ἡ μὲν τις ἰδία τῆς
 ψυχῆς μόνης γίνοιτ' ἂν ὀρθῶς, ἡ δὲ τις κοινὴ ταύτης
 τε καὶ τοῦ σώματος. κοινὴ μὲν οὖν ἄσκησις ἀμφοῖν
 γενήσεται, συνεθιζομένων ἡμῶν εἴγει θάλλει, δίδει
 λιμῶ, τροφῆς λιτότητι κοίτης σκληρότητι, ἀποχῇ τῶν
 ἡδέων ὑπομονῇ τῶν ἐπιπόνων. διὰ γὰρ τούτων καὶ
 τῶν τοιούτων ῥώννυται μὲν τὸ σῶμα καὶ γίνεται δυσ- 10
 παθές τε καὶ στερεὸν καὶ χρήσιμον πρὸς ἅπαν ἔργον,
 ῥώννυται δὲ ἡ ψυχὴ γυμναζομένη διὰ μὲν τῆς ὑπο-
 μονῆς τῶν ἐπιπόνων πρὸς ἀνδρείαν, διὰ δὲ τῆς ἀπο-
 χῆς τῶν ἡδέων πρὸς σωφροσύνην. ἰδία δὲ τῆς ψυχῆς
 ἄσκησις ἐστὶ πρῶτον μὲν τὰς ἀποδείξεις προχείρους 15
 ποιεῖσθαι τὰς τε περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν δοκούντων
 ὥς οὐκ ἀγαθὰ, καὶ τὰς περὶ τῶν κακῶν τῶν δοκούν-
 των ὥς οὐ κακά, καὶ τὰ ἀληθῶς ἀγαθὰ γνωρίζειν τε

6 Diog. Laert. VII 123 τὴν μέντοι ἄσκησιν ἀποδέξεται (sc.
 ὁ σπουδαῖος) ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος ὑπομονῆς 14 ss. cf. Cicero
 de off. I 20, 67 nam et ea, quae eximia plerisque et praeclara
 videntur, parva ducere eaque ratione stabili firmaque contemnere
 fortis animi magnique ducendum est, et ea, quae videntur acerbā
 . . . ita ferre, ut nihil a statu naturae discedas, nihil a digni-
 tate sapientis, robusti animi est magnaeque constantiae

1 παρὰσκευάσθαι A, ε superscr. A², α ex α corr. A¹, ut
 videtur; fallitur Gaisford || 4 ἰδία Buecheler: διὰ libri, cf. 14
 et p. 26 l. 10 || 6 τοῦ om. MBr || 8 λιτότητι an λειτότητι voluerit M
 aegre dignosco || 9 τῶν ἐπιπόνων S || 12 ὑπομονῆς M sed sylla-
 bae ὑπομο in ras. M² || 13 ἀνδρείαν S ἀνδρίαν MABr || 14 ἰδία
 reposui ex Br: διὰ, sed m. rec. corr. ἰδία S, διὰ MA sed ante
 δ. dubium rasurae vestigium A || 16. 17 τῶν ante ἀγαθῶν et
 κακῶν deleri iubet Nauck

καὶ διακρίνειν ἀπὸ τῶν μὴ ἀληθῶς ἐθίζεσθαι· εἴτα δὲ μελετᾶν μῆτε φεύγειν μηδὲν τῶν δοκούντων κακῶν μῆτε διώκειν μηδὲν τῶν δοκούντων ἀγαθῶν, καὶ τὰ μὲν ἀληθῶς κακὰ πάσῃ μηχανῇ ἐκτρέπεσθαι, τὰ δὲ ἀληθῶς ἀγαθὰ παντὶ τρόπῳ μετέρχεσθαι.

Ἐν κεφαλαίῳ μὲν οὖν σχεδὸν εἴρηται, ὅποῖος ἑκάτερος τρόπος ἀσκήσεως· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ μέρος ὡς ποιητέον ἕκαστα, πειράσομαι εἰπεῖν, οὐ διακρίνων οὐδὲ χωρίζων οὐκέτι τὰ τε κοινὰ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀσκήματα καὶ τὰ ἴδια τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ ἀναμῖξ τὰ ἑκατέρου μέρους διεξιὼν. οὐκοῦν ἐπειδὴ ταῦτα μὲν τυγχάνομεν ἀκηκοότες τε καὶ ὑπειληφότες, ὅσοι γε φιλοσόφου διατριβῆς μετεσχέκαμεν, ὥς οὔτε πόνος οὔτε θάνατος οὔτε πενία κακὸν οὐδαμῶς ἐστίν οὐδ' ἄλλο
10 15 τι τῶν κακίας ἀπηλλαγμένων, οὐδ' αὖ πάλιν ἀγαθὸν πλοῦτος ζωὴ ἡδονὴ ἢ τι ἕτερον τῶν μὴ μετεχόντων ἀρετῆς· ὅμως δὲ καὶ ταῦθ' ὑπειληφότες διὰ τὴν ἀπὸ παιδῶν εὐθὺς γεγонуῖαν ἡμῖν διαφθοράν καὶ τὴν

13 ss. cf. Seneca ep. 82, 14 *istis, quae a nobis indifferentia ac media dicuntur, divitiis, viribus, formae, honoribus, regno et contra morti, exilio, malae valetudini, doloribus quaeque alia aut minus aut magis pertinuimus, aut malitia aut virtus dat boni vel mali nomen* 17 cf. Seneca ep. 82, 23 *quomodo opiniones totius aevi, quibus protinus infantia imbuitur, evincis?*

1 ἀληθιν(ῶν) S scribere instituisse videtur Meklero, sed ἀληθῶν corr. S¹, ἀληθῶς M¹ ἀληθῶν corr. ut videtur M¹, ἀληθῶν A¹ sed ν corr. in σ A² ut videtur, ἀληθῶς Br; ἀληθῶς ἀγαθῶν ci. Meineke v. IV p. LXIII || 3 μῆτε ABrTr. μὴ SM || 4 πᾶσι A¹ || 8 ἕκαστα SA ἅπαντα MBr || 14 οὐδ' ἄλλο τι τῶν] οὐδὲ τι
ἀλλ' ἄλλο τῶν A, ubi οὐδὲ superscr. A², τι A¹ || 16 ἢ τι (potest etiam ἢ εἰ τι) scripsi: ὅτι SA ἦτι vel ὅτι (accentum corr. M¹) M εἰ τι sed εἰ ex corr. Br οὐδ' ἄλλο τι tacite Gesn.¹ p. 202, sed male ex prioribus || 18 συγγεγονυῖαν mavult Peerlkamp | διαφθοράν et mox διαφθοράς A

ὑπὸ τῆς διαφθορᾶς συνήθειαν πονηρὰν πόνου μὲν προσ-
 ερχομένον κακὸν ἡγούμεθα προσέρχεσθαι ἑαυτοῖς, ἡδο-
 νῆς δὲ παραγινομένης ἀγαθὸν ἡγούμεθα παραγίνεσθαι
 ἡμῖν, καὶ τὸν μὲν θάνατον ὥς ἐσχάτην συμφορὰν
 πεφρίκαμεν, τὴν δὲ ζωὴν ὥς τῶν ἀγαθῶν μέγιστον
 ἀσπαζόμεθα, καὶ διδόντες μὲν ἀργύριον ὥς βλαπτό-
 μενοι λυπούμεθα, λαμβάνοντες δὲ ὥς ὠφελούμενοι
 χαίρομεν, παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ πλειόνων ἄλλων
 οὐκ ἀκολούθως ταῖς ὁρθαῖς ὑπολήψεσι τοῖς πράγμασι
 χρώμεθα, τῷ δὲ φάυλῳ ἔθει μᾶλλον ἀκολουθοῦμεν. 10
 ἐπεὶ οὖν ταῦτα φημι ταύτῃ ἔχειν, δεῖ τὸν ἀσκοῦντα
 ζητεῖν περιγίγνεσθαι ἑαυτῷ τῇ μὲν ἡδονῇ μὴ ἀσμενίζειν,
 τὸν πόνον δὲ μὴ ἐκτρέπεσθαι, καὶ τῷ μὲν ζῆν μὴ φιλη-
 δεῖν, τὸν δὲ θάνατον μὴ δεδιέναι, καὶ ἐπὶ χρημάτων
 μὴ προτιμᾶν τοῦ προτεσθαι τὸ λαμβάνειν. 15

6 s. cf. Telet. p. 28, 5 ss. et quae olim conguessit Gatakerus
 in Marcum Antonin. VIII 33 11 cf. Seneca ep. 82, 16 *magna*
exercitatione durandus est animus, ut conspectum eius (sc. mor-
 tis) *accessumque patiatur*

^δ
 1 ἀπο A, corr. manus dubia || 3 παραγίνεσθαι S παραγίγνε-
 σθαι alii || 9 τοῦ πράγματος A¹ γρ. τοῖς πράγμασι A² || 11 ἔχει
 operarius Gesn.¹ || 12 περιγίγνεσθαι libri; περιγίγνεσθαι Meineke |
 ἑαυτοῦ Halm lect. Stob. p. 4 (se ipsum vincere) || 13 fort. τὸν
 δὲ πόνον | τῷ MABr: τὸ S || 15 τῷ λαμβ. A

VII.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥΤ

ΟΤΙ ΠΟΝΟΥ ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΤΕΟΝ.

Πρὸς δὲ τὸ ῥᾶον καὶ προθυμότερον ὑφίστασθαι
 τῶν πόνων ἐκείνους, οὓς ἂν ὑπὲρ ἀρετῆς καὶ καλοκά-
 γαθίας μέλλωμεν πονεῖν, ταῦτα λελογίσθαι χρήσιμα·
 πόσα μὲν πονοῦσιν ἔνιοι δι' ἐπιθυμίας κακίας, ὥσπερ
 οἱ ἐρῶντες ἀκολάστως, πόσα δ' ὑπομένουσιν ἄλλοι τοῦ
 κερδαίνειν χάριν, πόσα δ' αὖτε κακοπαθοῦσιν ἔνιοι θη-
 10 ρώμενοι δόξαν. καίτοι οὗτοι πάντες ὑπομένουσιν αὐ-
 θαίρετοι πᾶσαν ταλαιπωρίαν. ἄρ' οὖν οὐχὶ δεινὸν
 ἐκείνους μὲν ὑπὲρ οὐδενὸς τῶν καλῶν ἀνέχεσθαι ταῦτα
 πάσχοντας, ἡμᾶς δ' ὑπὲρ καλοκάγαθίας καὶ τοῦ κακίαν

1 cf. Seneca ep. 31, 4 *labor bonum non est. quid ergo est bonum? laboris contemptio*. ὡς ὁ πόνος οὐκ ἔστι κακὸν quomodo demonstrari possit docet Musonius supra p. 2, 16 ss.

7—11 haec tria sollemniter iungunt Stoici velut Cleanthes hymn. in Iov. 26 ss. vel eodem quo Musonius ordine Chrysippus ap. Plut. de Stoic. rep. 33 p. 1049 D τὸν μὲν φιληδονία τὸν δὲ πλεονεξία τὸν δὲ φιλοδοξία τις ἢ φιλαρχία συρρήγγουσιν, vide quae collegit Norden in Fleckeiseni annalium suppl. XVIII p. 338 ss. 8 πόσα δ' ὑπομένουσιν κτέ.] cf. gnomol. Byz. (Wachsmuth *stud. z. d. griech. floril.* p. 200) n. 207 Hor. sat. I 1, 28 ss. 9 ss. cf. Dio Chrys. VIII p. 280 R. Seneca ep. 78, 16

1 Stobaeus III 29, 75 H. eclogam habent cum lemmate S M A Br; pro lemm. *μουσωνίου* nec plura Br || 4 initium eclogae usque ad p. 29, 13 *φίλους ἀληθινούς* om. Br | Πρὸς in ras. M rubr. || 6 *μέλλωμεν* A | *λελογίσθαι* M || 7 *ὥσπερ* — 8 *ἀκολάστως* secludi vult Meineke immerito || 8 *πόσοι* S, ubi δ' *ὑπομένουσιν* ut in reliquis, fallitur Gaisford Ecl. II p. 868 | *οἱ* ante ἄλλοι add. Tr. p. 162 || 10 *καίτοι* scripsi: καὶ *ἑτε* libri; praestat fortasse καὶ [ἑτε] οὗτοι, cf. p. 30, 6 || 13 *ἡμᾶς* etiam A, errat Gaisford

μὲν ἐκφυγεῖν τὴν λυμαινομένην ἡμῶν τὸν βίον, κτή-
 σασθαι δὲ ἀρετὴν, ἥ τις ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν ἐστὶ
 χορηγός, μὴ πάντα πόνον ἐτοιμῶς ὑφίστασθαι; καίτοι
 οὐδ' ἂν εἴποι τις ὅσῳ κρεῖττον ἀντὶ μὲν τοῦ πονεῖν,
 ἵνα τύχῃ τις γυναικὸς ἀλλοτριᾶς, τὸ πονεῖν, ἵνα παι- 5
 δαγωγῇ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἑαυτοῦ· ἀντὶ δὲ τοῦ
 περὶ χρημάτων ταλαιπωρεῖν τὸ ἀσκεῖν ὥστε ὀλίγων
 δεῖσθαι· πρὸ δὲ τοῦ πράγματα ἔχειν ὑπὲρ δόξης τὸ
 πραγματεύεσθαι ὅπως μὴ δοξοκόπος ᾖ· πρὸ δὲ γε τοῦ
 ζητεῖν, ὅπως ᾧ φθονεῖ τις κακοποιήσῃ τοῦτον, τὸ σκο- 10
 πεῖν ὅπως μὴδὲν φθονήσῃ μηδενί· καὶ πρὸ γε τοῦ
 δουλεύειν τισὶ καλουμένοις φίλοις, ὥσπερ οἱ κόλακες,
 τὸ κακοπαθεῖν ἵνα κτήσῃται φίλους ἀληθινούς· καθό-
 λου δὲ τοῦ πονεῖν πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναγκαίου ὄντος,
 τοῖς τε τῶν κρείττωνων ὀρεγομένοις καὶ τοῖς τῶν χει- 15
 ρόνων, τὸ μὴ πολλῶ εἶναι προθυμότερους πονεῖν τοὺς
 τὰ κρείττω μετιόντας <ἢ> οἷς ἐλπίδες μικραὶ τῶν

1 s. cf. Sen. ep. 67, 5 *nullum autem sine virtute bonum est*

1 ἡμῶν A² || 2 post ἥτις rasura S || 8 πράγματα (sic ut corr. Gesn.¹ p. 198) A e corr.: πράγματος SMA¹ || 9 πραγματεύεσθαι MTr. p. 163: πραγματεύσασθαι SA | δοξοκόπος εἴη libri: δοξοκόπος τις ἢ Halm lect. Stob. p. 3, unde Meineke δοξοκόπος ἢ vel δοξοκοπήσῃ || 10 τοῦτον τὸ σκοπεῖν SA τοῦτον σκοπεῖν M; τοῦτο σκοπεῖν Gesn.¹ p. 198 || 11 μὴδὲν fuerat, sed in μὴδὲ corr. S¹ (fallitur Gaisford Ecl. II p. 868), μὴδὲν Tr.: μὴ δὲ M μὴ A || 12 v. ὥσπερ οἱ κόλακες insiticia esse suspicatur Meineke, sed vide infra p. 59, 7 ὥσπερ οἱ σοφισταὶ et p. 66, 2 || 13 καθόλου] abhinc orditur Br || 16 τῷ SMA: τὸ ex em. A², Br || 17 ἢ addidit Halm lect. Stob. p. 4, viam monstraverat Peerlkamp p. 311 | ἐλπίδες μικραὶ τῶν πόνων S: ἐλπίδες (ἐλπ. ut assolet M) τῶν μικρῶν (μακρῶν corr. Br¹) πόνων MBr ἐλπίδες τῶν μικρῶν πόνων A superscr. A²

πόνων εἰσίν, ἀτοπώτατον. ἀλλ' οἱ μὲν ἄρα θαυματο-
 ποιοὶ δύσκολα οὕτως ὑφίστανται πράγματα καὶ τὴν
 ζωὴν παραβάλλονται τὴν ἑαυτῶν, οἱ μὲν εἰς μαχαίρας
 κυβιστῶντες, οἱ δ' ἐπὶ κάλων μετέωροι βαδίζοντες, οἱ
 5 δ' ὥσπερ ὄρνεα πετόμενοι διὰ τοῦ ἀέρος, ὧν τὸ
 σφάλμα θάνατός ἐστιν. καὶ ταῦτα πάντα δρῶσι μικροῦ
 χάριν μισθοῦ· ἡμεῖς δ' οὐκ ἀνεξόμεθα ταλαιπωρεῖν
 ὑπὲρ εὐδαιμονίας ὅλης; οὐ γὰρ ἄλλο τί γε τέλος ἐστὶ
 τοῦ γενέσθαι ἀγαθὸν ἢ τὸ εὐδαιμονεῖν καὶ ζῆν μακα-
 10 ρίως εἰς τὸ λοιπόν. εἰκότως δ' ἂν τις λογίζοιτο καὶ
 τὸ τῶν ζώων ἐνίων ὁποῖόν ἐστι, πᾶν δὴ δυνάμενον
 ἐντρέπειν ἡμᾶς φιλοπόνους εἶναι. οἱ γοῦν ὄρνυγες
 καὶ ἀλεκτρυόνες οὗτ' ἀρετῆς ἐπαῖοντες οὐδὲν ὥσπερ ὁ
 ἄνθρωπος οὔτε τὸ καλὸν καὶ δίκαιον εἰδότες οὐδ'
 15 ὑπὲρ τοιούτου πονοῦντες οὐθενός, ὅμως μαχόμενοι

1 cf. Seneca de ira II 12, 5 *istis . . . aut nulla tam per-
 tinacis studii aut non digna merces fuit (quid enim magnifi-
 cum consequitur ille, qui meditatus est per intentos funes
 ire? . . .) et tamen ad finem operis non magno auctoramento
 labor pervenit: nos etc.* Arr. Epict. diss. III 12, 2 δύσκολον γὰρ
 ἐστὶ καὶ τὸ ἐπὶ σχοινίῳ περιπατεῖν καὶ οὐ μόνον δύσκολον, ἀλλὰ
 καὶ ἐπικίνδυνον 7 Seneca l. c. 6 *nos non advocabimus patienti-
 am, quos tantum praemium expectat, felix animi immota
 tranquillitas?* cf. G. Heilbut Mus. Rhén. XXXIX p. 311

12 ss. cf. Sextus Emp. XI 99 δρῶμεν γάρ, φασίν, ὡς τινα γεν-
 ναῖα ζῶα, καθάπερ ταῦροι καὶ ἀλεκτρυόνες, ἅπερ μηδεμίαν αὐ-
 τοῖς ὑποκειμένης τέρεως καὶ ἡδονῆς διαγωνίζεται μέχρι θανά-
 του. 13 ἀλεκτρ.] cf. Philo Περὶ τοῦ πάντα σπουδ. εἶναι ἐλ.
 p. 466 Mang. Lucianus Anach. 86

1 ἀλλ' οἱ MBr: αἱλοὶ (sic) S ἄλλοι A¹ | μὲν ἀρα (sine sp.
 et acc.) S | θαυμαστοποιοὶ (-οὶ M) MBr: θαυμαστοποιοὶ SA¹ ||
 2 δύσκολα om. Br | οὕτως pro οὕτως ci. Meineke minus bene,
 οὕτως intellego nur so, ohne weiteres, mit gleichgültigkeit, cf.
 Teletis rel. p. 28, 9 || 5 πετόμενοι M || 6 δρῶσιν SM || 7 ἀνεξό-
 μεθα M || 8 ἄλλο τι pro ἄλλο τί γε mavult Meineke || 11 δὴ
 MA Br: τι S cf. p. 44, 10 || 15 οὐθενός SM οὐθενός A Br

πρὸς ἀλλήλους καὶ πηρούμενοι ἀνέχονται καὶ μέχρι
θανάτου καρτεροῦσιν, ὥστε μὴ ἡττᾶσθαι θατέρου ὁ
ἕτερος. πόσῳ δὴ μᾶλλον εἰκὸς ἡμᾶς ἀνέχεσθαι τε καὶ
καρτερεῖν, ὅταν ἐπιστώμεθα διὰ τι τῶν καλῶν κακο-
παθοῦντες, ἢ ἵνα φίλοις βοηθήσωμεν ἢ πόλιν ὠφελή- 5
σωμεν ἢ ἵνα γυναικῶν ἢ τέκνων ὑπερμαχήσωμεν, τὸ
δὲ μέγιστον καὶ κυριώτατον, ἵνα ἀγαθοὶ ὦμεν καὶ
δίκαιοι καὶ σώφρονες, ὃ δίχα πόνων οὐ παραγίνεται
οὐδενί. ὅθεν ἐπεισὶ μοι λέγειν, ὥς ὁ μὴ θέλων πονεῖν
σχεδὸν καταδικάζει αὐτὸς αὐτοῦ μηδενὸς εἶναι ἀγαθοῦ 10
ἄξιος, ὅτι τὰ ἀγαθὰ πόνῳ πάντα κτώμεθα. Ταῦτα μὲν
καὶ τοιαῦθ' ἕτερα εἶπε τότε, ἐπεγείρων καὶ παρορμῶν
τοὺς παρόντας πόνου καταφρονεῖν.

11 Epicharmus ap. Xen. apomn. II 1, 20 τῶν πόνων παλοῦ-
σιν ἡμῖν πάντα τὰ γὰρ οἱ θεοί. cf. quae collegit Wendland
neu entdeckte fragm. Philos p. 143 s.

4 ὅτε A¹ | ἐπιστώμεθα corr. A²: ἐπιστώμεθα SMABr ||
5 non praefero ἢ <ἵνα> πόλιν || 6 post ὑπερμαχήσωμεν inter-
punctit lenius, fortius post σώφρονες (8) Meineke | ante ἵνα
αὐτοὶ
quod scripserat ἢ A¹ delevit A || 7 ἵνα ἀγαθοὶ A, unde ἔν'
αὐτοὶ ἀγαθοὶ Meineke | καὶ δίκαιοι om. A || 8 ὃ δίχα A: δίχα
(om. δ) SMBr; δ suppletum videtur, sed vere | οὐ om. A;
praestat fortasse οὐ περιγίνεται || 10 αὐτοῦ M || 11 πάντα πόνῳ
S || 12 ποτε pro τότε corr. A² || 13 καταφρονεῖν SMBr: μὴ
καταφρονεῖν ATr.

VIII.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΤ

ΕΚ ΤΟΤ

ΟΤΙ ΦΙΛΟΣΟΦΗΤΕΟΝ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΒΑΣΙΛΕΤΣΙΝ.

Εἰσελθόντος δέ ποτε ὡς αὐτὸν τῶν βασιλέων
 5 τινὸς τῶν ἀπὸ τῆς Συρίας, ἦσαν γὰρ ἔτι τότε ἐν
 Συρίᾳ βασιλεῖς Ῥωμαίων ὑπήκοοι, ἄλλα τε πολλὰ εἶπε
 πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ δὴ καὶ ταῦτα. Μὴ οἶον, ἔφη,
 ἄλλω τινὶ μᾶλλον προσήκειν φιλοσοφεῖν ἢ σοί, μὴδ'
 ἄλλου τοῦ χάριν μᾶλλον ἢ ὅτι βασιλεὺς τυγχάνεις ὢν.
 10 δεῖ μὲν γὰρ δήπου δύνασθαι τὸν βασιλέα σῶζειν ἀν-
 θρώπους καὶ εὐεργετεῖν· τὸν δέ γε σώσοντα καὶ εὐερ-
 γετήσοντα χρὴ ἐπίστασθαι, τί μὲν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ
 τί δὲ κακόν, καὶ τί μὲν ὠφέλιμον τί δὲ βλαβερόν,
 καὶ συμφέρον γε καὶ ἀσύμφορον· εἰ γε ἀπόλλυνται
 15 μὲν οἱ περιπίπτοντες τοῖς κακοῖς, σῴζονται δὲ οἱ τυγχά-
 νοντες τῶν ἀγαθῶν, καὶ εὐεργετοῦνται μὲν οἱ ἀξιού-
 μενοι τῶν ὠφελίμων καὶ συμφερόντων, κακοποιοῦνται
 δὲ οἱ ἐμβαλλόμενοι τοῖς ἀσυμφόροις καὶ βλαβεροῖς.

Cf. Plutarchus περὶ τοῦ Ὅτι μάλιστα τοῖς ἡγεμόσι δεῖ τὸν
 φιλόσοφον διαλέγεσθαι p. 776 ss.

1 Stobaeus flor. 48, 67 Mein. ecl. cum lemm. hab. SMA ||
 4 αὐτὸν M sed ὁ in ras. corr. M², A: αὐτῶν S || 5 ἦσαν γὰρ
 ἔτι τότε ἐν Συρίᾳ βασιλεῖς [P. ὁ.] hinc apparet Lucii apomne-
 moneumata scripta esse aliquot annis post 105, vidit Rohde
ueber Lucians schr. Λούκιος ἡ ὕνος p. 26 adn. 1 || 6 ὑπήκοοι,
 post prius o una littera erasa est, fortasse i S || 9 ἄλλον τοῦ
 MA¹ ἄλλοῦ του A². A codicis manus correctrix per hanc eclo-
 gam fortasse eadem est quae scripsit fol. 158—165, certe eius
 simillima | τυγχάνης A¹ || 11 σώσαντα M || 12 μὲν γὰρ ἀγαθὸν A

ἀγαθὸν μέντοι καὶ κακὸν ἢ συμφέρον καὶ ἀσύμφορον
 ἢ ὠφέλιμον καὶ βλαβερὸν οὐκ ἄλλου του διαγινώσκειν
 ἢ τοῦ φιλοσόφου ἐστίν, ὃς αὐτὸ τοῦτο διατελεῖ πρα-
 γματευόμενος, ὅπως μὴδὲ ἐν τούτων ἀγνοήσῃ, καὶ
 τέχνην πεποιήται ταύτην εἰδέναι τί φέρει πρὸς ἀνθρώ- 5
 που εὐδαιμονίαν ἢ κακοδαιμονίαν. διὸ φαίνεται δεῖν
 τὸν βασιλέα φιλοσοφεῖν. καὶ μὴν προσήκει μὲν τῷ
 βασιλεῖ, μᾶλλον δ' ἀνάγκη ἐστὶν αὐτῷ, τὰ δίκαια βρα-
 βεύειν τοῖς ὑπηκόοις, ὥς μὴτε πλέον ἔχειν μὴτε ἐλατ-
 τοῦσθαι μηδένα παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀλλὰ καὶ τιμῆς καὶ 10
 τιμωρίας τυγχάνειν τοὺς ἀξίους. ταῦτα δὲ πῶς ποτε
 δυνηθεῖν ἂν τις δίκαιος οὐκ ᾔδῃ; δίκαιος δὲ πῶς ἂν
 εἴη τις μὴ ἐπιστάμενος δικαιοσύνην, ὁποῖόν τι ἐστίν;
 πάλιν οὖν καὶ ταύτη φιλοσοφητέον τῷ βασιλεῖ, ὅτι
 δικαιοσύνην καὶ τὸ δίκαιον οὐκ ἂν ἄλλως φαίνοιτο 15
 γνούς, εἰ μὴ φιλοσοφήσειεν. οὐ γὰρ οὐθ' ὥς οὐχ ὁ
 μαθὼν μᾶλλον εἰδήσει τὰ δίκαια τοῦ μὴ μαθόντος
 ἔστιν εἰπεῖν, οὐθ' ὥς οὐκ ἀμαθεῖς εἰσι τῶν τοιούτων
 πάντες οἱ μὴ φιλοσοφήσαντες. στασιάζουσιν γοῦν καὶ
 πολεμοῦσιν περὶ τῶν δικαίων πρὸς ἀλλήλους, οἱ μὲν 20
 ταῦτα φάσκοντες οἱ δὲ ἐκεῖνα δικαιοτέρα εἶναι. καίτοι

20 cf. Plat. Alcib. I p. 112 D

1 καὶ κακὸν scripsi: ἢ κακὸν libri | καὶ ἀσ. M: ἢ ἀσ. SA ||
 2 καὶ βλαβ. MA: ἢ βλαβ. S || 4 ἀγνοήσῃ A²: ἀγνοήσῃ SMA ||
 6 ἢ κακοδ. om. Tr. p. 302 || 7 προσήκειν MA¹ προσήκει SA²:
 corr. Gesn.² p. 336 || 9 ἔχειν μὴτε MATr.: ἔχειν μὴδὲ S || 13 post
 δικαιοσύνην praecipit v. καὶ τὸ δίκαιον οὐκ ἂν, sed deleuit A ||
 16 οὐχ (οὐχί A¹) ὁ μαθὼν SMA¹ οὐχ ὁ μὴ μαθὼν corr. A²; οὐχί
 ὁ μαθὼν receperunt Gaisford et Meineke, sed οὐχί ortum videtur
 ex scriptura οὐχ' quae est in M, et οὐθ' ὥς οὐχ commendat-
 tur anaphora (οὐθ' ὥς οὐκ 18) || 17 μὴ μαθόντος Halm lect.
 Stob. p. 5: μαρθάνοντος SMA μαθόντος A² || 18 ἀμαθής A¹ ||
 21 τοι om. A

περί γε ὧν ἐπίστανται ἄνθρωποι, περὶ τούτων οὐ διαφέρονται· οὔτε περὶ λευκῶν ἢ μελάνων, ἢ θερμῶν ἢ ψυχρῶν, οὔτε περὶ μαλακῶν ἢ σκληρῶν· ἀλλὰ κατὰ τὰ αὐτὰ περὶ τούτων ἅπαντες φρονοῦσί τε καὶ λέγουσιν· ὥστε καὶ περὶ τῶν δικαίων ὁμονοοῦν ἂν παρὰ πλησίως, εἶπερ ἥδεσαν ἅτινα ἐστίν· ἐν ᾧ δ' οὐχ ὁμο-
νοοῦσιν, ἀγνοοῦντες φαίνονται. καὶ οὐδὲ σὺ ταύτης ἐκτὸς εἶ τῆς ἀγνοίας, ὥς ἐγὼ δοκῶ· ὅθεν ἐπιμελητέον σοι τῆς γνώσεως μᾶλλον ἢ ἄλλῳ ὀφροῦν, καὶ τοσοῦτω
10 γε μᾶλλον <ὅσῳ περ> αἰσχίον ἀνδρὶ βασιλεῖ ἢ ἰδιώτῃ εἶναι ἐν ἀγνοίᾳ δικαιοσύνης.

Ἔτι τοίνυν δεῖ μὲν τὸν βασιλέα σωφρονεῖν αὐτόν, δεῖ δὲ τοὺς ὑπηκόους σωφρονίζειν, ἵν' ὁ μὲν ἄρχῃ σωφρόνως, οἱ δ' ἄρχωνται κοσμίως, μηδέτεροι δὲ τρυ-
15 φῶσι· λυμαντικὸν γὰρ ἄρχοντός τε καὶ ἰδιώτου παντὸς ἢ τρυφή. πῶς δ' ἂν ἡ αὐτὸς σωφρονήσείε τις μὴ μελετήσας κρατεῖν τῶν ἐπιθυμιῶν, ἢ ἀκόλαστος ὢν ἄλλους ποιήσειε σῶφρονας; τίς μὲντοι ἐπιστήμη πρὸς σωφροσύνην ἄγει πλὴν φιλοσοφίας, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν·
20 αὕτη γὰρ διδάσκει μὲν ἐπάνω ἡδονῆς εἶναι, διδάσκει

· 2 cf. Arr. diss. Epict. I 11, 9 εἰ ἐξητροῦμεν, ἔφη, περὶ λευκῶν καὶ μελάνων, ποῖον ἂν κριτήριον παρεκαλοῦμεν πρὸς διάγνωσιν αὐτῶν; — Τὴν ὄρασιν, ἔφη. — Τί δ' εἰ περὶ θερμῶν καὶ ψυχρῶν καὶ σκληρῶν καὶ μαλακῶν, ποῖόν τι; — Τὴν ἀφήν.

2 μελανῶν A || 8 εἰ S: ἡ (sine spir.) M ἡς A¹ | ἐπιμελετητέον M || 9 ἄλλο S || 10 ὅσῳ περ' αἰσχίον A², et ὅσῳ αἰσχίον iam recte Gesn.¹ f. 333^v (cf. Musonius supra p. 23, 17 ss.): αἰσχίον libri, sed ὅ τε vel ὅ γε supra lin. add. M². sufficit ὅσῳ, nulla enim in hiatus offensio, at ὅσῳ περ' αἰσχίον Musonius suggerit ipse supra p. 11, 8 || 12 ante Ἔτι plenior distinctio in SM, nescio an etiam in A | δεῖ μὲν τὸν βασιλέα reposui ex M: δεῖ τὸν βασιλέα μὲν SA; τὸν βασιλέα δεῖ μὲν ci. Meineke || 14 ἄρχωνται A Tr. p. 303: ἄρχονται SM | τρυφῶσιν M || 16 δὲ A¹ || 17 κρατῆσαι A || 19 πλὴν SM πρὸς A πρὸ A²

δ' ἐπάνω πλεονεξίας, διδάσκει δὲ ἀγαπᾶν εὐτέλειαν, διδάσκει δὲ φεύγειν πολυτέλειαν, ἐθίζει δ' αἰδῶ ἔχειν, ἐθίζει δὲ γλώττης κρατεῖν, τάξιν δὲ καὶ κόσμον καὶ εὐσχημοσύνην περιποιεῖ καὶ ὅλως τὸ ἐν κινήσει καὶ σχέσει πρόπον. ταῦτα δὲ ἀνθρώπων προσόντα παρέχεται σεμνὸν καὶ σώφρονα αὐτόν. καὶ δὴ καὶ βασιλεὺς, ὅτε ὑπάρχει ταῦτα, μάλιστα ἂν εἴη θεοπρεπὴς τε καὶ αἰδοῦς ἄξιος. τό γε μὴν ἄφοβον καὶ ἀνέκπληκτον καὶ θαρσαλέον ἔστι μὲν ἀνδρείας ἔργον, πῶς δ' ἂν ἄλλως μᾶλλον ἀνθρώπων ὑπάρξειεν ἢ εἰ τις περὶ θανάτου καὶ πόνου λάβοι πίστιν ἰσχυρὰν ὥς οὐ κακοῖν ὄντοιν αὐτοῖν; ταῦτα γὰρ δὴ τὰ ἐξιστάντα καὶ φοβοῦντα τοὺς ἀνθρώπους ἐστίν, ὃ τε θάνατος καὶ ὁ πόνος, ὅταν ὥς περὶ κακῶν πεπεισμένοι ᾧσιν αὐτῶν· μὴ κακὰ δ' εἶναι ταῦτα φιλοσοφία διδάσκει μόνη. ὥστ' εἴπερ ἀνδρείαν κτητέον τοῖς βασιλεῦσι, κτητέον δὲ παντὸς (ότου) οὖν ἑτέρου μᾶλλον, ἐπιμελητέον τοῦ φιλοσοφεῖν αὐτοῖς, ὥς

4 cf. Cicero de off. I 35, 126 *decorum illud in omnibus factis, dictis, in corporis denique motu et statu cernitur*

2 διδάσκει — πολυτέλειαν om. Tr. || 3 τάξιν δὲ SM: τάξιν τε A || 6 δεῖ pro δὴ A, sed corr. A¹ || 8 ἀνέκπληκτον praeter M etiam SA¹, quid voluerit A² ambiguum || 9 θαρσαλέον SMA θαρσάλεον Tr. illud retinui, quamquam θαρραλέον libri bis infra | ἀνδρείας A | πῶς — ἄλλως libri, πᾶς — ἄλλος corr. A² || 10 ἀνῶ' ου A sed ου del. A² | ὑπάρξειεν M¹ -ξιοιεν M² | τις SM τοι A sed deleuit A² || 11 πίστην A¹ || 13 ὅταν ὥς S: ὅτε ὥς (sic) M ὅπως A v. ὅπως — μόνη expunxit A² || 14 δ' εἶναι SM: δεόν (i. e. δέον) εἰδέναι A idque ita comprobarunt Halm l. c. et Meineke, ut ille & insereret post ταῦτα, hic lacunam indicaret. at inutile est δέον εἰδέναι. adsumptum videtur δέον ex p. 36 l. 21 postquam εἶναι abiit in εἰδέναι || 15 ἀνδρείαν SM: ἀνδρίαν τ A¹ ex τ fecit γ A², unde ἀνδρίαν γε recepit Meineke. sed ἀνδρίαν τ nescio an ortum sit ex ἀνδρίαν || 16 οὖν SMA: supplevit A² qui in textu et in margine ὅτου et ὅτουοὺν

οὐκ ἂν ἐτέρως ἀνδρείοις γενομένοις. καὶ δὴ βασιλικὸν μὲν, εἴ τι ἄλλο, καὶ τὸ ἀήττητον ἐν λόγῳ εἶναι καὶ δύνασθαι κρατεῖν ὥσπερ ὅπλοις τῶν μαχομένων, οὕτω λόγοις <τῶν> διαλεγομένων· ὥς ἂν γε ταύτη
 5 ἀσθενήσωσιν οἱ βασιλεῖς, ἀνάγκη πολλάκις περιάγεσθαι αὐτοὺς καὶ βιάζεσθαι τὰ ψευδῇ ὡς ἀληθῇ προσίσθαι, ὅπερ ἀφροσύνης ἔργον καὶ ἀμαθίας τῆς ἐσχάτης. φιλοσοφία δ' οὐκ οἶδ' εἴ τι <ἄλλο> μᾶλλον ἢ τοῦτο παρέχειν τοῖς μετιοῦσιν αὐτὴν πέφυκεν, ὥστε
 10 περιεῖναι λόγῳ τῶν πλησίον καὶ τὰ ψευδῇ διακρίνειν ἀπὸ τῶν ἀληθῶν καὶ τὰ μὲν ἐλέγχειν τὰ δὲ βεβαιοῦν. οἱ γοῦν ῥήτορες ὁπόταν ἔλθωσιν εἰς ταῦτο τοῖς φιλοσόφοις καὶ διδῶσι καὶ λαμβάνωσι λόγον, ἔστιν ὁρᾶν αὐτοὺς συγκρουομένους ἀπορουμένους, ἐναντία λέγειν
 15 αὐτοῖς ἀναγκαζομένους· καίτοι ὁπόταν οἱ ῥήτορες, οἱ τοῦτο πεπονημένοι ἔργον λόγους μελετᾶν, ἀσθενέστεροι περὶ λόγους ἀλίσκωνται τῶν φιλοσόφων ὄντες, τί χρῆ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὑπολαμβάνειν; ὅθεν εἴ τι νιν
 ὄντι βασιλεῖ ἔστιν ἐπιθυμία τοῦ ἐν λόγῳ κράτους,
 20 φιλοσοφητέον αὐτῷ, ἵνα μὴ δεδίη μηδὲ ταύτῃ μηδένα ὥς περιγενησόμενον αὐτοῦ, δέον ἀπανταχοῦ ἀδεῇ εἶναι τὸν βασιλέα καὶ θαρραλέον καὶ ἀήττητον.

Καθόλου δὲ τὸν μὲν βασιλέα τὸν ἀγαθὸν ἀνάγκη πᾶσα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ εἶναι ἀναμάρτητον καὶ τέ-

1 perierunt membranae laesione βασιλικὸν μὲν, 3 τῶν μαχ. οὕτω, 5 -κη πολλάκις πε- S || 4 οὕτω M² A Tr., οὐ τοῖς M¹ | τῶν om. SMA, suppl. A² | ὥς ἂν τε Tr. || 6 αὐτοῖς idque sine acc. S || 7 periit ὁ S || 8 ἄλλο addidit Meineke || 9 αὐτὴν M¹ αὐτῆς M² || 13 δίδωσι libri, accentum corr. A² || 14 συγκρινομένων M || 15 αὐτοῖς MA¹ αὐτοῖς ut videtur S, certe Tr. p. 304 || 17 ἀλίσκονται A¹ || 19 λόγοις Tr. || 20 δεδεῖη A¹ || 21 ὥσπερ γενησόμενος Tr. quo deceptus est Gesner || 22 θαρραλέων M¹ corr. M² || 23 μὲν del. A² || 24 εἶναι MA: καὶ εἶναι S

λειον· εἴ περ δεῖ αὐτόν, ὥσπερ ἐδόκει τοῖς παλαιαῖς, νόμον ἔμψυχον εἶναι, εὐνομίαν μὲν καὶ ὁμόνοιαν μηχανώμενον, ἀνομίαν δὲ καὶ στάσιν ἀπείργοντα, ζηλωτὴν δὲ τοῦ Διὸς ὄντα καὶ πατέρα τῶν ἀρχομένων ὥσπερ ἐκείνουν. τοιοῦτος δὲ πῶς ἂν εἴη τις μὴ φύσει 5 τε διαφερουσῇ κεχρημένος παιδείαν τε τὴν ἀρίστην πεπαιδευμένος ἀρετὰς τε ἀπάσας ἔχων, ὅσαι περ ἀνθρώπῳ προσήκουσιν; εἰ μὲν οὖν καὶ ἑτέρα ἐπιστήμη ἐστὶν ἢ ποδηγοῦσα πρὸς ἀρετὴν ἀνθρώπου φύσιν καὶ ἀσκεῖν καὶ μετιέναι τὰ καλὰ διδάσκουσα, παραβλητέον 10 ἂν εἴη καὶ συγκριτέον, εἴτε ἐκείνη εἴτε φιλοσοφία κρείττων καὶ ἀποχρῶσα μᾶλλον ἀγαθὸν ἀποδειξαι βασιλέα· καὶ τῇ κρείττονι χρῶντ' ἂν εἰκότως ὁ βασιλεὺς βουλούμενός γε δὴ εἶναι ἀγαθός. εἰ δ' ἄλλη μὲν οὖν οὐδ' ὑπισχνεῖται τέχνη οὐδεμία παράδοσιν καὶ διδα- 15 σκαλίαν ἀρετῆς, <ἀλλ' εἰσὶν> αἱ μὲν περὶ τὸ σῶμα τὸ ἀνθρώπινον καὶ τὰ τούτῳ χρήσιμα πραγματευόμεναι

2 Plato Polit. p. 295 E ss. cf. Clem. Alex. strom. II p. 438 P. ὃ τε Ἑλεάτης ξένος τὸν βασιλικὸν καὶ πολιτικὸν ἄνδρα νόμον ἔμψυχον ἀποφαίνεται. Xenopho inst. Cyri VIII 1, 22. Cic. de leg. III 1, 2 *verèque dici potest magistratum legem esse loquentem*. cf. Diotogenes Stobaei flor. 48, 61 vol. II p. 260, 25 M. Themist. or. V p. 64 b XVI extr. 4 *ζηλωτὴν δὲ τοῦ Διὸς* cf. Sthenidas Stobaei flor. 48, 63 p. 265, 11 M. *πατέρα τῶν ἀ.* cf. Sthenidas l. c.

1 *δεῖ* MA: *δι'* S || 4 *ὄντα* SM: *εἶναι* A || 6 *διαφέρουσιν* M¹ corr. M² | *παιδείαν τε* SA: *παιδείαν δὲ* ni fallor M, certe Tr. || 7 *ὅσαις* A || 8 *προσέηκουσι* A¹ || 9 *φύσιν* etiam M¹ *φύσις* M² || 13 *φανείσῃ* ante *κρείττονι* add. A², frustra recepere Halm et Meineke || 14 *βουλούμενός* Tr. | *γε δὴ* A²: *τε δὴ* SM *τε δεῖ* A¹; *τε* secluit Gesn.¹ | *μὲν οὖν οὐδ'* A¹: *μὲν οὐδ'* SM *οὖν* delevit et *οὖν* in *οὐχ* mutavit A² || 15 *διδασκαλίαν* Tr.: *διδασκαλίας* SMA¹ || 16 *ἀλλ' εἰσὶν* (vel *εἰς*) addidi, *ἀλλ'* iam Gesn.¹ f. 334^v unde supraser. A² | *τὰ περὶ* A sed *τὰ* A² || 17 *τούτου* A | *πραγματευόμεναι* (εν in ras. corr. M) libri, nisi quod A² *πραγματεύονται*, quae correctio repetitur in margine dextro

μόνον, ὅσαι δὲ τῆς ψυχῆς ἐφάπτονται, πάντα σκοποῦ-
 μεναι μᾶλλον, ἢ ὅθεν αὐτὴ σωφρονήσει· μόνῃ δὲ φιλο-
 σοφία τοῦτο σκοπεῖται καὶ τοῦτο μηχανᾶται, πῶς ἂν ὁ
 ἄνθρωπος κακίαν μὲν ἐκφύγοι, κτήσαιοτο δὲ ἀρετὴν· εἰ
 5 ταῦτα ταύτῃ ἔχει, τί ἂν ἄλλο εἴη βασιλεῖ τῷ γε ἀγαθῷ
 εἶναι βουλομένῳ προουργιαίτερον τοῦ φιλοσοφεῖν; μᾶλ-
 λον δὲ πῶς καὶ τίνα τρόπον δύναίτο ἂν τις βασιλεῦ-
 σαι ἢ βιῶναι καλῶς, εἰ μὴ φιλοσοφήσειεν; ἐγὼ μὲν
 οἶμαι τὸν βασιλέα τὸν ἀγαθὸν εὐδὺς καὶ φιλόσοφον
 10 ἐξ ἀνάγκης εἶναι καὶ τὸν γε φιλόσοφον εὐδὺς καὶ
 βασιλικὸν εἶναι.

Πρῶτον δὲ τὸ πρότερον θεασώμεθα. ἄρ' ἔσθ'
 ὅπως βασιλεὺς ἀγαθὸς εἴη τις ἂν μὴ ἄνθρωπος ἀγα-
 θὸς ὢν; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ἀγαθὸς δέ τις ἀνὴρ ὢν
 15 οὐ καὶ φιλόσοφος εἴη ἂν; νῆ Δία, εἰ γε τὸ φιλοσοφεῖν
 καλοκἀγαθίας ἐπιτηδευσίς ἐστιν. ὥσθ' ὁ βασιλεὺς ὁ

9 respicitur et illustratur Socratis dictum ap. Platonem de re p. V p. 473 D. quam multi eo usi sint docet Sternbach in gnomol. Vat. 448 14 Dio Prus. or. XIII 28 vol. I p. 187, 1 Arn. Antisthenem fortasse secutus (cf. ab Arnim *Leben und Werke des Dio* p. 259) τὸ γὰρ ζητεῖν καὶ φιλοτιμείσθαι ὅπως τις ἔσται καλὸς καὶ ἀγαθὸς οὐκ ἄλλο τι εἶναι ἢ [τὸ] φιλοσοφεῖν. Sen. ep. 89, 5 *studium illam* (sc. *philosophiam*) *virtutis esse dixerunt*

1 πάντας A¹ | σκοπούμεναι SMA: σκοποῦνται A² eademque corr. exstiterat in margine sinistro. et σκοποῦνται et supra ἄλλ' αἶ μὲν — πραγματεύονται μόνον male scripsit Meineke || 2 αὐτῇ sine acc. M | syllabae νήσει e corr. M¹ ut videtur || 3 'aut hic σκοπεῖται leg. aut supra σκοποῦσι' Meineke: σκοπεῖ libri | πῶς ὁ SMA ἂν supra ὁ dedit A², unde πῶς ἂν ὁ Halm et Meineke, sed fortasse verum est πῶς ἂν ἄνθρ., quod teste Gaisfordo offert cod. Par. 1985, aut πῶς ἂν ἄνθρ. || 6 προουργ. τ. φ. S: τ. φ. προουργιαίτερον (-γιέτερον A¹) MA fortasse recte || 7 πῶς καὶ τίνα τρ. MA: καὶ τίνα τρ. S; cf. supra p. 24, 8 || 15 οὐ καὶ φιλ. Halm lect. Stob. p. 6: οὐκ ἀφιλόσοφος SMA οὐκ ἂν φιλόσοφος A²

ἀγαθὸς ἐξ ἀνάγκης εὐθὺς καὶ φιλόσοφος εὐρίσκεται
 ὢν. καὶ μὴν ὃ γε φιλόσοφος ὅτι πάντως καὶ βασι-
 λικός, οὕτως ἂν μάθοις. τοῦ γὰρ βασιλικοῦ δήπου
 ἐστὶ τὸ δύνασθαι καλῶς ἐπιτροπεύειν ἔθνη καὶ πόλεις
 καὶ εἶναι ἄξιον ἀνθρώπων ἄρχειν. τίς δ' ἂν ἢ ἱκα- 5
 νώτερος εἴη πόλεως προστάτης ἢ ἀξιώτερος ἀνθρώπων
 ἄρχειν τοῦ φιλοσόφου; ὃ γέ γε προσήκει (ἂν περ ἢ ἀλη-
 θῶς φιλόσοφος) εἶναι φρονίμῳ, σώφρονι, μεγαλόφρονι,
 τῶν δικαίων κριτικῷ καὶ τῶν πρεπόντων, καταπρακτικῷ
 τῶν νοηθέντων, καρτερικῷ τῶν ἐπιπόνων· πρὸς δὲ 10
 τούτοις θαρραλέος ἀδεῆς ὑποστατικὸς τῶν δοκούντων
 δεινῶν εἴη ἂν, ἔτι δὲ εὐεργετικὸς χρηστὸς φιλόανθρω-
 πος. τοῦ δὲ τοιούτου τίς ἂν εὐρεθείη ἄρχειν ἐπι-
 τηδειότερος ἢ δυνατώτερος; οὐδεὶς. ἂν δὲ μὴ ἔχῃ
 πολλοὺς τοὺς ὑπακούοντας καὶ πειθομένους αὐτῷ, οὕτω 15
 διὰ τοῦτο τοῦ βασιλικὸς εἶναι ἐστέρηται· ἔξαρκεὶ γὰρ
 καὶ τὸ τῶν φίλων ἄρχειν τῶν ὑπαρχόντων ἢ γυναικὸς
 τε καὶ παιδων, ἢ καὶ νῆ Δία αὐτὸν αὐτοῦ μόνον. καὶ
 γὰρ ἰατρὸς οὐδὲν ἥττον τοῦ θεραπεύοντος πολλοὺς ὁ
 θεραπεύων ὀλίγους, εἰ γέ ἔχει τὴν ἐμπειρίαν τὴν ἰατρι- 20
 κήν· καὶ μουσικὸς οὐδὲν ἥττον τοῦ διδάσκοντος πολ-

2 s. cf. Diog. Laert. VII 122 Stob. II p. 108, 26 W.
 18 cf. Teles p. 3, 9 H.

2 ὅτι ex ὅτε corr. S¹ || 3 ἂν μαθησ (sic) M | δήπου (fortasse ex τοῦτο) corr. S¹ || 8 μεγαλόφρονι om. Tr. || 9 τῶν πρεπόντων <διδασκτικῷ> ci. Meineke Stob. vol. IV p. LXX, poterat τ. πρεπ. <περιποιητικῷ> coll. p. 35, 4. sed ne novum praedicatum addatur, dissuadet asyndeton || 12 ἔτι libri, sed supra lin. S¹ | χρηστὸς φιλ. MA: φιλ. χρηστὸς S || 14 ἔχει in ἔχῃ corr. M¹ || 17 φίλων SM φιλοσόφων A¹, sed ipse corr. A¹. frustra locum sollicitavit Hirschig, cf. Meineke Stob. flor. IV p. LXX || 18 μόνον MA: μόνον (vix enim dubium videtur Meklero) S et sic Tr. || 20 ἔχει A: ἔχοι SM

λους ὁ διδάσκων ὀλίγους, εἰ γε ἔχει τὴν μουσικὴν·
 καὶ ἱππικὸς ὁμοίως τῷ χρωμένῳ πολλοῖς ἵπποις ὁ χρώ-
 μενος ἐνὶ ἡ δυοῖν, ἂν γε ἐπιστήμων τῆς ἱππικῆς ἦ·
 καὶ δὴ καὶ βασιλικὸς παραπλησίως τῷ κεκτημένῳ πολ-
 5 λους ὑπηκόους ὁ ἔχων ἓνα ἢ δύο τοὺς πειθομένους
 αὐτῷ· μόνον ἔχεται τὴν τοῦ βασιλεύειν ἐμπειρίαν, ὥστε
 καὶ βασιλικὸς εἶη ἂν. διὰ τοῦτό μοι δοκεῖ καὶ Σω-
 κράτης τὴν φιλοσοφίαν πολιτικὴν τε καὶ βασιλικὴν
 ἐπιστήμην ὀνομάζειν, ὅτι ὁ ταύτην ἀναλαβὼν εὐθὺς
 10 πολιτικὸς ἐστί. Τοιαῦτα τοῦ Μουσωνίου εἰπόντος,
 ἡσθεὶς ὁ βασιλεὺς τοῖς λόγοις χάριν τε ἔχειν ὁμολόγει
 τῶν εἰρημένων αὐτῷ, καὶ ἀντὶ τούτων, ἔφη, αἵτησον
 ὅ τι βούλει με, οὐ γὰρ ἂν ἀντείποιμί σοι περὶ οὐδε-
 νός. Ὁ οὖν Μουσώνιος, αἰτῶ σε, ἔφη, τούτοις στοι-
 15 χεῖν καὶ ἔπεσθαι τοῖς λόγοις, οὓς ἐπαινεῖς· καὶ γὰρ
 ἐμοὶ οὕτω χαριεῖ μάλιστα καὶ ὠφελήθησῃ αὐτὸς οὐχ
 ἑτέρως μᾶλλον.

4 Tel. p. 16, 15 H. τῇ γὰρ αὐτῇ ἐμπειρίᾳ χειρούμενον καὶ
 τοὺς πολλοὺς καὶ τὸν ἓνα . . . καὶ τῇ ἀρχῇ καλῶς καὶ τῇ ιδιω-
 τεῖᾳ ἔστι χρῆσθαι apte comparavit A. Giesecke 9 cf. Plat.
 rei p. V p. 473 D

1 ἔχει A: ἔχοι SM | ἔχει <τὴν ἐπιστήμην> τὴν μουσικὴν
 subdubitans prop. Meineke || 3 δυοῖν A: δυοῖν SM || 4 βασιλικὸς S
 -κός ex -κους (vel κωσ?) corr. M¹ sic ut o ex ω corr. A² | παρα-
 πλήσιος ex -πλησίως corr. A² || 9 ταύτης in -ην corr. M¹ ||
 10 ἐστίν M || 16 χαριεῖ A | ὠφελήσῃ tacite et inutiliter Gaisford

IX.

ΜΟΤΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΤ

ΟΤΙ ΟΤ ΚΑΚΟΝ Η ΦΥΓΗ.

Φυγάδος δέ τινος ὀδυρομένου ὅτι φεύγει, οὕτω
 πως παρεμυθήσατο αὐτόν. Φυγὴν γάρ, ἔφη, πῶς ἂν
 τις μὴ ἀνόητος ὦν βαρύνοιτο; ἦτις ὕδατος μὲν καὶ
 γῆς καὶ ἀέρος, ἔτι δὲ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἄστρον
 οὐκ ἀπείργει ἡμᾶς οὐδαμῶς, ἀλλ' οὐδὲ ἀνθρώπων
 ὀμιλίας, ἀπανταχοῦ γὰρ καὶ πάντη τούτων μετουσία
 ἐστίν. εἰ δὲ μέρους τινὸς τῆς γῆς ἀφαιρούμεθα καὶ
 τινῶν ἀνθρώπων συνουσίας, τί τοῦτο δεινόν; οὐδὲ
 γὰρ οἴκοι ὄντες ἀπάσῃ τῇ γῇ ἐχρώμεθα, οὐδὲ ἀνθρώ-
 ποις ἅπασι συνῆμεν· τοῖς μέντοι φίλοις καὶ νῦν συν-
 εῖημεν ἂν, τοῖς γε ἀληθινοῖς καὶ ὧν προσήκει ποι-
 εῖσθαι τινα λόγον· οὐ γὰρ ἂν οὗτοι προδοῖεν ποτὲ
 ἡμᾶς οὐδ' ἐγκαταλίποιν· εἰ δὲ τινες πλαστοὶ καὶ οὐκ
 ἀληθινοὶ φίλοι εἰσὶ, τούτων ἀπηλλάχθαι κρεῖττον ἢ

1 Cicero Tusc. disp. III 34, 81 *separatim certae scholae sunt de exilio, de interitu patriae*. Πρὸς τοὺς φυγάδας vel Φυγάδες scripsit iam Aristippus teste Diogene Laert. II 84. 85
 6 s. cf. Plut. de exilio p. 601 C Arr. Epict. diss. III 13, 16. 22, 22. Sen. dial. XII 8, 6 15 Sen. ep. 9, 10 *in quid amicum paro? . . . ut habeam quem in exilium sequar*

1 Stobaeus III 40, 9 H. ecl. cum lemm. hab. SLMA; Μου-
 σωνίου om. L, ἐκ τοῦ om. S, ἡ om. M || 4 φεύγει SA φεύγοι L
 φεύγει M¹ | οὕτω SA: οὕτως LM || 8 ἀπείργει SM ἀπείργειν
 compend. L ἀπῆργει A¹ || 10 μέρος M | τινὸς τῆς γῆς LMA τῆς
 γῆς τινὸς S || 13 σύνειμεν L || 14 γε] τε M | ἀληθινῶς L | ὧν] ὦ
 L || 17 φίλοι tacite seclisit Peerlkamp | κρεῖττων M

συνεῖναι αὐτοῖς. τί δ' ; οὐχὶ κοινὴ πατὴρς ἀνθρώπων
 ἀπάντων ὁ κόσμος ἐστίν, ~~ὥστε~~ ἡξίου Σωκράτης; ὥστ'
 οὐδὲ φεύγειν τῇ γε ἀληθείᾳ τὴν πατρίδα νομιστέον,
 ἂν ἀπέλθῃς ἐντεῦθεν ἐνθα ἔφυς τε καὶ ἐτράφης, πό-
 5 λεως δὲ μόνον ἐστερεῇσθαι τινος, ἄλλως τε καὶ ἀξίοις
 τις εἶναι ἐπιεικῆς. ὁ γὰρ τοιοῦτος χωρίον μὲν οὐδὲν
 οὔτε τιμᾷ οὔτ' ἀτιμάζει οὕτως ὡς εὐδαιμονίας <ἢ κακο-
 δαιμονίας> αἴτιον· αὐτὸς δὲ ἐν αὐτῷ τίθεται τὸ πᾶν,
 καὶ νομίζει εἶναι πολίτης τῆς τοῦ Διὸς πόλεως, ἢ συν-
 10 ἔστηκεν ἐξ ἀνθρώπων καὶ θεῶν. σύμφωνα δὲ τού-
 τοις λέγει καὶ Εὐριπίδης ἐν οἷς φησιν

ἅπας μὲν ἄηρ ἀετῷ περάσιμος,

ἅπαντα δὲ χθὼν ἄνδρὶ γενναίῳ πατρίς.

ὥσπερ οὖν εἴ τις ἐν τῇ πατρίδι ὦν καὶ ἐτέρων

1 ss. cf. Cic. Tusc. disp. V 37, 108 Plutarch. de exil. p. 600 F
 Arr. Epict. diss. I 9, 1 Sen. dial. VII 20, 5 IX 4, 4 ep. 28, 4

6 s. cf. Plut. de exil. p. 607 F' ἀνθρώπων δ' οὐδείς ἀφαιρεῖται
 τόπος εὐδαιμονίαν, ὥσπερ οὐδ' ἀρετὴν οὐδὲ φρόνησιν 8 Anti-
 sthenes Diog. Laert. VI 11 ἀντάρεκα γὰρ τὴν ἀρετὴν εἶναι πρὸς
 εὐδαιμονίαν κτέ. Sen. ep. 9, 18 omne intra se bonum termina-
 bit et dicet quod Stilbon ille dixit e. q. s. 9 Διὸς πόλεως]
 cf. Marcus Antoninus IV 23 al. Diog. Laert. VII 138 ἐστὶ
 κόσμος . . . σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Cicero de leg. I
 7, 23 de fin. III 19, 64 de deorum nat. II 62, 154 Seneca dial.
 VI 18, 2 VIII 4, 1 Arr. Epict. diss. II 5, 26, ubi vide quae col-
 legit Ypton 12 Eur. fr. 1047 N.² 14 s. 'domus similitudo
 Bionem redolet' olim adnotavimus ad Teletem p. 19, 4; etiam

2 ὥστ' οὐδὲ SM ὡς τοῦδε L ὥστε οὐδὲ A; ὥστε οὐ Tr.
 p. 196 || 3 τῇ γε S, τῇδε L, τῇ γαίῃ (γῆν m. rec. mrg.) τῇ γε M,
 τὴν γῆν τῇ γ' illud del. A || 4 ἀπέλθῃ L || 5 μόνως L | ἐστερεῇ-
 σθαι A¹ | καὶ ἀξίος S ἂν ἄξιός L καὶ ἀνάξιός M καὶ ἄξιον A¹:
 καὶ ἀξίοις A ex em. sic ut con. Gesn.¹ p. 240 mrg. || 6 τις om.
 A | χωρίον ex em. dupl. A; quid habuerit A¹ ambiguum, videtur
 χωρεῖον || 7 ἢ κακοδαιμονίας addidi, cf. supra p. 33, 6 || 8 αἴτιον
 sed ν ex ω corr. M¹; num αἴτιον δν? || 11 λέγει om. L | in
 marg. sinistr. εὐριπί^{δι} adscr. M m. rec. || 12 ἀετῷ A¹ αἰετῷ A
 m. dubia

οἰκίαν οἰκῶν, οὐκ ἐν ἧ ἐτέχθη, δεινοπαθοίη διὰ τοῦτο
καὶ ὁδύροιτο, μάταιος ἂν εἴη καὶ καταγέλαστος· οὕτω
καὶ ὅσους ἐτέρων πόλιν οἰκῶν, οὐκ ἐν ἧ τυγχάνει γε-
γονώς, συμφορὰν ἡγείται, ὁ τοιοῦτος εἰκότως ἂν ἄφρων
νομίζοιτο καὶ ἀνόητος. καὶ μὴν πρὸς γε τὴν ἐπιμέ- 5
λειαν τὴν ἑαυτῶν καὶ πρὸς κτήσιν ἀρετῆς πῶς ἂν τὸ
φεύγειν ἐνίσταται; ὁπότε γε μήτε μαθήσεως μήτε ἀσκή-
σεως [καὶ] ὧν χρὴ εἰργεταί τις διὰ τὴν φυγὴν. πῶς
μὲν οὐκ ἂν ἡ φυγὴ καὶ συνεργοίη πρὸς τὸ τοιοῦτον,
παρέχουσά γε σχολὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ μανθάνειν τε 10
τὰ καλὰ καὶ πράττειν μᾶλλον ἢ πρότερον, ἅτε μὴθ’
ὑπὸ πατρίδος τῆς δοκούσης περιελκομένοις εἰς ὑπηρε-
σίας πολιτικὰς μήτε ὑπὸ φίλων τῶν δοκούντων ἢ
συγγενῶν ἐνοχλούμενοις, οἳ τινες ἐμποδίσαι δεινοὶ καὶ
ἀποσπάσαι τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω ὁρμῆς; ἤδη δέ τισι καὶ 15
παντάπασι τὸ φεύγειν συνήνεγκεν, ὥσπερ Διογένης, ὃς
ἐκ μὲν ἰδιώτου φιλόσοφος ἐγένετο φυγῶν, ἀντὶ δὲ τοῦ
καθησθαι εἰς Σινώπην διέτριψεν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀσκή-

δεινοπαθεῖν verbum (cf. Telet. p. 13, 2; 44, 15) Bioneum vide-
tur Gieseckeo l. c. p. 46 Henrico de Mueller De Teletis elocut.
(Frib. Br. a. 1891) p. 58 6 cf. Seneca ep. 74, 28 15 Seneca
de tranquill. an. 9, 3 *exilia interim calamitatesque in remedium
cessere et levioribus incommotis graviora sanata sunt.* Plut. de
cap. ex inimicis util. p. 87 A ἔνιοι δὲ καὶ πατρίδος στέρξουσιν καὶ
χρημάτων ἀποβολὴν ἐφόδιον σχολῆς ἐποιήσαντο καὶ φιλοσοφίας,
ὥς Διογένης καὶ Κράτης. cf. Diog. Laert. VI 49 init.

οἴη
οἱ

1 οἰκίαν bis hab. L | δεινοπαθα, non η sed οι videtur ex
α corr. A², οἴη scr. m. diversa A || 2 οὕτως LM || 5 λογίζοιτο
A | μὴν] μὴ L | γε om. A || 6 πρὸς om. L | πῶς] add. οὐκ supra
lin. M m. rec. | τὸ τοῦ M || 7 ἐνίστατο L || 8 καὶ seclusi || 9 οὐδ’
post μὲν add. A²; recepit Meineke, fortasse recte || 11 μεθ’ L ||
12 περιελκόμενος et infra ἐνοχλούμενος compend. L | ὅπη in
ὅπηρεσίας add. A² || 15 τισι] τι S || 16 διογέ’ L || 17 φεύγων ci.
Cobet mnemos.² || p. 101

σει δὲ τῇ πρὸς ἀρετὴν τῶν φιλοσόφων διήνεγκεν.
 ἄλλοις δέ γε κακῶς τὰ σώματα διακειμένοις ὑπὸ μαλα-
 κίας καὶ τρυφῆς ἔρρωσεν ἢ φυγῇ, βιασθεῖσιν ἀνδρικώ-
 τερον διαιτᾶσθαι· καὶ ἴσμεν τινὰς χρονίων νοσημάτων
 5 ἐν τῷ φεύγειν ἀπολυθέντας, ὥσπερ ἀμέλει Σπαρτια-
 τικὸς οὗτος ὁ Λακεδαιμόνιος, ὃς ἀπὸ πολλοῦ ἔχων τὸ
 πλευρὸν κακῶς καὶ τοῦτου πολλάκις νοσῶν διὰ τὴν
 τρυφήν, ἐπειδὴ ἐπαύσατο τρυφῶν, ἐπαύσατο καὶ νοση-
 λεύμενος. ἄλλους δέ γε τῶν ἀβροδιαίτων ποδάγρας
 10 ἀπολυθῆναι φασί, πάνυ δὲ κατατεινομένους πρότερον
 ὑπὸ τοῦτου τοῦ πάθους, οὗς ἢ φυγῇ σκληρότερον δια-
 τᾶσθαι συνεθίσασα κατ' αὐτὸ τοῦτο ὕγιεις γενέσθαι
 παρῆσκεύασεν. οὕτως ἄρα τῷ διακεῖσθαι κρείττον αὐ-
 τοὺς ἑαυτῶν καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν συνεργεῖ μᾶλλον ἢ
 15 ἀντιπράττει ἢ φυγῇ.

Ἄλλ' οὐδ' ἀπορεῖν τῶν ἀναγκαίων πάντως ὑπάρχει

5 Spartiatici ut aequalis exemplum de suo dedit Musonius:
 C. Iulium Spartiaticum (cf. CIA III 805 Kανναδίας *Fouilles*
d' Épid. p. 66 n. 197) intellegendum esse vidit Buecheler *mus.*
Rh. LIII p. 166 s. 16 ss. cf. *Plut. de exil.* p. 601 E

2 τὰ σώματα SLM: τὸ σῶμα A praetulerunt Halm Meineke,
 etiam Cobet proponens κακῶς τὸ σῶμα διακειμένον mnemos. IX
 p. 124. at recte pluralis numerus, cf. Stob. III p. 506, 4 πολλὸ γούν
 κάκιον διακειμένους ὁρᾶν ἔστι τὰ σώματα κτέ., cogitandus etiam
 ad ἔρρωσεν || 3 φυγῇ ex τρυφῇ corr. S¹ | ἀνδρικῶ^{τῇ} L || 4 τιὰς L ||
 5 ἐπολυθέντας compend. L || 8 τρυφήν reposui ex SLM A: φυγὴν
 Tr. p. 197 | τρυφᾶν M | νοσιλεύμενος S νοσηλεύεσθαι L νοση-
 λεύμενος M νοσιλεύμενος A || 9 ποδάγρας A¹ || 10 κατατεινο-
 μένος SA γε καταπονουμέν^{οις} compend. L κατατεινόμενος,
 superscr. οὐς m. rec. (licet hoc aegre possit legi) M || 11 ὥς
 SM οὗς L, A ex em. || 13 τὸ SLM τῷ A¹: πρὸς τὸ ex emend.
 A || 13 αὐτοὺς ἑαυτῶν (ut correxerat Halm lect. Stob. p. 4) L:
 ἑαυτοὺς ἑαυτῶν SMA || 16 πάντως S (ita tamen ut σ prius ν
 fuisset videatur), LMA; πάντων Tr.

τοῖς φεύγουσιν. ὅσοι μὲν γὰρ ἀργοὶ καὶ ἀμήχανοι καὶ οὐχ οἷοί τε ἀνδρίζεσθαι, οὗτοι μὲν κὰν τῇ πατρίδι ὄντες ἀποροῦσιν ὥς τὸ πολὺ καὶ ἀμηχανοῦσιν· οἱ δὲ γεννικοὶ καὶ φιλόπονοι καὶ συνετοί, κὰν ὅποι ποτὲ ἔλθωσιν, εὐποροῦσι καὶ διάγουσιν ἀνενδεῶς· καὶ γὰρ 5 οὐδὲ δεόμεθα πολλῶν, ἂν μὴ βουλώμεθα τρυφᾶν·

ἐπεὶ τί δει βροτοῖσι πλὴν δυοῖν μόνον,
Δήμητρος ἀκτῆς πώματος; θ' ὕδρηχόου,
ἅπερ πάρεστι καὶ πέφυχ' ἡμᾶς τρέφειν;

λέγω δὲ τοῦς γε λόγου ἀξίους ἀνδρας οὐ τῶν 10

5 καὶ γὰρ κτέ. coloris aliquid habent Bionei, cf. Teles p. 40, 9 ἀρεῖ γὰρ ταῦτα καὶ εἰς τὸ προσηνῶς καὶ εἰς τὸ ὀγεινῶς, ἔάν μὴ τις τρυφᾶν βούληται. Ps.-Lucianus Cyn. 10 (de rebus veneris disserens) ῥάδιον θεωρεῖν ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν, εἰ μὴ τις ἐθέλοι τρυφᾶν 7 Euripidis fr. 892 N.² (ubi vide testimonia) saepe adscivisse Chrysippus a compluribus traditur, sed adscivit, quod in Chrysippo non mirum, praecedentibus Cynicis. testis est Teles qui paulo post Bionis verba illa ἔάν μὴ τις τρυφᾶν βούληται a Musonio et ipsa adhibita pergit sic p. 41, 3 τρυφῇ δέ τοι Πολλῶν ἐδεστών μηχανὰς θηρεύομεν 10 ss. Teles p. 15, 5 ἢ οὐ πολλοῖς ὥφθη τὰ πράγματα κατὰ τὴν τῶν τοιούτων ὑπαρξιν ἐπιφανέστερα γεγονότα φυγάδων γενομένων;

1 ὅσαι M¹ | ἀργοὶ — ἀμήχανοι] i in utroque vocabulo in ras. M¹ || 4 γεννικοὶ τε καὶ L | ὅπη M || 6 βουλώμεθα LTr. | τρυφῶν A¹ corr. cum A¹ tum A² || 7 καίτοι τί δει Eust. Π. p. 868, 33, τί γὰρ δέοι ('i. e. δέον' Nauck) Sext. Emp. p. 661, 1 | δει om. L | βροτοῖσι om. Eust. | δυεῖν SL et Gell. N. A. 6, 16, 7 | μόνων, ω ex o S¹ μόνων LM Eust. μόνον corr. A², μόνον libri in Stob. flor. c. 3 || 8 δημήτερος L | πώματος S¹LM et libri Stob. III 3, 34, πώματος corr. S² et A | καὶ πώματος pro πώματος θ' Plut. mor. p. 1043 et 1044 | π. θ'] π. τε LM π. τῆς (?) A¹ | ὕδρηχιον L ὕδροχόου A || 9 ἅπερ] & δὴ Sextus Emp. | τρέφειν πέφυχ' ἡμᾶς L || 10 λέγω δὲ Wytttenbach; ἐγὼ δὲ SL δ' ἐγὼ MA¹, ante δ' ἐγὼ glossema σοβ ('i. e. στοβαῖος) addidit M m. rec., οἶδα δ' ἐγὼ A² ex Gesnero opinor, nam ἐγὼ δὲ — πολλὰκις <οἶδα> male Gesn.¹ p. 240 mrg. potest ἐγὼ δὲ λέγω vel ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι sim., nisi intercidit fortasse ante v. ἐπεὶ τί δει κτέ. tale ἐπεὶ γε Εὐρι-

ἀναγκαιοτάτων μόνον πρὸς τὸν βίον ῥαδίως ἂν εὐ-
 πορεῖν ἔξω τῆς οἰκείας οὐκίας, ἀλλὰ καὶ πολλὰ περι-
 ποιήσεσθαι χρήματα πολλάκις. ὁ γοῦν Ὀδυσσεὺς παν-
 τὸς φηγάδος ὥς ἂν τις εἰποι ἀθλιώτερον διακείμενος
 5 καὶ μόνος ὦν καὶ γυμνὸς καὶ ναυαγός, ὅμως ἀφικό-
 μενος εἰς ἀνθρώπους ἀγνωστας τοὺς Φαίακας ἐδυνήθη
 χρηματίσασθαι ἀφθόνως. Θεμιστοκλῆς δ' ἐπεὶ ἔφεν-
 γεν οἰκοθῆν, οὐ παρὰ μὴ φίλους μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 πολεμίους καὶ βαρβάρους ἐλθὼν τοὺς Πέρσας, τρεῖς
 10 ἔλαβε πόλεις δῶρον, Μυοῦντα καὶ Μαγνησίαν καὶ
 Λάμψακον, ὥστ' ἀπὸ τούτων βιοῦν. Δίῳ δὲ ὁ Συρα-
 κούσιος, ἀφαιρεθεὶς ὑπὸ Διονυσίου τοῦ τυράννου τὴν
 οὐσίαν πᾶσαν, ὅτ' ἐξέπιπτε τῆς πατρὶδος, οὕτως ἐν τῇ
 φυγῇ χρημάτων εὐπόρησεν, ὥστε καὶ ξενικὸν θρόνον
 15 στράτευμα, μεθ' οὗ ἦλθεν ἐπὶ Σικελίαν καὶ ἡλευθέ-
 ρωσεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τυράννου. τίς ἂν οὖν εὖ φρο-
 νῶν εἰς ταῦτ' ἀφορῶν, ἔτι τὴν φυγὴν ἀπορίας αἰτίαν

3 cf. Arr. Epict. III 26, 33   5 Hom. ζ 136 γυμνός περ
 ἑών   7 Themistoclis exemplum legitur etiam in Teletis
 (p. 15, 11) et Plutarchi (p. 602 H) de exilio commentariis, ita
 tamen ut inter se ipsi, non cum Musonio in singulis conspirent.
 cf. Thuc. I 138, 5

πίδης φησίν, ut haud ita inepte pergere potuerit ἐγὼ δὲ (sc.
 φημί) τοὺς γε κτέ. | λόγους L || 1 μόνον SL μόνον ἦν MA¹ ||
 2 οἰκίας libri: corr. Wendland *Philo und die kynisch-stoische*
diatr. p. 12 | περιποιήσεσθαι (ex aor. corr. S¹) SM ^εποιήσθαι
 L περιποιήσασθαι (ut tacite Gesn.¹) A || 4 ἀθλιώτερον M¹,
 σ super ον scr. m. rec. || 5 μόνως operarius Gesn.² p. 235 ||
 6 τοὺς Φαίακας circumscribere mavult Meineke | ἡδυνήθη A ||
 7 ἔφηνεν A || 8 οὐ παρὰ μὴ SMA καὶ παρὰ L || 9 τοὺς Πέρσας
 seclusit Meineke || 10 πόλεις compend. L || 11 καὶ post δὲ temere
 addidit Gesn.² | συρακούσιος libri; Συρακόσιος Meineke || 13 ὅτ'
 SMA ὥστ' L | οὗτος A¹ || 15 ἦλθεν] num κατήλθεν? || 17 εἰς
 ταῦτ' ἀφορῶν S, om. LMA¹, inter lin. add. A² exemplari Trin-
 cav. adhibito

εἶναι πᾶσι τοῖς φεύγουσιν ὑπολαμβάνοι; ἀλλ' οὐδὲ
κακοδοξεῖν πάντως ἀνάγκη τοὺς φυγόντας διὰ τὴν
φυγὴν, γνωρίμου γε πᾶσιν ὄντος, ὅτι καὶ δίκαι πολλὰ
δικάζονται κακῶς, καὶ ἐκβάλλονται πολλοὶ τῆς πατρί-
δος ἀδίκως, καὶ ὅτι ἤδη τινὲς ἄνδρες ἀγαθοὶ ὄντες 5
ἐξηλάθησαν ὑπὸ τῶν πολιτῶν· ὥσπερ Ἀθήνηθεν μὲν
'Αριστείδης ὁ δίκαιος, ἐξ Ἐφέσου δὲ Ἑρμόδωρος, ἐφ'
ὃ καὶ Ἡράκλειτος ὅτι ἐφυγεν ἡβηδὸν ἐκέλευεν Ἐφε-
σίους ἀπάγξασθαι. ἔνιοι δέ γε καὶ ἐνδοξότατοι φεύ-
γοντες ἐγένοντο, καθάπερ Διογένης ὁ Σινωπεὺς καὶ 10
Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος ὁ μετὰ Κύρου στρατεύσας
ἐπ' Ἀρταξέρξην· καὶ ἄλλους <δ> ἃν τις ἔχοι βουλόμενος
λέγειν πολλούς. καίτοι πῶς ἂν εἴη τοῦτο κακοδοξίας
αἴτιον, ἐν ᾧ τινες ἐνδοξότεροι γεγόνασιν, ἢ πρότερον
ἦσαν;

15

2 et exilium saepe contemptione omni carere dicit Seneca dial. XII 13, 8, multis fortissimis atque optimis viris iniustus iudicis tales casus incidisse Cicero ad P. Sittium exulem scribens ep. V 17 7 Aristidis et Hermodori exempla iuxta posita etsi inverso ordine adfert etiam Cicero Tusc. disp. V 36, 105, ut librum quo Musonius usus est cognatum fuisse appareat ei quem M. Tullius expilaverat. vidit hoc A. Giesecke de exilio diss. p. 55 s. sed de Bione, ut mihi quidem videtur, non recte cogitans || 8 Ἡράκλειτος] vide Bywater ad Heracl. fr. CXIV p. 44 sq. 11 Clearchus, cum neque apud Plutarchum neque in aliis de exilio commentariis commemoretur, Musonii ipsius memoriae deberi videtur Gieseckeo l. c. p. 51, non accedo

3 γε LA² τε S τὲ M | πολλοὶ A¹ || 6 ἐξηλάθησαν M || 8 ὅτι
ἐφυγεν resecari iubet Cobet mnemos. IX p. 124 | ἐκέλευεν A |
ἐφεσίοις M || 9 ἀπάγξασθαι L, Tr. p. 198, ἐπάγξασθαι SM ἐ-
άγξασθαι dupl. corr. A, sed A¹ videtur fuisse ἐτ' ἀπάγξασθαι ||
11 ξέρξου S, corr. S² || 12 δ' addidi, cf. p. 55, 9 | ἃν τις ἄλλους L

Νῆ Δί' ἀλλ' Εὐριπίδης φησὶν ἐλευθερίας στέρε-
σθαι τοὺς φυγάδας, ἐπεὶ καὶ παρρησίας. πεποίηκε
γὰρ τὴν μὲν Ἰοκάστην πυνθανομένην Πολυνείκους τοῦ
υἱόος, τίνα δυσχερῇ τῷ φεύγοντί ἐστιν· ὁ δ' ἀποκρίνε-
ται ὅτι

ἐν μὲν μέγιστον, οὐκ ἔχει παρρησίαν,
ἡ δ' αὖ πρὸς αὐτὸν

δούλον τόδ' εἶπας, μὴ λέγειν ἃ τις φρονεῖ.

ἐγὼ δὲ φαίην ἂν πρὸς τὸν Εὐριπίδην ὅτι, ὥ Εὐρι-
10 πίδῃ, τοῦτο μὲν ὁρθῶς ὑπολαμβάνεις, ὥς δούλου ἐστίν,
ἃ φρονεῖ μὴ λέγειν, ὅταν γε δέῃ λέγειν· οὐ γὰρ αἰεὶ
καὶ πανταχοῦ καὶ πρὸς ὄντινοῦν λεκτέον ἃ φρονοῦμεν.
ἐκεῖνο δὲ οὐ μοι δοκεῖς εὖ εἰρηκέναι, τὸ μὴ μετεῖναι
τοῖς φεύγουσι παρρησίας, εἶπερ παρρησία σοι δοκεῖ
15 τὸ μὴ σιγᾶν ἃ φρονῶν τυγχάνει τις. οὐ γὰρ οἱ φεύ-
γοντες ὀκνοῦσι λέγειν ἃ φρονοῦσιν, ἀλλ' οἱ δεδιότες
μὴ ἐκ τοῦ εἰπεῖν γένηται αὐτοῖς πόνος ἢ θάνατος ἢ
ζημία ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον. τοῦτο δὲ τὸ δέος μὰ Δία
οὐχ ἡ φυγὴ ποιεῖ. πολλοῖς γὰρ ὑπάρχει καὶ τῶν ἐν
20 τῇ πατρίδι ὄντων, μᾶλλον δὲ τοῖς πλείστοις, τὰ δο-
κοῦντα δεινὰ δεδιέναι. ὁ δὲ ἀνδρεῖος οὐδὲν ἤττον
φυγὰς ὢν ἤπερ οἴκοι θαρρεῖ πρὸς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα,

1 Εὐριπ.] Phoen. 391 sq. eosdem versus impugnât Plutar-
chus de exilio p. 605 F sq.

1 νῆ δι' SA Ἐνῇ (sed E rubr.) Δία L νηδία M | εὐροπ-
πίδῃ M || 4 υἱόος SLMA; υἱέος Tr. | τίνα — ἐστίν] τί φυγάσιν
τὸ δυσχερές; Eur. || 6 μὲν om. L || 9 εὐριπί utrobique L || 10 μὲν
supra lin. A² | ὥς] ὅτι A || 12 ὄντινα ὄν L || 13 εὖ εἰρηκέναι
(ut ci. Gesn.¹ p. 242 mrg.) L εἰρηκέναι S εὐρηκέναι M εὐρ. vel
εὐρηκέναι A¹ εὖ εἰρηκέναι (inserto εἰ) A² || 14 σοι supra lin. A,
fortasse A² || 15 τυγχάνοι A || 19 πολλοῦ M

διὸ καὶ λέγει ἃ φρονεῖ θαρρῶν οὐδὲν μᾶλλον ἢ ὅταν
 ἢ μὴ φυγὰς, ὅταν φεύγων τύχη. ταῦτα μὲν πρὸς
 Εὐριπίδην εἰποι τις ἂν· σὺ δ' εἰπέ μοι, ὦ ἑταῖρε, ὅτε
 Διογένης φεύγων ἦν Ἀθήνησιν, ἢ ὅτε πραθεῖς ὑπὸ
 τῶν ληστῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον, ἄρα τότε πλείω παρ-
 ρησίαν ἄλλος τις ἐπεδείξατο Διογένους ἢ Ἀθηναῖος ἢ
 Κορίνθιος; τί δ'; ἐλευθεριώτερος ἄλλος τις ἢ Διο-
 γένης τῶν τότε ἀνθρώπων ἦν; ὃς καὶ Ξενιάδου τοῦ
 πριαμένου αὐτὸν ὡς δεσπότης δούλου ἤρχεν. καὶ τί
 δεῖ τὰ παλαιὰ λέγειν; ἀλλ' ἐγὼ σοι οὐ δοκῶ εἶναι 10
 φυγὰς; ἄρ' οὖν ἐστέρημαι παρρησίας; ἄρα ἀφήρημαι
 τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἃ φρονῶ λέγειν; ἤδη δέ με εἶδες ἢ
 σὺ ἢ ἕτερος ὑποπτήσσουντά τω ὅτι φεύγω; ἢ χειρόν
 ἔχειν τὰ πράγματα νομίζοντα νῦν ἢ πρότερον; ἀλλ'
 οὐδὲ μὰ Δία λυπούμενον ἢ ἀθυμοῦντα διὰ τὴν φυγὴν 15

4 πραθεῖς ὑπὸ τῶν ληστῶν κτέ.] testimonia collegi mus.
 Rh. XLVII p. 232. conferatur inprimis Diog. Laert. VI 30
 (Μένιππος ἐν τῇ Διογένους πράσει commemoratur 29) ἔλεγε (sc.
 Διογένης) τῷ Ξενιάδῃ τῷ πριαμένῳ αὐτόν, δεῖν πεῖθεσθαι αὐτόν,
 εἰ καὶ δούλος εἴη. Arr. Epict. diss. IV 1, 116 5 ss. cf. Arr.
 Epict. diss. IV 1, 157 9 s. formulam καὶ τί δεῖ τὰ παλαιὰ λ.;
 qua iam Thucydides utitur (I 73, 2) illustravimus mus. Rh. I. c.
 p. 222 12 ss. Iulianus epist. ad Themistium p. 343, 22 Hertl.
 Μουσώνιος ἐξ ὧν ἐπαθεν ἀνδρείως καὶ νῆ Δί' ἠνεγκεν ἐγκρατῶς
 τὴν τῶν τυράννων ὁμότητα γέγονε γνώριμος κτέ. cf. Lucianus
 de morte Peregr. c. 18

1 μᾶλλον ἢ ὅταν (ὅτ' ἂν S) ἢ (ἢ M) μὴ φυγὰς ὅταν φεύ-
 γων τύχη (vel -χη) SLM(A¹): ἢ particulam post μᾶλλον erasit
 postque φυγὰς traiecit A²; ἤττον pro μᾶλλον ci. Gesn.¹ mrg. ||
 3 με pro μοι operarius Gesn.³ p. 236 || 5 παρρησίαν πλείω A ||
 6 τις A σ del. al. man. || 8 ξενιά^δ sed δ cum compendio quod
 -ους dubitanter interpretetur Vitelli L || 9 πριάμων L || 10 πολλὰ
 Tr. || 13 ὑποπάσσοντα L | τῷ S. τῷ L τῷ M τὸ A | post ὅτι
 rasura duarum fere litt. A | ἢ χειρόν ἔχειν SLM ἢ χειρόν ἔχ^ε
 A, ὅτι μοι et ei superscr. A² || 14 τὸ πρᾶγμα primitus L

φαιῖς ἂν ἑωρακεῖναι με. καὶ γὰρ εἰ τὴν πατρίδα τις [ἡμᾶς] ἀφῆρηται, τό γε δύνασθαι φέρειν φυγὴν οὐκ ἀφῆρηται.

Οἷς δὲ λογισμοῖς χρῶμαι πρὸς ἑμαυτόν, ὥστε μὴ
 5 ἄχθεσθαι τῇ φυγῇ, τούτους καὶ πρὸς σὲ εἰποίμι ἂν,
 δοκεῖ μοι ἡ φυγὴ στερίσκειν μὲν ἄνθρωπον οὐ πάν-
 τως οὐδ' ὧν οἱ πολλοὶ νομίζουσιν ἀγαθῶν, καθάπερ
 ἄρτι ἐδείκνυνον. εἰ δ' οὖν καὶ στερίσκοι ἡ τινὸς ἡ
 πάντων τούτων, τῶν γε ἀληθῶς ἀγαθῶν οὐ στερίσκει.
 10 οὔτε γὰρ ἀνδρείαν ἢ δικαιοσύνην ὁ φεύγων ἔχειν κω-
 λύεται, διὸ φεύγει, οὔτε σωφροσύνην ἢ φρόνησιν, οὐδ'
 αὖ ἀρετὴν ἄλλην ἡντινοῦν, αἱ παροῦσαι τε κοσμεῖν
 καὶ ὠφελεῖν πεφύκασι τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπαινετὸν
 ἀποφαίνειν καὶ εὐκλεῇ, ἀποῦσαι τε βλάπτειν καὶ κατ-
 15 αἰσχύνειν κακὸν ἀποφαίνουσαι καὶ ἄκλεῃ. τούτων δὲ
 ταύτῃ ἐχόντων, εἰ μὲν ἀγαθὸς εἴ οὗτος καὶ τὰς ἀρε-
 τὰς ἔχεις, οὐκ ἂν σε βλάπτοι ἡ φυγὴ οὐδ' ἂν ταπει-
 νοίῃ, παρόντων γε τῶν ὠφελεῖν καὶ ἐπαίρειν μάλιστα

6 ss. cf. Stälpo ap. Teletem p. 14, 8 ss. τίνων ἡ φυγὴ <ἡ> ποίαν ἀγαθῶν στερίσκει . . . ἀλλὰ μὴ ἀνδρείας ἢ δικαιοσύνης ἢ ἄλλης τινὸς ἀρετῆς; M. Brutus ap. Sen. dial. XII 8, 1 *licet in exilium euntibus virtutes suas secum ferre*

2 ἡμᾶς seclusi cf. p. 49, 11 | τότε L || 5 τῇ φυγῇ om. S | εἰποίμι S εἰποίμι ἂν L εἰποίμι. ὧν MA¹, εἰποίμ' ἂν. Οὐ A ex em. || 6 ἄνθρωπον scripsi: ἄνων sive ἀνθρώπων SLMA; ἀνθρώπους Gesn.¹ p. 242 | πάντων oscitanter Gesn.¹ || 7 ὧν οὖν M || 8 ἀπεδείκνυνον L | στερίσκει A || 10 ἀνδρείαν A | δικαιοσύνην, sed i ex η L || 11 φεύγει, sed ei ex ο M¹ | ἢ φρόνησιν | ἢ ex οὐ S¹ | οὐδ' αὖ LMA: οὐδ' S || 14 εὐκλεῇ (ut tacite scripsit Gesn.¹) L εὐκλεινῇ SMA¹ | ἀποῦσάς M || 15 τούτων δὲ suppl. A², primaria scriptura ex parte evanuit || 16 οὗτος libri nisi quod ὁ οὗτος A; αὐτός temere Gesn.¹ || 17 βλάπτοι (ut correxerat Halm lect. Stob. p. 5) LM: βλάπτῃ SA | ταπεινώ (vel -σῇ) SLMA¹: corr. Halm || 18 παρόντος γε τοῦ — δυναμένου Tr.

δυναμένων· εἰ δὲ τυγχάνεις κακὸς ὢν, ἡ κακία σε βλάπτει καὶ οὐχ ἡ φυγή· καὶ τὴν γε λύπην ἡ κακία σοι ἐπάγει, οὐχ ἡ φυγή· διὸ ταύτης ἀπολυθῆναι δεῖ σε σπεύδειν μᾶλλον ἢ τῆς φυγῆς. ταῦτα καὶ πρὸς ἑμαυτὸν ἔλεγον αἰεὶ καὶ πρὸς σὲ λέγω νῦν. σὺ δ', ἂν σωφρονῇς, οὐ τὴν φυγὴν δεινὸν ἡγήσῃ εἶναι, ἦν γε φέρουσιν ἕτεροι εὐπετῶς, τὴν δὲ κακίαν ἧς ἐνούσης ἄθλιος πᾶς ὅστις ἂν ἔχη αὐτήν. καὶ γὰρ δὴ δυοῖν ἀνάγκη τὸ ἕτερον, ἢ ἀδίκως ἢ δικαίως σε φεύγειν· εἰ μὲν δὴ δικαίως, πῶς ποτε ὀρθὸν ἢ προσῆκον ἄχθεσθαι τοῖς δικαίοις; εἰ δ' ἀδίκως, τῶν ἐξελασάντων τοῦτ' ἂν εἴη κακόν, οὐχ ἡμέτερον· εἶπερ νῆ Δία τὸ μὲν ἀδικεῖν θεομισέστατόν ἐστιν, ὅπερ [ἐν] ἐκείνοις συμβέβηκε· τὸ δ' ἀδικεῖσθαι, ὅπερ συμβέβηκεν ἡμῖν, καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς ἐπιεικέσιν ἐπικουρίας, ἀλλ' οὐχὶ μίσους ἄξιον εἶναι ὑπείληπται.

1 ss. cf. Teles p. 5, 9 ss. 12 ss. cf. Musonius supra p. 11, 7 et quae disputantur p. 52 ss.

5 πρὸς σὲ λέγω νῦν LM'A: νῦν πρὸς σὲ λέγω S || 6 οὐ LA Tr. / ἂν (sic) S ἂν M || 7 εὐπετῶς ἕτεροι L || 8 ἔχη LA: ἔχει SM; ἔχει Tr. | δὴ ante δυοῖν om. Tr. || 11 ἐξελασάντων SLM ἐξελευσάντων A¹ corr. m.² praeter alius m. correctionem; ἐλασάντων Tr. || 13 ἐν ἐκείνοις libri, nisi quod ἐν abiicit A² || 14 τὸ] τοῦ M || 15 παρ' om. L | ἐπικουρίας SLMA; ἐπιμελείας Tr.

X.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΤ

ΕΚ ΤΟΥΤ

ΕΙ ΓΡΑΦΗΝ ΤΒΡΕΩΣ ΓΡΑΨΕΤΑΙ ΤΙΝΑ
Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ.

5 Ἦβρεως δὲ γραφήν οὗτ' ἂν αὐτὸς ἔφη γράψασθαι
τινὰ ποτε οὗτ' ἂν ἑτέρῳ συμβουλευῆσαι οὐδενὶ τῶν
φιλοσοφῆν ἀξιούντων. ἃ γὰρ πάσχοντές τινες ὑβρί-
ζεσθαι δοκοῦσιν, τούτων οὐδὲν εἶναι ὑβρίν ἢ αἰσχύνην
τοῖς πάσχουσιν· οἷον λοιδορηθῆναι ἢ πληγῆναι ἢ ἐμ-
10 πτυσθῆναι, ὧν τὸ χαλεπώτατον πληγαί. ὥς δὲ οὕτε
αἰσχρὸν οὕτε ὑβριστικὸν ἔχουσιν οὐδέν, δηλοῦν Λακε-
δαιμονίων παῖδας δημοσίᾳ μαστιγουμένους καὶ ἐπ'

1 conferatur Arr. Epict. diss. I 28 quod caput inscribitur
Ὅτι οὐ δεῖ χαλεπαίνειν ἀνθρώποις καὶ τίνα τὰ μικρὰ καὶ με-
γάλα ἐν ἀνθρώποις. Musonium fortasse respici ab Iuvenale
sat. 13, 181 ss. opinatur Friedlaender praef. Iuven. p. 38
9 Seneca de const. sap. 2, 1 quod . . . (M. Cato) voces improbas
et sputa et omnis alias insanae multitudinis contumelias per-
tulisset comparat O. Rossbach, cui videntur Seneca et Musonius
eodem auctore usi esse 10 ss. cf. Arr. Epict. diss. I 2, 2.

1 Stobaeus III 19, 16 H. ecl. cum lemm. hab. SMA Br, sed
pro lemm. μουσωνίου nihil amplius SBr. maximam quidem
partem affert Br in eis quae corollarii instar addidit sub finem
excerptorum f. 66^{r-v}, mediam tantum (Φωκίων δὲ p. 55, 2
— ἀπολογεῖσθαι p. 55, 9) f. 38^r. μουσωνίου ἐκ τοῦ εἰ γραφήν
Ἦβρεως γράψαι δὲ τίνα ὁ φιλόσοφος MA¹, γράψεται pro γράψαι
δὲ A nescio qua manu || 5 γράψεσθαι S || 6 ἑτέρῳ ex ἑτέρων
corr. A¹ | οὐδενὶ Br idque tacite scripserat Gesn.¹ p. 152: οὐδὲν
SM^aA¹ || 9 γελασθῆναι (pro πληγῆναι) sed σθ in ras. Br¹ | ἢ
ante ἐμπτ. addit Br, A sed hic supra lin. man. dub.: om.
SM^aTr. || 10 πληγαί Otto Rossbach Bresl. philol. abh. II 3
p 139 adn. 5: πληγῇ libri

αὐτῷ τούτῳ ἀγαλλομένους. ὁ δὲ φιλόσοφος εἰ μὴ
 δύναιτο καταφρονεῖν πληγῶν ἢ λαιδορίας, τί ἂν ὄφε-
 λος αὐτοῦ εἴη; ὅν γε φαίνεσθαι δεῖ καὶ θανάτου κατα-
 φρονοῦντα; 'νὴ Δία, ἀλλ' ἡ διάνοια τοῦ δρωντος αὐτὰ
 δεινὴ, τὸ ἐπεγγελῶντα καὶ ὑβρίζειν νομίζοντα ῥαπίσαι 5
 ἢ λαιδορῆσαι ἢ τι τοιοῦτον ποιῆσαι. Δημοσθένης γοῦν
 καὶ τῷ βλέμματι ὑβρίζειν τινάς, καὶ ἀφόρητα εἶναι τὰ
 τοιαῦτα, καὶ ἐξίστασθαι τοὺς ἀνθρώπους ὑπ' αὐτῶν
 ταύτῃ ἢ ἐκείνῃ οἴεται.' ταῦτα δὲ οἱ μὲν τὸ καλὸν καὶ
 τὸ αἰσχρὸν ὅ τι τῇ ἀληθείᾳ ἐστὶν ἀγνοοῦντες καὶ πρὸς 10
 τὴν δόξαν κεχηνότες, καὶ αὐτοὶ ὑβρίζεσθαι νομίζουσιν,
 εἰ τις ἢ προσβλέποι αὐτοὺς πικρότερον ἢ καταγελῶν
 αὐτῶν ἢ πλήττοι ἢ λαιδοροίη. ἀνὴρ δὲ εὖ φρονῶν

1 cf. Diogenes Luciani vit. auct. c. 9 ἦν μαστιγοῖ δέ τις ἡ
 στρεβλοῖ, τούτων οὐδὲν ἀνισχρὸν ἡγήσῃ. Arr. Epict. diss. III 12, 10

6 Dem. or. XXI 72 p. 537 πολλὰ γὰρ ἂν ποιήσειεν ὁ τόπτων,
 ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν ὁ παθὼν ἐνια οὐδ' ἂν ἀπαγγελῆται
 δύναϊθ' ἑτέρῳ, τῷ στήματι, τῷ βλέμματι, τῇ φωνῇ, ὅταν ὡς ὑβρίζων,
 ὅταν ὡς ἐχθρὸς ὑπάρχων, ὅταν κοινούλοις, ὅταν ἐπὶ κόρης.
 ταῦτα κινεῖ, ταῦτ' ἐξίστησιν ἀνθρώπους αὐτῶν, ἀήθεις ὄντας τοῦ
 προσηλακίζεσθαι 13 Seneca ep. 71, 7 quisquis volet, tibi con-
 tumeliam faciat et iniuriam, tu tamen nihil patieris, si modo
 tecum erit virtus

1 εἰ M^aBr: ἦν εἰ S ἢ εἰ A, illud del. A² || 3 αὐτῷ sed ᾧ in
 ras. corr. B¹ || 4 ἀλλ' ἢ διάνοια om. Tr. p. 124 || 5 δεινὴ M^aABr:
 δειν ἢ S; δεῖ ἢ Gesn.¹ | τὸ corr. ex τῷ S | ἐπαγγελῶντα M^a |
 καὶ SM^aA: ἢ Br; om. Gesn.¹ || 6 τοιοῦτο S || 9 ταύτῃ κτέ.] vide
 ad 11 || 11 post κεχηνότες habent ταύτῃ (ταύτῃ Br) ἢ ἐκείνῃ
 οἴεται (οἴονται Br) SM^aABr quae ex margine irrepsisse intel-
 lexit qui punctis damnavit in A. v. οἴεται postquam ego
 animadverti ad prius potius enuntiatum Δημοσθένης κτέ. per-
 tinere, etiam ταύτῃ ἢ ἐκ. illuc (9) retraxit Buecheler, nunc ut
 patefiat erroris origo: aberraverat librarius a ταύτῃ . . . ad
 ταῦτα, itaque quae omiserat adiecit in margine. ad οἱ μὲν
 . . . κεχηνότες subaudi οἴονται || 12 (ante προσβλ.) ἢ ex εἰ corr.
 A ἢ Br et sic tacite Gesn.¹ p. 152: εἰ SM^a | προσβλέποι M^a ||
 13 λαιδορεῖ sed εἰ in οἱ corr. A ubi praeterea οἱ addidit man. dub.

καὶ νοῦν ἔχων, οἶον εἶναι δεῖ τὸν φιλόσοφον, ὑπὸ
 οὐδενὸς τούτων ταράττεται, οὐδ' οἴεται τὸ πάσχειν
 αὐτὰ αἰσχρόν, ἀλλὰ τὸ ποιεῖν μᾶλλον· ἐπεὶ τί καὶ ὁ
 πάσχων ἁμαρτάνει; ὁ δὲ ἁμαρτάνων εὐδὺς καὶ ἐν
 5 αἰσχύνη ἐστίν, ὁ μέντοι πάσχων ὥς οὖν οὐχ ἁμαρτάνει
 καθόσον πάσχει, οὕτως οὐδὲ ἐν αἰσχρῷ οὐδενὶ γίνεται.
 ὁθεν οὐδ' ἐπὶ δίκας οὐδ' ἐπ' ἐγκλήματα προέλθοι ἂν
 ὁ νοῦν ἔχων, ἐπειπερ οὐδ' ὑβρίσθαι ἂν δόξειεν· καὶ
 γὰρ μικρόψυχον τὸ ἀγανακτεῖν ἢ ἐπιτείνεσθαι περὶ
 10 τῶν τοιούτων· πρῶως δὲ καὶ ἡσύχως οἴσει τὸ συμβάν,
 ἐπεὶ καὶ πρέπον τοῦτο τῷ βουλομένῳ εἶναι μεγάλω-
 φρονι. Σωκράτης γοῦν οὕτω διακείμενος φανερός ἦν,
 ὃς δημοσίᾳ λοιθορηθεὶς ὑπ' Ἀριστοφάνους, οὐχ ὅπως
 ἡγανάκτησεν, ἀλλὰ καὶ ἐντυχὼν ἡξίου αὐτὸν εἰ καὶ
 15 πρὸς ἄλλο τι τοιοῦτον βούλοιο χρῆσθαι αὐτῷ. ταχὺ

3 τὸ μὲν ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι χεῖρον νομίζειν inculcatur
 supra p. 11, 7. cf. Plat. Crit. p. 49 B Arr. diss. Epict. IV
 5, 10. de Phocione commonet Peerlkamp quem dixisse nar-
 rat Aelianus v. h. II 16 βοῦλομαι μᾶλλον τι ὑφ' ὧν παθεῖν
 κακὸν αὐτὸς ἢ αὐτὸς τι ὧν κακῶς δεῖσθαι 13 cf. Plut. de
 lib. educ. p. 10 C Sen. dial. II 18, 5 VII 27, 2 Ael. v. h. V 8 ||
 14 εἰ καὶ πρὸς ἄλλο τι κτέ.] cf. Ps.-Plutarchus περὶ ἀσκήσεως
 mus. Rh. XXVII p. 528

1 ὅπ' Br || 3 ἐπεὶ τί Buecheler: ἐπεὶ τι SM^aBr ἐπεὶ τοι A;
 ἐπειδὴ Gesn.¹ p. 152 || 4 ὁ δὲ ἁμαρτάνων — 5 ἁμαρτάνει suppl.
 A manu antiqua, fortasse prima in margine v. λείπει prae-
 misso | ὁ δὲ SM^aABr; ὁ μὲν Gesn.¹ || 5 ὁ μέντοι SM^aBr: ὁ δέ
 τι A; ὁ δὲ Gesn.¹ | ὥς οὖν scripsi: ὅσον SM^a ὥσπερ ABr | οὐκ
 Br || 6 καθόσον πάσχει libri nisi quod οὐ compendiose superscr.
 A² | οὐδ' recte A || 7 προέλθοι Br idque coniecerat Meineke:
 προσέλθοι SM^aA; εἰσέλθοι Tr. p. 125 || 12 Σωκράτης δημοσίᾳ
 — 15 χρῆσθαι αὐτῷ legitur in gnomol. Par. 281 Sternb. || 13 ὃς
 SM^aABr: ὃς γε ex em. A², inde Gaisford et Meineke | οὐχ
 ὅπως οὐκ ἡγανάκτησεν gnomol. Par. || 14 καὶ (post ἀλλὰ) om. A ||
 15 ἐντυχὼν αὐτῷ ἡξίου, εἰ καὶ πρὸς ἄλλο τι βούλοιο τοιοῦτον
 χρῆσθαι αὐτῷ gnomol. Par. | post αὐτῷ habet ἐν ᾗθει ἀνα-

γ' ἂν ἐκεῖνος ἐν ὀλίγοις λαιδορούμενος ἐχαλέπηεν, ὃς οὐδὲ ἐν θεάτρῳ λαιδορηθεὶς ἡγανάκτει. Φωκίων δὲ ὁ χρηστός, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ προπηλακισθείσης πρὸς τινος, τοσοῦτον ἐδέησεν ἐγκαλεῖν τῷ προπηλακίσαντι, ὥστε ἐπεὶ δεισας ἐκεῖνος προσῆλθέ τε καὶ συγγνώμην ἔχειν ἡξίου τὸν Φωκίωνα, φάσκων ἡγνοηκέναι ὅτι ἦν ἐκείνου γυνή, εἰς ἣν ἐπλημμέλει· ἀλλὰ ἥ γε ἐμὴ γυνή οὐδέν' ἔφη ὑπὸ σοῦ πέπονθεν, ἑτέρα δέ τις ἴσως· ὥστε οὐδὲ χρή ἐμοὶ σὲ ἀπολογεῖσθαι'. καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἄνδρας ἔχοιμ' ἂν λέγειν πειραθέντας ὕβρεως, τοὺς μὲν ἐκ τινων γλώσση πλημμεληθέντας, τοὺς δὲ χερσὶν ὥστε αἰκισθῆναι τὸ σῶμα· καὶ οὔτε ἀμυνάμενοι φαίνονται τοὺς πλημμελήσαντας, οὔτε ἄλλον τρόπον ἐπεξελθόντες, ἀλλὰ πάννυ πρῶως ἐνεγκόντες τὴν ἀδικίαν αὐτῶν. καὶ γὰρ δὴ τὸ μὲν σκοπεῖν, ὅπως ἀντι-

2 hanc ipsam, ut videtur, de Phocione narratiunculam respexerit Marcus Antoninus XI 13, vide quae monuit G. Heilbut mus. Rh. XXXIX p. 310 15 ss. cf. Pittacus Stobaei III 19, 15 H. συγγνώμη τιμωρίας ἀμείνων· τὸ μὲν γὰρ ἡμίρον φύσεώς ἐστι, τὸ δὲ θηριώδους. Arr. Epict. diss. II 10, 14 Seneca de ira III 27, 1 Philodemus anth. Pal. V 107 (Phil. Gad. epigr. p. XII

γνωστέον A¹ sed postmodo expunctum utpote scholium; ἐν ἡθεί etiam Br in margine man. dub. ἡθικῶς ἀναγ(ν)ώστειον in marg. Macarius Chrys. || 1 γὰρ pro γ' ἂν M^a | ἐν ὀλίγοις om. M^a Br || 2 de Phocione historiola recurrit gnomol. Par. 280 Sternb. | δὲ ὁ χρηστός om. gnomol. Par. || 3 πρὸς τινος om. gnomol. Par. || 5 ἐπεὶ δεισας libri nisi quod ἐπιδεισας S ἐπιιδῆ δεισας gnomol. Par. | ἐκεῖνο M^a || 6 Φωκίωνα M^a || 7 'ἀλλ' ἥ γε ἐμὴ γυνή' Φωκίων εἶπεν 'οὐδὲν ὑπὸ σοῦ' κτέ. gnomol. Par. || 9 οὐδ' ἐμοὶ καλὸν ἐστὶ σε ἀπάγειν εἰς τὸ δικαστήριον gnomol. Par. inepte | ἐμέ A¹ ἐμοί A² | γε pro σὲ Tr. p. 125 || 10 πολλοὺς Hirschig misc. philol. (Tr. ad Rh. a. 1849) p. 188: παλαιούς libri || 11 ἐν (sic) ex ἐκ corr. A | τινος pro τινων Br || 12 ἀμυνάμενοι (ἀμυνόμενοι sed prius o in ras. Br¹) φαίνονται SM^a A Br; ἀμυνάμενους φανῆναι temere Gesn.² qui mox ἐξελθόντας (ἐξελθόντες Tr.) et ἐνεγκόντας || 15 ἀντιδιῆξεται SM^a Br, ex em. A²; ἀντιδιῆξεται Tr.

δήξεται τις τὸν δακόντα, καὶ ἀντιποιήσῃ κακῶς τὸν
 ὑπάρξαντα, θηρίου τινὸς οὐκ ἀνθρώπου ἐστίν, ὥς
 οὐδὲ τοῦτο λογίσασθαι δύναται, ὅτι τὰ πολλὰ τῶν
 ἀμαρτανομένων ὑπ' ἀγνοίας τε καὶ ἀμαθίας τοῖς ἀν-
 5 θρώποις ἀμαρτάνεται, ὧν ὁ μεταδιδαχθεὶς εὐθὺς παύ-
 εται· τὸ δὲ δέχεσθαι τὰς ἀμαρτίας μὴ ἀγρίως, μηδὲ
 ἀνήμεστον εἶναι τοῖς πλημμελήσασιν, ἀλλ' αἴτιον εἶναι
 αὐτοῖς ἐλπίδος χρηστῆς, ἡμέρου τρόπου καὶ φιλανθρώ-
 που ἐστίν. πόσῳ δὴ κρείττον οὕτως ἔχοντα φαίνεσθαι
 10 τὸν φιλόσοφον, ὥστε συγγνώμης ἀξιοῦν εἰ τις πλημ-
 μελήσειεν εἰς αὐτόν, ἢ δοκεῖν μὲν ἀμύνειν ἑαυτῷ δι-
 καζόμενον καὶ ἐγκαλοῦντα, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἀσχημονεῖν,
 ἀνακόλουθα τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις πράττοντα; εἰ γε λέγει
 μὲν, ὥς οὐκ ἂν ἀδικηθεῖη ποτὲ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ὑπὸ

Kaib.) τὸν με δακόντα δακύν. cf. Aristonymus Stobaei III
 4, 105 p. 245, 5 H. 2 cf. Arr. Epict. diss. IV 1, 120. 5, 10

3 Arr. Epict. diss. I 26, 6 τί οὖν ἐστὶ τὸ αἴτιον τοῦ ἀμαρ-
 τάνειν με; ἡ ἀγνοία. Sen. de ira I 14 8s. cf. Sen. de ira I
 14, 3 *quanto humanius mitem et patrium animum praestare*
peccantibus et illos non persequi, sed revocare 10 συγγνώ-
 μης ἀξιοῦν] cf. Arr. Epict. II 22, 36 IV 1, 147 13 s. Sen. de
 const. sap. 2, 4 *tutus est sapiens nec ulla affici aut iniuria aut*
contumelia potest epist. 71, 7 al.

1 δακόντα tacite Welcker Theogn. p. LXXXV: δάκνοντα
 libri | ἀντιποιήσῃ Br, ex em. A²: ἀντιποιήσῃ SM^aA || 2 ὑπάρ-
 ξοντα S | θηρίων Tr. | ὥς scripsi: ὅς libri || 3 τὰ om. Br || 4 ὑπὸ
 M^aBr || 7 ἀνήμεστον SM^aABr; ἀνήμεστον Tr. quo abductus
 ἀνήμερον scr. Gesn.¹ p. 152 | πλημμελήμασιν A | ἀλλ' αἴτιον
 εἶναι Buecheler: ἀλλὰ τι μὲν εἶναι SM^aA ἀλλὰ τι νέμειν Br
 quod commendabat Beving *remarques crit.* p. 21 || 9 πόσῳ δὴ
 usque ad fin. om. Br | δὴ sed ἡ ex ε corr. S¹ δὴ M^aA quod
 recepi coll. p. 31, 3: δὲ Tr. || 11 μὲν SM^a: μὴ A | δικαζόμενον
 et 13 λόγοις] litteras ex parte evanidas refecit S m. rec. || 12 ἀλη-
 θεία M^aA: ἀληθείη S | ἀσχημονεῖν] ἀσχημον in ras. scr. m. ni
 fallor rec. S || 13 εἰ τε M^a || 14 ὁ om. operarius Gesn.² | ἀνὴρ
 SA: ἀνθρώπος M^a

κακοῦ ἀνδρός· ἐγκαλεῖ δ' ὡς ἀδικούμενος ὑπὸ ἀνθρώπων πονηρῶν αὐτὸς ἄξιων ἀγαθὸς εἶναι.

XI.

ΜΟΤΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥΤ

ΤΙΣ Ο ΦΙΛΟΣΟΦΩΙ ΠΡΟΣΗΚΩΝ ΠΟΡΟΣ.

5

Ἔστι καὶ ἕτερος πόρος οὐδὲν τούτου κακίων, τάχα δὲ καὶ ἀμείνων νομισθεὶς ἂν οὐκ ἀλόγως ἀνδρὶ γ' εὐρώστω τὸ σῶμα, ὁ ἀπὸ γῆς, ἂν τ' οὖν ἰδίαν ἔχη τις ἂν τε καὶ μὴ. πολλοὶ γὰρ δὴ καὶ ἀλλοτρίαν γῆν γεωρῶντες, ἢ δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν, δύνανται τρέφειν οὐ μόνον αὐτούς, καὶ τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας· ἐνιοί γε δὴ καὶ εἰς ἄγαν ἀπὸ τούτου εὐποροῦσιν, αὐτουργικοὶ καὶ φιλόπονοι ὄντες. ἀμείβεται γὰρ ἡ γῆ κάλλιστα καὶ δικαιοῦτα τοὺς ἐπιμελομένους αὐτῆς, πολλαπλάσια ὧν λαμβάνει διδοῦσα καὶ ἀφθονίαν παρ- 15

6 Cic. de off. I 42, 151 *omnium autem rerum, ex quibus aliquid acquiritur, nihil est agri cultura melius e. q. s.* Columella de re r. praef. *superest . . . unum genus liberale et ingenium rei familiaris augendae, quod ex agricolatione contingit*

14 δικαιοῦτα] cf. Xenoph. oecon. 5, 12 Aristot. oecon. 1, 2 p. 1343^a 28 Verg. georg. II 459 s.

2 αὐτὸς om. S || 3 Stobaeus flor. 56, 18 Mein. ecl. cum lemm. hab. S M A. praecessisse alteram dissertationis partem a gnomologo praetermissam apparet ex initio Ἔστι καὶ ἕτερος, perspexit Peerlkamp p. 280 || 6 fuerit olim apud Lucium <Ἄλλ'> ἔστι καὶ ἔτ. vel Ἔστι <δὲ> καὶ ἔτ. || 7 ἀμείνω S | νομισθεῖν Wakefield || εὐρώστω A¹. correxit plurima in hac ut in reliquis Musonii eclogis A². omitto res levioris momenti velut interpunctionum correctiones || 11 ἐαυτοὺς A || 12 δὴ Peerlkamp: δὲ libri | εἰς ἄγαν poterant memorare Kühner et Gerth *Ausf. gr.* II 1 p. 540 sicut εἰς ἄλλας

έχουσα πάντων τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸν βίον τῷ βου-
 λομένῳ πονεῖν, καὶ ταῦτα μὲν σὺν τῷ πρέποντι, σὺν
 αἰσχύνῃ δ' οὐδὲν αὐτῶν. οὐ γάρ ἐστιν ἀνθρώπων
 οὐδεὶς μὴ θρυπτικός γε μηδὲ μαλακὸς ὢν, ὃς ἂν φαίη
 5 τῶν γεωργικῶν ἔργων <ὅτι> οὐν αἰσχροὺν ἢ ἀνάρμοστον
 ἀνδρὶ ἀγαθῷ εἶναι. πῶς μὲν γὰρ οὐ καλὸν τὸ φυτεύ-
 ει; πῶς δὲ τὸ ἀροῦν; πῶς δὲ τὸ ἀμπελουργεῖν; τὸ δὲ
 σπείρειν, τὸ δὲ θερίζειν, τὸ δὲ ἀλοᾶν, οὐ πάντ' ἐλευ-
 θέρια ταῦτα καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς πρέποντα; καὶ μὴν
 10 τὸ ποιμαίνειν ὥσπερ Ἑσίοδον οὐ κατήσχυνεν οὐδ'
 ἐκώλυνεν εἶναι θεοφιλεῖ τε καὶ μουσικόν, οὕτως οὐδ'
 ἂν ἄλλον οὐδένα κωλύσειεν. ἐμοὶ μὲν δὴ καὶ ἀρεστὸν
 τοῦτο πάντων τῶν ἐν γεωργίαις ἔργων, ὅτι τῇ ψυχῇ
 παρέχει σχολὴν πλείονα διανοεῖσθαι τι καὶ ζητεῖν παι-
 15 θείας ἐχόμενον. ὅσα μὲν γὰρ ἔργα πάνυ ἐντείνει τὸ
 σῶμα καὶ κάμπτει, ταῦτα καὶ τὴν ψυχὴν ἀναγκάζει
 πρὸς αὐτοῖς εἶναι μόνοις ἢ μάλιστα συνεντεινομένην
 τῷ σώματι· ὅσα δὲ τῶν ἔργων ἐφίησι μὴ ἄγαν ἐντε-
 τάσθαι τὸ σῶμα, ταῦτ' οὐκ ἀπείργει τὴν ψυχὴν ἐκλογί-
 20 ζεσθαι τι τῶν κρείττωνων καὶ τῶν τοιούτων λογισμῶν
 αὐτὴν αὐτῆς γίνεσθαι σοφωτέραν, οὗ δὴ καὶ μάλιστα

3 πάντα μὲν prop. Hirschig, poterat καὶ <πάντα> ταῦτα
 μὲν sim. || 4 γε (ut Wakefield) SM: τε ATr. || 5 ὅτι οὐν ci.
 Gesn.¹ f. 356 mrg: οὐν SMA ὅτι suprascr. A² || 6 μὲν om. A |
 οὐ om. A¹ || 8 τὸ δὲ οὐ πάντ' fere S, unde τὸ δὲ ἀλοᾶν, τὸ δὲ
 <λικμᾶν>, οὐ πάντ' frustra conl. Meineke | ἐλευθέρια SMA¹
 ἐλευθέρα A²: corr. Gesner || 10 κατήσχυνεν sed ἡ ex ai A¹ |
 οὐδὲ ἐκ. Tr. et ut videtur A || 12 μὲν δὴ καὶ ἀρεστὸν SM μὲν
 καὶ ἀρεστὸν A¹ γὰρ inseruit A². μὲν δοκεῖ ἀριστον Pflugk, quod
 immerito recepit Meineke proponens tamen μὲν δὴ καὶ ἀρεστό-
 τaton. hoc verum videtur, nisi fuit <μάλιστ'> ἀρεστὸν cf. p. 59, 2
 14 διανοεῖσθαι A | τι Geel in editione Peerlkampi: τε SMA ||
 15 ἐχόμενα A² | γὰρ om. A¹ || 19 τῷ σώματι αὐτοῦ κἀπείργει S
 τὸ σῶμα αὐτοῦ κἀπείργει M τὸ σῶμα τ' αὐτοῦ κἀπείργει A¹:
 distinxit A² || 21 αὐτὴν αὐτῆς γίνεσθαι M

πᾶς φιλόσοφος ἐφίεται. διὰ ταῦτ' ἐγὼ τὴν ποιμενικὴν ἀσπάξομαι μάλιστα· εἴ γε μὴν ἅμα φιλοσοφεῖ τις καὶ γεωργεῖ, οὐκ ἄλλον ἂν παραβάλοιμι τούτῳ βίον οὐδὲ πορισμὸν ἕτερον προτιμήσαιμι ἄν. πῶς μὲν γὰρ οὐ κατὰ φύσιν μᾶλλον ἀπὸ γῆς, ἢ τροφός τε καὶ μήτηρ ἔστιν ἡμῶν, ἢ ἀπ' ἄλλου του τρέφεσθαι; πῶς δ' οὐκ ἀνδρικώτερον τοῦ καθῆσθαι ἐν πόλει, ὥσπερ οἱ σοφισταί, τὸ ζῆν ἐν χωρίῳ; πῶς δ' οὐχ ὑγιεινότερον τοῦ σκιατροφεῖσθαι τὸ ἐξω διαιτᾶσθαι; τί δέ; ἐλευθεριώτερον αὐτὸν αὐτῷ μηχανᾶσθαι τὰ ἀναγκαῖα ἢ παρ' ἐτέρων λαμβάνειν; ἀλλὰ φαίνεται τὸ μὴ δεῖσθαι ἄλλου πρὸς τὰς χρεῖας τὰς αὐτοῦ πολὺν σεμνότερον ἢ τὸ δεῖσθαι. οὕτως ἄρα καλὸν καὶ εὐδαιμονικὸν καὶ θεοφιλὲς τὸ ζῆν ἀπὸ γεωργίας ἐστί, σὺν γε τῷ καλοκάγαθίας μὴ ὀλιγωρεῖν, ὥστε Μύσωνα τὸν Χηναῖον ὁ θεὸς ἀνείπε σοφὸν καὶ τὸν Ψωφίδιον Ἀγλαὸν εὐδαίμονα προσηγόρευσε, χωριτικῶς ἐκάτερον αὐτῶν βιοῦντα καὶ αὐτουργία χρώ-

15 Hippon. fr. 45 B. καὶ Μύσων, δν ὠπόλλων ἀνείπεν ἀνδρῶν σωφρονέστατον πάντων. tamquam Chenaenum commemorant multi, primus Plato Prot. p. 343 A. cf. Diog. Laert. I 106 s. 16 de Aglaio vide Paus. VIII 24, 13 Plin. n. h. VII 46 Val. Max. VII 1, 2

1 ταῦτ' Tr., fort. A: ταῦτα SM | ποιμεν- M ex ποιμαιν- corr. S¹ ποιμαιν- A¹ || 2 φιλοσοφεῖ A: φιλοσοφοῖ SM || 3 γεωργεῖ A: γεωργοῖ SM | παραβάλλοιμι SMA¹: corr. A² | τοῦτον A¹ || 7 ὥσπερ οἱ σοφισταί seclusit Meineke, vix recte, cf. supra p. 29, 12 adn. || 8 ὕγειν- S || 9 σκιατροφεῖσθαι A² | post τί δέ distinxit Meineke || 10 αὐτῷ STr. αὐτῷ M ἐαυτῷ A || 12 αὐτοῦ SMA: corr. A² | fort. σεμνότερον <δν> ἢ cf. infra p. 76, 15 || 13 οὕτως A: οὕτως (οὕτω Tr.) δ' SMTr. || 13 καὶ θεοφ.] καὶ ex τὸ corr. S¹ || 14 τῷ MTr. τὸ SA¹ || 15 μύσων αὐτὸν M | χημαῖον libri: corr. Holstenius || 16 ψωφίδιον (ψωφίδ- A) SMA: corr. Valckenaer | Ἀγλαον rectius putavit Meineke, sed vide Herodian. I p. 112, 10 L. || χωριτικῶς M χωριστικῶς SA

μενον καὶ τῆς ἐν ἅστει διατριβῆς ἀπεχόμενον. ἄρ' οὖν οὐκ ἄξιον ζηλοῦν τε καὶ μιμείσθαι τούτους καὶ περιέχεσθαι σπουδῇ τοῦ γεωργεῖν;

‘Τί οὖν; οὐ δεινὸν’ φαίη τις ἂν ἴσως ἄνδρα παι-
 5 δευτικὸν καὶ δυνάμενον προβιβάζειν νέους εἰς φιλο-
 σοφίαν ἐργάζεσθαι γῆν καὶ τῷ σώματι πονεῖν τοῖς
 χωρίταις παραπλησίως;’ ναί. δεινὸν ἂν τοῦτο τῷ ὄντι
 ᾗν, εἴπερ ἐκώλυνεν ἡ ἐργασία τῆς γῆς φιλοσοφεῖν
 ἢ ἄλλους πρὸς φιλοσοφίαν ὠφελεῖν. νῦν δὲ καὶ μάλ-
 10 λον ἂν μοι δοκοῦσιν ὠφελεῖσθαι οἱ νέοι οὐκ ἐν πόλει
 τῷ διδασκάλῳ συνόντες οὐδ’ ἐν τῇ διατριβῇ ἀκούοντες
 αὐτοῦ λέγοντος, ἀλλ’ ἐργαζόμενον ἐπὶ τῆς ἀγροικίας
 ὁρῶντες καὶ ἐργῷ ἐνδεικνύμενον ἅπερ ὑφηγεῖται ὁ
 λόγος, ὅτι χρηὴ πονεῖν καὶ κακοπαθεῖν τῷ σώματι μάλ-
 15 λον ἢ ἐτέρου δεῖσθαι τοῦ τρέφοντος. τί δὲ τὸ κωλύον
 ἐστὶ καὶ ἐργαζόμενον [μετὰ] τοῦ διδασκάλου τὸν μα-
 θητὴν ἀκούειν τι ἅμα περὶ σωφροσύνης ἢ δικαιοσύνης
 ἢ καρτερίας λέγοντος; πολλῶν μὲν γὰρ λόγων οὐ δεῖ
 τοῖς φιλοσοφήσουσι καλῶς, οὐδὲ τὸν ὄχλον τοῦτον τῶν
 20 θεωρημάτων ἀναληπτέον πάντως τοῖς νέοις, ἐφ’ ᾧ

18 Antisthenes Diogenis Laert. VI 11 τὴν τε ἀρετὴν τῶν
 ἔργων εἶναι μῆτε λόγων πλείστων δεομένην μῆτε μαθημάτων
 cf. Demetrius Senecae de benef. VII 1, 3. Sen. ep. 38, 1

19 cf. Musonius p. 1, 7 Marcus Antoninus I 7

2 τε om. A || τοῦτον A¹ || καὶ A om. SM || 3 σπουδῇ scripsi:
 σπουδῆς libri nisi quod σπουδῆς τῆς A² || 4 οὖν om. A¹ || 7 ναί
 δεινὸν ἂν (αν M) τοῦτο SM ναί γὰρ ἂν A; ναί. δεινὸν γὰρ ἂν
 τοῦτο Gaisford et Meineke || 13 ὥσπερ Tr. || 15 δὲ A Tr. δαί S
 δεαί (dubites igitur δέ’ an δαί fuerit in libro antiquiore) M ||
 16 μετὰ seclusi, cf. supra p. 3, 19 || 17 ἢ δικ. MA περὶ δικ. S ||
 19 φιλοσοφοῦσι A | τοῦτον (ut coniecit Meineke) S τούτων M Tr.
 et primo A

φυσωμένους τοὺς σοφιστὰς ὁρῶμεν· ταῦτα γὰρ δὴ τῷ
 ὄντι ἱκανὰ κατατρίψαι βίον ἀνθρώπου ἐστί. τὰ δ'
 ἀναγκαιότατα καὶ χρησιμώτατα μαθεῖν οὐκ ἀδύνατον
 καὶ πρὸς ἐργασίᾳ γεωργικῇ ὄντας, ἄλλως τε καὶ οὐ
 διὰ παντὸς ἐργασομένους, ἀλλὰ ἀναπαύλαις χρησομένους. 5
 ὀλίγοι μὲν οὖν τὸν τρόπον τοῦτον ἐθέλησουσι μανθάνειν,
 οἷδ' ἀκριβῶς ἐγώ· ἐστί δὲ ἄμεινον μηδὲ προσιέναι
 τῷ φιλοσόφῳ τοὺς πλείονας τῶν φιλοσοφεῖν λεγόντων
 νέων, ὅσοι σαθροὶ τε καὶ μαλακοί, δι' οὓς προσιόντας
 ἀναπίμπλαται κηλίδων φιλοσοφία. τῶν μὲν γὰρ ἀλη- 10
 θινῶν ἐραστῶν φιλοσοφίας οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὅς οὐκ
 ἂν ἐθέλῃσειε μετ' ἀνδρὸς ἀγαθοῦ διάγειν ἐν χωρίῳ,
 καὶ εἰ χαλεπώτατον τύχοι ὃν τὸ χωρίον, μέλλων γε
 ἀπολαύειν μεγάλα ταύτης τῆς διατριβῆς τῷ συνεῖναι
 τῷ διδασκάλῳ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, τῷ ἀπείναι 15
 τῶν ἀστικῶν κακῶν, ἅπερ ἐμπόδιον τῷ φιλοσοφεῖν,
 τῷ μὴ δύνασθαι λανθάνειν εὖ ἢ κακῶς τι ποιῶν, ὃ δὴ
 μέγιστον τοῖς παιδευομένοις ὄφελος· καὶ ἐσθίειν δὲ
 καὶ πίνειν καὶ καθεύδειν ἐφορώμενον ὑπ' ἀνδρὸς ἀγα-
 θοῦ μέγα ὄφελος. ἃ δὲ γένοιτ' ἂν ἐξ ἀνάγκης ἐν 20

2 cf. Xenopho apomn. IV 7, 5 7 cf. Arr. Epict. diss. III 6, 9 s. 14 cf. Seneca ep. 108, 4 *ea philosophiae vis est, ut non studentes, sed etiam conversantes iuvet* 15 τὸ δεῖν ἀεὶ θεραπευομένους βιοῦν τοὺς σφῆζεσθαι μέλλοντας inculcat Musonius ap. Plut. de cohib. ira p. 453 D. cf. Seneca ep. 7, 6 *subducendus populo est tener animus et parum tenax recti* 17 Seneca ep. 11, 9 *magna pars peccatorum tollitur, si peccaturis testis adstiterit*

1 φυσωμένους S φυσωμ- A φυσομ- M | δᾶ ut videtur pro δὴ M || 2 κατατρίψαι SM sed ut κατατρῆ correxerit S¹ ex v. τῷ ὄντι per errorem iteratis: διατρίψαι A || 5 ἀλλ' A || 7 προσεῖναι SMA: corr. Halm || 13 τύχ^η A¹ || 19 ὄφορ- Tr. || 20 v. & δὲ γένοιτ' ἂν — p. 62 l. 10 τὸν ἔόντα νόον insiticia putavit Meineke diatribarum indolem et naturam parum perspicuens

τῇ συνουσίᾳ τῇ κατ' ἀγρόν, ταῦτα ἐπαινεῖ καὶ Θέογνις
ἐν οἷς φησι

καὶ μετὰ τῶν σὺ γε πίνε καὶ ἔσθιε, καὶ μετὰ τοῖσιν
ἔξε, καὶ ἀνδανε τοῖς, ὧν μεγάλη δύναμις.

ὅτι γε μὴν οὐκ ἄλλους τινὰς ἢ τοὺς ἀγαθοὺς ἀν-
δρας λέγει μεγάλην ἔχειν δύναμιν πρὸς ἀνθρώπων
ὠφέλειαν, εἰ συνεσθίοι καὶ συμπίνοι τις αὐτοῖς καὶ
συγκαθέξοιτο, <ὥδε> δεδήλωκεν·

ἔσθλων μὲν γὰρ ἀπ' ἐσθλὰ μαθήσεται· ἦν δὲ κακοῖσι

10 † συμμιγῆς, ἀπολείς καὶ τὸν ἔόντα νόον.

μὴ δὴ λεγέτω τις ὅτι τῷ μανθάνειν ἢ τῷ διδάσκειν

1 Theogn. 33 s. affert una cum proximo disticho Plato Men. p. 95 D, eisdem utitur Nicostratus Stobaei (flor. 74, 64 Mein.), Stoicus, opinor: χρηστὸν δὲ καὶ τό 'μετὰ τῶν σὺ γε πίνε καὶ ἔκανε', παρ' ὧν τι φησὶ καὶ χρηστὸν ἂν ἀπολαύσαις 9 s. Theogn. 35 s. afferunt Plato Men. p. 95 D Xenopho apomn. I 2, 20 (Stob. III 29, 95 p. 657, 13 H.) symp. 2, 5 Clemens Alex. strom. V p. 677 P. alii, quos vide apud Bergkium. cf. Ps.-Crates epist. 29

1 ταῦτ' A || 3 μετὰ τῶν σὺ γε π. MA Nicostr. μετὰ τῶν γε σὺ π. S: μετὰ τοῖσιν π. libri Theogn. παρὰ τοῖσιν π. Plat. | τοῖσιν ex τῖσιν corr. M¹ || 4 ἔξε Theogn. Plat. inde tacite Gesn.¹ f. 357^v, vulg.: ἔξεο SA ἔξεο M sed ξ in ras. corr. M² | τοῖς ὧν] ω corr. S¹, qui scripserat τοῖσιν ut videtur || 5 γε μὴν SM: μὲν οὖν

A || 6 μεγάλην ἔχειν λέγει A || 7 συνεσθίοι M συνεσθί^{οι} S¹ συνεσθίει A¹ || 8 ὥδε addidi | post δεδήλωκεν (sic A¹) inserit ἐν τούτοις A², praemisso κείμενον, quod verbis ἐν τούτοις subiungitur in A marg. inferiore eadem manus quae in Musonii ecl. VIII (supra p. 32 s.) corrigenda versata est hoc addit scholium τὸ μέντοι φαύλοις καὶ μοχθηροῖς τὸν τρόπον συνδιατρίβειν καὶ κοινωνεῖν αὐτοῖς διαίτης ὅσον ἐπισφαλές, ἐν ἑτέροις || 9 μαθήσεται SA μαθήσεται M μαθήσεται etiam Clem. et fortasse Stob. in Xenophontis loco citato, ubi διδάξαι MA, διδάξαι Xen. utroque loco et Plato | εἰ (pro ἦν) A¹ || 10 συμμιγῆς libri ut Stobaei III 29, 95, Clem., Xenophontis apomn. plurimi, convivii omnes, Platonis: συμμίσγης Xenophontis apomn. cod. Paris. 1302, Theogn. συμμιγῆς Cobet || 11 μὴ δὴ (ut proposuit Meineke) SM: μηδὲ A Tr. | τῷ Tr.: τὸ SM τὸ τῷ A¹, ex ὃ A² ὅτι corr. |

ἂ χρη τὸ γεωργεῖν ἐμπόδιον· οὐ γὰρ ἔοικεν οὕτως ἔχειν, εἰ δὴ μάλιστα ἂν οὕτω καὶ ἐπὶ πλείστον ὁ μὲν μανθάνων συνείη τῷ διδάσκοντι, ὁ δὲ διδάσκων διὰ χειρὸς ἔχοι τὸν μανθάνοντα. τούτου δὲ τοιούτου ὄντος, ὁ πόρος ἐκ γεωργίας φαίνεται ὦν τῷ φιλοσόφῳ ἡ προεπωδέστατος.

XII.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥΤ

ΠΕΡΙ ΑΦΡΟΔΙΣΙΩΝ.

Μέρος μέντοι τρυφῆς οὐ μικρότατον κἂν τοῖς 10 ἀφροδισίοις ἐστίν, ὅτι ποικίλων δέονται παιδικῶν οἱ τρυφῶντες οὐ νομίμων μόνον ἀλλὰ καὶ παρανόμων, οὐδὲ θηλειῶν μόνον ἀλλὰ καὶ ἀρρένων, ἄλλοτε ἄλλους θηρῶντες ἐρωμένους, καὶ τοῖς μὲν ἐν ἐτοίμῳ οὖσιν οὐκ ἀρκούμενοι, τῶν δὲ σπανίων ἐφιέμενοι, συμπλοκάς δ' 15 ἀσχήμονας ζητοῦντες, ἅπερ ἅπαντα μεγάλα ἐγκλήματα ἀνθρώπου ἐστίν. χρη δὲ τοὺς μὴ τρυφῶντας ἢ μὴ

τῷ διδ. Tr. et ut videtur A: τὸ SM || 1 τῷ γεωργ. operarum errore Gean.² p. 371 || 2 ἂν delevit A²; μάλιστα γ' οὕτω Meineke | πλείστον A | ἔχει A¹ corr. A² || 5 ὁ πόρος SA: ὁποῖος M || 6 προεπωδέστατος SM: χρησιμώτατός τε καὶ προεπωδέστατος A idq. receperunt Gaisford et Meineke, recte fortasse. ceterum cf. Pflieger *Musonius bei Stob.* p. 38 || 7 Stobaeus III 6, 23 H. ecl. cum lemm. hab. LMA; pro Μουσωνίου habet Ἡ τοῦ (H rubr.) L ubi Τοῦ αὐτοῦ recte coniecit R. Schoell, mox ἐκ τοῦ L; ἐκ τῶν M^d A. his excepta sunt alia quae olim legebantur περὶ τρυφῆς || 10 Ὁ ἔρος (O rubr.) L || 15 ἀρκούμενοι M^d A: ἄρκον L || 16 ἅπαντα om. A || 17 ἐστίν. χρη — p. 64 l. 3 καὶ νόμιμα propter homoeoteleuton interciderunt L

κακούς μόνα μὲν ἀφροδίσια νομίζειν δίκαια τὰ ἐν γάμῳ καὶ ἐπὶ γενέσει παιδῶν συντελούμενα, ὅτι καὶ νόμιμά ἐστιν· τὰ δὲ γε ἡδονὴν θηρώμενα ψιλὴν ἄδικα καὶ παράνομα, κἂν ἐν γάμῳ ᾗ. συμπλοκαὶ δ' ἄλλαι αἱ
 5 μὲν κατὰ μοιχείαν παρανομώταται, καὶ μετριοτέραι τούτων οὐδὲν αἱ πρὸς ἄρρενας τοῖς ἄρρεσιν, ὅτι παρὰ φύσιν τὸ τόλμημα· ὅσαι δὲ μοιχείας ἐκτὸς συνουσίαι πρὸς θηλείας εἰσὶν ἐστερημέναι τοῦ γίνεσθαι κατὰ νόμον, καὶ αὗται πᾶσαι αἰσχροί, αἱ γὰρ πράττονται δι' ἀκολασίαν.
 10 ὥς μετὰ γε σωφροσύνης οὐτ' ἂν ἐταίρα πλησιάζειν ὑπομείνῃ τις, οὐτ' ἂν ἐλευθέρῳ γάμου χωρὶς οὔτε μὰ Δία θεραπεῖν τῇ αὐτοῦ. τὸ γὰρ μὴ νόμιμον μηδ' εὐπρεπὲς τῶν συνουσιῶν τούτων αἰσχρὸς τε καὶ ὄνειδος μέγα τοῖς θηρωμένοις αὐτάς· ὅθεν οὐδὲ πράττειν φα-
 15 νερώς οὐδὲν ἀνέχεται τῶν τοιούτων οὐδεὶς, κἂν ἐπ' ὀλίγον ἐρυθριᾶν οἶός τε ᾗ, ἐπικρυπτόμενοι δὲ καὶ λάθρα οἱ γὰρ μὴ τελέως ἀπερρωγότες ταῦτα τολμῶσιν.

3 s. exscripsit Clemens Alex. paedag. II 10, 92 p. 225 P.: ψιλὴ γὰρ ἡδονή, κἂν ἐν γάμῳ παραληφθῇ, παράνομός ἐστι καὶ ἄδικος καὶ ἄλογος. cf. Sexti sent. 231. 232 Elt. μοιχὸς τῆς ἐαυτοῦ γυναικὸς πᾶς ὁ ἀκόλαστος. Μηδὲν ἔνεκα ψιλῆς ἡδονῆς ποιεῖ. numquam temperantiam ad voluptates venire propter ipsas dicit Sen. ep. 88, 29 4 ss. Ps.-Luc. amor. c. 20 ἢ πάντα τολμῶσα τρυφὴ τὴν φύσιν αὐτὴν παρενόμης 7 τὸ τόλμημα] respicitur Platonis leg. I p. 636 C. an praeessente Panaetio vel Posidonio? 14 ὅθεν — 17 τολμῶσιν] cf. Arr. Epict. III 22, 14. horum consimilia obtulerat Panaetius περὶ

1 τὰ (ut tacite corr. Gesn.³) A: τῷ M^d || 3 τὰ γέ δε A || 4 κἂν (ut tacite corr. Gesn.³) LA: καὶ M^d || 7 συνουσίαι Iacobs animadv. in Stob. p. 231: οὐσαι LM^dA || 8 καὶ om. L || 10 οὐτ' Meineke: οὐκ LM^dA | ἐτέρῳ A¹ corr. A² | πλησιάζει A, recepit Meineke || 11 ἐλευθέρῳ L || 12 αὐτοῦ tacite Meineke: αὐτοῦ libri || 13 τούτων om. A || 15 οὐδεὶς, <δς> κἂν Meineke Stob. flor. v. IV p. LVII, sed transferebant καὶ particulam, quia invaluerat κἂν formula. ut idem sit quod ἐὰν καὶ, cf. Arr. Epict. diss. IV 7, 40

καίτοι τό γε πειρᾶσθαι λανθάνειν ἐφ' οἷς πράττει τις
 ὁμολογοῦντος ἁμαρτάνειν ἐστί. 'νῆ Δία' φησὶν 'ἀλλ'
 οὐχ ὥσπερ ὁ μοιχεύων ἀδικεῖ τὸν ἄνδρα τῆς διεφθαρ-
 μένης γυναικός, οὐχ οὕτως καὶ ὁ τῇ ἐταίρᾳ συνὼν
 ἀδικεῖ τινὰ ἢ νῆ Δία τῇ μὴ ἐχούσῃ ἄνδρα· οὐδὲ γὰρ 5
 ἐλπίδα παίδων οὐδενὸς διαφθείρει οὗτος.' ἐγὼ δ'
 ἐπέχω μὲν λέγειν, ὥς πᾶς ὅστις ἁμαρτάνει καὶ ἀδικεῖ
 εὐθύς, εἰ καὶ μηδένα τῶν πέλας, ἀλλ' αὐτόν γε πάν-
 τως χείρονα ἀποφαίνων καὶ ἀτιμότερον· ὁ γὰρ ἁμαρ-
 τάνων, παρ' ὅσον ἁμαρτάνει, χείρων καὶ ἀτιμότερος. 10
 ἵνα οὖν ἔω τὴν ἀδικίαν, ἀλλ' ἀκολασίαν γε πᾶσα

καθήκοντος. cf. Cicero de off. I 30, 105 *quin etiam, si quis est paulo ad voluptates propensior, modo ne sit ex pecudum genere (sunt enim quidam homines non re, sed nomine), sed si quis est paulo erectior, quamvis voluptate capiatur, occultat et dissimulat appetitum voluptatis propter verecundiam.* cf. Plat. Phileb. p. 66 A 1 καίτοι τό γε — 2 ἁμαρτάνειν ἐστίν] non differt Clemens Alex. paed. II 10, 100 p. 230 P. 1 s. cf. Seneca ep. 97, 12 *omnes peccata dissimulant.* Dio Prus. or. LXVI 1 vol. II p. 160, 15 s. Arn. 7 πᾶς ὅστις — 66, 1 αἰσχροῦς ἡδονῆς] Clemens Alex. l. s.: πᾶς δὲ δὲ ἁμαρτάνει, καὶ ἀδικεῖ εὐθύς οὐχ οὕτως τὸν πέλας, ἂν μοιχεύῃ, ὥς ἐαυτόν, ὅτι μεμοίχευκεν, ἀλλὰ πάντως αὐτὸν χείρονα ἀποφαίνει καὶ ἀτιμότερον. ὁ γὰρ ἁμαρτάνων παρ' ὅσον ἁμαρτάνει χείρων καὶ ἀτιμότερος αὐτὸς αὐτοῦ, πάντως δὲ ἡδη πον καὶ ἀκολασία πρόσεσι τῷ ἡττωμένῳ αἰσχροῦς ἡδονῆς

1 πράττει A¹ πράττει A² || 2 ὁμολογοῦντας A¹, corr. A² || 3 τοῖς A¹ τῆς A² || 4 οὐχ temere abiecit Gesn.² p. 83, cf. Xenoph. oecon. 15, 10. Krueger *gr. spr.*² I 67, 11, 3 | ἐταίρα (ut corr. Gesn.² p. 83 mrg.) LA: ἐτέρα M^d || 5 νῆ Δία L: νῆ δι' ὁ Mª A. illud praestare videtur, unius ut vocabuli vim intendat formula, non ad totam pertineat sententiam. alioqui dicendum fuit ἢ μὰ Δί' ὁ τῇ μὴ ἐχούσῃ ἄνδρα || 6 οὕτως A¹ οὗτος A² | ἐγὼ corr. ex ἐχω L || δ' ἐπέχω scripsi: δὲ ἐχω libri; potest ἐγὼ δ' ἔω μὲν λέγειν ut infra || 9 ἀτιμότερον M^d || 10 post v. καὶ ἀτιμότερος ex Clemente αὐτὸς αὐτοῦ suppleri iubet Meineke v. IV p. LVII || 11 ἵν' οὖν L ἵνα οὖν M^d, detrita hodie in A

ἀνάγκη πάντως προσεῖναι τῷ ἡττωμένῳ αἰσχροῦς ἡδονῆς
καὶ χαίρουσι τῷ μολύνεσθαι, ὥσπερ αἱ ὕες· οἷος οὐχ
ἤμιστά ἐστι καὶ ὁ δούλη ἰδίᾳ πλησιάζων, ὅπερ νομί-
ζουσί τινες μάλιστά πως εἶναι ἀναίτιον, ἐπεὶ καὶ δε-
5 σπότης πᾶς αὐτεξούσιος εἶναι δοκεῖ ὅτι βούλεται χρῆ-
σθαι δούλῳ τῷ ἑαυτοῦ. πρὸς τοῦτο δὲ ἀπλοῦς μοι ὁ
λόγος· εἰ γὰρ τῷ δοκεῖ μὴ αἰσχρὸν μὴδ' ἄτοπον εἶναι
δούλῳ δεσπότην πλησιάζειν τῇ ἑαυτοῦ, καὶ μάλιστα εἰ
τύχοι οὕσα χήρα, λογισάσθω ποῖόν τι καταφαίνεται
10 αὐτῷ, εἰ δέσποινα δούλῳ πλησιάζοι. οὐ γὰρ ἂν δόξειεν
εἶναι ἀνεκτόν, οὐ μόνον εἰ κεκτημένη ἄνδρα νόμιμον
ἢ γυνῇ προσοίτο δοῦλον, ἀλλ' εἰ καὶ ἄνανδρος οὕσα
τοῦτο πράττει; καίτοι τοὺς ἄνδρας οὐ δήπου τῶν γυ-
ναικῶν ἀξιῶσει τις εἶναι χείρονας, οὐδ' ἡττον δύνα-
15 σθαι τὰς ἐπιθυμίας παιδαγωγεῖν τὰς ἑαυτῶν, τοὺς
ἰσχυροτέρους τὴν γνώμην τῶν ἀσθενεστέρων, τοὺς
ἄρχοντας τῶν ἀρχομένων. πολὺ γὰρ κρείττονας εἶναι
προσθήκει τοὺς ἄνδρας, εἴπερ καὶ προσεστάναι ἀξιοῦνται
τῶν γυναικῶν· ἂν μέντοι ἀκρατέστεροι φαίνονται ὄν-
20 τες, . . . καὶ κακίονες. ὅτι δ' ἀκρασίας ἔργον καὶ οὐδε-

7 ss. consimili huius argumento utitur Seneca ep. 94, 26

17 τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀρχομένων] cf. Hierocles Stob. flor.
67, 23 III p, 8, 21 ss. Mein.

2 χαίροντα A | ὕες e corr. M^d || 3 ὥσπερ A || 7 μοι ἀπλοῦς
L || 8 δούλῳ (sic. A¹ | μάλιστ' M^d || 9 τύχοι M teste Bethio, A :
τύχη L; τύχη Gesn.³ | χήρα, ἡ e corr. M^d | λογισάσθω sed σθω e
corr. M^d || 10 πλησιάζει L || 11 ἀνεκτόν (ut tacite corr. Gesn.³)
LA: ἀνεκτὸς M^d || 13 οὐδέπου LM^d A: corr. Halm lect. Stob.

p. 2 || 18 πρὸδύκει h. e. προσδύκει L || 20 εἶσιν vel ἔσονται addi
iubet post κακίονες Geelins apud Peerlkampum p. 355. rectius
ipse Peerlkamp lacunam statuit post ὄντες ubi supplet φαί-
νονται, cui φανοῦνται praefert Meineke. mihi magis placet
ἔσονται (vel εἶσι) καὶ κακίονες propter superiora illa οὐ δὴ

νὸς ἄλλου ἐστὶ τὸ δεσπότην δούλῃ πλησιάζειν, τί δει
καὶ λέγειν; γνώριμον γάρ.

XIII^A.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ

ΤΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΓΑΜΟΥ.

5

Βίου καὶ γενέσεως παίδων κοινωνίαν κεφάλαιον
εἶναι γάμου. Τὸν γὰρ γαμοῦντα, ἔφη, καὶ τὴν γαμου-
μένην ἐπὶ τούτῳ συνιέναι χρὴ ἐκάτερον θατέρῳ, ὥσθ'
ἅμα μὲν ἀλλήλοις βιοῦν, ἅμα δὲ ποιεῖσθαι, καὶ κοινὰ
δὲ ἡγεῖσθαι πάντα καὶ μηδὲν ἴδιον, μηδ' αὐτὸ τὸ 10

3 cf. Clem. Alex. strom. II c. 23 p. 502 P. Hierocles Stob. flor.
67, 24 III p. 11, 6 s. M. Phintys Stob. flor. 74, 61 III p. 64, 13 M.
plura collegit C. Praechter *Hierokles* p. 82 9 cf. Hierocles
Stobaei flor. 67, 24 p. 10, 7 ss. M. ζεύγος ἀνδρὸς καὶ γυναικός,
... συμφωνούντων μὲν ἀλλήλοις καὶ πάντα κοινὰ πεποιημένων
μέχρι καὶ τῶν σωμαίων, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ψυχῶν

που τῶν γυναικῶν ἀξιῶσαι τις εἶναι χείρονας κτέ. vel haec
πολὺ γὰρ κρείττονας εἶναι προσήκει κτέ. | δ' M^aA: δι' L ||
2 v. γνώριμον γάρ expungi voluit Nauck || 3 Stobaeus flor. 69,
23 Mein. ecl. hab. SMA; Μουσωνίου ἐκ τοῦ τι κεφάλαι γάμ^μ:
M quod recepi, μουσωνίου nihil amplius S, Μουσωνίου ἐκ τοῦ
τίτλου κεφάλαιον γάμου A, unde Μουσ. ἐκ τοῦ τί τελείου κεφά-
λαιον γάμου S. Mekler coll. Stob. flor. 56, 18 et 117, 8. sed
vide ne interpolata sit vox τίτλου a librario comparans quae in
codice Laurentiano adscripta sunt ad Stob. II 31, 126 W. <πε>ό-
σφορα ταῦτα <εἰς τ>ὸν περὶ γυναικὸς <ἀν>δρείας τίτλον || 6 ex-
cerptoris festinantiam prodit primi enuntiatii oratio obliqua |
κεφάλαιον — 7 γαμουμένην om. A || 8 συνεῖναι SMA: corr.
Meineke || 9 ποιεῖσθαι vix integrum, τεκνοποιεῖσθαι ci. Gesn.¹
f. 391^v, melius παιδοποιεῖσθαι Peerlkamp

σῶμα. μεγάλη μὲν γὰρ γένεσις ἀνθρώπου, ἣν ἀπο-
 τελεῖ τοῦτο τὸ ζεῦγος. ἀλλ' οὕπω τοῦτο ἱκανὸν τῷ
 γαμοῦντι, ὃ δὴ καὶ δίχα γάμον γένοιτ' ἂν συμπλεκο-
 μένων ἄλλως, ὥσπερ καὶ τὰ ζῷα συμπλέκεται αὐτοῖς.
 5 δεῖ δὲ ἐν γάμῳ πάντως συμβίωσιν τε εἶναι καὶ κηδε-
 μονίαν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς περὶ ἀλλήλους, καὶ ἐρω-
 μένους καὶ νοσοῦντας καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, ἧς ἐφιέ-
 μενος ἕκαστος ὥσπερ καὶ παιδοποιίας εἰσιν ἐπὶ
 γάμον. ὅπου μὲν οὖν ἡ κηδεμονία αὕτη τέλειός ἐστι,
 10 καὶ τελέως αὐτὴν οἱ συνόντες ἀλλήλοις παρέχονται,
 ἀμιλλώμενοι νικᾶν ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον, οὗτος μὲν οὖν
 ὁ γάμος ἢ προσήκει ἔχει καὶ ἀξιοζήλωτός ἐστι· καλὴ
 γὰρ ἡ τοιαύτη κοινωνία· ὅπου δ' ἕκαστος σκοπεῖ τὸ
 ἑαυτοῦ μόνον ἀμελῶν θατέρου, ἢ καὶ νῆ Δί' ὁ ἕτερος
 15 οὕτως ἔχει, καὶ οἰκίαν μὲν οἰκεῖ τὴν αὐτήν, τῇ δὲ
 γνώμῃ βλέπει ἔξω, μὴ βουλόμενος τῷ ὁμόζυγι συντεί-
 νειν τε καὶ συμπνεῖν, ἐνταῦθ' ἀνάγκη φθίρεσθαι μὲν
 τὴν κοινωνίαν, φεύλως δὲ ἔχειν τὰ πράγματα τοῖς
 συνοικοῦσιν, καὶ ἢ διαλύονται τέλεον ἀπ' ἀλλήλων ἢ
 20 τὴν συμμονὴν χείρω ἐρημίας ἔχουσιν.

5 ss. cf. Clem. Alex. strom. II p. 504 P. 7 νοσοῦντας]
 cf. Nicostratus Stob. flor. 74, 65 III p. 69, 25 M.

4 αὐτοῖς M || 5 πάντος M | θείναι A || 8 ἕκαστος Peerl-
 kamp p. 355: ἕκαστος libri | εἰσὶν SMA: corr. Gesn.¹ mrg. ||
 11 οὖν om. S || 14 ἢ om. A | δια ὁ M || 15 ἑαυτὴν A || 16 ὁμο-
 ζύγω A || 17 ἐνταῦθα S || 20 χείρωνα A. nihil fortasse inter
 hanc et proximam huius dissertationis particulam perisse monet
 Pflieger l. c. p. 42 s.

ΧΠΙ^B.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΤ

ΤΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΓΑΜΟΤ.

Διὸ χρη τοὺς γαμοῦντας οὐκ εἰς γένος ἀφορᾶν εἰ
 ἐξ εὐπατριδῶν, οὐδ' εἰς χρήματα εἰ πολλὰ κέκτηνται 5
 τινες, οὐδ' εἰς σώματα εἰ καλὰ ἔχουσιν. οὔτε γὰρ
 πλοῦτος οὔτε κάλλος οὔτ' εὐγένεια κοινωνίαν μᾶλλον
 αὖξιν πέφυκεν, ὥσπερ οὐδ' ὁμόνοιαν, οὐδ' αὖ τὴν
 παιδοποιίαν κρείττω ταῦτα ἀπεργάζεται· ἀλλὰ σώματα 10
 μὲν πρὸς γάμον ἀποχρῶντα τὰ ὑγιῇ καὶ τὴν ιδέαν
 μέσα καὶ αὐτουργεῖν ἱκανά, ἃ δὴ καὶ ἐπιβουλεύοιτ'
 ἂν ὑπὸ τῶν ἀκολάστων ἦττον, καὶ ἐργάζοιτο μᾶλλον
 ὅσα σώματος ἔργα, καὶ παιδοποιοῖτο μὴ ἐνδεῶς. ψυχὰς
 δὲ ἐπιτηδειοτάτας εἶναι νομιστέον τὰς πρὸς σωφρο-
 σύνην καὶ δικαιοσύνην καὶ ὅλως πρὸς ἀρετὴν εὐφυ- 15
 εστάτας. ποῖος μὲν γὰρ γάμος χωρὶς ὁμονοίας καλός;
 ποῖα δὲ κοινωνία χρηστή; πῶς δ' ἂν ὁμονοήσειαν ἄν-

4 ss. Antipater Tarsensis fr. 62 p. 254, 6 Arn. χρη . . . μηδ'
 εἰς πλοῦτον μηδ' εἰς ὀγκοῦσαν εὐγένειαν μηδ' εἰς ἄλλην χάσμην
 μηδεμίαν ἀποβλέπειν, μηδὲ μὰ Δία εἰς κάλλος. cf. Seneca de
 rem. fort. 16, 6 Nicostratus Stob. flor. 70, 12 p. 29, 30 ss. M.
 6 Clem. Al. Strom. IV p. 621 P. χρη δὲ τὸν εὐδαίμονα γάμον οὔτε
 πλοῦτῳ ποτὲ οὔτε κάλλει κρίνεσθαι ἀλλ' ἀρετῇ 17 ss. cf. Diog.
 Laert. VII 124 λέγονσι (sc. οἱ Στωϊκοί) δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν
 μόνοις τοῖς σπουδαίοις εἶναι διὰ τὴν ὁμοίτητα

1 Stobaeus flor. 70, 14: ecl. cum lemmate habent SMA;
 Μουσωνίου ἐκ τοῦ τι (τίτλου pro τι Α) κ. γ. ΜΑ μουσωνίου
 nihil amplius S. cf. p. 67, 3 adn. || 9 κρείττω ταῦτα S ταῦτα
 κρείττω ΜΑ || 10 ιδέαν Tr. p. 399: εἰδέαν SM ιδίαν Α¹ || 13 ὅσα
 σώματος prop. Gesn.² p. 428 mrg.: ὡς ἀσώματος SMA sed prius
 ω ni fallor S¹ ex o correxit, ὅσα superscr. litteris ὡς & deletis
 Α² || 16 ὁμονοίας ex ὁμαινοίας ni fallor radendo corr. M

θρῶποι πονηροὶ ὄντες ἀλλήλοις; ἢ πῶς ἀγαθὸς πονηρῷ
 ὁμονοήσειεν; οὐδὲν γε μᾶλλον ἢ ὀρθῷ ξύλῳ στρεβλὸν
 συναρμόσειεν ἄν, ἢ στρεβλὰ ἄμφω ὄντα ἀλλήλοιν. τὸ
 γὰρ δὴ στρεβλὸν τῷ τε ὁμολῶ τῷ στρεβλῷ ἀνάρμοστον
 5 καὶ τῷ ἐναντίῳ τῷ εὐθεῖ ἐτι μᾶλλον. ἔστι δὴ καὶ ὁ
 πονηρὸς τῷ τε πονηρῷ οὐ φίλος οὐδ' ὁμονοεῖ καὶ
 πολὺ ἥττον τῷ χρηστῷ.

XIV.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ

10 ΕΙ ΕΜΠΟΔΙΟΝ ΤΩΙ ΦΙΛΟΣΟΦΕΙΝ ΓΑΜΟΣ.

Ἄλλον δέ τις φήσαντος, ὅτι ἐμπόδιον αὐτῷ δο-
 κολίη εἶναι τῷ φιλοσοφεῖν γάμος καὶ ὁ σὺν γυναικί
 βίος, Πυθαγόρα μὲν, εἶπεν ὁ Μουσώνιος, οὐκ ἐμπό-
 διον ἦν, οὐδὲ Σωκράτει, οὐδὲ Κράτητι, ὃν ἕκαστος
 15 συνώκησε γυναικί· καὶ οὐκ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν ἄμεινον

2 imago Stoicis usitata cf. Diog. Laert. VII 127 Seneca
 ep. 50, 6 3 Diog. Laert. VII 121 καὶ γαμήσειν, ὥς ὁ Ζήνων
 φησὶν ἐν Πολιτείᾳ, καὶ παιδοποιήσεσθαι (sc. τὸν σοφόν). Stob.
 Π p. 94, 14 s. p. 109, 16 W. 15 Arr. Epict. diss. III 22, 76
 Κράτης ἔφημεν

1 post πονηρῷ unam litteram erasit M sed fuit nil nisi πονη-
 ρῶι || 3 ἀλλήλοισι M || 4 τῷ (τῷ τε A) στρεβλῷ et (5) τῷ εὐθεῖ
 secludi voluit Meineke || 5 ἔστι S: ἔτι MA οὕτω Macarius Chrys.
 f. 130^v || 8 Stobaeus flor. 67, 20 M. ecl. habent SMA. μουσ-
 ωνίου ἐκ εἰ ἐμπόδιον ὃ γὰ (τῷ φιλοσόφῳ add. Tr.) S μουσωνίου
 ἐκ τοῦ ἐμπόδιον (εμπ- M) τῷ φιλοσοφεῖν (super φιλοσ. scr. ἡρου-
 μένῳ A²) γάμος MA || 12 ὁ γάμος A² || 13 μουσώνιος M || 14 σω-
 κράτει M sed ei in ras. M² σωκράτη A¹ | ὡ primo M

ἐκείνων ἑτέρους φιλοσοφήσαντας. καίτοι γε Κράτης
 ἄοικός τε καὶ ἄσκευής καὶ ἀκτῆμων τέλεον ἦν, ἀλλ'
 ὁμως ἐγήμεν· εἴτα μὴδ' ὑπόδυσιν ἔχων ἰδίαν ἐν ταῖς
 δημοσίαις Ἀθήνησι στοαῖς διημέρευε καὶ διενυκτέρευε
 μετὰ τῆς γυναικός· ἡμεῖς δὲ ἀπ' οἰκίας ὁρμώμενοι, 5
 καὶ οἰκέτας τοὺς ὑπηρετοῦντας ἔχοντες ἔνιοι, τολμῶ-
 μεν ὁμως λέγειν ἐμπόδιον εἶναι φιλοσοφίᾳ γάμον; καὶ
 μὴν ὃ γε φιλόσοφος διδάσκαλος δῆπου καὶ ἡγεμὼν
 πάντων τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶ τῶν κατὰ φύσιν ἀνθρώπων
 προσηκόντων· κατὰ φύσιν δ', εἴ τι ἕλλο, καὶ τὸ γαμεῖν 10
 φαίνεται ὅν. ἐπεὶ τοῦ χάριν ὁ τοῦ ἀνθρώπου δημι-
 ουργὸς πρῶτον μὲν ἔτεμε δίχα τὸ γένος ἡμῶν, εἴτ'
 ἐποίησεν αὐτῷ διττὰ αἰδοῖα, τὸ μὲν εἶναι θήλεος τὸ
 δὲ ἄρρενος, εἴτα δὲ ἐνεποίησεν ἐπιθυμίαν ἰσχυρὰν
 ἐκατέρῳ θατέρου τῆς θ' ὁμιλίας καὶ τῆς κοινωνίας καὶ 15
 πόθου ἰσχυρὸν ἀμφοῖν ἀλλήλων ἐνεκέρασεν, τῷ μὲν
 ἄρρενι τοῦ θήλεος τῷ δὲ θήλει τοῦ ἄρρενος; ἄρ' οὖν
 <οὐ> γινώριμον, ὅτι ἐβούλετο συνεῖναι τε αὐτῷ καὶ

10 κατὰ φύσιν κτέ.] cf. Clemens Al. paed. II 90 p. 224 P.
 strom. II p. 503 P. || 11 ὁ τοῦ ἀνθρώπου δημ.] Diog. Laert. VII
 147 εἶναι δὲ (sc. Θεόν) δημιουργὸν τῶν ὄλων cf. Arr. Epict.
 diss. II 8, 21 || 12 ss. Arr. Epict. diss. I 6, 9 Sch. τὸ δ' ἄρρεν καὶ τὸ
 θῆλυ καὶ ἡ ἐπιθυμία <ἡ> πρὸς τὴν συνουσίαν ἐκατέρου καὶ
 <ἡ> δύναμις ἡ χρηστική τοῖς μορίοις τοῖς κατεσκευασμένοις
 οὐδὲ ταῦτα ἐμφαίνει τὸν τεχνίτην;

1 ἑτέρους supra lin. A¹ || 2 τέλεον⁹ M superscr. M³ || 5 ἀποι-
 κίας M¹ corr. M² || 9 ἀνθρώπων Koen: ἀνῶν S ἀνθρώπων M
 ἀνῶν A¹, videtur A² v delevisse; ἀνθρώποις conji. Gesn.¹ f. 383
 mrg. || 11 ὃν scripsi: οὖν SM εἶναι A | τοῦ SM τούτου A | χάριν
 etiam A || 12 ἡμῶν primo M || 14 δ' ἐποίησεν A¹, corr. A¹ vel
 A² ἐνεπ. sed ita ut perierit δὲ || 16 ἀλλήλων ex -οιν corr. S¹ |
 ἐνεκέρασεν cod. Par. 1985 teste Gaisfordo: ἀνεκ- SMA | τὸ μὲν
 M | μὲν γὰρ ἄρρενι Tr. p. 383 || 17 ἄρ' οὖν οὐ Meineke: ἄρ'
 (ἄρ M¹) οὖν SMA¹ οὐ superscr. A²

συζῆν καὶ τὰ πρὸς τὸν βίον ἀλλήλοιν συμμηχανᾶσθαι,
 καὶ γένεσιν παίδων καὶ τροφῇν ἅμα ποιεῖσθαι, ὥς ἂν
 τὸ γένος ἡμῶν αἰδίδιον ᾖ. τί δ'; εἰπέ μοι, πότερα
 προσήκει ἕκαστον ποιεῖν καὶ τὰ τοῦ πέλας, καὶ ὅπως
 οἴκοι ὧσιν ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ, καὶ ὅπως ἡ πόλις μὴ ἔρημος
 ᾖ, καὶ ὅπως τὸ κοινὸν ἔξει καλῶς; εἰ μὲν γὰρ φῆς,
 ὥς τὸ αὐτοῦ σκεπτέον μόνον, ἀποφαίνεις τὸν ἄνθρω-
 πον λύκου μηδὲν διαφέροντα μηδ' ἄλλου θηρίου τῶν
 ἀγριωτάτων μηδενός, ἅπερ ἀπὸ βίας καὶ πλεονεξίας
 10 πέφυκε ζῆν, μὴ φειδόμενα μηδενός ἀφ' οὗτου μέλλει
 καρποῦσθαι τι ἡδύ, ἅμοιρα μὲν κοινωνίας ὄντα, ἅμοιρα
 δὲ συνεργίας τῆς ἀπ' ἀλλήλων, ἅμοιρα δὲ δικαίου
 παντός. εἰ δ' ὁμολογήσεις τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν
 μελίσση μάλιστα προσεοικέναι, ἢ μὴ δύναται μόνη ζῆν,

3 ss. cf. Diog. Laert. VII 123 οὐδ' ἐν ἐρημίᾳ, φασί, βιώσεται ὁ
 σπουδαῖος· κοινωνικὸς γὰρ φύσει καὶ πρακτικὸς. Hierocles Stob.
 flor. 67, 21 p. 7, 15 ss. πρώτη δὲ καὶ στοιχειωδεστάτῃ τῶν κοινω-
 νιῶν ἡ κατὰ τὸν γάμον. οὕτε γὰρ πόλεις ἂν ᾗσαν μὴ ὄντων
 οἴκων, οἰκός τε ἡμιτελής μὲν τῷ ὄντι ὁ τοῦ ἀγάμου, τέλειος δὲ
 καὶ πλήρης ὁ τοῦ γεγαμηκότος 6 s. [Plato] ep. 9 p. 358 A
 ἕκαστος ἡμῶν οὐχ αὐτῷ μόνον γέγονεν. Cic. de off. I 7, 22 placet
 Stoicis . . . homines . . . hominum causa esse generatos, ut ipsi
 inter se aliis alii prodesse possent 7 Cicero de fin. III 19, 63
 immanes quaedam bestiae sibi solum natae sunt 14 cf. Plato
 Phaed. p. 82 B Chrysippus ap. Athen. III p. 89 d e Plut. de
 soll. animal. p. 980 B Cicero l. c. formicae, apes, ciconiae aliorum
 etiam causa quaedam faciunt

1 ἀλλήλων libri: corr. Halm lect. Stob. p. 6 || 3 αἰδοῖον S ||
 4 exspectes ἕκαστον ποιεῖν <τὸ αὐτοῦ μόνον ἢ σκοπεῖν> καὶ τὰ
 τοῦ πέλας sim., sed structurae exempla similiter inmutatae
 congressere grammatici, conferatur inprimis Xen. apomn. IV 4, 7
 Arr. diss. Epict. III 7, 6 || 5 μὲν pro μὴ A || 6 ἔξει ex ἔξη corr.
 S¹ || 7 αὐτοῦ primo M || 10 μέλλει M μέλει, λ add. pr. manus
 postquam litteram inter λ et ε inserere conata est S vocabulum
 om. A || 12 συνεργίας MA: συνεργίας S cf. Arr. diss. Epict. IV
 1, 73 Sch. | παρ' ἄλλ. coni. Nauck || 14 μάλιστα μελίσση A
 recepit Meineke | μὴ SM: οὐ A, recepit Meineke | δύνασθαι M

ἀπόλλυται γὰρ μονωθεῖσα, πρὸς ἓν δὲ καὶ κοινὸν ἔργον τῶν ὁμοφύλων συννέενυκε καὶ συμπράττει καὶ συνεργάζεται τοῖς πλησίον· εἰ ταῦτα ταύτῃ ἔχει, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις κακία μὲν ἀνθρώπου εἶναι ὑπείληπται ἀδικία τε καὶ ἀγριότης καὶ τὸ τοῦ πλησίον πρᾶττον- 5 τος κακῶς ἀφροντιστεῖν, ἀρετὴ δὲ φιλανθρωπία καὶ χρηστότης καὶ δικαιοσύνη ἐστὶ καὶ τὸ εὐεργετικὸν εἶναι καὶ τὸ κηδεμονικὸν εἶναι τοῦ πέλας· οὕτω καὶ πόλεως ἐκάστῃ τῆς αὐτοῦ φροντιστέον καὶ τῇ πόλει οἶκον περιβλητέον. ἀρχὴ δὲ οἴκου περιβολῆς γάμος. 10 ὥστε ὁ ἀναιρῶν ἐξ ἀνθρώπων γάμον ἀναιρεῖ μὲν οἶκον, ἀναιρεῖ δὲ πόλιν, ἀναιρεῖ δὲ σύμπαν τὸ ἀνθρώπειον γένος. οὐ γὰρ ἂν διαμένοι μὴ γενέσεως οὔσης, οὐδ' ἂν γένεσις εἴη μὴ γάμου ὄντος, ἢ γε δικαία καὶ νόμιμος. ὅτι μὲν γὰρ οἶκος ἢ πόλις οὐτ' ἐκ γυναικῶν 15 συνίσταται μόνον οὐτ' ἐξ ἀνδρῶν μόνον, ἀλλ' ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, δῆλον· ἀνδρῶν δὲ καὶ γυναικῶν κοινωνίας ἄλλην οὐκ ἂν εὔροι τις οὐτ' ἀναγκαιο-

11 ss. cf. Aristot. pol. I c. 2 p. 1251 a, 26 ss. Stobaeus II 7, 26 p. 148, 5 ss. W. Cicero de off. I 17, 54 Panaetium secutus (cf. Schmekel *Phil. der mittl. Stoa* p. 31 s. 376) *prima societas in ipso coniugio est, proxima in liberis, deinde una domus, communia omnia; id autem est principium urbis et quasi seminarium rei publicae*. cf. Antipater Tarsensis Stob. flor. 67, 25 (fr. 63 Arn.) οὐκ ἂν ἄλλως δύναιτο αἱ πόλεις σφῆζεσθαι, εἰ μὴ οἱ βέλτιστοι ταῖς φύσεσι τῶν πολιτῶν [ἢ] τῶν γενναίων παῖδες . . . καθ' ὥραν γαμοῖεν. Hierocles Stob. flor. 67, 21 M. 15 Antipater Stob. III p. 12, 1 M. ἀτελής γὰρ (οἰκία addit Arnim) ὥσπερ πόλις οὐχ ἡ ἐκ γυναικῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ φιλῶν ἀνδρῶν 18 οὐτ' ἀναγκαιοτέρων] cf. Antipater Stob. flor. 67, 25 p. 12, 16 M.

3 τοῦ πλ. M || 9 αὐτοῦ S: αὐτοῦ MA; ἑαυτοῦ tacite Gesn.² p. 413 || 10 ὑποβλητέον et mox ὑποβολῆς proposuit Meineke vol. IV p. LXXIII, at videatur Stob. III 1, 209 p. 176, 3 H. || 13 δια- μένη A || 14 δικαία] primo καὶ compendiose scripserat S¹ || 16 μό- νων utrobique mavult Hirschig || 18 οὐτ' ἀναγκαιοτέρων: quia

τέραν οὔτε προσφιλεστέραν. ποῖος γὰρ ἑταῖρος ἑταίρῳ
οὔτω προσηγῆς ὥς γυνὴ καταθύμιος τῷ γεγαμηκότι;
ποῖος δ' ἀδελφὸς ἀδελφῷ; ποῖος δὲ γονεῦσιν υἱός; τίς
δὲ ἀπὼν οὔτω ποθεινὸς ὥς ἀνὴρ γυναικὶ καὶ γυνὴ
5 ἀνδρί; τίνος δὲ παρουσία μᾶλλον ἢ λύπην ἐλαφρύ-
νειεν ἂν ἢ χαρὰν ἐπαυξήσειεν ἢ συμφορὰν ἐπανορθώ-
σειεν; τίσι δὲ νερόμισται κοινὰ εἶναι πάντα, καὶ σώ-
ματα καὶ ψυχὰ καὶ χρήματα, πλὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς;
ταῦτά τοι καὶ πάντες ἄνθρωποι πρεσβυτάτην νομίζουσι
10 πασῶν τὴν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς φιλίαν· καὶ οὐδὲ
μήτηρ ἢ πατήρ νοῦν ἔχων οὐδεὶς ἀξιοὶ φίλτερος <εἶναι>
τῷ ἑαυτοῦ τέκνῳ τοῦ συνεξευγμένου γάμφ. καὶ ὁ
λόγος δὲ ἐκεῖνος φαίνεται δηλοῦν, ὅσον προτερεῖ τῆς
γονέων πρὸς τέκνα φιλίας ἢ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα,
15 ὅτι Ἀδμητος δύοσιν ταύτην λαβὼν παρὰ θεῶν, εἰ παρὰ-

7 ss. Antipater Stob. flor. 67, 25 III p. 12, 30 ss. M. οὐ γὰρ
μόνον τῆς οὐσίας καὶ τῶν φιλιῶν πᾶσιν ἀνθρώποις τέκνων
καὶ τῆς ψυχῆς ἀλλὰ καὶ τῶν σωμάτων οὗτοι (sc. ἀνὴρ καὶ γυνή)
μόνοι κοινωνοῦσι. Hierocles Stob. flor. 67, 24 III p. 10, 9 ss. M.
συμφωνούντων (sc. ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς) μὲν ἀλλήλοις καὶ πάντα
κοινὰ πεποιημένων μέχρι καὶ τῶν σωμάτων, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτῶν
τῶν ψυχῶν 15 reminiscitur puto Euripidis Alc. 1070 ubi

modo dixerat matrimonio sublato tolli etiam iustam liberorum
procreationem. contra negat omnia recte hic tradita esse
C. Praechter *Hierokles* p. 75 adn. 4 || 1 ἑτερος ἑτέρῳ SMA:
corr. Gesn.¹ f. 383 mrg. || 3 δ' A δαι M omisit particulam sed
α vocis ἀδελφὸς ex corr. scripsit S | τίς δὲ (ut voluit Nauck)
A: τίς δαι SM || 5 τίνος δὲ Gaisford: τίνος δαι SM τίς δὲ A ||
7 τίσι δὲ A τίσι (-σιν M) δαι SM || 9 σοι πρὸ τοι S || 10 πασῶν ex
παντός corr. S¹ || 11 εἶναι post φίλτερος addidit Nauck || 12 τῷ
ἑαυτοῦ τέκνῳ SMA: τῶν ἑαυτοῦ τέκνων Tr.; τοῖς ἑαυτοῦ τέκ-
νοῖς coni. Geel | τοῦ συνεξευγμένου Nauck: τῷ συνεξευγμένῳ
^{ρος} ^{ης}
(τῷ συνεξευγμένῳ superscr. M²) SMA; καὶ οὐδὲ μ. ἢ π. ν. ἔχων
οὐδενὶ (vel οὐδεὶς οὐδενὶ) ἀξιοὶ φίλτερος τῶν ἑαυτοῦ τέκνων
πρὸ τῶν συνεξευγμένων γάμφ prop. Iacobs lect. Stob. p. 109 ||
14 ἢ MA || 15 Ἀδμητον A

σχοι τὸν ἀνθ' ἑαυτοῦ τεθνηξόμενον, ζῆσαι διπλασίω χρόνον τοῦ τεταγμένου αὐτῷ, τῶν μὲν γονέων οὐκ ἔτυχεν ἐθελόντων προαποθανεῖν αὐτοῦ καίτοι γεγηράκωτων· ἡ γυνὴ δὲ ἡ γαμετὴ Ἀλκηστis, κομιδῇ νέα οὖσα, ἐδέξατο ἐτοίμως τὸν θάνατον πρὸ τοῦ ἀνδρός.

5

Ὅτι δὲ μέγα καὶ ἀξιοσπούδαστον ὁ γάμος ἐστί, καὶ ταύτῃ δῆλον. θεοὶ γὰρ ἐπιτροπεύουσιν αὐτόν, καθὼ νομίζονται παρ' ἀνθρώποις, μεγάλοι· πρώτη μὲν Ἥρα, καὶ διὰ τοῦτο ζυγίαν αὐτὴν προσαγορεύομεν· εἴτα Ἐρως, εἴτα Ἀφροδίτῃ· πάντας γὰρ τούτους ὑπολαμβάνομεν ἔργον ¹⁰ πεποιῆσθαι τοῦτο, συνάγειν ἀλλήλοις πρὸς παιδοποιίαν ἄνδρα καὶ γυναῖκα. ποῦ μὲν γὰρ Ἐρως παραγένοιτ' ἂν δικαιότερον ἢ ἐπὶ νόμιμον ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ὁμιλίαν; ποῦ δὲ Ἥρα; ποῦ δὲ Ἀφροδίτῃ; πότε δ' ἂν εὐκαιρότερον εὐξαιτό τις τοῖς θεοῖς τούτοις ἢ πρὸς ¹⁵ γάμον ἰών; τί δὲ καλοῦντες ἀφροδίσιον ἔργον προσηκόντως ἂν μᾶλλον καλοῖμεν ἢ τὴν γαμετῆς τῷ γεγαμηκότι σύνοδον; διὰ τί τοιγαροῦν φαίη τις ἂν θεοὺς μὲν οὕτω μεγάλους ἐπισκοπεῖν καὶ ἐπιτροπεύειν γάμον καὶ παιδοποιίαν, μὴ προσήκειν δὲ ἀνθρώπῳ ταῦτα; διὰ ²⁰ τί δὲ προσήκειν μὲν τῷ ἀνθρώπῳ ταῦτα, μὴ προσήκειν

Admetum hortatur chorus χρὴ δ' ὅστις (malo εἴ τις) εἴ σὺ, καρτερεῖν θεοῦ δόσειν 6 ss. Hieronym. adv. Iovinian. II 48 (Chrysippi fragm. mor. 727 Arn.) *Ridicule Chrysippus ducendam uxorem sapienti praecepit, ne Iovem Gamelium et Genethlium violet*

---

1 διπλάσιον Gaisford || 5 ἐτοίμως SM: προθύμως A idque recepit Meineke fort. recte, cf. p. 79, 11 || 7 ταύτην A | νομίζεται prop. Zeller *phil. der Gr.*³ III 1 p. 732 adn. 5 || 9 ζυγίαν ex συζυγίαν, quod scribere instituerat, correxit S ἀζυγίαν Tr. | εἴτ' ante Ἀφρ. M || 11 πεποιῆσθαι] litt ιη in ras. M² || 12 v. ἔρως et (14) Ἥρα sedem mutare iubet Meineke cf. 8 s. | παραγένοιτ' A: παραγίνουτ' SM || 16 δὲ A δαί SM || 19 οὕτως M || 20 δαί pro δὲ M

δὲ τῷ φιλοσόφῳ; πότερον <ὅτι> κακίῳ εἶναι χρή τῶν
 ἄλλων τὸν φιλόσοφον; ἀλλ' οὐ χρή, κρείττω δὲ καὶ
 δικαιότερον καὶ καλοκάγαθικώτερον. ἢ ὅτι κακίων
 οὐκ ἔστι καὶ ἀδικώτερος ἀνὴρ τοῦ μὲν κηδομένου τῆς
 5 ἑαυτοῦ πόλεως ὁ μὴ κηδόμενος, τοῦ δὲ τὸ κοινὸν σκο-
 ποῦντος ὁ τὸ αὐτοῦ μόνον ὀρῶν; ἢ ὅτι φιλόπολις καὶ
 φιλόανθρωπος καὶ κοινωνικὸς μᾶλλον ἐστὶν ὁ μονήρη
 βίον αἰρούμενος τοῦ νέμοντος οἶκον καὶ ποιουμένον
 παῖδας καὶ πόλιν αὖξοντος τὴν ἑαυτοῦ, ἅπερ ὑπάρχει
 10 τῷ γαμοῦντι; ὅτι μὲν οὖν προσήκει τὸν φιλόσοφον
 γάμου καὶ παιδοποιίας ἐπιμελεῖσθαι, δῆλον. εἰ δὲ
 προσήκει τοῦτο, πῶς ἂν ὀρθῶς ἔχοι, ᾧ νεανίσκε, ὁ
 λόγος ἐκείνος, ὃν σὺ ἀρτίως ἔλεγες, ὡς ἐμπόδιόν ἐστι
 τῷ φιλοσόφῳ γάμος; οὐ γὰρ δὴ φιλοσοφεῖν ἑτερόν τι
 15 φαίνεται ὃν ἢ τὸ ἃ πρέπει καὶ ἃ προσήκει λόγῳ μὲν
 ἀναζητεῖν, ἔργῳ δὲ πράττειν. Τότε μὲν δὴ τοιαυτὰ
 τινα εἶπεν.

---

14 ss. Diog. Laert. VII 92 Παναίτιος μὲν οὖν δύο φησὶν
 ἀρετάς, θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν. Seneca ep. 95, 10 *philosophia
 autem et contemplativa est et activa: spectat simul agitque id.
 de otio* 5

---

1 ὅτι addidi | κακίῳ] ω in ras. M² || 2 δὲ SM: γὰρ A ||
 3 κακίων] ω in ras. M² || 4 ἂν ἀνὴρ A || 5 φειδόμενος A ||
 6 αὐτοῦ M || 9 πόλιν ἀξιὸν αὖξοντος A || 14 exspectes τῷ φιλο-
 σοφεῖν γάμος coll. p. 70, 12 | γάμος ex λόγος corr. S¹ | δεῖ M¹ ||
 17 plenam et integram hanc dissertationem conservatam esse
 putat Pflieger p. 48

XV^A.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥΤ

ΕΙ ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΓΙΝΟΜΕΝΑ ΤΕΚΝΑ ΘΡΕΠΤΕΟΝ.

Οἱ δὲ νομοθέται, οἷς αὐτὸ τοῦτο γέγονεν ἔργον
 ζητεῖν καὶ σκοπεῖν, τί μὲν ἀγαθὸν πόλει τί δὲ κακόν, 5
 καὶ τί μὲν ὠφελεῖ τί δὲ βλάπτει τὸ κοινόν, οὐχὶ δὲ
 καὶ οὗτοι πάντες συμφορώτατον μὲν ταῖς πόλεσιν ἐνό-
 μισαν τὸ πληθύνεσθαι τοὺς τῶν πολιτῶν οἴκους, βλα-
 βρώτατον δὲ τὸ μειοῦσθαι; καὶ ἀπαιδίαν μὲν ἢ ὀλιγο-
 παιδίαν τῶν πολιτῶν ὑπέλαβον εἶναι ἀλυσιτελέες, τὸ 10
 δὲ ἔχειν παῖδας καὶ νῆ Δία πολλοὺς ἔχειν εἶναι λυσι-
 τελέες; τοῦτο μὲν γὰρ ἀμβλίσκειν ἀπεῖπον ταῖς γυναιξὶ
 καὶ ταῖς ἀπειθούσαις ζημίαν ἐπέθεσαν, τοῦτο δ' ἀτοκίαν
 προστίθεσθαι καὶ τὴν κήσιν εἰργεῖν ἀπηγόρευσαν
 αὐταῖς, τοῦτο δὲ πολυπαιδίας ἔταξαν γέρα καὶ ἀνδρὶ 15

3 integra si aetatem tulisset haec diatriba, quin offerret
 etiam argumenta ex humanitate petita eorumque similia, qui-
 bus utitur Philo (de leg. spec. 20 p. 318 s. M. de caritate 17
 p. 397 M.), non dubitat Wendland *Philo und die kynisch-stoische*
diatribe p. 38. cf. Hierocles Stob. flor. 75, 14 M. 4 cf. Aristo
 Stobaei flor. 67, 16 Plut. de amore proles 2 p. 493 E Clem.
 Alex. strom. II p. 504 s. P. 8 πληθύνεσθαι] cf. Clem. Alex.
 paed. II 95 p. 227 P.

1 Stobaeus flor. 75, 15 Mein. ecl. cum lemm. hab. SMA; Μου-
 σωνίου nec plura S. γυν- libri p. 80, 3 θρεπτέον M θρεπαπεντέον A ||
 5 δὲ MA δαλ S || 6 δὲ delet A² || 11 ἔχειν εἶναι M: ἔχειν S εἶναι A ||
 12 ἀμβλήσκειν ἀπεῖπον M Tr. ἀμβλήσκειν ^{αν} εἶπον corr. S¹ ἀμβλί-
^{αν} σκειν εἶπον A superscr. A² || 13 δ' S δὲ MA | ἀτοκία sed alte-
 rum α rescripit A²

καὶ γυναικί, καὶ τὴν ἀπαιδίαν ἐπιζήμιον κατέστησαν. πῶς
οὖν οὐκ ἂν ἡμεῖς ἄδικα καὶ παράνομα δρῶμεν ἐναντία
δρῶντες τῇ βουλήσει τῶν νομοθετῶν, θείων καὶ θεο-
φιλῶν ἀνδρῶν, οἷς ἔπεςθαι νομίζεται καλὸν καὶ συμφέ-
⁵ ρον; δρῶμεν δ' ἂν ἐναντία τὴν πολυπαιδίαν τὴν ἐαν-
τῶν κωλύοντες. πῶς δ' οὐχὶ καὶ εἰς τοὺς πατρῷους
θεοὺς ἑξαμαρτάνοιμεν ἂν καὶ εἰς τὸν ὁμόγνιον Δία
ταῦτα πράττοντες; ὥσπερ γὰρ ὁ περὶ ξένους ἄδικος
¹⁰ εἰς τὸν ξένιον ἁμαρτάνει Δία, καὶ ὁ περὶ φίλους εἰς
τὸν φίλιον, οὕτως ὅστις εἰς τὸ ἐαυτοῦ γένος ἄδικος,
εἰς τοὺς πατρῷους ἁμαρτάνει θεοὺς καὶ εἰς τὸν ὁμό-
γνιον Δία, τὸν ἐπόπτην τῶν ἁμαρτημάτων τῶν περὶ
τὰ γένη· ὁ δέ γε περὶ τοὺς θεοὺς ἁμαρτάνων ἀσεβής.
καὶ μὴν ὅτι καλὸν καὶ λυσιτελεῖς παίδων ἀνατροφὴ
¹⁵ πολλῶν μάθοι τις ἂν λογισάμενος, ὥς μὲν ἐντιμος ἐν
πόλει πολὺπαις ἀνὴρ, ὥς δ' αἰδῶ παρέχει τοῖς πλη-
σίον, ὥς δὲ δύναται πλεόν πάντων τῶν ὁμοίων, ἂν γε
μὴ ὁμοίως παίδων εὐπορῶσιν. καθάπερ γάρ, οἶμαι,
πολύφιλος ἀφίλου ἀνδρὸς δυνατώτερος, οὕτω καὶ πολὺ
²⁰ μᾶλλον ὁ πολὺπαις τοῦ μὴ ἑμπαιδος ἢ τοῦ ὀλίγους
κεκτημένου παιδᾶς, καὶ τοσοῦτ' γε μᾶλλον, ὅσ' περ

7 ss. cf. Dio Prus. I 39 vol. I p. 7, 23 Arn. Arr. Epict. diss.
III 11, 5 s. Schol. Eur. Hec. 342 19 τὴν πολυφιλίαν ἀγαθὸν
putant Stoici: Diog. Laert. VII 124

2 πῶς οὖν οὐκ ἂν ἡμεῖς SM οὖν primo omissum compen-
diose inseruit S¹ πῶς οὖν ἡμεῖς οὐκ ἂν A; πῶς δ' οὖν οὐκ ἂν
ἡμεῖς Tr. | δρῶμεν SMA sed ῶ corr. A³ sic ut etiam 5 ||
5 δρῶμεν SMA | δ' om. A¹ || 7 δία (δια M) ταῦτα SM τὰ τοι-
αῦτα A; Δία τὰ τοιαῦτα immerito Meineke || 9 εἰς τὸν ξένιον
repetiit A in initio f. 150^r || 13 τοὺς om. A, aberravit Gaisford ||
14 ὅτι SM τὸ A¹ ὅτι γε A³ || 16 περιέχει A¹ || 19 πολὺ φίλος
A¹ || 20 τοῦ μὴ ἁπαιδος Tr. p. 426 unde tacite τοῦ ἁπαιδος
Gesn.¹ f. 410^v

ἐγγύτερον υἱὸς ἐκάστω ἢ φίλος. ἄξιον δὲ νοῆσαι ποιοῦν τι καὶ θεάμα ἐστὶν ἀνὴρ πολὺπαις ἢ γυνὴ σὺν ἀθροίοις ὁρώμενοι τοῖς ἑαυτῶν παισίν· οὔτε γὰρ πομπὴν πεμπομένην θεοῖς οὕτω καλὴν θεάσαιτ' ἂν τις οὔτε χορείαν ἐπὶ ἱεροῖς κόσμῳ χορευόντων οὕτως ἀξιοθεάτον, 5 ὥς χορὸν παίδων πολλῶν προηγουμένων ἐν πόλει πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν ἢ μητρὸς, <καὶ> χειραγωγούντων τοὺς γονεῖς ἢ τρόπον ἕτερον περιεπόντων κηδεμονικῶς. τί μὲν τούτου κάλλιον τοῦ θεάματος; τί δὲ τῶν γονέων τούτων ξηλωτότερον, ἄλλως τε καὶ ἐπιεικεῖς ὦσι; 10 τίσι δ' ἂν ἄλλοις οὕτω προθύμως ἢ συννεύζαιτό τις ἀγαθὰ παρὰ θεῶν, ἢ συμπράξειεν αὐτοῖς εἰς ὃ τι δέοιεντο; 'νὴ Δία' φησὶν (<ἀλλὰ...>).

8 Hierocles Stob. flor. 75, 14 III p. 72, 17 ss. M. καλὸν δὲ πάππος ὑπὸ σφετέρων ἐγγόνων χειραγωγούμενός τε καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας ἀξιούμενος

3 ὁρωμένη male Gesn.³ p. 450 | ἑαυτὸν A¹ || 5 χορευτῶν SM χορευόντων A || 7 καὶ addidit A² || 9 δὲ A: δαί S δαί M || 11 τίσι SM τοῖσι A corr. A² || 12 post δέοιεντο addunt νὴ Δία (δια M) φησὶν (φησὶ A): ~ M A sed punctis notata A, om. S. temere haec abiecerunt editores. concesserat per νὴ Δία fictus adversarius priora, idem per ἀλλὰ, quod addidi, aliquid opposuisse censendus est ab excerptore nunc omissum (vide p. 65, 2 et quae dixi ad Stob. vol. III p. 287, 7), velut paupertatem dissuadere, ne quis liberos educet omnes, cf. Plut. de amore prolis p. 497 E οἱ μὲν γὰρ πένητες οὐ τρέφουσι τέκνα, φοβούμενοι μὴ χεῖρον ἢ προσήκει τραφέντα δουλοπρεπῆ καὶ ἀπαίδευστα καὶ τῶν καλῶν πάντων ἐνδεᾶ γένηται κτέ. hoc quasi inani praetextu remoto pergere poterat Musonius p. 80, 4 δ δέ μοι δοκεῖ δεινότερον, οὐδὲ πενίαν ἐνιοι προφασίζεσθαι ἔχοντες, ἀλλ' εὐποροὶ χρημάτων ὄντες κτέ. vide etiam Hieroclem Stob. flor. 75, 14 p. 72, 7 ss. M., quo duce sententiam perspexit nuper etiam Praechter Hierokles p. 86

XV^B.

ΜΟΤΣΩΝΙΟΤ

ΕΚ ΤΟΤ

ΕΙ ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΓΙΓΝΟΜΕΝΑ ΤΕΚΝΑ ΘΡΕΠΤΕΟΝ.

Ὁ δέ μοι δοκεῖ δεινότατον, οὐδὲ πενίαν ἔνιοι προ-
 5 φασίζεσθαι ἔχοντες, ἀλλ' εὐποροὶ χρημάτων ὄντες, τινὲς
 δὲ καὶ πλούσιοι, τολμῶσιν ὅμως τὰ ἐπιγινόμενα τέκνα
 μὴ τρέφειν, ἵνα τὰ προγενόμενα εὐπορῇ μᾶλλον, ἐξ
 ἀνοσίου μηχανώμενοι τὴν εὐπορίαν τοῖς παισίν [ἐξ
 ἀδελφῶν φόνου]. οἳ γε ἀναιροῦσιν αὐτῶν τοὺς ἀδελ-
 10 φούς, ἵν' ἐκεῖνοι μερίδα μεῖζω τῶν πατρῶων ἔχωσι.
 κακῶς εἰδότες, ὅσῳ κρεῖττον <τὸ> πολλοὺς ἔχειν ἀδελ-
 φούς τοῦ πολλὰ ἔχειν χρήματα. χρήματα μὲν γὰρ
 ἐπιβουλὰς ἐγείρει παρὰ τῶν πλησίων· οἱ δ' ἀδελφοὶ
 τοὺς ἐπιβούλους ἀνείργουσι. καὶ τὰ μὲν αὐτὰ δεῖται
 15 βοηθείας· οἱ δ' ἀδελφοὶ βοηθοὶ εἰσι κράτιστοι. καὶ

14 Xen. apomn. II 3, 1 τῶν μὲν (sc. τῶν χρημάτων) βο-
 θείας δεομένων, τοῦ δὲ (sc. τοῦ ἀδελφοῦ) βοηθεῖν δυναμένου

15 ss. cf. Antisthenes Diogenis Laert. VI 6 ὁμοοούντων
 ἀδελφῶν συμβίωσιν παντὸς ἔφη τείχους ἰσχυροτέραν εἶναι

1 Stobaeus flor. 84, 21 M. ecl. cum lemm. hab. SLMA;

γινόμενα (γινόμενα L) om. S, κδ in marg. L rubr. || 5 δὲ καὶ
 SLM: δὲ πάλιν καὶ A; πάνν pro πάλιν coni. Meineke. vix subest
 τινὲς δὲ καὶ πάνν πλούσιοι vel τ. δὲ καὶ παμπλούσιοι || 6 ὅμως
 τολμῶσι S | τὰ om. L | ἐπιγινόμενα L || 7 εὐπορῶσι A ||
 8 v. ἐξ ἀδελφῶν φόνον seclussit Meineke || 10 ἵνα L || 11 κρεῖτ-
 τον τὸ Cobet Mnemos.³ II p. 434: κρεῖττον LM κρεῖττω S, ex em.

A || 11 ἔχειν πολλοὺς A || 12 μὲν γὰρ SA: μὲν γε LM || 13 τῶν
 SLM: τῶν ὄντων A || 15 βοηθείας SLM: παιδείας A | v. καὶ
 οὔτε — p. 81 l. 2 τῇ ἀπ' ἀδελφῶν in integrum restituere nemini
 adhuc contigit. parum adrident talia καὶ οὔτε φίλον ἀγαθὸν

οὔτε φίλον ἀγαθὸν ἀδελφῷ παρὰ τὸν † ἀπὸ ἀνθρώπων
 ἐτέρων ὁμοίων τε καὶ ἴσων τῇ ἀπ' ἀδελφῶν. τί δ'
 ἂν τις παραβάλοι καλὸν εὐνοίᾳ τῇ ἐξ ἀδελφοῦ εἰς
 ἀσφαλείας λόγον; τίνα δὲ κοινωνὸν ἀγαθῶν εὐμενέ-
 στερον σχοίῃ τις ἂν ἢ ἀδελφὸν ἐπιεικῇ; τίνος δὲ παρ- 5
 ουσίαν ἐν συμφοραῖς μᾶλλον ποθήσειεν ἂν ἢ τοι-
 οῦτον ἀδελφοῦ; ἐγὼ μὲν ἀξιοζηλότατον ἡγοῦμαι τὸν
 ἐπὶ πλήθει ἀδελφῶν ὁμονοούντων βιοῦντα· καὶ θεο-
 φιλέστατον εἶναι νομίζω τὸν ἄνδρα τοῦτον οἰκοθεν
 ἔχοντα τὰγαθὰ. διὸ καὶ νομίζω δεῖν ἕκαστον ἡμῶν 10
 τοῖς αὐτοῦ παισὶ πειραῖσθαι χρημάτων μᾶλλον ἀπο-
 λείπειν ἀδελφούς, ὥς ἀφορμὰς ἀγαθῶν ἀπολείποντα
 μέizonας.

XVI.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΤ

15

ΕΙ ΠΑΝΤΑ ΠΕΙΣΤΕΟΝ ΤΟΙΣ ΓΟΝΕΤΣΙΝ.

Νεανίας τις, ὃν ὁ πατήρ φιλοσοφεῖν βουλόμενον

16 Gell. II 7 Hos. *Quaeri solitum est in philosophorum discepta-*

ἀδελφῷ <παραβάλλον κρίνει τις ἂν ὁρθῶς οὔτε τὴν εὐνοίαν τὴν>
 παρὰ τῶν [ἀπὸ] ἄλλων ἐταίρων ὁμοίων τε καὶ ἴσων τῇ ἀπ' ἀδελ-
 φῶν || 1 παρὰ τὸν (τὸ sed in ras. L) libri, quamquam eo com-
 pendio exaratum in S ut etiam παρὰ τῶν esse possit, τὸν
 omisit sed signata lacuna Tr. p. 455 || 2 ἐτέρων SA ἕτερον M
 ἐταῖρον L || 3 παραβάλλοι A | καλὸν SMA καὶ L. καλὸν tam-
 quam lectoris additamentum expungi iubet Cobet mnemos.² II
 p. 435 | τῇ ἐξ ἀδελφοῦ (-φῶν L) SLM τῇ γ' ἐξ ἀδελφοῦ fuit
 in A || 4 δαί M | ἀγαθὸν S || 11 αὐτοῦ S αὐτοῦ LMA || 12 ἀγαθῶν
 ex -θὰς corr. S¹ | ἀπολείποντα L || 16 Stobaeus flor. 79, 51 M. ecl.
 cum lemm. hab. SMA, Μουσωνίου nec plura S. hic ut alibi
 in Musonii excerptis interpunctionem correxit A² || 17 ὃν ex ὧν
 radendo corr. M² | βουλόμενον SA -ος M

ἐκώλυνεν, ἤρετο αὐτὸν ὡδέ πως· Ἄρά γε, ὦ Μουσώνιε, χρηὴ πάντα πείθεσθαι τοῖς γονεῦσιν, ἢ ἔστιν ἃ καὶ παρακουστέον αὐτῶν; Καὶ ὁ Μουσώνιος· Πείθεσθαι μὲν, ἔφη, μητρὶ ἢ πατρὶ τῷ ἑαυτοῦ ἕκαστον φαίνεται
 5 καλόν, καὶ ἐπαινώ ἔγωγε. τί μέντοι τὸ πείθεσθαί ἐστι, θεασώμεθα· μᾶλλον δὲ πρότερον τὸ ἀπειθεῖν ὁποῖόν τι, καὶ ὁ ἀπειθῆς ὅστις, καταμάθωμεν, εἴθ' οὕτως κρείττον ὁψόμεθα τὸ πείθεσθαι ὁποῖόν τί ἐστι. φέρε δὴ, εἰ ὅῃ νοσοῦντι ὁ πατήρ οὐκ ὦν λατρὸς οὐδὲ ἔμπειρος
 10 ὑγιεινῶν τε καὶ νοσερῶν προστάττει τι ὥς ὠφέλιμον, τὸ δὲ εἴη βλαβερόν καὶ ἀσύμφορον, καὶ μὴ λανθάνει τὸν νοσοῦντα τοιοῦτον ὅν, ἄρά γε μὴ πράττων ἐκεῖνος τὸ προσταχθὲν ἀπειθεῖ τε καὶ ἀπειθῆς ἔστιν; ἀλλ' οὐκ ἔοικεν. τί δέ, εἰ τοῦ ὁ πατήρ νοσῶν αὐτὸς οἶνον ἢ
 15 τροφήν αἰτοίῃ παρὰ καιρόν, μέλλων εἰ λάβοι μείζων τὴν νόσον ποιεῖν, ὁ δὲ παῖς τοῦτο εἰδὼς μὴ διδοίη, ἄρά γε ἀπειθεῖ τῷ πατρί; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. καὶ πολὺ γε τούτου ἦττον ἐκείνον, οἶμαι, φαίη ἂν τις ἀπειθῆ εἶναι, ὅστις πατέρα φιλοκερδῆ ἔχων, κελευόμενος ὑπ'

tionibus, an semper inque omnibus iussis patri parendum sit. super ea re Graeci nostrique, qui de officiis scripserunt, tres sententias esse, quae spectandae considerandaeque sint, tradiderunt easque subtilissime diiudicarunt. earum una est: omnia, quae pater imperat, parendum; altera est: in quibusdam parendum, in quibusdam non obsequendum e. q. s. cf. Aristot. eth. Nic. 9, 2 p. 1164 b 22 ss. Hierocles comm. in aur. carm. p. 426 b 11 ss.

1 ἤρετο A, ex corr. S ἔλρετο S¹M || 4 φαίνεται SMA μοι supra lin. add. A² || 8 κρείττον supra lin. add. S¹, om. Tr. p. 434 || 9 νῖφ (praetuli ὅφ) Iacobs lect. Stob. p. 121: τῷ vel τῷ libri | ὦν SA ἂν M || 10 προστάττει et 11 λανθάνει A || 13 ἀπειθεῖ A fort. A¹ || 14 τί δὲ A τί δαι S τί δαι M | 15 αἰτοίη A αἰτοί M αἰτεῖ S | λάβη A¹ || 16 τὴν νόσον μείζων S | διδοί S || 17 ἀπειθεῖ A¹ ei ex i fecit A²

αὐτοῦ κλέπτειν ἢ παρακαταθήκην ἀποστερεῖν, οὐχ
 ὑπουργεῖ τῷ προστάγματι. ἢ οὐκ οἶει σύ τινος εἶναι
 πατέρα, οἷ τοιαῦτα τοῖς ἐαυτῶν παισὶ προστάττουσιν;
 ἐγὼ μὲν γὰρ οἶδά τινα οὕτω πονηρόν, ὅς γε υἱὸν ἔχων
 ὥραλον τὴν ὥραν ἀπέδοτο αὐτοῦ. εἰ οὖν ἐκεῖνο τὸ
 μαιράκιον τὸ πεπραμένον, πεμπόμενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς
 ἐπὶ τὴν αἰσχύνην, ἀντέλεγε καὶ οὐκ ἀπήει, πότερον
 ἀπειθεὶς ἂν τὸ μαιράκιον ἔφαμεν εἶναι ἢ σωφρονεῖν;
 ἢ οὐδὲ ἐρωτᾶν τοῦτό γε ἄξιον; καὶ γὰρ δὴ τὸ μὲν
 ἀπειθεῖν καὶ ὁ ἀπειθήης λοιδορία ἐστὶ καὶ ὄνειδος· τὸ
 δὲ μὴ πράττειν ἢ μὴ χρῆ οὐκ ὄνειδος, ἀλλ' ἐπαινος.
 ὥστε εἴτε πατρὸς εἴτε ἄρχοντος εἴτε καὶ νῆ Δία δε-
 σπότην προστάγματι μὴ ὑπουργεῖ τις κακὰ προστάτ-
 τοντος ἢ ἄδικα ἢ αἰσχροῦ, οὐκ ἀπειθεῖ οὐδαμῶς, ὥσπερ
 οὐδ' ἄδικεῖ οὐδ' ἁμαρτάνει· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπειθεῖ μόνος
 ὁ τῶν εὖ καὶ καλῶς καὶ συμφερόντως προσταττομένων
 ἀφροντιστῶν καὶ παρακούων. ὁ μὲν οὖν ἀπειθήης τοι-
 οὔτος τίς ἐστίν· ὁ δ' εὐπειθήης ἔχει μὲν ἐναντίως τούτῳ
 καὶ ἐστὶν ἐναντίος, εἴη δ' ἂν ὁ τῷ τὰ προσήκοντα
 παραινοῦντι κατήκοος ὢν καὶ ἐπόμενος ἐκουσίως, οὗτος
 εὐπειθήης. ὅθεν καὶ γονεῦσι τοῖς ἐαυτοῦ τότε πείθε-

4 cf. Senecae epist. 101, 15

1 ἀποστερεῖν A, ex -ῶν fecit S¹ ἀποστερεῖν M || 4 γὰρ om.
 Tr. | ὥστε ex ὅς γε corr. A² || 6 πεπραμένον M ex πεπραμένον
 corr. S¹ ex πεπραμένον vel πεπραγμ- A² πεπραγμένον Tr. ||
 7 ἀπήει ex ἀπείη S¹ || 8 ἀπειθεὶς S | ἂν τὸ SM τὸ A; αὐτὸ Tr.,
 inde αὐτῷ Gesn.² p. 458 | ἔφαμεν SMA ἂν superscr. A² || 9 δὴ
 SA² in ras. corr. M² δεῖ A¹ | τὸ μὲν ἀπειθεῖν καὶ ὁ ἀπειθήης
 λοιδορία SM τὸ μὲν ἀπειθεῖν. καὶ ὁ^α ἀπειθήης λοιδορία A¹ τὸ
 μὲν ἀπειθεῖν ὅσα οὐκ ἀπειθεῖν δεῖ λοιδορία A² || 14 ἀπειθεῖ
 A¹ || 15 ἀπειθεῖ A¹ corr. A² || 18 τις om. A || 19 ἐναντίος
 libri, sed ἐναντίως A¹ | ὅτω S || 20 ὢν SMA ἐστὶ A²

ταί τις, ὅταν χρηστὰ παραινούντων αὐτῶν ταῦτα
 πράττη ἐκόν. ἐγὼ μέντοι κἂν μὴ παραινούντων τῶν
 γονέων πράττη τις ἢ χρη καὶ συμφέρει αὐτῷ, φημι
 τοῦτον πείθεσθαι τοῖς γονεῦσιν· καὶ ὅτι ὁρθῶς φημι,
 5 σκοπεῖ οὕτως. ὁ γὰρ δὴ πράττων ἂ βούλεται ὁ πατήρ
 καὶ τῇ βουλήσει τοῦ πατρὸς ἐπόμενος πείθεται, οἶμαι,
 τῷ πατρί· ὁ δὲ πράττων ἂ δεῖ καὶ ἂ κρεῖττόν ἐστι, τῇ
 βουλήσει ἔπεται τοῦ πατρὸς. τίνα τρόπον; ὅτι πάντες
 οἱ γονεῖς εὐνοοῦσι δῆπου τοῖς ἑαυτῶν παισίν, εὐνο-
 10 οῦντες δὲ βούλονται ἂ χρη καὶ συμφέρει πράττεσθαι
 ὑπ' αὐτῶν. ὅστις οὖν πράττει τὰ προσήκοντα καὶ τὰ
 συμφέροντα, πράττει οὕτως ἂ βούλονται οἱ γονεῖς.
 ὥστε πείθεται τοῖς γονεῦσι ταῦτα πράττων, κἂν μὴ
 τῷ λόγῳ κελεύωσιν αὐτὰ πράττειν οἱ γονεῖς. τοῦτο
 15 δὴ μόνον προσήκει σκοπεῖν, ὅστις βούλεται πείθεσθαι
 τοῖς γονεῦσιν ἐφ' ἐκάστῳ τῶν πραττομένων, εἰ καλὸν
 καὶ συμφέρον ὃ μέλλει πράξειν ἐστίν, ἕτερον δὲ οὐδέν,
 ὥς ἂν ὑπάρχη τοιοῦτον εὐθὺς καὶ τοῦ πράττοντος
 αὐτὸ πειθομένου τοῖς γονεῦσιν. μὴ τολύην σύ γε δε-
 20 σης, ὧ νεανίσκε, ὥς ἀπειθήσεις τῷ πατρί, ἂν ἢ ἂ <μῇ>

1 χρειστά A corr. A¹ || 2 κἂν SM καὶ A || 3 πράττη (vel η) MATr. πράττει S ἂν superscr. A² | αὐτῷ S αὐτῶ M ἑαυτῷ A ||
 4 ὅτι SMA² ὅ id est τὸ A¹ || 6 καὶ ex praecedenti pagina re-
 petitum est S ubi a v. καὶ τῇ βουλήσει inc. f. 185^r; καὶ ἐν τῇ
 βουλήσει Tr. || 7 καὶ <δι'> ἂ κρεῖττον ἐσται (sc. αὐτῷ) conl.
 Iacobs lect. Stob. p. 121, praeter necessitatem, ut monuit Halm
 lect. Stob. p. 7: ἂ est accusativus ut in ἂ δεῖ verbis. καὶ <δι'> ἂ
 κρεῖττων ἐσται aut titubante memoria Iacobsio tribuit Meineke
 flor. v. III p. XIX aut tacite eius conatum reddens commodio-
 rem || 12 οὕτως ex οὕτως corr. A¹ || 15 προσήκειν A | ὅστις
 libri; οἷστις Tr., inde εἰς Gesn.¹ f. 416^v || 18 ὑπάρχοι A¹ ||
 19 αὐτὸ ex αὐτῷ corr. S¹ || 20 ἂν ἢ ἂ μὴ Tr. p. 436: ἂν ἢ ἂ S
 ἀνήα M ἂν μὴ ἂ A

προσῆκει δρᾶν κελεύοντος τοῦ πατρὸς ἀπέχῃ τοῦ ταῦτα
 δρᾶν, ἢ ἂ προσῆκει ἀπαγορεύοντος, <τοῦ> ταῦτα μὴ
 δρᾶν. μηδὲ σοι πρόφασις ἔστω τοῦ ἁμαρτάνειν ὁ
 πατήρ ἢ κελεύων τι τῶν πράττεσθαι μὴ καλῶν ἢ ἀπα-
 γορεύων τι τῶν καλῶν. οὐδεμία γὰρ ἀνάγκη σοι τὰ 5
 μὴ εὖ προσταττόμενα ὑπουργεῖν· καὶ τοῦτό μοι δοκεῖς
 οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖν. οὐκ οὖν ἀνέξῃ τοῦ πατρὸς ἐν
 μουσικοῖς, ἐὰν ἐκεῖνος οὐκ ἐπαῖων μουσικῆς προσταττή
 κρούειν ἀμούσως τὴν λύραν, ἢ ἐπιστάμενον γράμματα
 οὐκ ἐπιστάμενος κελεύῃ σε γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν 10
 μὴ ὡς ἔμαθες, ἀλλ' ἐτέρως· οὐδέ γε ἂν ἐπιστάμενον
 κυβερνᾶν οὐκ ὦν κυβερνητικὸς κελεύῃ σε κινεῖν τὸ
 πηδάλιον ὡς οὐ προσῆκει, οὐ προσέξεις αὐτῷ. τί οὖν;
 ταῦτα μὲν ταύτῃ ἔχει· ἂν δὲ σε κωλύῃ φιλοσοφεῖν ὁ
 πατήρ εἰδότα καὶ ἀκηκοότα ὁποῖόν τι φιλοσοφία ἐστίν, 15
 αὐτὸς ἀγνοῶν, ἄρά γε προσεκτέον αὐτῷ, ἢ μεταδιδα-
 κτέον μᾶλλον αὐτὸν ὡς οὐκ εὖ σοι παραινεῖ; ἐμοὶ
 μὲν οὕτω δοκεῖ. τάχα μὲν οὖν τις καὶ λόγῳ χρώμενος
 μόνῳ πείσειεν ἂν τὸν αὐτὸς αὐτοῦ πατέρα διανοεῖ-
 σθαι ἢ προσῆκει περὶ φιλοσοφίας, ἂν γε μὴ τέλεον ἦ 20
 σκληρὸς τὴν φύσιν ὁ πατήρ. εἰ δ' οὖν μὴ πείθοιτο
 τῷ λόγῳ μηδὲ ἔποιτο, ἀλλὰ τὰ γε ἔργα πάντως τὰ τοῦ

2 τοῦ addidi || 3 δρᾶν A Tr.: δρᾶ SM || 4 ἢ ante κελ. om. A ||
 6 προσταττόμενα SM πραττόμενα A || 7 ἐν μουσικοῖς SM ὦν
 μουσικὸς A² || 8 προσταττή libri, sed A ex corr. manus sec. ||
 9 κρούων A¹ | ἀμούσως ex ἀμοῦσος corr. M¹ || 10 κελεύει A ||
 11 γε libri, nisi quod γὰρ A¹ || 12 κινεῖν SMA sed litt. κ et ν
 suppunxit S || 13 οὐ (ante προσέξεις) om. A² || 14 κωλύει A¹ ||
 16 αὐτῷ sine acc. S || 19 τὸν αὐτὸς SM αὐτὸς τὸν A | αὐτοῦ SA²
 αὐτοῦ M || 20 ἢ (ἢ scr. Gesn.¹) προσῆκει περὶ φιλοσοφίας, ἂν SM:
 περὶ φιλοσοφίας ὅσα δὴ προσῆκει ἂν A cui frustra obsecutus est
 Meineke | γε μὴ SM: μὴ γε A || 21 εἰ δ' A εἰ δ M ἦν S |
 πείθοιτο τῷ λόγῳ Halm lect. Stob. p. 7: πείθοι τῷ (τῷ M) λόγῳ
 (vel -ω) SM πείθοιτο λόγῳ A || 22 ἔποιτο S: ἔσοιτο MA¹

παιδὸς ὑπάξεται αὐτόν, εἰ φιλοσοφεῖ τῇ ἀληθείᾳ ὁ
 παῖς. ἔσται γὰρ δὴ φιλοσοφῶν προθυμότατος μὲν
 θεραπεύειν τὸν πατέρα θεραπείαν ἄπασαν, κοσμιώτα-
 τος δὲ καὶ πραότατος, ἐν τῇ συνουσίᾳ ἥμιστα φίλερις
 5 ὦν ἢ φίλαντος καὶ οὔτε προπετιῆς οὔτε ταραχώδης
 οὔτ' ὀργίλος· ἔτι δὲ ἐγκρατὴς μὲν εἴη ἂν γλώσσης,
 γαστροῦ, ἀφροδισίων, καρτερικὸς δὲ πρὸς τὰ δεινὰ καὶ
 τοὺς πόνους· καὶ νοῆσαι μὲν ὅ τι καλὸν ἱκανώτατος,
 οὐχ ὑπερβαίνων δὲ τὸ φαινόμενον καλόν. ὅθεν καὶ
 10 τῶν μὲν ἡδέων ὑφήσεται τῷ πατρὶ πάντων ἐκῶν· τὰ
 δὲ ἐπίπονα πρὸ ἐκείνου δέξεται αὐτός. τοιοῦτον οὖν
 υἱὸν τίς μὲν οὐκ ἂν ἔχειν εὖξαιτο τοῖς θεοῖς; τίς δὲ
 ἔχων οὐκ ἂν ἀγαπήσειεν, δι' ὃν ὑπάρξειεν αὐτῷ ξηλωτὸν
 εἶναι καὶ μακαριστὸν πατέρα παρὰ τοῖς εὖ φρονοῦσι
 15 πᾶσιν; εἰ δ' οὖν, ὥ νεανίσκε, καὶ τοιοῦτος ὦν, ὅποῖος
 ἔση πάντως ἂν γε ἀληθῶς φιλοσοφῆς, οὐχ ὑπάξει τὸν
 πατέρα τὸν σὸν οὐδὲ πείσεις ἐπιτρέπειν σοι καὶ συγγω-
 ρεῖν ταῦτα πράττειν, ἐκείνο λόγισαι· ὁ πατήρ ὁ σὸς
 κωλύει σε φιλοσοφεῖν· ὁ δὲ γε κοινὸς ἀπάντων πατήρ

19 Diog. Laert. VII 147 εἶναι δὲ (sc. θεόν) . . . ὥσπερ πα-

4 καὶ] videtur A¹ δὲ habuisse nec patet quid voluerit A² |
 ante ἥμιστα distinguit A || 7 ἀφροδισίων sed -ων ex -ον vel -ου
 corr. M¹ | δὲ in A addidit secunda demum manus || 9 δὲ
 SMA² μὲν A¹ || 11 δέξαιτ' αὐτός A¹ ἂν add. A² | οὖν SM μὲν
 A¹ deletit A² et addidit post τις || 12 ἔχειν εὖξαιτο τοῖς θεοῖς
 S ἔχειν εὖξαι τό τω τοῖς θεοῖς M εὖξαιτο τοῖς θεοῖς ἔχειν (sic)
 A | δὲ A δαλ SM || 13 ἂν ἀγαπήσειεν, δι' ὃν scripsi: ἀγαπήσει
 εἰ δεῖ (δὴ A) οὖν SMA¹ ἢ ex εἰ fecit A² ἀγαπήσει . εἰ δι' ὃν
 Tr.; ἀγαπήσει; εἰ δι' αὐτόν Gesn.¹ ἀγαπήσειεν, εἰ δι' αὐτόν
 Halm lect. Stob. p. 7 | ὑπάρξειεν S: ὑπάξειεν M ὑπάξει ενέ
 A et quidem ὑπάξει A¹ litteras ἐν εἰ delet A². de syntaxi vide
 Kuehner-Gerth *ausf. Gr.*³ II 2 p. 428 s. || 15 εἰ δ' οὖν etiam A,
 aberravit Gaisford | ὅποῖος ex ὅσον, ni fallor, S¹ || 16 ἔση S |
 ὑπάξει ex -ξει corr. S¹M¹ ὑπάρξει A¹

ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν Ζεὺς κελεύει σε καὶ προτρέ-
πει. πρόσταγμά τε γὰρ ἐκείνου καὶ νόμος ἐστὶ τὸν
ἄνθρωπον εἶναι δίκαιον, χρηστόν, εὐεργετικόν, σώ-
φρονα, μεγαλόφρονα, κρείττω πόνων, κρείττω ἡδονῶν,
φθόνου παντὸς καὶ ἐπιβουλῆς ἀπάσης καθαρὸν· ἵνα
δὲ συντεμῶν εἶπω, ἀγαθὸν εἶναι κελεύει τὸν ἄνθρω-
πον ὁ νόμος ὁ τοῦ Διός. τὸ δέ γε εἶναι ἀγαθὸν τῷ
φιλόσοφον εἶναι ταῦτόν ἐστιν. εἰ δὴ τῷ πεῖθεσθαι <τῷ>
πατρὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἔπεσθαι μέλλεις, εἰ δὲ φιλοσο-
φοίης, τῷ Διὶ, δῆλον ὥς φιλοσοφητέον σοι μᾶλλον, ἢ
οὐ. ἀλλὰ νῆ Δία εἰρξῇ σε ὁ πατήρ καὶ κατακλείσας
ἔξει, ἵνα δὴ μὴ φιλοσοφῇς. ταῦτα μὲν ποιήσει ἴσως,
τοῦ δέ γε φιλοσοφεῖν οὐκ ἀπείρξει σε μὴ βουλόμενον·
οὐ γὰρ χειρὶ ἢ ποδὶ φιλοσοφοῦμεν οὐδὲ τῷ ἄλλῳ
σώματι, ψυχῇ δὲ καὶ ταύτης ὀλίγῳ μέρει, ὃ δὴ διὰ
νοίαν καλοῦμεν. ταύτην γε μὴν ἐν ὀχυρωτάτῳ ἵδρυ-
σεν ὁ θεὸς ὥστε ἀόρατον εἶναι καὶ ἄληπτον, καὶ ἀνάγ-
κης πάσης ἐκτὸς ἐλευθέραν καὶ ἀντεξούσιον. ἄλλως

τέρα πάντων. cf. Arr. Epict. diss. I 3, 1 al. Quintil. inst. or. II 16, 12 7 cf. Dio Prus. XIII 28 v. I p. 187, 1 Arn. τὸ γὰρ ζητεῖν καὶ φιλοτιμεῖσθαι ὅπως τις ἔσται καλὸς καὶ ἀγαθὸς οὐκ ἄλλο τι εἶναι ἢ [τὸ] φιλοσοφεῖν 16 s. in capite (sic ut in arce Cic. Tusc. disp. I 10, 20), non in corde posuisse videtur τὴν διὰ-

1 τε etiam A, fallitur Gaisford || 2 τε om. A || 3 δίκαιον καὶ χρηστὸν M || 4 κρείττω ἢδ. S κρείττονα ἢδ. MA || 7 διός MA: θεοῦ S | τὸ SMA¹ τῷ A² | γε om. A | τὸ φιλόσοφον A || 8 τῷ vel τῷ MA: τὸ S | τῷ πατρὶ scripsi: θεῷ SA θεῷ M πατρὶ Tr. p. 437 || 9 φιλοσοφοίης SM: φιλοσοφητέον A || 10 ἢ οὐ ex parte in ras. M || 11 διὰ M | εἰρξῇ MA (sic) εἰρξῇ ut alibi S | post πατήρ add. A m. pr. καὶ κωλύσει, sed deleuit ipsa || 12 ἔξει SM ἔρξει A¹ εἰρξει A² | φιλοσοφεῖς S || 14 οὐ γὰρ SM: οὐδὲ γὰρ A quod immerito receperunt Gaisford et Meineke || 15 δὴ διάνοιαν reposui ex M: διάνοιαν A δὴ ἄνοιαν S sed correctione οἶμαι διάνοιαν in margine adscripta item ab S¹, inde δὴ οἶμαι διάνοιαν inepte Tr. || 18 ἀντεξούσιον SMA; ἀντεξουσίαν Tr.

τε εἰν τύχη οὐσα χρηστή, οὐ δυνήσεται σε κωλύειν
 ὁ πατήρ οὔτε χρῆσθαι τῇ διανοίᾳ οὔτε ἂν χρῆ δια-
 νοεῖσθαι οὔτε ἀρέσκεσθαι μὲν τοῖς καλοῖς, μὴ ἀρέσκε-
 σθαι δὲ τοῖς αἰσχροῖς· οὐδ' αὖ τὰ μὲν αἰρεῖσθαι, τὰ
 5 δὲ ἐκκλίνειν. ταῦτα μὲν ποιῶν εὐθύς φιλοσοφοίης
 ἄν, καὶ οὔτε τρίβωνα πάντως ἀμπέχεσθαι δεήσει σε
 οὔτε ἀχίωνα διατελεῖν, οὐδὲ κομᾶν, οὐδ' ἐκβαίνειν
 τὸ κοινὸν τῶν πολλῶν. πρέπει μὲν γὰρ καὶ ταῦτα
 τοῖς φιλοσόφοις· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις τὸ φιλοσοφεῖν
 10 ἐστίν, ἀλλ' ἐν τῷ φρονεῖν ἂν χρῆ καὶ διανοεῖσθαι.

XVII.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ

ΤΙ ΑΡΙΣΤΟΝ ΓΗΡΩΣ ΕΦΟΔΙΟΝ.

Αὐθις δέ, ἐπεὶ πρεσβύτης τις ἐπύθετο, τί ἂν εἴη
 15 γήρως ἐφόδιον ἄριστον, ταῦτόν, εἶπεν, ὅπερ καὶ νεό-

νοιαν Musonius, nec aliter Clemens Al. paed. II 34 p. 187 P.
 vide quae monuit Bonhoeffer *Epikt. und die stoa* p. 47 | ταύτην
 γε κτέ.] cf. Marcus Antoninus VIII 48 6 cf. Arr. Epict. diss.
 IV 8, 12 Plut. de Is. et Os. p. 352 C Sen. ep. 5, 2 14 Per-
 sius 5, 64 s. *petite hinc puerique senesque finem animo certum*
misericque viatica canis. cf. Aristoteles Diog. Laert. V 1, 21
 κάλλιστον ἐφόδιον τῷ γήρῳ τὴν παιδείαν ἔλεγε. similis huius
 sententia Pittaco datur ap. Stob. II 31, 100 p. 219 W., Bianti
 ap. Diog. Laert. I 88. cf. Plut. de liberis educ. p. 8 C
 15 s. Diog. Laert. VII 87 ὁ Ζήνων . . . τέλος εἶπε τὸ ὁμολογου-
 μένως τῇ φύσει ζῆν, ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν ζῆν et passim Stoici

4 οὐδ' MA αὐδ' S | αὐ τὰ SA αὐτὰ M | αἰρεῖσθαι M ||
 5 μὲν SM δὲ A² || 9 τούτῳ Tr. || 11 Stobaeus flor. 117, 8 Mein.
 ecl. cum lemm. hab. SMA; μουσωνίου nec plura S || 13 γήρας M

τητος, τὸ ζῆν ὁδῶ καὶ κατὰ φύσιν. τοῦτο δὲ μάλιστα
 ἂν οὕτω μάθοις ὁποῖόν τί ἐστίν, εἰ ἐννοήσῃς τὴν τοῦ
 ἀνθρώπου φύσιν ὥς οὐ πρὸς ἡδονὴν γέγονεν. οὐδὲ
 γὰρ ἵππος οὐδὲ κύων οὐδὲ βοῦς, ἅπερ ἀτιμότερα πολὺν
 ἀνθρώπου ἐστίν, οὐ πρὸς ἡδονὴν γέγονεν· οὐδὲ γὰρ 5
 νομισθεῖν ἂν τυγχάνειν τοῦ ἑαυτοῦ τέλους ἵππος
 ἐσθίων μὲν καὶ πίνων καὶ ὀχεύων ἀνέδην, πράττων δὲ
 μηδὲν ὧν ἵππῳ προσήκει· οὐδέ γε κύων ἡδόμενος
 μὲν ὥσπερ ὁ ἵππος ἀπάσας ἡδονάς, πράττων δὲ μηδὲν
 ἀφ' ὧν ἀγαθοὶ νομίζονται εἶναι κύνες· οὐδὲ μὴν ἄλλο 10
 ζῶον ὅτιοῦν ἔργου μὲν τοῦ προσήκοντος αὐτῷ στερό-
 μενον, ἡδονῶν δ' ἐμπιπλάμενον· οὐδὲν οὖν οὕτως ζῆν
 ἂν λέγοιτο κατὰ φύσιν, ἀλλ' ὅτι ἂν μάλιστα τὴν
 ἀρετὴν ἐμφανίσῃ, δι' ὧν πράττει κατὰ τὴν ἑαυτοῦ
 φύσιν. ἄγει γὰρ ἡ ἐκάστου φύσις ἕκαστον πρὸς τὴν 15
 ἀρετὴν τὴν ἐκείνου· ὥστε καὶ τὸν ἀνθρώπου εἰκὸς οὐχ
 ὅταν ἐν ἡδονῇ βίῃ, τότε κατὰ φύσιν βίῃ, ἀλλ' ὅταν

3 ss. cf. Clemens Alex. strom. VIII 3 p. 916 P. 12 Sext.
 Emp. math. XI 73 ἀλλὰ Κλεάνθης μὲν μήτε κατὰ φύσιν αὐτὴν
 (sc. ἡδονὴν) εἶναι μήτ' ἀξίαν ἔχειν ἐν τῷ βίῳ 15 Zeno ap.
 Diog. Laert. VII 87 ἄγει γὰρ πρὸς ταύτην (sc. τὴν ἀρετὴν) ἡμᾶς
 ἡ φύσις Cicero de fin. V 9, 26 recte dici potest . . . commune
 animalium omnium secundum naturam vivere, sed naturas esse
 diversas, ut aliud equo sit e natura, aliud bovi, aliud homini,
 et tamen in omnibus summa communis e. q. s. Seneca ep.
 41, 7 ss. Arr. Epict. diss. IV 1, 121 al.

δ' αὐτὰ
 2 ἐννοήσας S || 3 οὐ πρὸς A, superscr. A². erravit Gais-
 ford || 7 μὲν sed μ in ras. M | ἀναίδην M || 8 γε SM γὰρ A ||
 12 ἐμπιπλάμενον. οὐδὲν (οὐδὲ A) οὖν οὕτως ζῆν ἂν (ἂν om. S)
 λέγοιτο SMA¹ ἐμπ. οὐδὲ τοῦτο (voce οὕτως deleta) ζῆν ἂν l.
 A²; ἐμπιπλάμενον οὐδὲν ἂν οὕτως ζῆν λέγοιτο non bene
 Meineke. nulla opus mutatione, fort. ne tali quidem supplemento
 ἐμπιπλάμενον· οὐδὲν οὖν <ἔχον> οὕτως ζῆν ἂν λέγοιτο || 13 ἀλλό
 τι M | 14 ἐμφανίσῃ ex indicativo corr. S¹ || 17 βίῳ Meineke

ἐν ἀρετῇ. τότε γὰρ καὶ ἐπαινέσθαι δικαίως ὑπάρχοντες
 ἂν αὐτῷ καὶ μέγα φρονεῖν ἐφ' αὐτῷ καὶ εὐελπιν καὶ
 θαρραλέον εἶναι, οἷς εὐφροσύνην τε καὶ χαρὰν βεβαίαν
 ἐπесθαι ἀναγκαῖον. καθόλου δὲ ἄνθρωπος μίμημα
 5 μὲν θεοῦ μόνον τῶν ἐπιγείων ἐστίν, ἐκείνῳ δὲ παρα-
 πλησίως ἔχει τὰς ἀρετάς· ἐπεὶ μὴδ' ἐν θεοῖς μὴδὲν
 ὑπονοῆσαι κρεῖττον ἔχομεν φρονήσεως καὶ δικαιοσύνης,
 ἔτι δὲ ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης. ὥσπερ οὖν ὁ θεὸς
 διὰ τὴν παρουσίαν τούτων τῶν ἀρετῶν ἀήττητος μὲν
 10 ἡδονῆς, ἀήττητος δὲ πλεονεξίας, κρεῖττων δὲ ἐπιθυ-
 μίας, κρεῖττων δὲ φθόνου καὶ ζηλοτυπίας, μεγαλόφρων
 δὲ καὶ εὐεργετικὸς καὶ φιλόανθρωπος· τοιοῦτον γὰρ
 ἐπινοοῦμεν τὸν θεόν· οὕτω καὶ τὸ ἐκείνου μίμημα τὸν
 ἄνθρωπον ἡγητέον, ὅταν ἔχη κατὰ φύσιν, ὁμοίως ἔχειν,
 15 καὶ οὕτως ἔχοντα εἶναι ζηλωτόν· ὦν δὲ ζηλωτὸς εὐθύς
 ἂν εἴη καὶ εὐδαίμων· οὐ γὰρ ἄλλους γέ τινας ἢ τοὺς
 εὐδαίμονας ζηλοῦμεν. καὶ μὴν οὐκ ἀδύνατον γενέ-
 σθαι τοιοῦτον ἄνθρωπον· οὐ γὰρ ἐτέρωθέν ποθεν
 ταύτας ἐπινοῆσαι τὰς ἀρετάς ἔχομεν ἢ ἀπ' αὐτῆς τῆς
 20 ἀνθρωπείας φύσεως, ἐντυχόντες ἀνθρώποις τοιοῖσδε

4 cf. Musonius infra p. 96, 1 ss. 5 Cic. de leg. I 8, 25
*virtus eadem in homine ac deo est neque alio ullo in genere
 praeterea; est autem virtus nihil aliud nisi perfecta et ad
 summum perducta natura; est igitur homini cum deo simili-
 tudo* 13 ss. cf. Arr. Epict. diss. II 14, 12 s. et quae ad-
 scripsit Schenkl 20 cf. Sen. ep. 120, 5

3 θαρραλέον S θαρσαλέον MA sed εἰ in ras. M || 4 ἀνα-
 γκαῖον Gesn.¹ f. 508^v: ἀναγκαῖαν SMA¹ || 5 μόνον S: μόνων
 MA || 6 per μὴδὲν ὅπο desinit M f. 224^v, sequitur folium scrip-
 tura vacuum numero 233 insignitum, dein f. 234 ubi incipit
 Stob. flor. 121, 37 || 7 ἔχομεν S ἔχον A || 10 κρεῖττων δὲ ἐπ. S
 κρεῖττον δὲ ἐπ. A || 16 per εὐδαίμων desinit A f. 205^v, prox-
 imum incipit intra Stob. flor. 117, 9 || 17 γενεσθαι sine acc. S ||
 20 τοιοῖσδε Pflugk: τοῖς δέ S

τισιν, οἷους ὄντας αὐτοὺς θείους καὶ θεοειδεῖς ὠνόμαζον. εἰ μὲν οὖν τις τύχοι πρότερον ἔτι νέος ὢν παιδείας ὀρθῆς ἐπιμέλειαν πεποιημένος, καὶ τὰ μὲν ὅσα μαθημάτων ἔχεται καλῶν μεμαθηκὼς οὐκ ἐνδεῶς, τὰ δὲ ἀσκητὰ ἡσκηκὼς ἱκανῶς, οὗτος ἂν ἐν γῆρᾳ ταῖς 5 ἐνούσαις ἑαυτῷ χρώμενος ἀφορμαῖς ζῇ κατὰ φύσιν, καὶ ἀλύπως μὲν φέροι τὴν στέρησιν τῶν ἡδονῶν τῶν ἐπὶ νεότητος, ἀλύπως δ' ἔχοι τῇ παρούσῃ τοῦ σώματος ἀδυναμίᾳ, δυσκολαῖνοι δ' οὐκ ἂν οὔτε καταφρονούμενος ὑπὸ τῶν πλησίον οὔτ' ἀμελούμενος ὑπὸ τῶν 10 οἰκείων καὶ φίλων, ἅτε πρὸς ταῦτα πάντα ἀλεξιφάρμακον ἔχων καλὸν ἐπὶ τῇ διανοίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, τὴν παιδείαν τὴν ὑπάρχουσαν. εἰ δέ τις εἴη παιδείας μὲν ἐνδεέστερον μετεσχηκὼς, προθυμίαν δὲ παρέχοιτο πρὸς τὰ κρείττω, καὶ πελθεσθαι δύναιτο τοῖς εὐ λεγομένοις, 15 οὗτος ἂν εὖ ποιολῇ ζητῶν λόγων ἀκούειν ὑποθετικῶν παρὰ τῶν πεποιημένων ἔργον εἰδέναι τίνα μὲν βλαβερά, τίνα δὲ ὠφέλιμα ἀνθρώποις, καὶ τίνα δὴ τρόπον τὰ μὲν ἐκφεύγοι, τὰ δὲ κτῶτο, καὶ πῶς ἂν τὰ μὴ ὄντα μὲν κακά, δοκοῦντα δέ, προσιόντα πράως δέ- 20 χοιτο. τούτων δὲ ἀκούων καὶ πειθόμενος (ὥς τό γε ἀκούειν ἀπειθῶς ἀκερδέστατον) διαθεῖτ' ἂν τὸ γῆρας

5 περὶ ἀσκήσεως Musonius supra p. 22 ss. 10 cf. Plato de re p. I p. 329 B ἔνιοι δὲ καὶ τὰς τῶν οἰκείων προπῆλαινσεις τοῦ γῆρως ὀδύρονται κτέ. 16 λόγων — ὅποθ'.] cf. Bernays ges. abh. I p. 271

1 ἂν θείους ἢ θεοειδεῖς? cf. p. 110, 6 s. | ὠνόμαζον Tr. p. 586: ὠνόμαζεν S; fort. ὀνομάζομεν || 5 οὗτος (sic susp. Gesner¹ f. 508^v marg.) S: οὕτως Tr. || 7 φέρει S: corr. Gesn.¹ || 8 τῆς παρούσης τ. σ. ἀδυναμίας prop. Peerlkamp || 18 τίνα δὴ Valckenaer: τίνα ἀεὶ S || 19 ἐκφεύγοι S: corr. Meineke. cf. p. 38, 4 || 21 δὲ reposui ex S: μὲν Tr. || 22 διαθεοῖτ' S: corr. Meineke

καλῶς τὰ τε ἄλλα καὶ τὸν τοῦ θανάτου φόβον ἔξαιρε-
 θείη ἄν, ὃς μάλιστα θορυβεῖ τε καὶ πιέζει τοὺς γέ-
 ροντας, ὥσπερ ἐπιλελησμένους ὅτι παντὶ θνητῷ θάνα-
 τος ὀφείλεται. καὶ τό γε ἀθλιώτατον ποιοῦν τὸν βίον
 5 τοῖς γέρουσιν αὐτὸ τοῦτο ἐστίν, ὁ τοῦ θανάτου φόβος·
 ὥσπερ ἀμέλει καὶ ὁ ῥήτωρ Ἰσοκράτης ἀνωμολογήσατο.
 φασὶ γὰρ ἐκείνον, ἐρωτήσαντός τινος ὅπως διάγει,
 εἰπεῖν, ὅτι οὕτως ὥσπερ εἰκὸς τὸν ἐνενήκοντα μὲν γε-
 γονότα εἶη, κακῶν δὲ ἔσχατον νομίζοντα εἶναι τὸν
 10 θάνατον. καὶ τοι πῶς ἐκείνῳ τι παιδείας μετῆν ἢ γνώ-
 σεως τῶν ἀλη(θῶς ἀγα)θῶν ἢ κακῶν, ὃς ὑπελάμβανεν
 εἶναι κακὸν τὸ ἐξ ἀνάγκης ἐπόμενον βίῳ τῷ ἀρίστῳ;
 εἴ γε ἄριστος βίος ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρός, πέρας δὲ
 καὶ τούτου θάνατος. ὃ δ' οὖν εἶπον, εἰ τοῦτο περι-
 15 ποιήσαιτό τις ἐν γῆρα, τὸ προσδέχεσθαι τὸν θάνατον
 ἀφόβως καὶ θαρραλέως, οὐ μικρὸν ἂν πρὸς τὸ ζῆν
 ἀλύπως καὶ κατὰ φύσιν εἶη πεπορισμένος· κτήσαιτο

1 Cicero de senect. 19, 66 *restat causa, quae maxime angere atque sollicitam habere nostram aetatem videtur, adpropinquatio mortis* 3 cf. Eur. Alc. 782 *sim. quae congersere interpretes ad Soph. El. 1173. indiligentius ut videtur Clemens Alex. strom. VI p. 749 P. Demostheni adscribit* 'πᾶσι γὰρ ἡμῖν ὁ θάνατος ὀφείλεται' cf. adn. 13 6 ὁ ῥήτωρ Ἰσοκράτης] dictum aliunde mihi non notum fluxerit ex philosophorum contra rhetoras invidia, vide tamen Isocr. Panath. p. 234 c 13 cf. Demosth. XVIII p. 258 *πέρας μὲν γὰρ ἀπασιν ἀνθρώποις τοῦ βίου θάνατος* 17 ss. *κτῆσαιτο δ' ἂν κτέ.*] Cicero de sen. 1, 2 *numquam igitur*

4 τό τε S: tacite corr. Gesn.¹ || 8 εἰκὸς quod proposui ap. C. Schmich *De arte rhetorica in Musonii diatribis conspicua* (Friburgi Br. ed. a. 1902) p. 2, occuparat Cobet *mnemos.*² || Π p. 445: *ἐκεῖνος* S *ἐκείνον* Tr. cf. Arr. Epict. diss. II 1, 11 || 11 τῶν ἀλη(θῶς ἀγα)θῶν ἢ κακῶν scripsi: τῶν ἀληθῶν ἢ κακῶν S. τῶν ἀληθῶν κακῶν (particula ἢ deleta) scr. Meineke, τῶν ἀληθινῶν κακῶν coni. Nauck. cf. supra p. 23, 12. 26, 4. 50, 9 || 16 πρὸς τὸ ζῆν Tyrwhitt: *μέρος τὸ ζῆν* S; *μέρος τοῦ ζῆν* prop. Gesn.¹ f. 508^v mrg., cf. Musonius supra p. 63, 10.

δ' ἂν τοῦτο συνὼν τοῖς οὐκ ὀνόματι μόνον ἀλλ' ἀλη-
 θῶς φιλοσόφοις, ἂν γε καὶ πεῖθεσθαι θέλῃ αὐτοῖς.
 ἐγὼ μὲν οὖν φημὶ γήρως ἐφόδιον εἶναι κράτιστον, ὃ
 δὴ καὶ ἀρχόμενος τοῦ λόγου εἶπον, τὸ ξῆν κατὰ φύσιν
 ἃ χρὴ πράττοντα καὶ διανοοῦμενον. οὕτω γὰρ ἂν καὶ 5
 εὐθυμότητος εἴη ὁ γέρον καὶ ἐπαινετώτατος, ταῦτα
 δὲ ἔχων εὐπότμως καὶ ἐντίμως βιώῃ ἂν. εἰ δέ τις
 οἶεται μέγιστον εἶναι παραμύθιον τοῖς γέρουσι τὸν
 πλοῦτον, καὶ τοῦτον αὐτοῖς παρέχειν ἀλύπως βιοῦν,
 κακῶς οἶεται· πλοῦτος γὰρ ἡδονὰς μὲν οἷός τε παρ- 10
 ἔχειν ἀνθρώποις ἐστὶ τὰς ἀπὸ σίτων καὶ ποτῶν καὶ
 ἀφροδισίων καὶ ἄλλων ὁμοίων, οὔτε δὲ εὐθυμίαν οὔτε
 ἀλυσίαν οὐδαμῶς τῷ κεκτημένῳ παράσχοι ἂν. μάρτυ-
 ρες δὲ πολλοὶ τῶν πλουσίων λυπούμενοι καὶ ἀθυ-
 μοῦντες καὶ ἀθλίους νομίζοντες εἶναι αὐτούς. διόπερ 15
 οὐδὲ ἐπικουρήμα γήρως καλὸν ὁ πλοῦτος εἴη ἂν.

*laudari satis digne philosophia poterit, cui qui pareat omne tem-
 pus aetatis sine molestia possit degere* 7 εἰ δέ τις οἶεται κτέ.]
 cf. Plat. de re publ. I p. 329 E ὃ Κέφαλε, οἰμαί σου τοὺς πολ-
 λούς, ὅταν ταῦτα λέγῃς, οὐκ ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἡγεῖσθαι σε βα-
 δίσως τὸ γῆρας φέρειν οὐ διὰ τὸν τρόπον, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλὴν οὐσίαν
 κεκτηῖσθαι· τοῖς γὰρ πλουσίοις πολλὰ παραμύθιά φασιν εἶναι. Cic.
 de senect. 3, 8 *sed fortasse dixerit quispiam tibi propter opes et
 copias et dignitatem tuam tolerabiliorem senectutem videri*
 13 Menelai verba solent afferre (Od. IV 93) ὡς οὗτοι χαιρῶν τοῖσδε
 κτεάτεσσιν ἀνάσσω, sic Plutarchus in capite Stoicae doctrinae
 pleno libri de audiendis poetis p. 25 A. cf. Stob. flor. 93, 37 M. gno-
 mol. Vat. 497 Sternb. Arr. Epict. diss. III 22, 27 ἴδετε Κροῖσον,
 ἴδετε τοὺς νῦν πλουσίους, ὅσης οἰμωγῆς ὁ βίος αὐτῶν μεστός
 ἐστιν I 24, 15 ἐν τοῖς πλουσίοις . . . αἱ τραγωδίαί τόπον ἔχουσιν κτέ.

1 ὀνόματι bene susp. Meineke: ὀνόμασι S. cf. Arr. Epict.
 diss. III 26, 13 || 10 πλοῦτος μὲν γὰρ sed μὲν punctis deletum S
 πλοῦτος γὰρ Tr. p. 587 || 11 ποτῶν sine accentu, nisi macula
 supra ω deletum esse accentum indicat S || 12 δὲ ut Tr. etiam
 S, fallitur Gaisford || 13 οὐδαμῶς S: οὐδαμοῦ Tr.

XVIII^A.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ.

Περὶ δὲ τροφῆς εἰώθει μὲν πολλάκις λέγειν καὶ
 5 πᾶν ἐντεταμένως ὥς οὐ περὶ μικροῦ πράγματος οὐδ'
 εἰς μικρὰ διαφέροντος· ᾤετο γὰρ ἀρχὴν καὶ ὑποβολὴν
 τοῦ σωφρονεῖν εἶναι τὴν ἐν σίτοις καὶ ποτοῖς ἐγκρά-
 τειαν. ἅπαξ δὲ ποτε τῶν ἄλλων ἀφόμενος λόγων, οὓς
 ἐκάστοτε διεξήγει, τοιάδε τινὰ εἶπεν· ὥς χρηὴ καθάπερ
 10 τὴν εὐτελεῆ τῆς πολυτελοῦς τροφῆς προτιμᾶν καὶ τὴν
 εὐπόριστον τῆς δυσπόριστον, οὕτω καὶ τὴν σύμφυλον
 ἀνθρώπῳ τῆς μὴ τοιαύτης· εἶναι δὲ σύμφυλον ἡμῖν

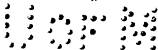
4 variatur Socraticum illud (Xen. apomn. I 5, 4) τὴν ἐγ-
 κράτειαν ἀρετῆς εἶναι κρηπίδα. cf. Wendland *Philo und die*
kynisch-stoische diatr. p. 11 9 cf. Ps.-Luc. Cyn. 8 ὅμεις δὲ
 . . . τὰ ξενικὰ τῶν ἐπιχωρίων ἀεὶ προτιμῶντες καὶ τὰ πολυτελεῆ
 τῶν εὐτελεῶν καὶ τὰ δυσπόριστα τῶν εὐπορίστων Sen. dial. IX
 1, 6 *placet cibus . . . parabilis facilisque, nihil habens arcessiti*
pretiosive e. q. s. in verbis ὥς χρηὴ — τῆς μὴ τοιαύτης Epicuri
 potius hortum adiisse videtur Musonius Vsenero Epic. p. LVII
 et 297, 27 utpote semel declinans a solita disserendi via (ἅπαξ
 δὲ ποτε τῶν ἄλλων ἀφ. λ.) 11 Seneca ep. 108, 18 *colligebat*
(sc. Sextius) bonae valetudini contraria esse alimenta varia et
nostris aliena corporibus

1 Stobaeus III 17, 42 H. ecl. cum lemm. hab. SMABr;
 μουνωνίον (in ras. Br) nihil amplius Br. τροφῆς compend. S
 S sed saepius o non clausas pingit S || 7 σίτοις scripsi: σιτίσις
 libri. sed rectius σίτων καὶ ποτῶν et σίτα καὶ ποτά libri p. 93,
 11. 102, 5. 103, 2. cf. L. Dindorf in Xen. anab. VII 1, 35 Cyrop. II
 4, 32 || 11 οὕτω SBr οὕτως M^d A || 12 τῆς μὴ τοιαύτης· εἶναι δὲ
 (sic ut coniecit Gaisford) Br, vide Beving *rem. crit.* p. 20: τῆς
 τοιαύτης εἶναι SA, v. σύμφυλον ἀνθρ. (11 s.) — εἶναι δὲ propter
 homoeoteleuton om. M^d; ἀνθρώπῳ· τοιαύτην δὲ εἶναι σύμφυ-
 λον temere Gesn.¹ p. 138 | ἡμῖν supra versum A

τὴν ἐκ τῶν φνομένων ἐκ γῆς, ὅσα τε σιτώδη ὄντα καὶ ὅσα μὴ τοιαῦτα ὄντα δύναται τρέφειν οὐ κακῶς τὸν ἄνθρωπον· καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ζώων οὐκ ἀναιρουμένων, ἄλλως δὲ χρησιμευόντων. τούτων δὲ τῶν βρωμάτων ἐπιτηδεύοντα μὲν οἷς αὐτόθεν χρῆσθαι ὑπάρχει δίχα ⁵ πυρός, ἐπεὶ καὶ ἐτοιμότερα· οἷα δὲ τὰ τε ὥραϊα καὶ τῶν λαχάνων ἔνια καὶ γάλα καὶ τυρὸς καὶ κηρία. καὶ ὅσα μέντοι δέχεται πυρὸς ἢ σιτώδη ἢ λαχανώδη ὄντα, καὶ ταῦτ' οὐκ ἀνεπιτηδεύει, ἀλλὰ σύμφυλα ἀνθρώπῳ πάντα. τὴν μέντοι κρεώδη τροφὴν θηριωδεστέραν ¹⁰ ἀπέφηνε καὶ τοῖς ἀγρίοις ζώοις προσφορωτέραν. εἶναι δὲ ταύτην ἔλεγε καὶ βαρυτέραν καὶ τῷ νοεῖν τι καὶ φρονεῖν ἐμπόδιον· τὴν γὰρ ἀναθυμίασιν τὴν ἀπ' αὐτῆς θολωδεστέραν οὖσαν ἐπισκοτεῖν τῇ ψυχῇ· παρὸ καὶ βραδυτέρους φαίνεσθαι τὴν διάνοιαν τοὺς πλείονι ταύτῃ ¹⁵

4 τούτων κτέ.] cf. Clemens Alex. paed. II 15 p. 174 P. τῶν γὰρ τοι βρωμάτων ἐπιτηδεύοντα, οἷς αὐτόθεν χρῆσθαι ὑπάρχει δίχα πυρός, ἐπεὶ καὶ ἐτοιμότερα ⁵ cf. Diog. Laert. VII 26 ἦν δὲ (Ζήνων) . . . ἀπύρρον τροφῇ χρώμενος et 13, cf. Plut. de tuenda sanit. praec. p. 131 F ⁶ τὰ τε ὥραϊα κτέ.] Clemens Alex. l. c. 15 p. 173 P. βολβοί, ἐλαίαι, λαχάνων ἔνια, γάλα, τυρὸς τὰ τε ὥραϊα ἐψημάτά τε παντοδαπὰ ζωμῶν ἄνευ . . . πρὸς τοῦτοις οὐδὲ τραγημάτων καὶ κηρίων ἀμείρους περιο-
ρατέον τοὺς διηπνοῦντας κατὰ λόγον. cf. Philonea ed. Tisch. p. 8, 3 ἐλαίας ἢ τυρὸν ἢ λάχανα προσόφημα ¹⁰ ss. cf. Clemens Alex. l. c. 11 init. p. 170 P.: θηρίων γὰρ μᾶλλον τοῦτο γε, καὶ ἡ ἀπ' αὐτῶν ἀναθυμίασις θολωδεστέρα οὖσα ἐπισκοτεῖ τῇ ψυχῇ. ex Musonianī simili fonte hausit Plutarchus de carnium esu p. 995 F sq. de tuenda san. p. 132 A. Galenus protr. 11

2 δύναται M^d | οὐ καλῶς Tr. p. 113, inde καλῶς Gesn.¹ ||
3 τῶν pro τὴν Tr || 5 ὑπάρχοι Tr. || 6 ἔπειτα καὶ Br || 7 τυρὸς Br, Clem.: πυρὸς SM^d A; τυρὸν Tr. || 11 ἀπέφηεν SM^d || 12 τῷ vel τῷ SBr: τὸ M^d A¹ || 13 ἐφόδιον S | v. τὴν ἀπ' αὐτῆς usque ad fin. om. Br ubi periit unum folium post f. 64^v || 14 θολωδε-
στέραν M^d

χρωμένους. δειν δὲ τὸν ἄνθρωπον, ὥσπερ συγγενέ-
 σταιτο τοῖς θεοῖς τῶν ἐπιγείων ἐστίν, οὕτω καὶ ὁμοιό-
 τατα τρέφεσθαι τοῖς θεοῖς. ἐκείνοις μὲν οὖν ἀρκεῖν
 τοὺς ἀπὸ γῆς καὶ ὕδατος ἀναφερομένους ἀτμούς, ἡμᾶς
 5 δ' ὁμοιοτάτην ταύτῃ προσφέρεισθαι τροφήν ἂν εἶπεν
 τὴν κουφοτάτην καὶ καθαρωτάτην· οὕτω δ' ἂν καὶ τὴν
 ψυχὴν ἡμῶν ὑπάρχειν καθαρὰν τε καὶ ξηράν, ὅποια
 οὕσα ἀρίστη καὶ σοφωτάτη εἴη ἂν, καθάπερ Ἡρακλείτῳ
 δοκεῖ λέγοντι οὕτως· ἀύγῃ ξηρῇ ψυχῇ σοφωτάτη καὶ
 10 ἀρίστη· νῦν δέ, ἔφη, πολὺ χεῖρον ἡμεῖς τῶν ἀλόγων
 ζῶων τρεφόμεθα. τὰ μὲν γάρ, εἰ καὶ σφόδρα τῇ ἐπι-
 θυμίᾳ ὥσπερ μάλιστα τινι ἐλαυνόμενα φέρεται πρὸς
 τὴν τροφήν, ὅμως τοῦ γε πανουργεῖν περὶ τὰ βρώματα

3 Cic. de deorum nat. II 16, 43 *probabile est . . . praestan-
 tem intelligentiam in sideribus esse, quae et aetheriam partem
 mundi incolant et marinis terrenisq. umoribus longo intervallo
 extenuatis alantur* ibid. III 14, 37 Porphy. de antro nymph. 11
 p. 64, 3 ss. N.² 7 Clem. Alex. paed. II 29 p. 184 P. οὕτω
 δ' ἂν καὶ ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὑπάρξαι καθαρὰ καὶ ξηρὰ καὶ φωτο-
 ειδής, ἀύγῃ δὲ ψυχῇ ξηρὰ σοφωτάτη καὶ ἀρίστη

2 τοῖς θεοῖς M^d inde Gesn.² p. 160: θεοῖς SA | οὕτως
 M^d A || 5 εἶπεν scripsi: εἴη S εἴη εἰ M^d A; ἔφη, εἰ Halm lect.
 Stob. p. 2. sed vide corruptelam versus 8 || 6 προσφεροίμεθα
 post καθαρ. add. M^d A, om. S interpretis opinor emblemata.
 Halmio obsequitur Meineke | οὕτως M^d A || 8 εἴη ἂν Gataker:
 εἰ πᾶν S εἰ πᾶν M^d εἰ^{πᾶν} A; εἰς πᾶν Gesn.¹, inde vulg. ||
 9 ἀύγῃ ξηρῇ (sic) S ἀύγῃ ξηρῇ M^d ἀύγῃ (sed γ delevit accen-
 tum corr. A²) ξηρῇ A¹. lectio depravata servanda est. multis
 eam imposuisse cum ego monui ad Stob. III 5, 8 p. 257, 10
 tum Bywater testimoniis collectis ad Heraclit. fr. LXXIV
 —LXXVI. cf. Iwanus Mueller in Galeni scr. min. v. II
 p. XLIII sq. et de Clemente Alex. Schleiermacher *sämtl. werke*
 II p. 130. glossema ξηρῇ iam a Panaetio vel Posidonio ob-
 latum esse suspicatur Wendland *Philos. schr. ueber die vors.*
 p. 81 adn. 4 || 11 σφόδρα A

καὶ τοῦ τεχνιτεύειν ἀπήλλακται, ἀρκούμενα τοῖς παρα-
 πεσοῦσι καὶ πλησμονὴν θηρώμενα μόνον, προσωτέρω
 δ' οὐδέν. ἡμεῖς δὲ τέχνας καὶ μηχανὰς ποικίλλας ἐπι-
 νοοῦμεν, ὥστε τὴν ἐδωδὴν τῆς τροφῆς ἐφηδύνειν καὶ
 τὴν κατάποσιν κολακεύειν μειζόνως. εἰς τοῦτο δὲ προ- 5
 ἐληλύθαμεν λιχνείας καὶ ὀψοφαγίας, ὥστε καθάπερ
 μουσικὰ καὶ ἱατρικὰ οὕτω καὶ μαγειρικὰ πεποιήνταιί
 τινες συγγράμματα, ἃ τὴν μὲν ἡδονὴν καὶ πάνυ αὔξει
 τὴν ἐν τῷ φάρυγι, τὴν δ' ὕγλειαν διαφθείρει. πολὺ
 γοῦν κάκιον διακειμένους ὁρᾶν ἔστι τὰ σώματα τοὺς 10
 περὶ τὰ βρώματα τρυφῶντας, ὧν εἰσιν ἔνιοι παρα-
 πλήσιοι ταῖς κιττώσαις γυναιξίν· καὶ γὰρ οὗτοι, καθά-
 περ ἐκείναι, τὰ συνηθέστατα τῶν βρωμάτων δυσχεραί-
 νοῦσι καὶ τοὺς στομάχους διεφθαρμένους ἔχουσιν.
 ὁθεν ὥσπερ ὁ ἀχρεῖος σίδηρος συνεχῶς δέλται στομῶ- 15
 σεως, οὕτω καὶ οἱ ἐκείνων στόμαχοι ἐν τῷ ἐσθλῆιν
 συνεχῆς στομοῦσθαι θέλουσιν ἢ ὑπὸ ἀκράτου ἢ ὑπὸ
 ὀξους ἢ ὑπὸ βρώματός τινος στρυφνοῦ. ἀλλ' οὐχὶ ὁ
 Λάκων τοιοῦτος, ὃς ἰδὼν τινα, παρακειμένου αὐτῷ

1 cf. Seneca ep. 119, 3 *illa* (sc. *natura*) *ventrem non delectari vult, sed impleri* 5 cf. Clemens Alex. paed. II 1, 9 μόνην κολα-
 κεύοντες τὴν κατάποσιν Maximus Tyr. 31, 5 κολακεύματα γαστρός

7 Sen. dial. XII 10, 8 *Apicius . . . scientiam porpinae professus disciplina sua saeculum infecit* 9 cf. Muson. infra p. 104, 5

οὐδαμῶς ὠφελουμένων τῶν σωμάτων ἐκ τῆς πολυτελείας τῶν βρωμά-
 των Ps.-Luc. Cyn. 9 extr. 12 ταῖς κιττώσαις γυναιξίν] cf. Arr.

Epict. diss. IV 8, 35 15 imago haec in alio sententiarum
 conexu legitur apud Clementem Al. paed. III 46 p. 281 P.

18 ss. Bionem apophthegma redolet, lepide non tam laudatur La-
 conis frugalitas quam ridetur rusticitas, vide quae monui mus.
 Rh. XLVII p. 238

1 τεχνιτεύειν M τεχνίτου ἔν' SA ἵσως τεχνιτεύειν A³ marg. |
 παραπεσοῦσι A || 4 ἐδωδὴν scripsi: ἡδονὴν libri | ἐφηδύνειν S ||
 6 καὶ ὀψοφ.] καμψοφαγίας M^d || 7 οὕτω S οὕτως M^d A ||
 9 φάρυγι S φάρυγι M^d A || 15 an συνεχοῦς?

XVIII^B.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ.

Αἰσχιστον, ἔφη, γαστριμαργία καὶ ὀψοφαγία ἐστίν, οὐκ ἀντερεῖ οὐδείς· σκοποῦντας δὲ ὅπως διαφεύξονται 5 ταῦτα, πάνυ ὀλίγους ἥσθημαι ἐγώ, τοὺς δὲ πολλοὺς ὁρῶ καὶ ἀπόντων ὀρεγομένους τῶν τοιούτων βρωμάτων, καὶ παρόντων ἀπέχεσθαι μὴ δυναμένους, καὶ χρωμένους αὐτοῖς, ὅταν χρῶνται, ἀφειδῶς, ὥς καὶ πρὸς βλάβην χρῆσθαι τὴν τοῦ σώματος. καίτοι γαστρι- 10 μαργία τί ἂν εἴη ἄλλο ἢ ἀκρασία περὶ τροφήν, δι' ἣν ἄνθρωποι τὸ ἡδὺ τὸ ἐν σίτῳ τοῦ ὠφελίμου προτιμῶσιν; καὶ ὀψοφαγία δὲ οὐδὲν ἕτερόν ἐστίν ἢ ἀμετρία περὶ χρῆσιν ὄψου. πανταχοῦ δὲ κακὸν οὐσα ἡ ἀμετρία ἐν

6 s. cf. quae collegit Norden in Varr. sat. Men. obs. sel. p. 307 10 γαστριμαργία — 14 χῆσιν ὄψου] cf. Clemens Alex. Π 12 p. 171 P. ἡ γοῦν ὀψοφαγία οὐδὲν ἕτερόν ἐστίν ἢ ἀμετρία περὶ χρῆσιν ὄψου καὶ ἡ λαιμαργία μανία περὶ τὸν λαιμόν καὶ ἡ γαστριμαργία ἀκρασία περὶ τὴν τροφήν κτέ. 14 πανταχοῦ — p. 100 l. 1 φύσιν] Clemens Alex. paed. II 11 p. 171 P. πανταχῇ δὲ κακὸν οὐσα ἡ ἀμετρία περὶ τὰς τροφὰς μάλιστα διελέγχεται

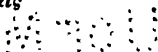
1 Stobaeus III 18, 37 H. ecl. cum lemm. hab. SMA Br f. 65^r sine lemm. Br f. 36^v; nil nisi μουσωνίου Br ἐκ S ἐκ τ' Tr. ἐκ τοῦ M^d A || 4 Ὅτι αἰσχ. ci. Wachsmuth; dederit Lucius Ἄλλ' ὅτι μὲν αἰσχ. || 5 διαφεύξονται SMA Br: corr. Halm lect. Stob. p. 2 || 7 ἀπάντων A | τοιούτων M^d || 8 ἀπέχεσθαι M^d: ἐπέχεσθαι^a (ἐπ- A) SA | v. καὶ χρωμένους — φύσιν p. 100 l. 1 infra post δυναμένους (p. 100, 4) repetiit A propter homoeoteleuton || 10 τὴν om. loco altero A || 11 μᾶλλον pro ἄλλο A loco altero || 13 ἐστίν (vel ἐστιν) post ἕτερον habet S, post ὄψου M^d A Br. an delenda erit copula? || 14 πανταχῇ Clem.

τοῖς μάλιστα τῇδε τὴν ἐαυτῆς ἐπιδείκνυνται φύσιν, παρεχομένη τοὺς ὀψοφάγους ἀντὶ ἀνθρώπων ὕσιν ἢ κυσὶν ὁμοιουμένους τὴν λαβρότητα καὶ εὐσχημονεῖν μὴ δυναμένους, οὐ ταῖς χερσίν, οὐ τοῖς ὤμμασιν, οὐ τῇ καταπόσει· οὕτως ἄρα αὐτοὺς ἐξίστησιν ἢ ἐπιθυμία τῆς ἐν ὄψῳ ἡδονῆς. ὅτι μὲν δὴ οὕτως ἔχειν πρὸς τροφὴν αἰσχιστόν ἐστι, γινώριμον, ἐν ᾧ γε ζώοις ἄφροσι μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις φρονίμοις ὁμοιούμεθα. αἰσχίστου δὲ τούτου ὄντος, κάλλιστον ἂν εἴη τοῦναντίον, τάξει 10 καὶ κοσμίως ἐσθίειν, καὶ τὴν σωφροσύνην ἐνταῦθα ἐπιδείκνυσθαι πρῶτον, οὐκ ὃν ῥάδιον, ἀλλὰ δεόμενον πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως [καὶ καθόλου μὲν ἴσως τὸ σωφρονεῖν]. διὰ τί δὴ τοῦτο; ὅτι πολλῶν ἡδονῶν οὐσῶν, αἱ τὸν ἄνθρωπον ἀναπειθουσιν ἄμαρ- 15 τάνειν καὶ ἐνδιδόναι αὐταῖς βιάζονται παρὰ τὸ συμφέρον, δυσμαχωτάτη εἶναι κινδυνεύει πασῶν ἢ περὶ τροφὴν ἡδονή. ταῖς μὲν γὰρ ἄλλαις ἡδοναῖς σπανιώτερον ὁμιλοῦμεν, καὶ ἐνίων γε μῆνας καὶ ἐνιαυτοὺς ὅλους ἀπέχεσθαι δυνάμεθα, ταύτης δὲ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέ- 20 ραν πάντως πειρᾶσθαι ἀνάγκη, καὶ τὰ γε πολλὰ δις

2 παρεχομένη — 3 λαβρότητα] cf. Clemens Alex. paed. II 11 p. 171 P. ἔστι γὰρ ὁρᾶν τοὺς τοιούτους ὕσιν ἢ κυσὶν διὰ τὴν λαβρότητα μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις ὁμοιωμένους 4 cf. Zenonis fr. 31 p. 82 Pearson σοιοικίζειν . . . ὅταν τις . . . ἀτάκτως ἐσθίῃ

1 ἐαυτῆς] ἐαυτοῖς utroque loco A, sed priore corr. A¹ || 3 ὁμοιωμένους M^d; fort. ὁμοιωμένους cui favet Clemens nec repugnat ὁμοιούμεθα quod legitur 8 || 11 οὐκὼν S οὐκ ὃν M^d

Br οὐκ ὃν A, corr. A² || 12 verba καὶ (καὶ hab. M^d Br, om. SA) καθόλου μὲν ἴσως τὸ σωφρονεῖν ex margine illata esse perspexit Iacobs animadv. in Stob. p. 240, vide mus. Rh. XLI p. 60 et p. 57 adn. 1. fallitur Peerlkamp || 15 malim ἐνδιδόναι αὐταῖς vel ἐαυταῖς

ἐκάστης ἡμέρας· οὐ γὰρ ἐνὶ ζῆν ἄλλως τὸν ἄνθρωπον.
 ὣσθ' ὅσῳ πλεονάκεις τῆς ἐν βρώσει ἡδονῆς πειρώμεθα,
 τοσοῦτῳ πλείους οἱ ἐνταῦθα κίνδυνοι. καὶ μὴν καθ'
 ἐκάστην προσφυρὰν τροφῆς, οὐχ εἰς κίνδυνος ἀμαρτή-
 ματος, ἀλλὰ πλείονες. καὶ γὰρ ὁ παρὰ πλέον ἢ δεῖ 5
 ἐσθίων, ἀμαρτάνει, καὶ ὁ κατασπεύδων ἐν τῷ ἐσθίειν
 οὐδὲν ἦτιον, καὶ ὁ μολυνόμενος ὑπὸ τοῦ ὄψου μᾶλλον
 ἢ χρή, καὶ ὁ τὰ ἡδῖα τῶν ὑγιεινοτέρων βρώματα προ-
 τιμῶν, καὶ ὁ μὴ νέμων τὰ ἴσα τοῖς συνεσθίουσιν.
 ἔστι δὲ καὶ ἄλλη τις ἀμαρτία περὶ τροφήν, ὅταν παρὰ 10
 καιρὸν προσφερώμεθα αὐτήν, καὶ δέον ἄλλο τι πράτ-
 τειν ἀφέμενοι τούτου ἐσθίωμεν. τοσοῦτων δὲ καὶ ἔτι
 ἄλλων ἀμαρτιῶν οὐσῶν περὶ τροφήν, δεῖ μὲν ἀπασῶν
 καθαρεύειν αὐτῶν καὶ μηδεμιᾶ ἔνοχον εἶναι τὸν μέλ-
 λοντα σωφρονήσειν. καθαρεύοι δ' ἂν τις καὶ ἀνα- 15
 μάρτητος εἴη ἀσκήων καὶ ἐθίζων αὐτὸν αἰρεῖσθαι σίτον
 οὐχ ἵνα ἡδῇται ἀλλ' ἵνα τρέφεται, οὐδ' ἵνα λεαίνη-
 ται τὴν κατάποσιν ἀλλ' ἵνα ῥωννύηται τὸ σῶμα. καὶ
 γὰρ γέγονεν ἢ μὲν κατάποσις δόλος εἶναι τροφῆς,
 οὐχ ἡδονῆς ὄργανον, ἢ δὲ γαστήρ τοῦ αὐτοῦ χάριν 20

5 s. cf. Zenonis locum modo citatum 9 cf. Plut. quaest. conv. II p. 644 B

3 καὶ μὴν — 18 τὸ σῶμα om. MABr || 5 παρὰ πλέον scripsi: παραπλείων S πλείων πλείονος similes formas habent libri in Lucii Musonianis, sed πλέον recte supra p. 9, 8. 33, 9. 78, 17. cf. L. Dindorf in Xenoph. de re equ. 1, 9 | ἡδῇ (sic) S (ἡδῇ Tr.): ἢ δεῖ ci. Gesn.¹ p. 148 mrg., et sic cod. Paris. 1985 ex Gesneri libro ut recte adnotavit Gaisford || 8 βρώματα nescio an secludendum sit || 12 ἐσθίωμεν, o radendo fecit ex ω S (ἐσθίωμεν Tr.): tacite corr. Gaisford || 14 αὐτῶν videtur S¹ corr. ex αὐτόν || 18 v. καὶ γὰρ e. q. s. tamquam novam eclogam exhibent lemmate τοῦ αὐτοῦ praemisso MA, similiter novum tmema incipit ab his in Br lemmate non addito: cum prioribus cohaerent in S

οὔπερ ἔνεκα καὶ φυτῷ παντὶ ῥίζα γέγονεν. καθάπερ γὰρ ἐκεῖ τρέφει τὸ φυτὸν ἢ ῥίζα ἀπὸ τῶν ἐκτὸς τὴν τροφήν λαμβάνουσα, οὕτω τρέφει τὸ ζῷον ἢ γαστήρ ἀπὸ τῶν εἰσφερομένων σίτων καὶ ποτῶν. ὥσπερ τε
 5 αὖ τούτοις διαμονῆς ἔνεκα συμβαίνει τρέφεσθαι καὶ οὐχ ἡδονῆς, παραπλησίως καὶ ἡμῖν ζωῆς καὶ φάρμακον ἢ τροφή [τῷ ἀνθρώπῳ] ἐστί. διὸ καὶ προσήκει ἐσθίειν ἡμῖν ἵνα ζῶμεν, οὐχ ἵνα ἡδόμεθα, εἰ γε μέλλομεν στοιχεῖν ἀρίστῳ ὄντι τῷ λόγῳ Σωκράτους, ὃς
 10 ἔφη τοὺς μὲν πολλοὺς ἀνθρώπους ζῆν ἵνα ἐσθίωσιν, αὐτοὺς δὲ ἐσθίειν ἵνα ζῇ. οὐ γὰρ δὴ ἐπιεικὴς τις βουλόμενος εἶναι ἄνθρωπος ἀξιῶσει παραπλησίως τις εἶναι τοῖς πολλοῖς καὶ ζῆν ἐπὶ τῷ ἐσθίειν, ὥσπερ ἐκείνοι, θηρώμενος ἐξ ἅπαντος τὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς ἡδονήν.

5 Clem. Alex. paed. II 1 p. 163 P. ... οὔτε σκοπὸς ἡδονή, ὅπερ δὲ τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς 9 Σωκράτους] testimonia collegit Sternbach gnomol. Vat. 479. cf. quae dixi ad Stob. III 6, 41. ad Musonium fortasse pertinet Clemens Al. paed. II 1, 1 p. 163 P. cf. strom. VII 14 p. 835 P.

4 σίτων SM^dBr: σιτίων A cf. quae adnotavi p. 94, 7 || 5 αὖ τούτοις SA αὐτοῦ τοῖς M^d αὐτοῦ τῆς Br || 6 ζωῆς om. Tr.; ζωῆς καὶ delevit Gesn.¹ p. 148 | φάρμακον etiam S. nisi delendum erit καὶ auctore Cobeto, interciderit alter genitivus velut ζωῆς καὶ <οὐχ ἡδονῆς> φάρμακον. interciderit διαμονῆς coniecerat Gesn.¹ mrg., minus recte λιμοῦ Wytttenbach in Plut. mor. p. 159. 'ζωῆς φάρμακόν ἐστι dicitur noto usu pro ζῆν ποιεῖ, τὸ ζῆν παρασκευάζει, ut apud comicum ὁ δὲ λιμός ἐστιν ἀθανασίας φάρμακον [com. III p. 47]' Cobet mnemos.² II p. 97 || 7 τῷ ἀνθρώπῳ seclusi. alterutrum, aut ἡμῖν aut τῷ ἀνθρώπῳ stare non posse viderat Schow qui delevit ἡμῖν probante Peerlkampo. illud commendatur cum numeri concinnitate tum eo quod pergitur διὸ καὶ πρ. ἐσθ. ἡμῖν || 9 στοιχεῖν SM^dABr; συστοιχεῖν tacite Gesn.¹ sed vide supra p. 40, 14 || 10 τοὺς μὲν πολλοὺς firmat Gellius N. A. XIX 2, 6 p. 262, 20 Hos. || 13 v. οὐ γὰρ — 14 τροφῆς ἡδονήν om. M^dABr || 13 ἐπὶ om. operarius Gesn.¹ || 14 θηρώμενος ci. Nauck: θηρώμενοι libri

Ὅτι δὲ καὶ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον τοῦ
σῶξασθαι χάριν, οὐχὶ τοῦ ἡδεσθαι, σίτα καὶ ποτὰ παρε-
σκεύασεν αὐτοῖς, μάθοι τις ἂν ἐκείθεν μάλιστα. ἡ γὰρ
δὴ τροφή ὅτε ἐργάζεται μάλιστα τὸ ἐαυτῆς ἔργον, τότε
οὐδαμῶς ἡδεῖ τὸν ἄνθρωπον κατὰ τε τὴν πέψιν καὶ 5
τὴν ἀνάδοσιν, ἀλλὰ τρεφόμεθα μὲν τότε ὑπ' αὐτῆς
καὶ ῥωννύμεθα, ἡδόμεθα δὲ τότε οὐδεμίαν ἡδονήν,
καίτοι πλείων ὁ χρόνος οὗτός ἐστιν ἢ ἐν ᾧ ἐσθίομεν.
ἔδει δέ γε, εἴπερ ὁ θεὸς ἡδονῆς χάριν τὴν τροφήν
ἐμμηχανήσατο ἡμῖν, τὸν πλείω τοῦτον χρόνον ἡδεσθαι 10
ἡμᾶς ὑπ' αὐτῆς καὶ οὐ τὸν ἐλάχιστον ἐπείνου ἐν ᾧ
καταπίνομεν. ἀλλ' ὅμως χάριν ἐκείνου τοῦ ἐλάχιστου
χρόνου, ὃν ἡδόμεθα, παρασκευὴ μὲν ὕψων γίνεται

1 Clemens Alex. paed. II 1, 5 p. 166 P. οὐ γὰρ πον μεμαθή-
κασι τὸν θεὸν παρασκευάσαι τῷ δημιουργήματι, τῷ ἀνθρώπῳ
λέγω, σίτα καὶ ποτὰ τοῦ σῶξασθαι χάριν, οὐχὶ δὲ τοῦ ἡδεσθαι.
cf. Seneca ep. 119, 15 *id actum est ab illo mundi conditore,*
qui nobis vivendi iura discipulis, ut salvi essemus, non ut deli-
cati 12 sqq. cf. Lucian. Nigr. 33 13 ss. cf. Gellius VI 16
M. Varro in satyra quam περὶ ἐδεσμάτων inscripsit . . . plera-
que id genus quae heliones isti terra et mari conquirunt, ex-
posuit. Sen. ep. 95, 19 *vide quantum rerum per unam gulam*

1 v. Ὅτι δὲ — p. 104 l. 6 βρωμάτων sic ut infra v. πᾶν γὰρ
τοῦναντίον p. 104 l. 6 — τῷ σχολαίῳ p. 105 l. 9 tamquam duas
novas eclogas constituunt lemmate τοῦ αὐτοῦ utrique prae-
misso M (sed inverso ordine M) A, separatas easdem particulas
exhibet etiam Br sed lemmate non addito: cum prioribus co-
haerent S || 3 αὐτοῖς SM^d Br αὐτῶ corr. A²; vix fuit ἀνοῖς i. e.
ἀνθρώποις || 4 ὅτι A¹ corr. A m. inc. || 6 τὴν ante πέψιν om.
M^d Br || ἀναλοσιν (sic) S | μὲν om. Br || 7 δὲ τότε οὐδεμίαν ἡδο-
νὴν S δὲ οὐδεμίαν (vel οὐδὲ μίαν) ποτὲ ἡδονήν M^d δὲ οὐδεμίαν
τότε ἡδονήν A. nescio igitur an supra lineam iteratum fuerit
τότε ab interprete fueritque olim ἡδόμεθα δ' οὐδεμίαν ἡδονήν,
et re vera sic legitur in Br || 11 ἐν] ἐν' M¹ | ἐν ᾧ om. A in
textu, ubi suprascr. ὃν, sed ἐν ᾧ A² mrg.; fallitur Gaisford
referens hanc discrepantiam ad 8 || 12 χαίρειν S¹ ubi χάριν
suprascr. S², χάριν M^d A Br; τὸ χαίρειν interpolavit Gesn.¹

μυρίων, πλείται δ' ἡ θάλαττα μέχρι περάτων· μάγειροι
 δὲ γεωργῶν περισπουδασιότεροί εἰσι· δείπνα δὲ παρα-
 τίθενται τινες ἀγρῶν ἀναλίσκοντες τιμάς, καὶ ταῦτ'
 οὐδαμῶς ὠφελουμένων τῶν σωμάτων ἐκ τῆς πολυτε-
 5 λείας τῶν βρωμάτων. πᾶν γὰρ τοῦναντίον οἱ ταῖς
 εὐτελεστάταις χρώμενοι τροφαῖς ἰσχυρότατοί εἰσι. τοὺς
 γοῦν οἰκέτας τῶν δεσποτῶν καὶ τοὺς χωρίτας τῶν
 ἀστικῶν καὶ τοὺς πένητας τῶν πλουσίων ἰδοὺς ἂν ὥς
 ἐπὶ τὸ πλῆθος ῥωμαλεωτέρους ὄντας καὶ μᾶλλον μὲν
 10 πονεῖν δυναμένους, ἦττον δὲ κάμνοντας ἐν τοῖς ἔργοις,
 νοσοῦντας δὲ σπανιώτερον, ἀνεχομένους δὲ εὐκολώτερον
 κρύος, θάλλπος, ἀγρυπνίαν, πᾶν εἴ τι τοιοῦτον. καί-
 τοι καὶ ἐπ' ἴσον ἢ τε πολυτελεῆς καὶ ἡ εὐτελεῆς τροφή
 ῥωννύη τὸ σῶμα, ὅμως αἰρετέον ἐστὶ τὴν εὐτελεῆ, ὅτι
 15 αὕτη σωφρονικωτέρα καὶ πρέπει ἀνδρὶ ἀγαθῷ μᾶλλον, ἢ

transiturarum permisceat luxuria, terrarum marisq. vastatrix
Iuv. sat. 11, 14 gustus elementa per omnia quæerunt
 1 cf. Seneca cons. ad Helv. 10, 3 *quod dissolutus deliciis*
stomachus vix admittat, ab ultimo portatur Oceano. μάγειροι
 — εἰσι] Clem. Alex. paed. II 1, 9 p. 169 P. πολυτιμότεροι γε-
 γόνασιν μάγειροι γεωργῶν 2 s. Iuvenalis IV 26 *provincia tanti*
vendit agros cf. Sen. cons. ad. Helv. 10, 4 4 οὐδαμῶς e. q. s.]
 Clemens Alex. paed. II 1, 5 p. 166 P. ἐπεὶ μὴδὲ ὠφελείσθαι πέ-
 φυνκε τὰ σώματα ἐκ τῆς πολυτελείας τῶν βρωμάτων· πᾶν γὰρ
 τοῦναντίον οἱ ταῖς εὐτελεστάταις χρώμενοι τροφαῖς ἰσχυρότατοί
 εἰσι καὶ ὕγιεινότεροι καὶ γενναιότεροι (ἰσχυρότεροί εἰσι καὶ
 ὕγιεινότεροι καὶ γενναιότεροι Wendland), ὥς οἰκέται δεσποτῶν
 καὶ γεωργοὶ κητόρων· καὶ οὐ μόνον ῥωμαλεώτεροι, ἀλλὰ καὶ
 φρονιμώτεροι, ὥς φιλόσοφοι πλουσίων 15 ss. cf. Ps.-Archy-
 tas Stobaei flor. 43, 184 vol. II p. 139, 17 ss. Mein.

2 δὲ (ante γεωργ.) S, om. M^d Br, sup. lin. add. A || 9 πλῆθος
 SM^d A: πλείστον S² supra vers., A² mrg. Br ex em. Gesn.¹ mrg. ||
 12 τοιοῦτον M^d A: τοιοῦτο SBr || 13 εὐτελεῆς M^d Br: λυσιτελεῆς SA ||
 14 αἰρετέον accentu supra o deleto corr. A² || 15 σωφρονεστέρα Tr. |
 ἢ SM^d A: ὥς Br quod scripserat Gesn.¹ p. 148; ἢ emend. Gesn.²
 p. 167 mrg.

καὶ τὸ εὐπόριστον τοῦ δυσπορίστου, καὶ τὸ ἀπραγ-
μάτευτον τοῦ μετὰ πραγμάτων, καὶ τὸ ἔτοιμον τοῦ
ἀνετοιίμου πρὸς τροφήν πρεπωδέστερον τοῖς ἐπιεικέσιν.
ἵνα δὲ συνελὼν εἰπω περὶ τροφῆς τὸ πᾶν, φημὶ δεῖν
σκοπὸν μὲν αὐτῆς ποιεῖσθαι ὑγίειάν τε καὶ ἰσχύν, ὥς
τούτων μόνον ἕνεκα βρωτέον, ἃ δὴ δεῖται πολυτελείας
οὐδεμιᾶς· ἐσθίουσα δ' ἐπιμελεῖσθαι κόσμου τε καὶ
μέτρου τοῦ προσήκοντος καὶ τοῦ διαφέρειν πλείστον
τῷ τε ἀμολύντῳ καὶ τῷ σχολαίῳ.

XIX.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

10

ΕΚ ΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΣΚΕΠΗΣ.

Ταῦτα μὲν περὶ τροφῆς εἶπεν. ἡξίου δὲ καὶ σκέ-
πην τὴν σώφρονα τῷ σώματι ζητεῖν, οὐ τὴν πολυτελεῆ

4 s. Cic. de off. I 30, 106 (Panaetius) *victus cultusque corporis ad valetudinem referatur et ad vires, non ad voluptatem* Clem. Al. paed. II 3 p. 163 P. τὸ δὲ ἐκ δυοῖν τὸ ζῆν τοῦτο ὑγείας τε καὶ ἰσχύος σύγκειται, οἷς μάλιστα κατάλληλον τῆς τροφῆς τὸ εὐκόλον κτέ. Lucii nostri ut videtur aliquid conservatum est in appendice Vaticana, quam ex codice Vaticano gr. n. 1144 edidit L. Sternbach (Cracov. a. 1893) n. 108 p. 80 Λούκιος ἔφη ὥσπερ ἄλειμμα οὐ τὸ ἡδὺ καλόν, ἀλλὰ τὸ ὑγιεινόν, οὕτως καὶ τροφή οὐχὶ ἡ ἡδεῖα καλή, ἀλλὰ τὴν ὑγίαν ἢ ποριζομένην

3 πρὸς SBr περὶ M^d A || 4 δὴ pro δεῖν A || 5 αὐτῆς supra lin. S | ποιεῖσθαι^{αι} corr. A² | ὑγίειαν A || 6 μόνων Br | δὴ supra lin. A || 9 μολύντῳ A sed ἃ superscr. A² || 10 Stobaeus III 1, 209 H. ecl. cum lemm. hab. MABr μουσοννίου (compend.) nihil amplius Br || 13 μὲν om. A, ubi v. ταῦτα — εἶπεν uncinis inclusa signo + supra lin. addito || 14 τὴν σώφρονα Peerlkamp p. 334 recte monens σώφρων saepe de rebus dici, vid. Iacobs lect. Stob. p. 139: τὸν σώφρονα MABr

καὶ περιττήν· εὐθύς γὰρ ἐσθῆτι καὶ ὑποδέσει τὸν αὐτὸν τρόπον ἔφη εἶναι χρηστέον, ὅνπερ πανοπλίᾳ, φυλακῆς ἔνεκεν τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐκ ἐπιδείξεως. ὥσπερ οὖν ὅπλα κάλλιστα τὰ ἰσχυρότατα καὶ σφῆξιν
 5 μάλιστα δυνάμενα τὸν χρώμενον, οὐ τὰ περιβλεπτα καὶ λαμπρά, οὕτως ἀμπεχόνῃ καὶ ὑπόδεσις ἡ χρησιμω-
 τάτῃ τῷ σώματι κρατίστη καὶ οὐχ ἡ δυναμένη τὰς τῶν ἀνοήτων ὕψεις ἐπιστρέφειν. δεῖ γὰρ τὴν σκέπην αὐτὸ αὐτοῦ κρεῖττον ἀποφαίνειν τὸ σκεπόμενον καὶ
 10 ἰσχυρότερον, ἀλλ' οὐκ ἀσθενέστερόν τε καὶ χεῖρον. οἱ μὲν οὖν λειότητά τε καὶ ἀπαλότητα σαρκὸς διὰ τῶν σκεπασμάτων μηχανώμενοι χεῖρω τὰ σώματα ποιοῦσιν, εἰ γε τὸ τεθρυμμένον σῶμα καὶ μαλακὸν πολὺν κάκιον τοῦ σκληροῦ τε καὶ διαπεπονημένου ἐστίν· οἱ δὲ ῥων-
 15 νύντες καὶ κρατύνοντες τῇ σκέπῃ, οὗτοι τὰ σκεπόμενα μόνοι ὠφελοῦσιν. διὰ τοῦτο οὐδαμῶς καλὸν οὔτε ἐσθῆσι πολλαῖς κατασκέπειν τὸ σῶμα οὔτε ταινίαις

2 cf. Clemens Alex. paed. II 116 p. 223 s. P. 116 p. 240 P.

5 περιβλεπτα — 8 ἐπιστρέφειν] cf. Clem. Alex. paed. II 114 p. 238 s. P. Arr. Epict. diss. IV 9, 7 ἐσθῆτα ἐπιδεικνύειν θέλεις στιλπνήν, ἵνα τὰς γυναῖκας ἐπιστρέφῃς 8 ss. Clemens Alex. paed. 115 p. 239 P. δεῖ δὲ τὴν σκέπην, οἶμαι, αὐτὸ αὐτοῦ (αὐτοῦ cod. Mut. αὐτοῦ alii) κρεῖττον ἀποφαίνειν τὸ σκεπόμενον cf. Ps.-Luc. Cyn. c. 4 τῆς δὲ σκέπης αὐτῆς πρὸς θεῶν τίνος ἐδεήθημεν ἔνεκα; οὐχ ὥστε ἄμεινον ἔχειν τὸ σκεπόμενον;

16 διὰ τοῦτο κτέ.] respici Platonem leg. XII p. 942 D monuit Valckenaer ad Herodot. III 12

2 ὅσπερ ut videtur A | πανοπλίαν M^{1d} || 3 ἔνεκεν alibi non legi videtur in Musonianis Stobaei || 4 ἰσχυρότατα M^d || 6 ὀνό-
 δησις A || 8 τὴν σκέπην (ut coniecit Peerlkamp) M^d ABr: τῆς σκέπης tacite scripserat Gesn.² p. 17 || 9 αὐτὸ αὐτοῦ Clem.: αὐτῆς M^d ABr; illud verum esse docuit Th. Pflieger *Musonii bei Stob.* diss. Friburg. a. 1897 p. 29, 1 || 10 χεῖρονα A || 11 λευ-
 κότητα coni. Peerlkamp || 16 μόνα A || 17 ἐσθῆσι sed i e corr., post i duae litt. erasae (fuerat ἐσθήσει) A: ἐσθήσει M^d Br

κατειλεῖν οὔτε χεῖρας τε καὶ πόδας περιδέσει πῖλῳ
 ἢ ὑφασμάτων τινῶν μαλακύνειν, τοὺς γε μὴ νοσοῦν-
 τας· οὐδ' ὅλως εἶναι ἀγεύστους καλὸν ψύχους τε καὶ
 θάλλπους, ἀλλὰ φιγοῦν χρῆ τὰ μέτρια χειμῶνος καὶ
 ἡλιοῦσθαι θέρους καὶ σκιατροφεῖσθαι ἥκιστα. καὶ τὸ 5
 μὲν ἐνὶ χρῆσθαι χιτῶνι τοῦ δεῖσθαι δυοῖν προτιμητέον,
 τοῦ δ' ἐνὶ χρῆσθαι χιτῶνι τὸ μηδενί, ἀλλὰ ἱματίῳ
 μόνον. καὶ τοῦ γε ὑποδεδῆσθαι τὸ ἀνυποδετεῖν τῷ
 δυναμένῳ κρεῖττον· κινδυνεύει γὰρ τὸ μὲν ὑποδεδέ-
 σθαι τῷ δεδῆσθαι ἐγγὺς εἶναι, ἢ δ' ἀνυποδησία πολ- 10
 λὴν εὐλυσίαν τινὰ καὶ εὐκολίαν παρέχει τοῖς ποσίν,
 ὅταν ἡσκημένοι ᾧσιν. ὅθεν καὶ τοὺς ἡμεροδρόμους
 ὁρᾶν ἔστιν οὐ χρωμένους ὑποδήμασιν ἐν ταῖς ὁδοῖς
 καὶ τῶν ἀθλούντων τοὺς δρομεῖς οὐκ ἂν δυναμένους
 σῶζειν τὸ τάχος, εἰ δέοι τρέχειν αὐτοὺς ἐν ὑποδήμα- 15
 σιν. ἐπεὶ δὲ σκέπης ἔνεκα καὶ τὰς οἰκίας ποιούμεθα,
 φημί καὶ ταύτας δεῖν ποιεῖσθαι πρὸς τὸ τῆς χρείας
 ἀναγκαῖον, ὥς ἀπερύκειν μὲν κρύους, ἀπερύκειν δὲ
 θάλλπους τὸ σφοδρὸν, εἶναι δ' ἡλίου καὶ ἀνέμων ἐπι-

8 s. cf. Xenoph. apomn. I 6, 2 de Socrate ἱμάτιον ἡμφίεσαι
 οὐ μόνον φαῦλον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ θέρους τε καὶ χειμῶνος, ἀνυ-
 πόδητός τε καὶ ἀχίτων διατελεῖς. Cynicus ἔχων . . . μηδὲ χιτῶνα
 dicitur ap. Arr. Epict. diss. IV 8, 31, *seminudus* Demetrius
 Senecae ep. 62, 3. cf. Marcus Antoninus IV 30 9 Clemens
 Alex. paed. II p. 240 P. καὶ γὰρ πῶς ἐγγὺς τὸ ὑποδεδῆσθαι
 τῷ δεδῆσθαι. cf. Dio Prus. or. VI 15 p. 86 Arn. 10 s. Lycur-
 gus Xenophontis rei p. Lac. 2, 3 dicitur νομίζων . . . δραμεῖν
 θάττον ἀνυπόδητον, εἰ ἡσκηκῶς εἴη τοὺς πόδας, ἢ ὑποδεδεμένον
 16 ss. cf. Seneca ep. 8, 5. 90, 41 19 Seneca ep. 90, 17

3 ψύχους (sic ut tacite corr. Gesn.) ABr: ψόχας M^a ||
 5 ἡλιοῦσθαι M^a || 6 μὲν ἐν ἐνὶ A | χρῆσθαι χιτῶνι om. Br ||
 10 τῷ δεδ. ἐγγὺς] dativus legitur etiam supra Muson. p. 79, 1,
 sed genetivus p. 4, 9 | ante ἐγγὺς duodecim fere litterae erasae
 in M | ἂν ὑποδησία M^a || 11 παρέχειν Br || 15 δέει Br || 18 κρύους
 scripsi: κρύος libri || 19 θάλλπους (ut coniecit Peerlkamp) M^a ABr;

κούρημα τοῖς δεομένοις. καθόλου δὲ ὅπερ ἂν παρέχοι
 σπήλαιον αὐτοφυές, ἔχον μετρίαν ὑπόδυσιν ἀνθρώπων,
 τοῦτο χρηὴ παρέχειν ἡμῖν τὴν οἰκίαν, τοσοῦτον εἶπερ
 ἄρα περιτεύουσιν, ὅσον καὶ ἀπόθεσιν τροφῆς ἀνθρώ-
 5 πίνης ἐπιτηδεῖαν ἔχειν. τί δ' αἱ περιστυλοὶ αὐλαί;
 τί δ' αἱ ποικίλαι χρίσεις; τί δ' αἱ χρυσόροφοι στέγαι;
 τί δ' αἱ πολυτέλειαι τῶν λίθων, τῶν μὲν χαμαὶ συν-
 ηρμοσμένων, τῶν δ' εἰς τοίχους ἐγκειμένων, ἐνίων
 καὶ πάνυ πόρρωθεν ἡγμένων [λίθων] καὶ δι' ἀναλω-
 10 μάτων πλείστων; οὐ ταῦτα πάντα περιττὰ καὶ οὐκ
 ἀναγκαῖα, ὧν γε χωρὶς καὶ ζῆν καὶ ὑγιαίνειν ἔστι,
 πραγματεῖαν δ' ἔχει πλείστην, καὶ διὰ χρημάτων γίνε-
 ται πολλῶν, ἀφ' ὧν ἂν τις ἐδυνήθη καὶ δημοσίᾳ καὶ
 ἰδίᾳ πολλοὺς ἀνθρώπους εὐεργετῆσαι; καὶ τοι πόσῳ

*'opus est tamen calorem solis aestivi umbra crassiore propellere'.
 quid ergo? non vetustas multa addidit loca, quae vel iniuria
 temporis vel alio quolibet casu excavata in specum recesserunt?*

5 Philo de somn. 2, 8, 54 p. 267, 15 s. W. τί οὖν τὰ μὲν
 ἐδάφη καὶ τοὺς τοίχους πολυτελεῖσι λίθοις διακοσμοῦμεν; Hiero-
 cles Stob. flor. 67, 24 III p. 10, 2 ss. M. cf. Tibull. III 3, 13
*quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis, Taenare sive
 tuis, sive Caryste tuis, et nemora . . . aurataeque trabes marmo-
 reumque solum?*

6 τῶν . . . χρυσόρων οἰκιῶν οὐδὲν τι
 μᾶλλον σκεπουσῶν commonet Ps.-Lucianus Cyn. 9 Seneca ep.
 114, 9 *ubi luxuriam late felicitas fudit, cultus primum corpo-
 rum esse diligentior incipit. deinde supellectili laboratur. de-
 inde in ipsas domos impenditur cura, ut in laxitatem ruris ex-*

θάλπος male Gesn.² | ἡλίον] leg. ὕετοῦ ne bis idem dicat Iacobs in
 ora exemplaris quod possedit Gesneriani || 1 παρέχη Br || 4 περι-
 τεύουσιν (ut coniecit Lorenz apud Iacobsum Sokr.⁴ p. 282) A:
 περιτεύουσα M^d Br || 6 δὲ αἱ ποικ. libri ut videtur | χρίσεις (ut
 coniecit Gesn.² p. 18 mrg.) Br: χήσεις M^d A; vide Beving *rem.
 crit.* p. 12 et quae monui ego mus. Rh. XLI p. 61 | δ' ni fallor
 in A: δαί M^d δὲ Br | χρυσόροφοι Br: χρυσόροφοι M^d A || 9 ἡμ-
 μένων Br | λίθων secludendum esse perspexit Peerlkamp
 p. 342 || 11 γε scripsi: τε libri | καὶ ὑγιαίνειν καὶ ζῆν A

μὲν εὐκλεέστερον τοῦ πολυτελῶς οἰκεῖν τὸ πολλοὺς
 εὐεργετεῖν; πόσῳ δὲ καλοκάγαθικώτερον τοῦ ἀναλίσκειν
 εἰς ξύλα καὶ λίθους τὸ εἰς ἀνθρώπους ἀναλίσκειν;
 πόσῳ δὲ ὠφελιμώτερον τοῦ περιβεβληθῆσαι μεγάλην
 οἰκίαν τὸ κεκτῆσθαι φίλους πολλοὺς, ὃ περιγίνεται
 τῷ προθυμῶς εὐεργετοῦντι; τί δ' ἂν ὄναιτό τις τηλι-
 κοῦτον ἀπ' οἰκίας μεγέθους τε καὶ κάλλους, ἡλίκον
 ἀπὸ τοῦ χαρίζεσθαι πόλει καὶ πολίταις ἐκ τῶν ἑαυτοῦ;

XX.

ΜΟΥΣΩΝΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΣΚΕΤΩΝ.

10

Καὶ μὴν συνφδὰ καὶ συγγενῇ τῇ περὶ τὰς οἰκίας
 πολυτελείᾳ καὶ τὰ τῶν σκευῶν τῶν κατ' οἰκίαν φαί-
 νεται ὄντα, κλίνει καὶ τράπεζαι καὶ στρώματα καὶ

currant, ut parietes advectis trans maria marmoribus fulgeant, ut tecta varientur auro, ut lacunaribus pavementorum respondeat nitor. ib. 115, 8 (columnae) sive ex Aegyptiis harenis sive ex Africae solitudinibus advectae 1 sqq. Clemens Alex. paed. II 12 p. 243 P. πόσῳ μὲν γὰρ εὐκλεέστερον τοῦ πολυτελῶς οἰκεῖν τὸ πολλοὺς εὐεργετεῖν; πόσῳ δὲ συνετώτερον τοῦ εἰς λίθους καὶ χρυσίον τὸ εἰς ἀνθρώπους ἀναλίσκειν; πόσῳ δὲ ὠφελιμώτερον τῶν ἀφύγων κοσμίῳ τὸ φίλους κεκτῆσθαι κοσμίους; τίνα δ' ἂν ἀγροὶ τοσοῦτον ὅσον τὸ χαρίζεσθαι ὠφελήσειαν;

1 τοῦ libri nisi quod τουτο (sic) A || 2 ἀναλίσκειν om. Clem. fortasse recte || 5 ὃ περιγίνεται M^a Br: ὅπερ γίνεται A receperunt Gaisford et Meineke. non melius est ὅπερ περιγίνεται || 6 ὥνητο vel ὠνετο A || 9 Stobaeus flor. 85, 20 Mein. ecl. cum lemm. hab. SLMA; ἐκ^τ π^α σκευῶν S ἐκ τοῦ παρασκευῶν: ~ L || 12 τῇ etiam L | τὰς οἰκίας S | πολυτελείας (ας compend.) L || 13 τὰ SL τὰν M τὰς A¹ sed σ ita ut appareat scribam correctionem indicare | κατοικίαν M || 14 κλίνει libri

ἐκπώματα καὶ εἴ τι τοιοῦτον, πάντως τὴν χρεῖαν ὑπερβεβηκότα καὶ προσωτέρω τῶν ἀναγκαίων ἐληλυθότα· κλίνει μὲν ἐλεφάντιναι καὶ ἀργυραὶ ἢ νῆ Δία χρυσαῖ, τράπεζαι δὲ παραπλησίας ὕλης, στρωμναὶ δὲ ἁλουργεῖς καὶ ἄλλων χρωμάτων δυσπορίστων, ἐκπώματα δὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεποιημένα, τὰ δὲ λίθων ἢ λιθοειδῶν τινων ἀμιλλωμένων τῇ πολυτελείᾳ τοῖς ἀργυροῖς καὶ χρυσοῖς. καὶ σπουδάζεται ταῦτα πάντα, τοῦ μὲν σκίμποδος οὐδὲν κακίῳ παρεχομένου κατὰ
 10 κλισιν ἡμῖν τῆς ἀργυρᾶς ἢ τῆς ἐλεφαντίνης κλίνης, τῆς δὲ σισύρας ἱκανωτάτης οὔσης ὑπεστρώσθαι ὥστε μὴ δεῖσθαι πορφυρίδος ἢ φοινικίδος· ἐσθλεῖν δ' ὑπάρχοντος ἡμῖν ἀβλαβῶς ἀπὸ τραπέξης ξυλίνης ὥς μὴ ποθεῖν μηδαμῶς τὴν ἀργυρᾶν, καὶ πίνειν γε νῆ Δία

1 Clem. Al. paed. II 35 p. 188 P. χρυσός . . . κτήμα τὴν χρεῖαν ὑπερβεβηκός ibid. 37 p. 189 P. ὧν (sc. σκευῶν) μέτρον ἢ χρεῖα, μὴ ἢ πολυτέλεια γινέσθω 3 Clem. Al. paed. II 35 p. 188 P. κλίνει τε ἀργυρόποδες καὶ ἐλεφαντοκόλλητοι . . . στρωμναὶ τε ἁλουργεῖς καὶ ἄλλων χρωμάτων δυσπορίστων cf. Ps.-Luc. Cyn. 9 5 Clem. Al. paed. II 35 p. 188 P. ἐκπώματων τοίνυν ἀργύρου καὶ χρυσοῦ πεποιημένων λιθοκολλήτων τε ἄλλων ἔθιτος ἢ χρήσις, ὅψεως ἀπάτη μόνον 8 Clem. Al. paed. II 37 p. 190 P. ἐγὼ δὲ φημι καὶ τοῦ σκίμποδος (sic Wendland quaest. Mus. p. 30: τοὺς σκίμποδας cod.) οὐδὲν κακίῳ παρεχομένου (vulg. -ους) κατὰ κλισιν τῆς ἐλεφαντίνης κλίνης, τῆς δὲ σισύρας ἱκανωτάτης οὔσης ὑπεστρώσθαι, ὥστε μὴ δεῖσθαι φοινικίδων ἢ πορφυρίδων, κατεγνώσθαι ὅμως τῆς εὐτελείας δι' ἀβελτερίαν ἀρχεακόου τρυφῆς 14 cf. Ps.-Luc. Cyn. c. 9 τῶν δὲ ἐκπώματων τῶν ἀργυρῶν οὐκ ὠφελούντων τὸν πότον οὐδὲ τῶν χρυ-

1 πάντα libri, etiam L, e quo πάντως enotatur falso apud Gaisfordum || 2 προσώ^{τω} L || 3 καὶ (ἢ Meineke) νῆ Δία Iacobs: ἐν εἶδει δὲ libri, etiam A || 4 στρώνναι M | pro δὲ quod in A legitur ὅ videtur δὲ particulae compendii forma esse vitiosa || 5 ἁλουργίς (ἀλ- MTr.) et mox χερμάτων libri: correxerunt ex Clem. || 10 ἐλεφαντίνου L || 13 pro ξυλίνης spatium sex fere vel octo litterarum, rubricator inscripsit signum hoc ¶

ἐκ κεραμεῶν ποτηρίων παρόν, ἃ τό τε διψος σβεννύειν
 παραπλησίως πέφυκε τοῖς χρυσοῖς, καὶ τὸν ἐργεζόμενον
 αὐτοῖς οἶνον οὐ λυμάνεται, ὁσμὴν δέ γε ἡδίω τῶν
 χρυσῶν παρέχεται καὶ τῶν ἀργυρῶν. καθόλου δ' ἀρετὴ
 καὶ κακία σκευῶν κριθείη ἂν ὁρθῶς ἐκ τριῶν τούτων, 5
 τῆς τε κτήσεως καὶ τῆς χρήσεως καὶ τῆς τηρήσεως.
 ὅσα μὲν γὰρ ἢ κτήσασθαι δύσκολά ἐστιν ἢ χρήσασθαι
 μὴ ἐπιτήδεια ἢ φυλάξαι μὴ ῥάδια, ταῦτα χεῖρω· ἃ δὲ
 καὶ κτώμεθα μὴ χαλεπῶς καὶ χρώμενοι <εὐκόλως>
 ἐπαινοῦμεν καὶ φυλάττομεν ῥαδίως, ταῦτα ἀμείνω. 10
 διόπερ τὰ κεραμεῖα καὶ τὰ σιδηρᾶ καὶ ὅσα τοιαῦτα,
 πολλῶ κρείττω τῶν ἀργυρῶν τε καὶ χρυσῶν, ὅτι ἢ
 κτήσις τούτων εὐμαρεστέρα, ὅσῳ καὶ εὐτελεστέρα, ἢ τε
 χρήσις πλείων, ὅτι καὶ πυρὶ ῥαδίως ταῦτ' ἐμβάλλομεν,
 ἐκείνα δὲ οὐ, ἢ τε φυλακὴ ἥττων· τὰ γὰρ εὐτελεῖ τῶν 15
 πολυτελῶν ἐπιβουλεύεται ἥττον. μέρος δέ τι τῆς
 φυλακῆς οὕσα καὶ ἢ ἐκκάθαρσις περὶ τὰ πολυτελεῖ
 πλείων ἐστίν. ὥσπερ οὖν ἵππος ὁ τιμῆς μὲν ἐωνη-

σῶν οὐδ' αὖ τῶν ἐλεφαντίνων κλινῶν τὸν ὕπνον ἡδίω παρεχο-
 μένων 3 cf. Clem. Alex. paed. II 35 p. 188 P. μεταδίδωσι
 τῆς ποιότητος ἢ ὕλη λυμαινόμενη τὸ κῆμα 7 cf. Clem. Al.
 paed. II 38 p. 190 P. ἃ δὲ καὶ κτώμεθα μὴ χαλεπῶς καὶ χρώ-
 μενοι εὐκόλως ἐπαινοῦμεν καὶ φυλάττομεν ῥαδίως καὶ κοινω-
 νοῦμεν εὐκόλως αὐτῶν, . . . (lacunam indicavit Wendland l. c.
 p. 30) ἀμείνω δὴ τὰ χρήσιμα, βελτίω δὲ δήπουθεν τὰ εὐτελέστερα
 τῶν πλουσιῶν

1 κεραμεῶν libri: correxit Wendland | παρόν M || 3 αὐτοῖς
 οἶνον S αὐτοῖς οἶνον αὐτοῖς M οἶνον αὐτοῖς LA || 7 γὰρ ἢ κτήσασθαι
 LA: γάρρα κτήσασθαι S γὰρ (vel γάρ) ακτήσασθαι M; γὰρ κτ.
 Tr. p. 467 || 9 καὶ (ante κτώμ.) om. A | εὐκόλως ex Clem. ad-
 dendum putavit Peerlkamp p. 345 cui adstipulatus est Iacobs
 lect. Stob. p. 128: omisit gnomologus Stobaei || 11 κεραμεῖα
 scripsi: κεράμεα libri ex -ια corr. A¹ | σιδηρᾶ SA σιδηρά M σι-
 δήρεα L || 12 πολλῶ LM: πολλὰ SA | τε om. A || 15 ἥττων Tr.:
 ἥττω SLMA || 16 ἥττον ex ἥττων corr. L || 17 ἢ om. L || 18 πλειῶν
 ἐστίν M | μὲν om. A | ἐωρημένος M

μένος ὀλίγης, χρείας δὲ παρεχόμενος πολλάς, αἰρετώ-
 τερὸς τοῦ ὀλίγα μὲν ὑπουργοῦντος, πολλοῦ δ' ἡγο-
 ρασμένου· κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ σκευή τὰ εὐτελέστερα καὶ
 πολυχρηστότερα κρείττω τῶν ἐναντίων. τί ποτ' οὖν
 5 διώκεται τὰ σπάνια καὶ πολυτελεῖ πρὸ τῶν ἐν μέσῳ
 καὶ τῶν εὐτελῶν; ὅτι ἀγνοεῖται τὰ καλὰ καὶ τὰγαθὰ,
 καὶ ἀντὶ τῶν ὄντων τὰ δοκοῦντα σπουδάζεται παρὰ
 τοῖς ἀνοήτοις· ὥσπερ δὴ καὶ οἱ μαινόμενοι πολλάκις
 λευκὰ τὰ μέλανα νομίζουσιν· ἄνοια δὲ μανίας συγγε-
 10 νέστατον. ἐπεὶ τῶν γε νομοθετῶν τοὺς ἀρίστους, καὶ
 ἐν πρώτοις Λυκοῦργον εὗρομεν ἂν πολυτέλειαν μὲν
 ἐξελεύοντα τῆς Σπάρτης, ἀντεισάγοντα δ' εὐτέλειαν
 καὶ τὸ ἐνδεὲς τῆς διαίτης τοῦ περιττοῦ προτιμῶντα
 πρὸς ἀνδρείαν, καὶ τὴν μὲν τρυφήν ὡς λύμην ἐκτρε-
 15 πόμενον, τὸ δ' ἐθέλοπόνον ὡς σωτήριον ζηλοῦν ἀξι-
 οῦντα. τεκμήρια δὲ τούτων αἱ τῶν ἐφήβων ἐκεῖ
 καρτερήσεις, ἐδιζομένων φέρειν λιμόν τε καὶ δίψος, καὶ

4 cf. Clem. Al. paed. II 115 p. 239 P. τί ποτ' οὖν διώκετε
 τὰ σπάνια καὶ πολυτελεῖ πρὸ τῶν ἐν μέσῳ καὶ τῶν εὐτελῶν; ὅτι
 ἀγνοεῖτε τὸ ὄντως καλὸν καὶ τὸ ὄντως ἀγαθὸν καὶ ἀντὶ τῶν
 ὄντων τὰ δοκοῦντα παρὰ τοῖς ἀνοήτοις σπουδάζετε, οἱ τοῖς με-
 μνημένοις ἐπ' ἴσης τὰ λευκὰ ὡς μέλανα φαντάζονται. cf. Plut. de
 cup. divit. p. 523 F Callim. epigr. 31 Wil. 8 s. Arr. Epict.
 diss. IV 1, 136 τότε γὰρ σκέπη, εἰ τὰ μέλανα λευκὰ ἔστιν, εἰ
 τὰ βαρέα κοῦφα; ib. I 11, 9. 18, 6 9 cf. Diog. Laert. VII 124
 Stobaeus II 7, 5^b 18 p. 68, 18 W. Cic. parad. 4 Tusc. III 5, 10

1 παρεχόμενον compendiose L || 2 ὑπουργοῦντος A || 4 ποτε
 ἦν διώκετε A || 7 περὶ pro παρὰ compendiose L || 9 μέλανα
 duplici accentu sed deleto priore S¹ || 12 τοῖς σπάρτοις A |
 ἀντεισάγοντο L || 13 διαίτης L | προτιμῶντα LTr.: προτιμῶν
 SMA || 14 ἀνδρείαν A || 15 δ' ἐθέλοπόνον Tr.: δὲ θελέπονον
 SLMA | ζηλοῦν (δηλ. L) ἀξιοῦντα SLM: ἀξιοῦντα ζηλοῦν A ||
 17 καρτερήματα (sed in prioribus αἱ) compendiose L | ἐδι-
 ζομένων Iacobs addit. animadv. in Ath. p. 356 et Peerlkamp:
 ἐδιζόμεναι SLM ἐδιζόμενα A

μετὰ τούτων ὀίγος, ἔτι δὲ πληγὰς καὶ πόνους ἄλλους
 ... σεμνοῖς ἔθουσιν οἱ παλαιοὶ Λακεδαιμόνιοι τραφέν-
 τες ἄριστοι τῶν Ἑλλήνων ἦσαν τε καὶ ἐνομιζοντο,
 καὶ τὴν πενίαν τὴν ἑαυτῶν ζηλωτοτέραν τοῦ βασιλέως
 πλούτου κατέστησαν. ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτὸς δεξιὰμην 5
 ἂν νοσῆσαι μᾶλλον ἢ τρυφῆσαι. τὸ μὲν γὰρ νοσεῖν
 μόνον βλάπτει τὸ σῶμα, τὸ δὲ τρυφᾶν ἄμφω διαφθεί-
 ρει, ψυχὴν τε καὶ σῶμα, σῶματι μὲν ἀσθενείαν καὶ
 ἀδυναμίαν, ψυχῇ δὲ ἀκολασίαν καὶ ἀνανδρίαν ἐμποιοῦν.
 καὶ μὴν καὶ ἀδικίαν τίκτει τρυφή, ὅτι καὶ πλεονεξίαν. 10
 οὔτε γὰρ τρυφῶντά τινα δυνατόν μὴ πολυτελεῖν εἶναι,
 οὔτε πολυτελεῖ ὄντα ὀλίγα βούλεσθαι ἀναλίσκειν, βου-
 λόμενον δὲ πολλὰ μὴ καὶ πορίζειν πολλὰ ἐπιχειρεῖν,
 οὐδ' αὖ πορίζειν ἐπιχειροῦντα πολλὰ μὴ πλεονεκτεῖν
 καὶ ἀδικεῖν· οὐ γὰρ ἂν πορίσειέ τις ἐκ δικαίων πολλά. 15
 ἔτι καὶ ἄλλον τρόπον ἄδικος ἂν εἴη πάντως ὁ τρυφῶν·
 καὶ γὰρ ὑπὲρ πόλεως τῆς αὐτοῦ πονεῖν τοὺς προσ-
 ἤκοντας πόνους ὀκνήσειεν ἂν ἢ οὐκ ἂν ἔτι τρυφῶν,

1 Plut. vit. Lyc. c. 18 Cic. Tusc. disp. II 14, 34 4 Per-
 sarum regem de felicitate provocabant Cynici, cf. Luc. vit.
 auct. 9

1 πόνους ἄλλους (post ἄλλους plene distinxit S) σεμνοῖς
 ἔθουσιν SMA: πόνους· ἄλλ' ὡς σεμνοῖς (om. ἔθουσιν) L; πόνους·
 ἄλλ' ὡς σεμνοῖς ἔθουσιν scripserunt Gaisford et Meineke. ego
 malui lacunam indicare cum Gesnero¹ f. 434^v, et πόνους ἄλλους·
 <ἐν οὗτω> σεμνοῖς ἔθουσιν proposuit Iacobs l. c., πόνους ἄλλους.
 <οὕτω καλοῖς καὶ> σεμνοῖς ἔθουσιν haud male Peerlkamp p. 347 ||
 2 παλαιοὶ Iacobs l. c.: πολλοὶ libri || 6 νοῆσαι A¹ corr. A² ||
 7 βλάπτειν S | διαφθείροι M || 10 καὶ om. L | τρυφή sed ἡ corr.
 ex ἡν L | τροφή M | ὅτι SLM: ὅτε A quod receperunt Gais-
 ford et Meineke || 11 ὅτε pro οὔτε M || 12 βουλόμενόν δὲ πολλὰ
 μὴ καὶ SMA βουλόμενος δὲ μὴ καὶ πολλὰ L; <οὗτ' ἀναλίσκειν>
 βουλόμενον [δὲ] πολλὰ μὴ καὶ coni. Nauck || 15 πορίσειέν τις M ||
 16 ἂν sup. lin. S¹ || 17 αὐτοῦ libri

κὰν ὑπὲρ φίλων ἢ συγγενῶν κακοπαθῆσαι δέον, οὐκ ἂν ὑπομείνειεν· οὐ γὰρ ἐάσει αὐτὸν ἡ τρυφή. καὶ μὴν καὶ διὰ θεοὺς ἔστιν ὅτε πονητέον τῷ δικαίῳ εἶναι βουλομένῳ πρὸς θεοὺς, ὅτι θυσίας ἢ τελετὰς ἢ τινα ἄλλην ὑπηρεσίαν τελέσει τοῖς θεοῖς, ὁ δὲ τρυφῶν ἐνδεήσει κἀνταῦθα. διόπερ ἄδικος ἂν εἴη πάντως καὶ περὶ πόλιν καὶ περὶ φίλους καὶ περὶ θεοὺς, ἃ χρὴ πράττειν αὐτὸν οὐ πράττων. ὥς οὖν καὶ ἀδικίας αἰτίαν οὖσαν τὴν τρυφήν φευκτέον τρόπῳ παντί.

XXI.

10

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΚΟΥΡΑΣ.

Ἐφη μὲν παραπλησίως τὸν ἄνδρα χρῆναι τῇ κεφαλῇ προσφέρειν κουράν, ὥς ἀμπέλῳ προσφέρομεν τομήν, τοῦ μόνον ἀφαιρεῖν χάριν τὸ ἄχρηστον . . . . . οὔτε γενεῖφ πάγωνα, ἀλλ' εἶναι τινα καὶ ταύτην σκέ-
 15 πην ὑπὸ τῆς φύσεως ἡμῖν πεπορισμένην· τὸν δὲ πά-
 γωνα καὶ σύμβολον γεγρονέναι τοῦ ἄρρενος, ὥσπερ ἀλεκτρυόνη λόφον καὶ λέοντι χαίτην· ὅθεν τῆς μὲν

10 Chrysippus ap. Ath. XIII p. 565 a. 17 cf. Clemens Alex.

1 δέον SMA δὲ (fuerit compendium vocabuli δέον) L; δέη Tr. p. 408 || 2 καὶ ante διὰ om. A || 3 θεοὺς (θεοῦς M) ἔστιν LM | ὅτε ex ὅτι corr. L || 4 πρὸς θεοὺς abundare monet Meineke || 5 ἐνδίοισι A || 6 κἀνταῦθα] primas litteras corr. ex περι S¹ || 7 καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς θεοὺς L || 10 Stobaeus III 6, 24 H. ecl. cum lemm. hab. LMA Br; Μουσωνίου non iterant LM^d addit Br, τοῦ αὐτοῦ A || 11 Ἐφημεν L || 13 τοῦ LM^d A Br; οὐ nescio quo errore Gesn.³ p. 83 | ἀφαίρειν L | post ἄχρηστον non nihil deesse manifestum. Meinekio videntur intercidiisse οὔτε γὰρ ἀμπέλῳ μάτην δεδύσθαι φύλλα, plura mihi, quorum extrema fuerint talia εἶναι δ' οὔτε κεφαλῇ κόμην πάντως ἄχρηστον || 14 οὔτε LM^d A οὔτοι ex οὕτω ut videtur corr. Br¹ || 15 τε post ἡμῖν add. L | πεπορισμένην sed ρ e corr. M¹ ut videtur || 17 ἀλεκτρυόνη, sed ρ in ras. M¹

κόμης ἀφαιρετέον εἶναι τὸ ἐνοχλοῦν, τοῦ δὲ πώγωνος οὐδέν. οὐδὲ γὰρ ἐνοχλεῖν αὐτὸν οὐδέν, ἕως ἂν ὑγιαίνῃ τὸ σῶμα ἢ νόσον μὴ τοιαύτην νοσῇ, ἧς εἵνεκα γένοιτ' ἂν ἀφαίρεσις τῶν ἐπὶ τοῦ γενείου τριχῶν. εὖ γὰρ εἴρηται, ἔφη, τὸ τοῦ Ζήνωνος, ὅτι τούτου ἕνεκα καρτέον οὗ καὶ κομητέον, τοῦ κατὰ φύσιν, ἵνα μὴ βαρούμενός τις ὑπὸ τῆς κόμης μὴδ' ἐνοχλούμενος ἢ πρὸς μηδεμίαν ἐνέργειαν. ἢ γὰρ δὴ φύσις τὸ μὲν ἐνδεὲς μᾶλλον φαίνεται φυλαξαμένη, τὸ δὲ περιττὸν ἤτιον, ἐπὶ τε φυτῶν καὶ ἐπὶ ζώων, ὅτι τῆς προσθέσεως τοῦ ἐνδεοῦς ἢ ἀφαίρεσις τοῦ περιττοῦ πολὺν ῥᾶν καὶ εὐπετεστέρα ἐστίν. χρὴ δ' ἐφ' ἐκάτερα τὸν λογισμὸν τὸν ἀνθρώπινον τῇ φύσει βοηθεῖν, ὥστ' ἀναπιμπλάναι τὰς ἐνδεείας ἐφ' ὅσον οἶόν τε ἀναπληροῦν, ἐλαττοῦν δὲ καὶ ἀφαιρεῖν τὰς περιττότητας. ὁθεν καὶ καρτέον μόνης ἕνεκα τῆς ἀφαίρεσεως τοῦ περιττοῦ καὶ οὐχὶ κόσμου χάριν, ὅπερ οἴονται δεῖν ἔνιοι τὰ μὲν γένεια λεαινό-

paed. III 3, 19 p. 263 P. τοῦτο οὖν τοῦ ἀνδρὸς τὸ σύνθημα, τὸ γένειον, δι' οὗ καταφαίνεται ὁ ἀνὴρ, . . . σύμβολον τῆς κρείττονος φύσεως et ibid. τὸ οὖν τῆς ἀνδρώδους φύσεως σύμβολον, τὸ λάσιον κτέ. 1 praeter Clementem l. c. 18 p. 263 P. confer Arr. Epict. diss. I 16, 13 Ps.-Luc. Cyn. 14 1 ss. cf. Clem. Alex. paed. III 61 p. 290 P. 5 the fragm. of Zeno 192 p. 217 Pearson 15 ss. Arr. Epict. diss. IV 1. Clem. Alex. paed. III 61 p. 290 P. οὐχ ἀραισμοῦ χάριν ἢ κορυὰ παραληπτέα

1 ἀφαιρετέον, αι e corr. M^d || 2 sq. οὐδὲ γὰρ — οὐδέν om. L || 3 μὲν pro μὴ L | νοσῇ LM^d A, sed σῇ in ras. M^d, νοσεῖ Br | εἵνεκα LM^d A Br, sed εἴ in ras. M¹ ut videtur; ἕνεκα Meineke || 5 τούτου pro τὸ τοῦ A || 7 μηδε in v. μηδεμίαν superscr. L || 8 μὲν suppl. A¹ || 10 προσθέσεως L || 11 πολὺ om. Br | ῥᾶν A | εὐπετεστέρα ἐστίν (ἐστί Br) M^d A Br: εὐπεστέ (sic, sed lacuna ante χρὴ) L || 12 δὲ libri | ἐκά^{το} L || 14 ἐφ' ὅσον — ἐλαττοῦν δὲ om. L | ἐλαττοῦν Br: ἐλάττους M^d A || 15 μόνης, sed ης compend. utque cum ου confundi possit A || 17 γένη ἀλεινόμενοι A | λεαινόμενοι] utrumque ε in ras. M

μενοι καὶ μιμούμενοι τοὺς ἀγενελοὺς ἢ νῆ Δία τοὺς
 ἄρτι γενειάσκοντας, τὴν δὲ κεφαλὴν οὐχ ὁμοίως κειρό-
 μενοι διαφόρως δὲ τὰ πρόσω τῶν ὀπίσω. καὶ γάρ
 5 τοι δοκῶν εἶναι κόσμος οὗτος πολλὴν ἀκοσμίαν ἔχει
 καὶ διαφέρει οὐδὲν τοῦ καλλωπισμοῦ τοῦ τῶν γυναι-
 κῶν. ἐκεῖναί τε γὰρ τὰ μὲν τινα μέρη πλέκουσι τῶν
 τριχῶν τὰ δὲ καθιᾶσι τὰ δὲ ἑτερόν τινα σκευάζουσι
 τρόπον, ἵνα φαίνωνται καλλίονες, οἳ τε κειρόμενοι
 οὕτως ἄνδρες κατὰδηλοὶ εἰσι δι' ἐπιθυμίαν τοῦ φαί-
 10 νεσθαι καλοὶ οἷς βούλονται ἀρέσκειν τὰς μὲν τέλεον
 ἀφαιροῦντες τῶν τριχῶν, τὰς δὲ πλάττοντες οὕτως ὥς
 ἂν εὐοπτότατα ἢ γυναιξί τε καὶ παισὶν ὅφ' ὧν ἐπαι-
 νεῖσθαι θέονται. ἤδη δὲ τινες καὶ αὐτῶ τῶ βαρύνε-
 σθαι τὰς τρίχας κείρονται, καὶ λεαίνουσι τὰ γένεια,
 15 σαφῶς οὗτοί γε κατεαγότες ὑπὸ τῆς τρυφῆς καὶ ἐκνε-
 νευρισμένοι παντάπασιν, οἳ γε ἀνέχονται ἀνδρόγυννοι
 καὶ γυναικῶδεις ὀραῖσθαι ὄντες, ὅπερ ἔδει φεύγειν ἐξ
 ἅπαντος, εἰ δὴ τῶ ὄντι ἄνδρες ἦσαν. τί γὰρ δὴ καὶ
 εἰσὶν αἱ τρίχες ἀνθρώποις βάρος; εἰ μὴ νῆ Δία καὶ
 20 τοῖς ὀρνέοις τὰ πτερὰ φαίη τις ἂν εἶναι βάρος.

5 cf. Cicero de off. I 36, 130 *a forma removeatur omnis viro non dignus ornatus* 14 sqq. cf. Clemens Alex. l. c. 16 p 261 P.

5 τοῦ καλλωπισμοῦ τοῦ τῶν γυναικῶν LM^aBr: τοῦ τῶν γυναι-
 κῶν καλλωπισμοῦ ex A frustra Meineke || 9 ἄνδρες κατὰδηλοὶ L,
 M^d (sed litteris ἀτά nunc paene elutis), Br: κατὰδηλοὶ A; ἄνδρες
 δηλοὶ (cf. M^d) Gesn.³ p. 84 || 12 ὥς ἂν εὐοπτότατα ἢ Beving
rem. cr. p. 17: ὥς ἂν εὐοπτὰ τε ἢ (τε ἐν M^dA) LM^aA ὥς ἂν
 εὐοπτοὶ ὥσι sed πτοι ὥσι ex corr. Br¹; ὥς ἂν εὐοπτοὶ ὥσιν ἐν
 dubitanter Gaisford Meineke. Bevingii rationem secutus σχή-
 ματα intellegit aut πλάσματα Buecheler || 13 αὐτῶ τῶ LM^aBr:
 αὐτὸ τὸ A, unde <δι'> αὐτὸ τὸ ci. Meineke || 20 ἂν secluisit
 Meineke, cf. supra p. 63, 2

C. MVSONII RVFI

FRAGMENTA MINORA

XXII.

Μουσωνίου.

Οὐκ ἔστι τὴν ἐνεστηκυῖαν ἡμέραν καλῶς βιῶναι
μὴ προϋέμενον αὐτὴν ὥς ἐσχάτην [βιωσαι].

XXIII.

Μουσωνίου.

Τί προβαλλόμεθα τοὺς τυράννους μακροῦ χείρονες
αὐτῶν καθεστῶτες; τὰς γὰρ ὁμοίας αὐτοῖς ἔχομεν ὁρμὰς
ἐν ταῖς οὐχ ὁμοίαις τύχαις.

XXIV.

Μουσωνίου.

Κἂν ἡδονῇ κανονιστέον ἢ τὰ ἀρεστά, οὐδὲν τῆς

---

1 Similes huius sententias conguessit Gatakerus ad Marci Antonini II 11 VII 29. 56. 69. cf. Sen. ep. 93, 6 *nullum* (sc. *diem*) *non tamquam ultimum asperci* 4 cf. Seneca de ira II 31, 3 epist. 47, 20 3 Musonius 'Epicureis criteriis, voluptate et

---

1 Stobaeus III 1, 48 p. 19, 1 H. ecl. cum lemmate hab. MA sed lemmate in A abscisso, addito lemmate etiam Tr. p. 7. iterat gnōmā M (olim etiam A) III 1, 77 p. 32, 10 H. || 3 βιωσαι seclisit Nauck || 4 Stobaeus III 2, 31 p. 185, 11 H. ecl. cum lemmate habent MA || 5 Stobaeus III 5, 21 p. 263, 6 H. ecl. cum lemmate hab. M A L Br || 9 ad 'E ἂν aberravit L rubr. | ἡ L Br ἡ vel ἡ rell.

σωφροσύνης ἡδίων· κἂν πόνοι κανονιστέον ἢ τὰ φευκτά,
οὐδὲν τῆς ἀκρασίας ἐπιπονώτερον.

XXV.

Μουσωνίου.

Μουσώνιος ἔλεγεν ὑπερβολὴν ἀναισχυντίας εἶναι
5 τὸ πρὸς μὲν τὰς τῶν πόνων ὑπομονὰς μεμνησθαι τῆς
τοῦ σώματος ἀσθενείας, πρὸς δὲ τὰς τῶν ἡδονῶν ἐκ-
λανθάνεσθαι.

XXVI.

Μουσωνίου.

Ἀρχὴ τοῦ μὴ κατοκνεῖν τὰ ἀσχήμονα <πράττειν>
10 τὸ μὴ κατοκνεῖν τὰ ἀσχήμονα λέγειν.

XXVII.

Μουσωνίου.

Καὶ ἂν τοῦ συμφέροντος μάλιστα προαιρῇ ἔχεσθαι,

dolore, ad temperantiam commendandam utitur: Vsener Epicur. p. LVII 8 cf. Clem. Al. paed. II p. 199 P. τὸ γὰρ ἐν τοῖς
ὀνόμασιν ἀτακτεῖν μελέτην ἐμποιεῖ τοῦ καὶ εἰς τὰ ἔργα ἀκοσμεῖν

1 ἴδιον pro ἡδίων L | ἢ LBr: ἢ M^d ἢ ATr. || 2 οὐδὲν (quod coniectura repperit Meineke) LBr: οὐδὲν ἐστὶ M^d ATr. | ἐπι-
πονώτερον Meineke: ἐπωδυνώτερον M^d ATr. ἐπωδυνώτερον Br ||
3 Stobaeus III 6, 21 p. 285, 11 H. ecl. cum lemmate hab. MA, sine lemmate L || 5 ὑπομονὰς μεμνησθαι M^d A ὑπομεμνησθαι L ||
6 ἐκλανθάνεσθαι libri sed ἐκ bis scr. L || 8 Stobaeus III 6, 22 p. 285, 16 H. ecl. habent lemmate addito MA, detracto L ||
9 τοῦ LA τὸ sed una littera post o erasa M^d || 10 τὰ ἀσχή-
μονα τὸ μὴ κατοκνεῖν om. M^d | πράττειν addendum esse vidit Gaisford || 11 Stobaeus III 7, 22 p. 314 H. ecl. cum lemmate hab. MA

μὴ δυσχέραινε ταῖς περιστάσεσιν, ἐνθυμούμενος πόσα
ἤδη σοι τῶν ἐν βίῳ οὐχ ὥς σὺ ἐβούλου συνέπεσεν,
ἀλλ' ὥς συνέφερεν.

XXVIII.

Μουσωνίου.

Ἄρπαξε τὸ καλῶς ἀποθνήσκειν, ὅτε ἔξεστι, μὴ μετὰ
μικρὸν τὸ μὲν ἀποθνήσκειν σοι παρῇ, τὸ δὲ καλῶς
μηκέτι ἔξῃ.

XXIX.

Τοῦ αὐτοῦ.

Οὐκ ἔστιν ἐπὶ πολλῶν συμφέροντι ζῶντα καθη-
κόντως ἀποθανεῖν, μὴ ἐπὶ πλειόνων ἀποθνήσκοντα 10
συμφέροντι.

XXX.

Μουσωνίου.

Αἰδοῦς παρὰ πᾶσιν ἄξιος ἔση, ἐὰν πρῶτον ἄρξη
σεαυτὸν αἰδεῖσθαι.

---

4 cf. Seneca epist. 58, 34 et fortasse paulo ante quam debet,
faciendum est (sc. educere animum), ne cum fieri debebit, facere
non possis ib. 70, 6 12 cf. Galenus περὶ ψυχῆς παθῶν p. 20, 10

---

4 Stobaeus III 7, 23 p. 315, 3 H. ecl. cum lemmate habent
MA, sine lemm. Br; μουσωνίου M τοῦ αὐτοῦ A. de Maximo
vide Sternbach gnomol. Vat. 118 || 8 Stobaeus III 7, 24 p. 315,
7 H. ecl. cum lemmate hab. MA || 9 συμφέρον τῷ ζῶντι M^d
συμφέρον τῷ ζῶντι A: tacite corr. Gesn.⁴ p. 88 | καθηκόντως
M^d προσεικόντως A || 10 ἐπὶ Buecheler et Wachsmuth: ὅπερ
M^dA || 12 Stobaeus III 31, 6 p. 670, 6 H. eclogam cum lemmate
hab. SMLBr. iteratur ecloga lemmaque corp. Par. 675 Elt.,
sine lemmate etiam in florilegio Schenkeli (Wien. stud. XI
p. 10) 3 || 13 ἄρξης M || 14 σεαυτὸν flor. Schenk.

XXXI.

Μουσωνίου.

Οὐ πολὺν διάγουσι χρόνον οἱ πρὸς τοὺς ὑπηκόους
ὑπὲρ ὧν ἂν πράττωσι μὴ τὸ 'καθήκει μοι' λέγειν με-
μελετηκότες, ἀλλὰ τὸ 'ἔξεστί μοι'.

XXXII.

Τοῦ αὐτοῦ.

Μὴ θέλε ἐπιτάσσειν τὰ καθήκοντα τοῖς συγγιγνώ-
σκουσί σοι τὰ μὴ καθήκοντα πράττοντι.

XXXIII.

Τοῦ αὐτοῦ.

Πειρατέον καταπληκτικὸν μάλλον τοῖς ὑπηκόοις ἢ
10 φοβερὸν θεωρεῖσθαι· τῷ μὲν γὰρ σεμνότης, τῷ δὲ
ἀπήγνεια παρακολουθεῖ.

XXXIV.

Μουσωνίου.

Τῶν μὲν Κροίσου καὶ Κινύρου θησαυρῶν πενίαν

Marq. σὺ δε σαντὸν αἰδοῦ μάλιστα πειθόμενος τῷ φάντι 'πάν-
των δὲ μάλιστ' αἰσχύνεο σαντόν' 8 cf. Clem. Alex. paed. II
48 p. 197 P. 12 Clemens Al. paed. III 34 p. 274 P. ἐὰν δὲ ἄρα

1 Stobaeus flor. 48, 14 Mein. ecl. cum lemmate hab. SMA ||
3 πράττωσιν M || 5 Stobaeus flor. 48, 15 M. ecl. habent SMA,
lemma τοῦ αὐτοῦ praefigunt MA, uno lemmate tres ecl. 14. 15.
16 comprehendit S || 6 -κουσιν M || 8 Stobaeus flor. 48, 16 M. ecl.
hab. SMA, lemma addunt MA, uno lemmate ecl. 14. 15. 16
comprehendit S || 9 puto καταλλακτικὸν placabilem || 11 ἀπέχθεια
prop. Meineke || 12 Stobaeus flor. 94, 23 Mein. ecl. cum lem-
mate hab. SMA || 13 Κινύρου Valckenaer: κύρου libri

ἐσχάτην καταψηφιούμεθα, ἓνα δὲ καὶ μόνον πιστεύομεν εἶναι πλούσιον [ἢ σοφὸν] τὸν δυνάμενον κτήσασθαι τὸ ἀνενδεὲς πανταχοῦ.

XXXV.

Μουσωνίου.

Τοῦ ἀποθανεῖν ὁμοίως ἐπικεκλωσμένου πᾶσιν, οὐ δὲ τὸ βραδέως ἀλλὰ τὸ ἐμφανῶς ἀποθανεῖν μακάριον.

XXXVI.

Καὶ μὴν ὧν γε μεμνήμεθα Μουσωνίου καλῶν ἔν ἐστιν, ὧ Σύλλα, τὸ δεῖν αἰετὶ θεραπευομένους βιοῦν

πλουτῇ μὲν Κινύρα τε καὶ Μίδα μᾶλλον, ἢ δὲ ἄδικος καὶ ὑπερήφανος, . . . ἄθλιός τε ἐστὶ καὶ ἀνιαρῶς ζῆ. cf. quae composuit Wendland *quaest. Muson.* p. 64 *Philos. schr. über die Vorsehung* p. 21 adn. 1 καταψηφιούμεθα verbo nescias an aliquid coloris haereat cynici, nam Cynicos scriptores interdum psephismatis invento usos esse ex Luciani imitationibus probabile fit, cf. Guil. Schmid *Philol.* v. L p. 304 | Cicero *parad.* VI 51 *non esse cupidum pecunia est, non esse emacem vectigal est; contentum vero suis rebus esse maximae sunt certissimaeq. divitiae.* Attalus Senecae ep. 110, 18 *ad veras potius te converte divitias. disce parvo esse contentus* e. q. s. Clem. Alex. *paed.* II 39 p. 191 P. πλοῦτος δὲ ἄριστος ἢ τῶν ἐπιθυμιῶν πενία 4 Ps.-Isocrates *ad Demon.* 43 τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων ἢ πεπωρωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἀπένειμεν. Tacitus *ann.* XIV 59 8 cf. Muson. p. 61, 14 ss. 63, 2

2 ἢ σοφὸν seclusi. qui adscripsit intempestive memor erat paradoxo Stoicorum istius ὅτι μόνος ὁ σοφὸς πλούσιος (Cic. *parad.* 6). ἢ libri, καὶ scr. Gesn.¹ f. 451^v || 3 fortasse ἀπανταχοῦ, cf. supra p. 36, 21. 41. 9. 1, 17. 48, 12. 99, 1 || 4 Stobaeus flor. 118, 26 M. ecl. cum lemmate hab. SA, μόνος S || 5 ἐπικεκλωσμένον Tr. ἐπικεκλωμένον S ἐπικεκλιμένον A || 6 ἐμφανῶς] ἐυθανάτως vel tale quid expectabam Meineke. immo interpretandum videtur *haud ignobiliter* || 7 Plutarchus de cohib. ira p. 453 D, qui dicentem haec facit C. Minicium Fundanum, Musonii admiratorem, de quo monui in praef.

τοὺς σφάζεσθαι μέλλοντας. οὐ γὰρ ὡς ἑλλέβορον, οἶμαι, δεῖ θεραπεύσαντα συνεκφέρειν τῷ νοσήματι τὸν λόγον, ἀλλ' <ἔαν> ἐμμένοντα τῇ ψυχῇ συνέχειν τὰς κρίσεις καὶ φυλάσσειν. φαρμάκοις γὰρ οὐκ ἔοικεν ἀλλὰ σιτίοις
 5 ὑγιεινοῖς ἢ δύναμις αὐτοῦ, μεθ' ὑγείας ἔξιν ἐμποιοῦσα χρηστὴν οἷς ἂν γένηται συνήθης· αἱ δὲ πρὸς ἀκμάζοντα τὰ πάθη καὶ οἰδοῦντα παραινέσεις καὶ νοουθεσίαι σχολῇ μὲν ἀνύτουσι καὶ μόλις, οὐδὲν δὲ τῶν ὁσφραντῶν διαφέρουσιν, ἃ τοὺς ἐπιληπτικούς ἐγείροντα
 10 ἀταπίπτοντας οὐκ ἀπαλλάττει τοῦ νοσήματος.

XXXVII.

Ὁ Ρουτίλιος ἐκείνος ἐν Ῥώμῃ τῷ Μουσωνίῳ προσελθὼν Ῥουσώνιε' εἶπεν ὁ Ζεὺς ὁ Σωτήρ, ὃν σὺ μιμῇ καὶ ζηλοῖς, οὐ δανεῖζεται'. καὶ ὁ Μουσώνιος μειδιάσας εἶπεν ὁὐδὲ δανεῖζει'. ὁ γὰρ Ρουτίλιος δα-
 15 νεῖζων αὐτὸς ὠνείδιζεν ἐκείνῳ δανειζομένῳ.

XXXVIII.

Ῥούφου ἐκ τῶν Ἐπικτήτου Περὶ φιλείας.

Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν ἔθετο ὁ θεός, τὰ

16 de lemmate huius eclogae et sequentium vide quae disseruit R. Asmus Quaest. Epict. Friburgi Br. ed. a. 1888 p. 41 ss.

17 τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν . . . τὰ δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν] cf. Clem. Alex. paed. III 36 p. 275 P. sim. passim Arrianus in diss. Epict. velut I 1, 7 τὸ κράτιστον ἀπάντων καὶ κυριεῦον οἱ θεοὶ μόνον ἐφ' ἡμῖν ἐποίησαν, τὴν χρῆσιν τὴν ὀρεθὴν ταῖς φαντασίαις, τὰ δ' ἄλλα οὐκ ἐφ' ἡμῖν

3 ἔαν addidit Elter || 11 Plutarchus de vitando aere al. p. 830 B. || 16 Stobaeus II 8, 30 p. 159, 23 W. ecl. hab. FP, lemma habet F in marg. || 17 ὄντων τὰ F ὄντα P | τὰ δ' οὐκ (om. ἐφ' ἡμῖν) Canter, inde Meineke τὰ δ' οὐ

δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν. ἐφ' ἡμῖν μὲν τὸ κάλλιστον καὶ σπου-
 δαιότατον, ᾧ δὴ καὶ αὐτοὺς εὐδαίμων ἐστί, τὴν χρῆσιν
 τῶν φαντασιῶν. τοῦτο γὰρ ὀρθῶς γιγνόμενον ἔλευ-
 θερία ἐστίν, εὐροια, εὐθυμία, εὐστάθεια, τοῦτο δὲ καὶ
 δίκη ἐστὶ καὶ νόμος καὶ σωφροσύνη καὶ ξύμπασα ἀρετή. 5
 τὰ δ' ἄλλα πάντα οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐποιήσατο. οὐκοῦν
 καὶ ἡμᾶς συμψήφους χρὴ τῷ θεῷ γενέσθαι καὶ ταύτῃ
 διελόντας τὰ πράγματα τῶν μὲν ἐφ' ἡμῖν πάντα τρό-
 πον ἀντιποιεῖσθαι, τὰ δὲ μὴ ἐφ' ἡμῖν ἐπιτρέψαι τῷ
 κόσμῳ καί, εἴτε τῶν παίδων δέξοιτο εἴτε τῆς πατρίδος 10
 εἴτε τοῦ σώματος εἴτε ὁτιοῦν, ἀσμένους παραχωρεῖν.

XXXIX.

Ρούφου ἐκ τοῦ Ἐπικτήτου Περὶ φιλίας.

Τὸ δὲ Λυκούργου τοῦ Λακεδαιμονίου τίς ἡμῶν οὐ
 θαυμάζει; πηρωθεὶς γὰρ ὑπὸ τινος τῶν πολιτῶν τῶν
 ὀφθαλμῶν τὸν ἕτερον καὶ παραλαβὼν τὸν νεανίσκον 15
 παρὰ τοῦ δήμου, ἵνα τιμωρήσαιο ὅπως αὐτοὺς βούλε-
 ται, τούτου μὲν ἀπέσχετο, παιδεύσας δὲ αὐτὸν καὶ

10 μὴ δυσχέραινε ταῖς περιστάσεσιν supra Musonius fr. XXVII,
 ἐκόντα δέχεσθαι τὰ ἀναγκαῖα suadet fr. XLII 12 cf. Plutarchus
 Lycurg. c. 11. ceterum haec de Lycurgo historiōlā plane con-
 venit eis quae supra de iniuriis non persequendis Musonium
 disserentem facit Lucius p. 52 ss.

4 εὐροια (ut coniecit Schweighaeuser) sed corr. in εὐροι F
 εὐροι P || 5 σύμπασα P || 7 συμψήφους P || 9 ἐπιστρέψαι P ||
 11 ὁτιοῦν FP: corr. Meineke || 12 Stobaeus III 19, 13 p. 532,
 14 H. ecl. hab. cum lemm. S.M.A, lemmate omissio Br. ἐκ^τ (ἐκ τῶν
 interpretatur Meineke) S || 14 τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἕτερον S: τὸν
 ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν M^dA Br || 16 ὅπως <ἂν> αὐτοὺς βούληται
 C. Schenkl | βούληται libri: corr. Meineke. an βούλοιο?

ἀποφήνας ἄνδρα ἀγαθὸν παρήγαγεν εἰς τὸ θέατρον.
θανυμαζόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων 'τοῦτον μὲν τοι
λαβών' ἔφη 'παρ' ὑμῶν ὑβριστὴν καὶ βίαιον ἀποδί-
δωμι ὑμῖν ἐπειικῇ καὶ δημοτικόν'.

XL.

5 'Ρούφου ἐκ τοῦ Ἐπικτήτου Περὶ φιλίας.

'Ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον τῆς μὲν φύσεως ἐκείνο τὸ
ἔργον, συνδῆσαι καὶ θυναρμόσαι τὴν ὁρμὴν τῇ τοῦ
προσέηκοντος καὶ ὠφελίμον φαντασίᾳ.

XLI.

Τοῦ αὐτοῦ.

10 Τὸ δὲ οἶσθαι εὐκαταφρονήτους τοῖς ἄλλοις ἔσε-
σθαι, εἰ μὴ τοὺς πρώτους ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ
βλάψωμεν, σφόδρα ἀγεννῶν καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων.
φαμὲν γὰρ τὸν εὐκαταφρόνητον νοεῖσθαι μὲν καὶ κατὰ
τὸ ἀδύνατον εἶναι βλάψαι· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νοεῖται
15 κατὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι ὠφελεῖν.

---

1 ἤγαγεν A || 3 ἡμῶν A || 5 Stobaeus III 20, 60 H. ecl. cum
lemm. hab. SMA. ἐκ^τ S ἐκ τῶν cum Trincavelliana editione
Meineke || 7 s. τῆς — φαντασίας libri: corr. Buecheler || 9 Stobaeus
III 20, 61 p. 552, 8 H. ecl. cum lemm. hab. SMA || 12 ἀγενων
sine acc. M^a || 13 τὸ εὐκ. mavult Wachsmuth || 14 ἀδύνατον
(sic ut correxit Schweighauser) hic et 15 A: θυνατόν utroque
loco SM^a

XLII.

Ῥούφου ἐκ τῶν Ἐπικτήτου Περὶ φιλλίας.

Ὅτι τοιαύτη ἡ τοῦ κόσμου φύσις καὶ ἦν καὶ ἔστι καὶ ἔσται καὶ οὐχ οἷόν τε ἄλλως γίνεσθαι τὰ γιγνόμενα ἢ ὥς νῦν ἔχει· καὶ ὅτι ταύτης τῆς τροπῆς καὶ τῆς μεταβολῆς οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι μετειλήφασιν καὶ ὅ
τᾶλλα ξῶα τὰ ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ θεία, καὶ νῆ Δί' αὐτὰ τὰ τέτταρα στοιχεῖα ἄνω καὶ κάτω τρέπεται καὶ μεταβάλλει καὶ γῇ τε ὕδωρ γίνεται καὶ ὕδωρ ἀήρ, οὗτος δὲ πάλιν εἰς αἰθέρα μεταβάλλει, καὶ ὁ αὐτὸς
τρόπος τῆς μεταβολῆς ἄνωθεν κάτω. ἔαν πρὸς ταῦτά 10
τις ἐπιχειρῇ ῥέπειν τὸν νοῦν καὶ πείθειν ἑαυτὸν ἐκόντα δέχεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, πάννυ μετρίως καὶ μουσικῶς διαβιώσεται τὸν βίον.

XLIII.

Θρασέας εἰώθει λέγειν 'σήμερον ἀναιρεθῆναι θέλω μάλλον ἢ αὔριον φυγαδευθῆναι'. τί οὖν αὐτῷ Ῥοῦ- 15
φος εἶπεν; 'εἰ μὲν ὥς βαρύτερον ἐκλέγῃ, τίς ἡ μωρία τῆς ἐκλογῆς; εἰ δ' ὥς κουφότερον, τίς σοι δέδωκεν; οὐ θέλεις μελετᾶν ἀρκεῖσθαι τῷ δεδομένῳ';

1 'Musonius Rufus aperte heraclitissans' Bernays *ges. adh.* I p. 2 adn. 1 7 cf. Cicero de nat. deorum II 83, 84 18 cf. Teles p. 28, 12 s. et quae ibi adnotavimas, Musonius fr. XXVII

1 Stobaeus flor. 108, 60 M. ecl. cum lemm. hab. SMA. 'admodum carptim raptimque' haec 'excerpta esse, vel iterata illa ὅτι et καὶ indicant' recte Bernays l. c. || 2 καὶ ante ἔστι om. A || 9 αἰθέρα (ut prop. Nieuwland ap. Peerlk. p. 81) iam A¹: ἔτερα SMA || 10 ἔαν <γοῦν> conl. Gesnerus, ἔαν <δὲ> ego, ἔαν <οὖν> C. Schenkl || 11 τρέπειν Gesn.¹ f. 491^v mrg. || 14 Arriani diss. Epictet. I 1, 26 s. p. 8, 11—15 Schenkl

XLIV.

Τί ἐτι ἄργοι καὶ ῥάθυμοι καὶ νωθροὶ ἐσμέν καὶ
 προφάσεις ζητοῦμεν, καθ' ἃς οὐ πονήσομεν οὐδ' ἀγρυ-
 πνήσομεν ἐξεργαζόμενοι τὸν αὐτῶν λόγον; — Ἄν οὖν
 ἐν τούτοις· πλανηθῶ, μὴ τι τὸν πατέρα ἀπέκτεινα; —
 5 Ἀνδράποδον, ποῦ γὰρ ἐνθάδε πατήρ ἦν, ἢν' αὐτὸν ἀποκτεί-
 νης; τί οὖν ἐποίησας; ὁ μόνον ἦν κατὰ τὸν τόπον ἀμάρ-
 τημα, τοῦτο ἡμάρτηκας. ἐπεὶ τοι τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐγὼ
 'Ρούφῳ εἶπον ἐπιτιμῶντί μοι ὅτι τὸ παραλειπόμενον ἐν
 ἐν συλλογισμῶ τινι οὐχ εὗρισκον. 'οὐχ οἷον μὲν' φημι
 10 '⟨εἰ⟩ τὸ Καπιτώλιον κατέκλυσσε', ὁ δ' 'ἀνδράποδον',
 ἔφη, 'ἐνθάδε τὸ παραλειπόμενον Καπιτώλιόν ἐστιν'.
 ἢ ταῦτα μόνον ἀμαρτήματά ἐστι τὸ Καπιτώλιον ἐμπρῆ-
 σαι καὶ τὸν πατέρα ἀποκτείνειν, τὸ δ' εἰκῇ καὶ μάτην
 καὶ ὥς ἔτυχεν χρῆσθαι ταῖς φαντασίαις ταῖς αὐτοῦ
 15 καὶ μὴ παρακολουθεῖν λόγῳ μὴδ' ἀποδεῖξει μὴδὲ σο-
 φίσματι μὴδ' ἀπλῶς βλέπειν τὸ καθ' αὐτὸν καὶ οὐ
 καθ' αὐτὸν ἐν ἐρωτῇσει καὶ ἀποκρίσει, τούτων δ' οὐ-
 δέν ἐστιν ἀμάρτημα;

XLV.

οὕτως καὶ 'Ρούφος πειράζων με εἰώθει λέγειν 'συμβή-

1 cf. Diog. Laert. VII 120 ἀρέσκει τε αὐτοῖς (sc. τοῖς Στωϊ-
 κοῖς) ἴσα ἡγεῖσθαι τὰ ἀμαρτήματα, sed vide nunc quae composuit
 ab Arnim Stoicorum vet. fr. II p. 140 ss.

1 Arrianus Epict. diss. I 7, 30 ss. Sch. || 10 εἰ addidit Blass
 qui verba οὐχ οἷον μὲν εἰ interpretatur 'es ist jedenfalls (μὲν)
 nicht so schlimm als wenn' lit. Centralbl. 1899 p. 170. οὐχ οἷο-
 νει praeiverat Elter | κατέκλυσσε H. Schenkl: κατεσκεύασσε S(ai-
 bantianus) κατέσκαψε codicis S apographa sive omnia sive
 singula); μὴ γὰρ, ἔφη, τὸ Κ. ἐνέπρησε; unum apogr. || 13 τ δ'
 (supra τ una littera erasa) S τὸ δ' ex corr. S || 19 Arr. diss. Epict.
 I 9, 29 p. 36, 15—20 Schenkl

σεταιί σοι τοῦτο καὶ τοῦτο ὑπὸ τοῦ δεσπότου'. κάμοῦ
πρὸς αὐτὸν ἀποκριναμένου ὅτι ἀνθρώπινα, 'τί οὖν'
ἔφη 'ἐκείνον παρακαλῶ παρὰ σοῦ αὐτὰ λαβεῖν δυνά-
μενος; τῷ γὰρ ὄντι, ὃ ἐξ αὐτοῦ τις ἔχει, περισσὸς καὶ
μάταιος παρ' ἄλλου λαμβάνων.

5

XLVI.

Τῶν νέων τοὺς μαλακοὺς οὐκ ἔστι προτρέψαι ῥάδιον·
οὐδὲ γὰρ τυρὸν ἀγκίστρον λαβεῖν· οἱ δ' εὐφυεῖς, κἂν
ἀποτρέπῃς, ἔτι μᾶλλον ἔχονται τοῦ λόγου. διὸ καὶ
ὁ Ροῦφος τὰ πολλὰ ἀπέτρεπεν τούτῳ δοκιμαστηρίῳ
χρῶμενος τῶν εὐφυῶν καὶ ἀφυῶν. ἔλεγε γὰρ ὅτι 'ὥς 10
ὁ λίθος, κἂν ἀναβάλλῃς, ἐνεχθήσεται κάτω ἐπὶ τὴν
αὐτοῦ κατασκευὴν, οὕτω καὶ ὁ εὐφυής, ὅσῳ μᾶλλον
ἀποκρούεται τις αὐτόν, τοσοῦτῳ μᾶλλον νεύει ἐφ' ὃ
πέφυκεν'.

XLVII.

'Ροῦφος τις ἔλεγεν Γάλβα σφαγέντος ὅτι 'νῦν προ- 15
νοία ὁ κόσμος διοικεῖται;' ὁ δὲ 'μὴ παρέργως ποτ'?

6 cf. Diog. Laert. IV 47; Musonius supra p. 61, 7 ἔστι δὲ
ἄμεινον μὴδὲ προσεῖναι τῷ φιλοσόφῳ τοὺς πλείονας τῶν φιλο-
σοφεῖν λεγόντων νέων, ὅσοι σαθεοὶ τε καὶ μαλακοί, δι' οὓς

3 ἐπι (pro ἔφη) primo S(aibantianus) | παρακαλῇ Meibomius.
cf. Zeller *die phil. d. Gr.*^s III 1 p. 735 adn. 3 | αὐτὰ S m. pr.
vel S_a: αὐτοῦ S || 6 Arr. diss. Epict. III 6, 9 Sch. || 11 γῆν κατὰ
suppl. post ἐπὶ Schweighaeuser || 12 αὐτοῦ S(aibant.): corr. ed.
Lond. || 15 Arr. diss. Epict. III 15, 14 Sch. ubi in codice Sai-
bantino scholium adscriptum legitur hoc (p. LXXVIII ed.
Schenkl): ὡς ἔοικεν οὗτος οὐκ ἦν φιλόσοφος, δν ἐπιρραπίζει
ὁ φιλόσοφος 'Ροῦφος λέγων ὅτι παρέργως φιλοσοφεῖ· ἔδει γὰρ
σέ φησι προηγουμένως κατασκευάζειν, ὅτι ἔστι πρόνοια καὶ μὴ
ἀπὸ Γάλβα· ἐγὼ γὰρ ταῦτό φησιν οὐκ ἐποίησα:— || 16 μὴ γὰρ
ἐγὼ σοὶ ποτ' Coraes. si quid mutandum, scribatur κατεσκευάσας
mox cum Eltero

ἔφη 'ἀπὸ Γάλβα κατεσκεύασα, ὅτι προνοῶς ὁ κόσμος διοικεῖται;'

XLVIII.

Εἰώθε λέγειν ὁ Ροῦφος 'εἰ εὐσχολεῖτε ἐπαινέσαι με, ἐγὼ δ' οὐδὲν λέγων'. τοιγαροῦν οὕτως ἔλεγεν, ὥσθ' ἕκαστον ἡμῶν καθήμενον οἶσθαι, ὅτι τίς ποτε αὐτὸν διαβέβληκεν· οὕτως ἤπιετο τῶν γινομένων, οὕτω πρὸ ὀφθαλμῶν ἐτίθει τὰ ἑκάστου κακά.

XLIX.

*** Musonium philosophum solitum accepimus. 'Cum philosophus' inquit 'hortatur, monet, suadet, obiurgat aliudve quid disciplinarum disserit, tum, qui
10 audiunt, si de summo et soluto pectore obvias vulgatasque laudes effutiunt, si clamitant etiam, si gestiunt, si vocum eius festivitatem, si modulis verborum, si quibusdam quasi frequentamentis orationis moventur,

προσιόντας ἀναπληπταται κηλίδων φιλοσοφία Sen. epist. 112, 1 et quae ibi adnotavi 3 comparetur fragmentum proximum, imprimis verba 'tum scias et qui dicit et qui audiunt frustra esse'. praeterea Sternbachii gnom. Vat. 9 et 135 comparat H. Schenkl 8 ss. Seneca ep. 52, 9 'quid enim turpius philosophia captante clamores? numquid aeger laudat medicum secantem? tacete, favete et praebete vos curationi.'

---

3 Arr. diss. Epict. III 23, 29 Sch. || 4 ἐγὼ δ' (vel ἐγὼ οἷδ') — λέγων scripsi: ἐγὼ δ' — λέγω S || 6 fort. τῶν γενομένων || 8 Gellius N. A. V 1 Hos., ubi summarium praemittitur hoc: 'Quod Musonius philosophus reprehendit inprobavitque laudari philosophum disserentem a vociferantibus et in laudando gestientibus' | lacunam statuit Hertz, cf. infra fr. LI initium || 12 si gestiunt om. Carrio, aut hic aut p. 131, 1 exsiliunt Ioa. Fr. Gronovius, *aestuant* Iacobus Gronovius || 14 *fretamentis* libri meliores: corr. libri deteriores; *irritamentis* Salmasius. *fermentis* vel *fricamentis* prop. Hosius | *orationibus* libri haud pauci

exagitantur et gestiunt, tum scias et qui dicit et qui audiunt frustra esse, neque illi philosophum loqui, sed tibicinem canere. animus' inquit 'audientis philosophum, <dum> quae dicuntur utilia ac salubria sunt et errorum atque vitiorum medicinas ferunt, laxamentum 5 atque otium prolixè profuseque laudandi non habet. quisquis ille est, qui audit, nisi ille est plane perditus, inter ipsam philosophi orationem et perhorrescat necesse est et pudeat tacitus et paeniteat et gaudeat et admiretur, varios adeo vultus disparilesque sensus 10 gerat, proinde ut eum conscientiamque eius adfecerit utrarumque animi partium, aut sincerarum aut aegrarum, philosophi pertractatio.'

Praeterea dicebat magnam laudem non abesse ab admiratione, admirationem autem, quae maxima est, 15 non verba parere, sed silentium. 'Idcirco' inquit 'poetarum sapientissimus auditores illos Ulixi labores suos inlustrissime narrantis, ubi loquendi finis factus, non exultare nec strepere nec vociferari facit, sed consiluisse universos dicit quasi attonitos et obstupidos 20 delenimentis aurium ad origines usque vocis permanentibus:

ὡς φάτο· τοὶ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ,
κηληθμῶ δ' ἔσχοντο κατὰ μέγαρα σκυδόντα.

---

4 de imagine cf. supra p. 1, 9 ss. Zeller, *die phil. der Gr.*³
III 1 p. 733 adn. 2   7 cf. supra p. 64, 17 οἷ γε μὴ τελέως
ἀπερρωγότες   23 Od. ν 1

---

4 *dum* add. Hertz, si Carrio <quoad> vel <a quo> mavult
Hosius || 5 fuerunt libri mel., corr. deteriores

L.

'Musonius' inquit (Herodes) 'aeruscanti cuipiam id genus et philosophum sese ostentanti dari iussit mille nummum, et cum plerique dicerent nebulonem esse hominem malum et malitiosum et nulla re bona dignum, tum Musonium subridentem dixisse aiunt: ἄξιός οὖν ἐστὶν ἀργυρίου.'

LI.

Adulescentuli cum etiamtum in scholis essemus, ἐνδυμημάτων hoc Graecum quod adposui, dictum esse

1 Gellius N. A. IX 2, 1 ss. Ad Herodem Atticum, consularem virum ingenioque amoeno et Graeca facundia celebrem, adiit nobis praesentibus palliatus quispiam et crinitus barbaque prope ad pubem usque porrecta ac petit aes sibi dari εἰς ἄρτους. tum Herodes interrogat, quisnam esset. atque ille vultu sonituque vocis obiurgatorio philosophum sese esse dicit et mirari quoque addit, cur quaerendum putasset quod videret. 'Video' inquit Herodes 'barbam et pallium, philosophum nondum video. quaeso autem te, cum bona venia dicas mihi, quibus nos uti posse argumentis existimas, ut esse te philosophum noscitemus?' Interim aliquot ex his, qui cum Herode erant, erraticum esse hominem dicere et nulli rei incolamque esse sordentium ganearum, nisi accipiat, quod petit, convicio turpi solitum incessere; atque ibi Herodes: 'Demus' inquit 'huic aliquid aeris, cuicumodi est, tamquam homines, non tamquam homini', et iussit dari pretium panis triginta dierum. Tum nos adspiciens, qui eum sectabamur: 'Musonius' inquit 'aeruscanti — ἐστὶν ἀργυρίου'. 8 unde adsumpserit hoc dictum vel Musonius vel olim Cato nescimus. non recte opinatur Hirzel (*dial.* II p. 239 adn. 3) Musonium

1 Gell. N. A. IX 2, 8 Hos. C. Musonium Rufum intelligendum esse praeter alios iudicavit etiam Zeller *philos. der Gr.* III 1 p. 691 adn. || 7 Gellius N. A. XVI 1, 1 ss. ubi summarium praemittitur hoc 'Verba Musoni philosophi Graeca digna atque utilia audiri observarique; eiusdemque utilitatis sententia a M. Catone multis ante annis Numantiae ad equites dicta'.

a Musonio philosopho audiebamus et, quoniam vere atque luculente dictum verbisque est brevibus et rotundis vinctum, perquam libenter meminieramus: "Ἀντιπράξης καλὸν μετὰ πόνου, ὃ μὲν πόνος οἴχεται, τὸ δὲ καλὸν μένει· ἂν τι ποιήσης αἰσχροὺς μετὰ ἡδονῆς, τὸ μὲν ἡδὺ οἴχεται, τὸ δὲ αἰσχρὸν μένει."

Postea istam ipsam sententiam in Catonis oratione, quam dixit Numantiae apud equites, positam legimus. quae etsi laxioribus paulo longioribusque verbis comprehensa est praequam illud Graecum, quod diximus, quoniam tamen prior tempore antiquiorque est, venerabilior videri debet. verba ex oratione haec sunt: 'Cogitate cum animis vestris: si quid vos per laborem recte feceritis, labor ille a vobis cito recedet, bene factum a vobis, dum vivitis, non abscedet; sed si qua per voluptatem nequiter feceritis, voluptas cito abibit, nequiter factum illud apud vos semper manebit.'

LII.

'remittere' inquit Musonius 'animum quasi amittere est'.

Catonianam sententiam graece vertisse. immo Graecum exemplar hic ut alibi a Rufo adhibitum esse ut per se veri est similis ita ipsius dicti comprobatur concisa brevitate. cf. etiam adn. fr. XXIV 7 M. Catonis rel. or. V 1 p. 38, 10 Iord. 13 ss. Cicero de sen. 19, 69 'tantum remanet quantum virtute et recte factis consecutus sis' comparat Iordan 18 latino, non ut assolet, graeco sermone Musonium hoc concepisse e lusu verborum colligebant velut Hirzel *der dial.* II p. 242 adn. 3,

18 Gellius N. A. XVIII 2, 1 Hos., inde Macrobius sat. I 5, 12 Eyss.

LIII.

προτρέπων μέ τις θαρρῆσαι Μουσωνίου διήει λόγον·
 ἑκείνος, ἔφη, βουλόμενός τινα ἀναστῆσαι κάμνοντα
 καὶ ἀπειρηκότα οὐτωςί πως εἶπεν καθ'απτόμενος· τί
 μένεις; ποῖ βλέπεις; ἢ μέχρι ἂν αὐτὸς ὁ θεὸς παρα-
 5 στάς σοι φωνὴν ἀφίῃ; ἔκκοψον τὸ τεθνηκὸς τῆς ψυχῆς,
 καὶ γνώσῃ τὸν θεόν'. τοιαῦτ' ἔφη τὸν Μουσώνιον
 εἰπεῖν.

---

subesse potius Graecum tale ὅμοιον τὸ ἀνιέναι ψυχὴν τῷ ἀφιέναι
 suspicatur M. Croiset *hist. de la litt. grecque* t. V p. 419 n. 3.
 et comparari potest Arr. Epict. diss. IV 9, 14, quem locum
 supra excripsimus ad p. 98, 15. strenua et assidua exercitatio
 commendatur *Περὶ ἀσκήσεως* p. 22 ss.

---

1 Aelius Aristides or. LII vol. II p. 467, 6 ss. Keil. || 2 ἔφη
 βουλόμενος Laurentianus pl. LX cod. 3: βουλόμενος ἔφη alii
 libri || 3 εἶπεν Keil: εἰπεῖν libri || 4 μέχρισ cod. Urbinas
 graec. 123

C. MVSONII RVFI
EPISTVLAE SPVRIAE

Παγκρατίδῃ.

(1) Καὶ ἐκ τῶν ἀπαγγελλομένων ἡμῖν περὶ σοῦ καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς ἀπέστειλας τοῖς υἱοῖς σου τεκμαιρόμενος μὴ τὰ αὐτὰ τοῖς λαώδεσιν, ἀλλ' ἅπερ οἰκεῖόν ἐστι σὲ φρονεῖν περὶ φιλοσοφίας, προεθυμήθην κατὰ μὲν τὸ παρὸν συνησθῆναι σοι 5 ἐπ' αὐτοῖς, εἰς δὲ τὸ ἐπιὸν συνεύξασθαι, μὴ ἐφ' ἑτερόν τι αὐτοὺς ἀποκλῖναι, τηροῦντας δὲ ἣν ἔχουσι νῦν πρόθεσιν ἄχρι τέλους φιλοσοφῆσαι, ἵν' αὐτοὶ τε εὖ ἀπαλλάττωσι καὶ σὲ ἀνθ' ὧν ἐκ σοῦ ἔπαθον ἀμείψασθαι δυνηθῶσι. δυοῖν γὰρ ὡς καθόλου εἰπεῖν οὐσῶν αἰτιῶν, παρ' ἃς ἄνθρωποι 10 εὐτάκτως καὶ ὀδῶ ζῶσιν, ἐμπειρίας τε καὶ ἐγκρατείας, πῶς ἂν δυναίμεθα ἢ πρὸς ἑαυτοὺς ἢ πρὸς ἑτέρους ποιεῖν τὰ δεόντα ὅπ' ἀγνοίας ἅμα καὶ ἀκρασίας κατεχόμενοι; (2) ἡ μὲν οὖν τούτων ἀπόλυσις ἀναγκαιῶς πάννυ ἔοικε παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖσθαι· πρὸς γὰρ τὸ τεταγμένως καὶ εὐσχημόνως ζῆν 15 γεγόναμεν, τοῦ λόγου εἰς τοῦτο ἡμῖν καθάπερ ἐπισκόπου καὶ ἄρχοντος ὑπὸ τῆς φύσεως δεδομένου. ἀπολυθῆναι μέντοι ἀγνοίας καὶ ἀκρασίας οὐχ οἷόν τε ἡμᾶς ἄνευ τοῦ ἐπιτρέψαι αὐτοὺς τῇ διὰ τοῦ λόγου ἰατρειᾷ· προσελθοῦσα γὰρ

1 ipsius Musonii hanc epistulam non esse sed eius qui sermonibus Musonianis large usus sit docti consentiunt. cf. Wendland quaest. Muson. p. 45 ubi haud pauca ille eaque epistolae plus minus cognata ex Clemente Al. composuit. alia id genus addidit C. Praechter *Hierokles* passim. adscribo potiora 11 ὀδῶ ζ.] cf. supra p. 89, 1

1 Epistologr. gr. p. 401 ss. Herch.; A = codex Mazarineus 611 A, a = ed. Aldina || 2 ἀπαγγελλομένων A || 9 δυνηθῶσιν A | δύνειν A: corr. Hercher || 13 ἀγνοίας A ἀγνείας a || 17 δεδομένου A διδομένου a || 18 ὀπτο ἐπιτρέψαι ἑαυτοὺς cf. v. 12

αὕτη καὶ τὸ προεστηκὸς ἐν ἡμῖν ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν αἰεὶ τρέπουσα τὰς μὲν μοχθηρὰς τῶν κρῖσεων καὶ ἐκ τῆς διαστροφῆς ἐγκειμένας ἐπικρίπτειν καὶ ἐξάγειν ἐκ τῆς ψυχῆς αἰεὶ πειράται, τὰς δ' ὑγιεῖς καὶ ἀκολουθούς τῇ φύσει ἀντεισάγειν ἢ ἀσθενούσας ἀνακτᾶσθαι. (3) ἰσχὺν δὲ αὐταὶ καὶ εὐστάθειαν προσλαβοῦσαι ὥς χρὴ ἡμᾶς ἐν ἅπασιν τοῖς κατὰ τὸν βίον ὁδηγοῦσιν, ὥστε καὶ ὁρᾶν αἰεὶ τὰ ἐπιβάλλονθ' ἡμῖν καὶ σύμφωνα οἷς ἐδοκιμάσαμεν πράττειν. τοιαῦτα οὐκ ἐπαγγελλομένης μόνον ἀλλὰ καὶ παρεχούσης τῆς κατὰ τὴν ψυχὴν ἰατρείας τίνα ἂν τις δικαιότερον ἐπὶ τὸ βοηθεῖν τοῖς σοῖς παισὶν ἢ σὲ καλέσειεν; ἢ οὐκ εὐδαιμονεῖν μὲν αὐτοὺς προαιρῆ πατήρ ὢν, ἐτοίμως δ' ἔχεις πᾶν ὀτιοῦν ὑποστῆναι, ἵνα αὐτοὺς ὁρᾶς ἐν ἀγαθοῖς ὄντας; ἢ οὐκ ἐπὶ ταῦτα καὶ ἐγέννησας αὐτοὺς καὶ ἀνεθρέψω; οὐ τοιαῦτα δὲ διηνεκῶς σὺ περὶ αὐτῶν εὐχῇ τοῖς θεοῖς; (4) ἀρετῆς δὲ καὶ εὐσχημοσύνης βίου ἀντιποιοῦμενος οὐκ ἂν ἐπιελήσειας ὁρᾶν τοὺς σεαυτοῦ παῖδας εὐτάκτους μὲν ἐν ἐδωδαῖς καὶ πόσεσι, κρατοῦντας δὲ τῶν ὑπὸ γαστέρα, ὥς πρὸς σποράν μόνον τέκνων, ὅταν εὐκαιρον ᾖ, τοῖς γεννητικοῖς μέρεσι χρῆσθαι, καὶ ὀλίγω μὲν ὕπνω πρὸς ἀνάπαυσιν ἀρκουμένους, ἐσθιῇτι δὲ ἀπράγμονι καὶ μὴ ἐψευσμένῃ, ἀλλὰ καθαρά καὶ πρὸς τὸ ἐκ τῆς φύσεως εἰς τὸ σκέπειν ἀπαιτούμενον ἡρμοσμένη ἡμφοισμένων, βλέμμα δ' εἶναι καὶ βᾶδισμα αὐτῶν

16 εὐσχημ.] cf. Musonius p. 100, 3 17 cf. Clemens Al. paed. II 90 p. 224 P. χρὴ . . . κρατεῖν τε ἡδονῶν, γαστρός τε ἔτι καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα δεσπόζειν ἀρχικώτατον (ἀρχικώτατα Wendland quaest. Mus. p. 44) . . . πῶς οὐχὶ πολὺ πλέον τοῦ συνουσιαστικοῦ ἐπικρατητέον μορίον τοῖς σοφίαν διώκουσιν; 21 ut simplici vestitu utamur πᾶν ὅσον ἀπατηλὸν καὶ τῆς ἀληθείας καταψευδόμενον παρῳσάμενοι hortatur etiam Clemens Al. paed. III 53 p. 285 P. 23 Clemens Al. paed. II 60 p. 204 P. καθεστὼς δὲ καὶ τὸ βλέμμα ἔστω ibid. III 59 p. 288 P. καὶ στάσις καὶ κίνησις καὶ βᾶδισμα . . . ὅτι μάλιστα ἐλευθεριώτατον ἐπαναιρετέον

1 τὸ (ante προεστηκὸς) om. A || 2 αἰεὶ scr. Hercher || 5 δ' A || 9 τοιαῦτα A τοιαῦτα δὲ α || 11 καλέσει in ras. A || 17 σεαυτοῦ codd.: corr. Hercher || 18 κρατοῦντες A | ὑπὸ A ὑπὸ τὴν α | σπορὰς A

αἰδοῖ καὶ φρονήσει κεχαρισμένον, ὥς μὴ ἂν τινα
 θαρσῆσαι ἐπ' αὐτῶν ἢ ποιῆσαι τι ἢ εἰπεῖν ἄκοσμον, ἐν
 ἐτοίμῳ δ' εἶναι αὐτοῖς ὅποτε βουληθεῖεν καὶ δεήσειεν ὄλω
 τε τῷ σώματι καὶ παντὶ μέρει αὐτοῦ εἰς ὃ πέφυκε χρῆ-
 σθαι; (5) οὐκ ἂν δὲ ἐθελήσειας αὐτοὺς ἐπεσκεμμένους τὰ 5
 θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα πρὸς μὲν θεοὺς εὐσεβεῖα καὶ ὁσιό-
 τητι κοσμεῖσθαι, πρὸς ἀνθρώπους δὲ δικαιοσύνη καὶ ὁσιό-
 τητι, καὶ πατρίδα μὲν γονέων προτιμᾶν, καὶ αὐτῶν τοῦτο
 βουλησομένων τῶν γονέων εἴπερ σωφρονοῖεν, γονεῖς δὲ τῶν
 οἰκείων καὶ συγγενῶν, αὐτῶν δὲ τῶν γονέων τῷ πατρὶ τὸ 10
 πρεσβεῖον ἀπονέμοντας, τὸ μὲν αἰτεῖν ἢ μέμφεσθαι θάτερον
 αὐτῶν ἀσεβὲς ἡγεῖσθαι, τὸ δ' ἀμβέβεσθαι ὑπὲρ τῶν προηγη-
 σαμένων εὐχαρίστω καὶ μνημονευούσῃ διαθήσει ἀναγκαῖον,
 ὥς ἂν μόνως οὕτως ἐκτίνειν δυναμένους παλαιὰς χάριτας
 ἐπὶ νέαις δανεισθείσας, ἐτοίμως δ' ἔχοντας ὑπερμαχεῖν αὐτῶν 15
 καὶ δι' αὐτοὺς εἰ δεήσειεν ἀποθνήσκειν, ὅποτε δὲ χαλε-
 πήνεια, μὴ δῆματα μόνον, ἀλλὰ καὶ πληγὰς καὶ τραύματα
 ἀπ' ὀργῆς οὐ διαθήσεως φερόμενα πρῶτως ἐκδέχεσθαι, οὐχ
 ὑπὲρ ἑαυτῶν τότε, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν γονέων εὐλαβῶς ἔχοντας,
 μὴ ἐκ τοῦ διατιθέναι αὐτοὶ τι κακὸν πάθωσι; (6) τί δ' οὐκ 20
 ἂν ὑπομείνειας, ὥστε πεισθῆναι περὶ αὐτῶν, ὅτι τὸν αὐτὸν
 μὲν οἰκήσουσι διὰ βίου οἶκον, ἑαυτοὺς δὲ καὶ τὰ ἑαυτῶν
 ἐν κοινῷ θέμενοι διατελέσουσιν ὁμονοοῦντες, ὥς καὶ σπου-
 δαῖς καὶ ἀνέσει ταῖς αὐταῖς χρῆσθαι; ἢ ταῦτα μὲν ἐθελή-

8 cf. Cicero de off. I 17, 58 (i. e. Panaetius) *sed si contentio quaedam et comparatio fiat, quibus plurimum tribuendum sit officii, principes sint patria et parentes. quorum beneficiis maximis obligati sumus, proximi liberi totaque domus . . . , deinceps bene convenientes propinqui comparavit C. Praechter Hierokles* p. 12 11 cf. Hierocles Stob. flor. 79, 54 III p. 98, 17 M.
 15 δανεισθείσας] cf. Hierocles Stob. l. c. III p. 96, 23 M.
 23 ὁμονοοῦντες] cf. Musonius p. 81, 8

1 φρονήματι A || 2 αὐτοῖς A || 3 δεήθειεν (sic) A || 5 οὐκ ἂν] οὐ καὶ A || 8 μὲν om. A || 10 τῶν om. A || 13 εὐχαρίστω A || 14 μόνους A || 16 δὲ] τὸν A || 20 διατιθέναι] 'malim' κακῶς διατιθέναι' Hercher, poterat lenius μὴ ἐκ τοῦ <μὴ εὖ> διατιθέναι | πάθωσιν A

σειας ἂν αὐτοῖς ὑπάρξαι, θανάτου δὲ καὶ πόνου καὶ δόξης οὐκ ἂν βούλοιο αὐτοὺς ὑπεράνω εἶναι, οἷς ὁ πολὺς κατα-
 δεδουλωμένος, ὅποι ἂν ἀπλή, τῷ δι' αὐτῶν κατισχύοντι
 ὥσπερ τι ἄτιμον ἀνδράποδον ἄγεται τε καὶ φέρεται, τὸ δὲ
 5 τῇ φύσει μὲν πολὺ ῥαδιώτερον τῶν προτέρων, ἐν δὲ τοῖς
 καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοσαῦτα κατεχούσης δια-
 στροφῆς γεγρονὸς δυσχερέστερον οὐκ ἂν εὖξαιτο αὐτοῖς ὑπ-
 ἀρξαι, ὥστε μὴ ἀργυρίῳ αὐτοὺς πάντα μετρεῖν καὶ αὐτοὺς
 μᾶλλον καὶ γονεῖς καὶ τέκνα ἢ χρήματα προτεσθαι, ἀλλὰ
 10 κτήσεως μὲν ἀντιποιεῖσθαι ἐφ' ὅσον ἀναγκαῖον διὰ τὰς
 εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς οἰκέλους αὐτῶν χρείας, θησαυρισμοῦ
 δὲ καὶ τοῦ πλεονος παρὰ τὸ ἀρκοῦν ὑπερφρονεῖν, ὅφ'
 ὦν ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ εἰς κακὰ ἐπάλληλα καὶ ἀνήκεστα
 ἀνθρώποι ἐκτρέπονται; (7) ἀλλὰ ταῦτα μὲν εὐκτά, οὐκ ἐπί-
 15 σης δ' εὐκτὸν τό τε ἄρχειν αὐτοὺς καὶ δικάζειν δύνασθαι
 κατὰ νόμους καὶ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ συμφωνοῦντας ἑαυτοῖς
 τε καὶ ἀλλήλοις καὶ ἐν οἷς πράττουσι καὶ ἐν οἷς λέγουσι τὸν
 μὲν βίον ἔχειν αἰεὶ προαιρησόμενον τοὺς λόγους, τὸν δὲ
 λόγον νῶ καὶ τῷ φρονεῖν τὰ ἄριστα βεβαιούμενον καὶ εἰς
 20 προφορὰν ὅταν ἡ καιρὸς ἐντεινόμενον, καὶ τόνδ' ἡγεῖσθαι,
 ἐπειδὰν ὑπερμαχεῖν μέλλωσιν ἱερῶν, πατρίδος, γονέων, φίλων,
 ἀληθείας, νόμων, καὶ συλλαβόντι εἰπεῖν τῶν ἀδικουμένων;
 οὔτε γὰρ σὲ οὔτε ἕτερόν τινα οἶμαι, εἴπερ εὖ φρονοῖ, ὥς
 πολιτικὸν δοκιμάζειν λόγον τὸν μὴ εἰς ταῦτα ἀλλ' εἰς τὰ-
 25 ναντία ἐντεινόμενον. (8) εἰ τοίνυν καὶ εὐκτά ταῦτα καὶ αἰρετά,
 πῶς οὐ καὶ τὸ φιλοσοφεῖν θείη ἂν τις καὶ εὐκτὸν καὶ αἰρε-

1 cf. Stobaeus flor. 86, 19 M. Διογένης πυνθανομένου τινὸς
 τίνες τῶν ἀνθρώπων εὐγενέστατοι 'οἱ καταφρονούντες' εἶπε
 πλούτου δόξης ἡδονῆς ζωῆς, τῶν δὲ ἐναντίων ὑπεράνω ὄντες
 πενίας ἀδοξίας πόνου θανάτου

2 ὁ πολὺς] ὄχλος videtur excidisse Herchero vel ὄμιλος vel
 ἄνθρωπος. at certe Phrynichus bis dicit ὁ πολὺς (pro οἱ πολ-
 λοί) p. 280 et 481 Rutherf. servavi igitur indicium scriptae vix
 ante Commodi aetatem epistulae || 5 ῥαδιώτερον scr. Hercher,
 tu vide Croenert mem. gr. Herc. p. 196 adn. 8 || 6 κατεχούσης
 sic Aa || 11 θησαυρισμῶν A || 17 λέγουσιν A

τόν, δι' οὗ μόνου περιγίνεται ταῦτα; φιλοσοφεῖ μὲν γὰρ ὁ
 τῆς ἐκκαθάσεως τοῦ λόγου ἐπιμελούμενος καὶ ἐπιτηδεύων
 λόγον ὀρθόν, ὁ δ' ἐπιμελούμενος λόγου ἑαυτοῦ τε ἅμα ἐπι-
 μελεῖται καὶ πατρίδος καὶ πατὴρ καὶ ἀδελφῶν καὶ φίλων
 καὶ συλλαβόντι εἰπεῖν πάντων. θεωροὺς γὰρ ἡ φύσις κόσ- 5
 μου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κατασκευάσασα, διὰ τοῦ μεταδοῦναι
 ἡμῖν λόγου, κοινοῦ μὲν ὄντος πρὸς τούτους, ἰδίου δὲ παρὰ
 τὰ ἄλλα ζῶα, ἀξιοῖ ἡμᾶς τοὺς μὲν θεοὺς καθάπερ τινὰς
 ἀρίστους καὶ πρώτους ἡγεμόνας καὶ κοινοὺς εὐεργέτας τε
 ἡμῶν καὶ γονεῖς ζηλοῦν τε καὶ ἀμείβεσθαι διὰ τῆς πρὸς 10
 αὐτοὺς εὐπειθείας, ἀνθρώπων δὲ καὶ κατὰ τὸ κοινὸν καὶ
 κατὰ τὰς ἰδιαιτέρον γινομένας ἐπιπλοκάς καὶ κηδεμονικῶς
 καὶ εὐποιοιτικῶς προϊστασθαι. (9) ἐπειδὴν δὲ νόμῳ καὶ δίκῃ
 συγκεράσωμεν τὰ ἀνθρώπινα καὶ τὰ θεῖα, φησὶν ἄκρως μὲν
 κατὰ φύσιν ἡμᾶς διατεθήσεσθαι ἅτε τελείους γεγονότας καὶ 15
 ἐπὶ τὰ ἀνωτάτω προελθόντας, νόμον καὶ δίκην, οἷς καὶ τὰ
 θεῖα οἰακίζεται τε καὶ μακάρια γίνεται, τοιοῦτους δ' ὄντας
 διὰ τὴν τοῦ λόγου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν σχηματιζομένου
 ἥθους ὀρθότητα καὶ βιώσεσθαι εὐδαιμόνως καὶ καταστρέψειν
 τὸν βίον εὐδαιμόνως, ὥσπερ τι δρᾶμα εὖ συντεταγμένον 20
 ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀστείως ὑποκριναμένους καὶ ἀπαρτί-
 σαντας. (10) θαρρῶν οὖν, ὦ Πάγκρατιδῃ, μὴ ἐπίτρεπε
 μόνον ἀλλὰ καὶ παρακάλει τοὺς παῖδας φιλοσοφεῖν, καὶ
 συναγωνιστὴν παρέχων σεαυτὸν διέγειρε αὐτούς, καὶ πασῶν
 ἀρμοδιωτάτην παρηγορίαν παρασκεύαζε. ἐξέσται γὰρ σοι τοι- 25
 αῦτα προελομένῳ καὶ πρὸς τοὺς ἐξ αἵματος ὑμῖν δικαίους
 ὄντας λέγειν, ὅτι οὐ τέκνα μόνον εἰς τὸ γένος ἀλλὰ καὶ
 τοιάδε τέκνα εἰσῆγαγες, καὶ πρὸς τὴν πατρίδα, ὅτι οὐχ οἷους
 ἔτυχε μόνον ἀνθρώπους αὐτῇ ἀλλὰ καὶ οἷους δεῖ πολίτας
 παρῆσθαι. (11) εἰ δὲ θαρρήσετε κοινῇ καὶ πρὸς τὴν 30

19 ss. de imagine cf. Teles p. 11, 5 et quae composui prol.
 in Tel. p. XCVIII s.

10 τε om. A si recte intellego Hercherum || 12 κηδαιμονικῶς
 A || 16 οἷς A: οἶαν α || 23. 24 καὶ συναγωνιστὴν — διέγειρε
 αὐτοὺς acc. ex A || 25 ἀρμοδιωτάτην A || 30 πρὸς om. A

εαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων θεραπεύειν ὡς ἄξιόν ἐστι διαναστή-
 σετε τὰς ψυχὰς, εὐθὺς μὲν ἐν τῇ ἀγωνοθεσίᾳ τοῦ θεοῦ
 συμφιλοσοφῆσετε ἀλλήλοις, οὐ μόνον τὰ νομιζόμενα παρα-
 σκευάζοντες αὐτῇ, ἅπερ ἐκ βαλαντίου ψιλοῦ γίνεται, ἀλλὰ
 5 καί, οὐ ἔνεκεν νενόμισται, ἀκολουθοῦντες τῇ ἱερᾷ καὶ ἀρχαίᾳ
 παραδόσει, ὅπερ ἐκ μόνης τῆς εὐσεβοῦς καὶ φιλοσόφου περι-
 γίνεται διαθέσεως, καὶ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ἀγῶνι εὐταξίας ἐπὶ
 τὸν κοινὸν ὑμῖν τε καὶ πᾶσιν ἡμῖν ἀγῶνα τραπήσεσθε,
 οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ φύσιν ἀφαιρησόμενον, μόνον δὲ τὰ
 10 λύπης καὶ θορύβου αἷτια ἡμῶν περισπᾶσοντα. (12) ἐν ᾧ
 ἀγῶνι ἡττηθῆναι μὲν ἀνάγκη τὸν ἀπαράσκευον, ἡττηθέντα
 δὲ ἐκπεσεῖν χρηὲς εἰς δουλείαν καὶ κακοδαιμονίαν, ἣν οὐδ'
 ἐξομώσασθαι τινι ἡμῶν συγκεχώρηται· κρατούμεθα γὰρ ἐν
 αὐτῇ ὑπὸ τε τῶν αἰδίων καὶ τῶν τῆς φύσεως καὶ ὑπὸ τῶν
 15 θέσει νόμων, εὐτακτεῖν ἐκάστω καὶ ζῆν δικαίως ἅμα καὶ
 δσίως προστασσόντων. ταῦτα οἶμαι σε ὡς παρὰ πατρός
 παίδων πατέρα προσδεξάμενον αὐτόν τε ἄμεινον ἔξειν καὶ
 τοῖς υἱοῖς εἰς τὰ ἄριστα συλλήψεσθαι. ἀσπάξομαι σε καὶ
 διὰ τᾶλλα καὶ διὰ τὴν εἰς ἡμᾶς εὐνοίαν. ἴσθι ὅπ' ἐμοῦ
 20 στεργόμενος. τοιούτων δὲ καὶ ἐτέρων φιλοσοφοῦντες εὐπο-
 ρήσετε φίλων.

Ἀπολλώνιος Μουσωνίῳ φιλοσόφῳ χαίρειν.

Βούλομαι παρὰ σέ ἀφικόμενος κοινωνῆσαι σοι λόγον καὶ

22 Philostratus Apollon. vit. IV c. 46 p. 85, 13 Kays.
 ἐτύχχανε δὲ περὶ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ Μουσώνιος κατελιγ-
 μένος ἐν τοῖς δεσποτηρίοις τοῦ Νέρωνος, ὃν φασὶ τελεώτατα
 ἀνθρῶπων φιλοσοφῆσαι, καὶ φανερώς μὲν οὐ διελέγοντο ἀλλήλοις
 παραιτησαμένου τοῦ Μουσωνίου τοῦτο, ὡς μὴ ἄμφω κινδυνεύ-

1 τε om. A | διαναστήσετε Hercher: διαναστήτε libri ||
 2 τὰς ψυχὰς Hercher: ταῖς ψυχαῖς libri || 4 γίνεται A γίγνεται a ||
 7 διαθήσει A || 10 περισπᾶσσονται A || 12 δ' A || 22 iteravimus has
 ineptias fere ex epistolographis Hercheri p. 127 s., qui adnota-
 vit diversitates quae inter Kayseri recensionem (k) et Lauren-
 tianum LXXII 12 (L) sive Aldinam (a) intercedunt

στέγης, ὥς τι ὀνήσαιμι σε, εἴ γε μὴ ἀπιστεῖς, ὥς Ἡρακλῆς ποτὲ Θησέα ἐξ Ἄιδου ἔλυσε. γράφε τί βούλει. ἔρρωσο.

Μουσώνιος Ἀπολλωνίῳ φιλοσόφῳ χαίρειν.

Ὦν μὲν ἐνενοήθης, ἀποκρίσεται σοι ἔπαινος· ἀνὴρ δὲ ὁ ὑπομείνας ἀπολογίαν καὶ ὥς οὐδὲν ἀδικεῖ δείξας ἑαυτὸν λύει. ἔρρωσο.

Ἀπολλώνιος Μουσωνίῳ φιλοσόφῳ χαίρειν.

Σωκράτης ὁ Ἀθηναῖος ὑπὸ τῶν ἑαυτοῦ φίλων λυθῆναι μὴ βουληθεὶς παρῆλθε μὲν ἐς τὸ δικαστήριον, ἀπέθανε δέ. ἔρρωσο.

10

Μουσώνιος Ἀπολλωνίῳ φιλοσόφῳ χαίρειν.

Σωκράτης ἀπέθανεν, ἐπεὶ μὴ παρεσκεύασεν ἑαυτὸν εἰς ἀπολογίαν, ἐγὼ δὲ ἀπολογήσομαι. ἔρρωσο.

σειαν, ἐπιστολιμαίους δὲ τὰς ξυνουσίας ἐποιῶντο φοιτῶντος ἐς τὸ δεσμοκτήριον τοῦ Μενίππου καὶ τοῦ Δάμιδος. τὰς δὲ οὐχ ὑπὲρ μεγάλων ἐπιστολὰς ἔασαντες τὰς ἀναγκαίας παραθησόμεθα καὶ ὧν ὑπάρχει κατιδεῖν τι μέγα. Ἀπολλώνιος Μουσωνίῳ — (c. 47 p. 85, 28) ἀπολογήσομαι. ἔρρωσο. cf. Suidas s. v. Μουσώνιος: πρὸς δν (sc. Μουσώνιον) καὶ ἐπιστολαὶ φέρονται Ἀπολλωνίου, κἀκείνου πρὸς Ἀπολλώνιον

1 ὀνήσαιμι σε. εἴ γε et mox ἔλυσε, γράφε distinguit k || 4 διενόηθης La | δὲ ὁ] δὲ La || 6 λύει abest a k || 8 ὁ abest a k || 9 τὸ non legitur in k || 12 ἐς ἀπολογίαν ἑαυτόν k

INDICES MVSONIANI.

NOMINA MVSONII DISSERTATIONVM A LVCIO DIGESTARVM.

Ἀγλαὸν 59, 15
 Ἀδμητος 74, 15
 Ἀθηναῖος 49, 6
 Ἀθήνηθεν 47, 6
 Ἀθήνησιν 49, 4. 71, 4
 Ἀλκηστις 75, 4
 Ἀμαξόνες: τὸ Ἀμαξόνων γένος 15, 17
 Ἀριστείδης ὁ δίκαιος 47, 7
 Ἀριστοφάνης: ὑπ' Ἀριστοφάνους 54, 13
 Ἀρταξέρξης: ἐπ' Ἀρταξέρξην 47, 12
 Ἀφροδίτη 75, 10. 14
 Δημοσθένης 53, 6
 Διογένης 49, 4. 7 Δ. ὁ Σινωπὴς 47, 10 Διογένης 49, 6 Διογένη 43, 16
 Διονύσιος: ὑπὸ Διονυσίου τοῦ τυράννου 46, 11
 Δίων δὲ ὁ Συρακούσιος 46, 11
 Ἑλλάς: ἐν τῇ Ἑλλάδι 43, 18
 Ἕλληνες: τῶν Ἑλλήνων 113, 3
 Εὐριπύλη: τὴν Ἐ. 14, 12
 Εὐμόδωρος 47, 7
 Εὐως 75, 9. 12
 Εὐριπίδης 42, 11. 48, 1 πρὸς Εὐριπίδην 49, 2 πρὸς τὸν Εὐριπίδην 48, 9 ὃ Εὐριπίδῃ 48, 9 citatus nomine detracto 45, 7 cf. 74, 15 adn.

Ἐφεσίους 47, 8
 Ἐφεσος: ἐξ Ἐφέσου 47, 7
 Ζεύς 87, 1 τοῦ Διὸς 37, 4. 42, 9. 87, 7 τῷ Διὶ 87, 10 εἰς τὸν ξένιον Δία 78, 9 εἰς τὸν ὁμόγειον Δία 78, 7. 11 εἰς τὸν φίλιον 78, 10 μὰ Δία 5, 14. 48, 18. 49, 15. 64, 12 νῆ Δία 11, 16. 12, 5. 15, 12. 18, 17. 38, 15. 39, 18. 51, 12. 53, 4. 65, 2. 5. 68, 14. 77, 11. 79, 13. 83, 12. 87, 11. 116, 1. 19.
 Ζήνων ... ὁ Κιτιεύς 98, 4 ὁ Ζ. 98, 13 τοῦ Ζήνωνος 115, 5.
 Ἡρα 75, 8. 14 ζυγίαν 75, 9
 Ἡράκλειτος 47, 8 Ἡρακλείτῳ 96, 8
 Ἡσίοδον 58, 10
 Θεμιστοκλῆς 46, 7
 Θεόγνις 62, 1
 Ἰοκάστη: τὴν μὲν Ἰοκάστην 48, 3
 Ἰσοκράτης: ὁ ῥήτωρ Ἰσ. 92, 6
 Κιτιεύς: Ζήνων ... ὁ Κιτιεύς 98, 4
 Κλεάνθης: ὁ Κλ. 4, 12 Κλεάνθην τὸν φιλόσοφον 4, 6
 Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος 47, 11
 Κόρινθος: εἰς Κόρινθον 49, 5
 Κορίνθιος 49, 7

Κράτης 71, 1 Κράτητι 70, 14
 Κύρος: μετὰ Κύρον 47, 11
 Λακεδαιμόνιος: ὁ Λ. 44, 6.
 47, 11 οἱ παλαιοὶ Λακεδαι-
 μόνιοι 113, 2 Λακεδαιμονίων
 52, 11
 Λάκων: ὁ Λ. 4, 6. 97, 19
 Λακωνικῶς 3, 16
 Λάμψακον 46, 11
 Λυκίου (l. Λονκίου) in lem-
 mate 19, 15 cf. 105, 4 adn.
 Λυκοῦργον 112, 11
 Μαγνησίαν 46, 10
 Μάνην 98, 7
 Μουσώνιος: ὁ Μ. 1, 7. 20,
 12. 21, 2. 10. 16. 40, 14. 70,
 13. 82, 3 ὃ Μουσώνις 82, 1
 Μουσωνίου passim in lem-
 matis τοῦ Μ. 40, 10 τῷ δὲ
 Μουσωνίῳ 20, 3
 Μυοῦντα 46, 10
 Μύσωνα τὸν Χηναῖον 59, 15
 Ξενιάδου 49, 8
 Ὀδυσεύς: ὁ γοῦν Ὀδ. 46, 3

[Homerus] 4, 14. 10, 9. 131,
 23. cf. 46, 3
 Πέρσης: τοὺς Πέρσας 46, 9
 Πολυνείκους 48, 3
 Πυθαγόρα 70, 13
 Ῥωμαίων 32, 6
 Σικελία: ἐπὶ Σικελίαν 46, 15
 Σινωπεύς: ὁ Σ. 47, 10
 Σινώπη: εἰς Σινώπην 43, 18
 Σπάρτη: τῆς Σπάρτης 112, 12
 Σπαρτιατικὸς οὗτος ὁ Λακε-
 δαιμόνιος 44, 5
 Συρία: ἀπὸ τῆς Συρίας 32, 5
 ἐν Συρίᾳ 32, 5
 Σωκράτης 10, 8. 40, 7. 42, 2.
 54, 12 Σωκράτους 102, 10
 Σωκράτει 70, 14
 Φαίαξ: τοὺς Φαίακας 46, 6
 Φωκίων δὲ ὁ χρηστός 55, 2
 τὸν Φωκίωνα 55, 6
 Χηναῖος: τὸν Χηναῖον 59,
 15
 Ψωφίδιος: τὸν Ψωφίδιον
 Ἀγλαὸν 59, 16

NOMINA MUSONII FRAGMENTORVM MINORVM.

Γάλβα σφαγέντος 129, 15
 ἀπὸ Γ. 130, 1
 Ζεύς: ὁ Ζ. ὁ Σωτήρ 124,
 12
 Θρασέας 127, 14
 [Homerus] poetarum sapien-
 tissimus 131, 16
 Καπιτώλιον: τὸ Κ. 128, 10.
 11. 12
 Κινύρου 122, 13
 Κροίσου καὶ Κινύρου 122,
 13
 Λακεδαιμόνιος: τοῦ Λακε-
 δαιμονίου 125, 13 τῶν Λα-
 κεδαιμονίων 126, 2

Λυκούργου τοῦ Λακεδαιμο-
 νίου 125, 13
 Μουσώνιος 120, 4 ὁ Μ. 124,
 13 Musonius 132, 1. 133, 18
 Μουσωνίου 123, 7. 134, 1
 passim in lemmatis τῷ Μου-
 σωνίῳ 124, 11 Μουσώνιον
 134, 6 Musonium philoso-
 phum 130, 8 Μουσώνις 124,
 12 a Musonio philosopho
 133, 1 vide Ῥούφος
 Ῥούφος 127, 15. 128, 19 ὁ Ῥ.
 129, 9 130, 3 Ῥούφῳ 128, 7.
 129, 15 Ῥούφον ἐκ τῶν ἐπι-
 κτήτων Περί φιλίας pro lem-
 mate p. 124 ss.

ῥουτίλλιος: δ' P. 124, 11 δ γὰρ
'P. 124, 14

Σύλλας: δ Σύλλα 123, 8
Ulixi 131, 17

MEMORABILIA.

praeter res quasdam commemoratione dignas recepi vocabula aliunde non nota aut senioris aetatis, formulas aliquot dicendi, denique nonnulla quae ad grammaticas quaestiones pertinent.

ἀκολαστήματα 14, 16
ἀκρασία 99, 11 ἀκρασίας
ἔργον 66, 20 τῆς ἀκρασίας
10, 12. 120, 2
ἀλεκτορίδων 15, 13
ἀλεκτρονόμι 114, 17 ἀλεκτρο-
όνες 30, 12
ἀλουργής: στρωμναι δὲ ἀλουρ-
γείς 110, 5
ἀμόλυντος: τῷ τε ἀμολύντῳ
καὶ τῷ σχολαίῳ 105, 9
ἀμπέλῳ 114, 12
ἀνάδοσις: κατὰ τε τὴν πέψιν
καὶ τὴν ἀνάδοσιν 103, 6
ἀνασκησία 15, 19
ἀντιδήξεται τις τὸν δακόντα
55, 15
ἀνυποδετεῖν 107, 8
ἀξιοζηλότατον 81, 7
ἀξιοζήλωτος 68, 12
ἀπερρωγός: οἷ γε μὴ τελέως
ἀπερρωγότες 64, 17 nisi ille
est plane deperditus 131, 7
ἀπῆνε. α 122, 11
ἀπραγμάτευτος: τὸ ἀπραγ-
μάτευτον τοῦ μετὰ πραγμά-
των... περιπαδέστερον 105, 1
αὐτεξούσιος 66, 5 ἔλευθέραν
καὶ αὐτεξούσιον 87, 18
αὐτουργικὴν καὶ κακόπαθον
11, 21 αὐτουργικοὶ καὶ φιλό-
πονοι 57, 13
βίῳ verbi temp. praes.: βιοῖ
89, 17 βιοῦν 14, 8. 46, 11.

89, 17. 93, 9. 123, 8 τὸν
... βιοῦντα 81, 8
βοῦς 89, 4
γυπὸς... καὶ τόργον 98, 8
δεῖνοπαθοίη... καὶ ὀδύροιο
43, 1
διπλασίῳ χρόνον τοῦ τετα-
γμένου 75, 1
δοξοκόπος 29, 9
ἐγγύτερον 4, 9. 79, 1 cum
genet. 4, 9 cum dat. 79, 1.
cf. 107, 10
εἰς ἄγαν 57, 12
ἐκκάθαρσις, ἡ 111, 17
ἐκλογιστικὴν τῶν οἴκῳ συμ-
φερόντων 10, 3
ἐλλέβορον 124, 1
ἐμπιπλάμενον 89, 12
ἐν τοῖς μάλιστα 99, 14
ἐνεκα passim ἐνεκεν 106, 3
εἵνεκα 115, 3
ἐν τεταμένως 22, 6 πάνν ἐ.
94, 5
ἐπάνω ἡδονῆς εἶναι... ἐπάνω
πλεονεξίας 34, 20
ἐπικεικὴς τις βουλόμενος εἶναι
ἄνθρωπος 102, 11 καὶ ἀξι-
οῖς τις εἶναι ἐπικεικὴς 42, 6
ἀδελφὸν ἐπικεικὴ 81, 5 ἐπιει-
κὴ καὶ δημοτικόν 126, 4
ἄλλως τε καὶ ἐπικεικὴς ὥσι
79, 10 παρ' ἀνθρώποις τοῖς
ἐπικεικῶν 51, 15 προεπαδέ-
στερον τοῖς ἐπικεικῶν 105, 3

ἐπιμελεῖσθαι 7, 5. 24, 11.
 76, 11. 105, 7 ἐπιμελητέον
 34, 8. 35, 17 τοὺς ἐπιμελο-
 μένους 57, 14
 ἦδει (sc. ἡ τροφή) τὸν ἄνθρω-
 πον 103, 5
 θαρραλέος 39, 11 θαρρα-
 λέον 36, 22. 90, 3 (cf. adn.)
 θαρραλέως 92, 16 θαρσαλέον
 35, 9
 θατέρου θάτερον 16, 12
 θανματοποιοί, οἱ 30, 1
 θεοειδή: θεῖους καὶ θεοει-
 δεῖς 91, 1
 ιδιώτης: τῆς ιδιότητος (opp.
 * ἡ φιλόσοφος) 11, 3 cf. 43, 17
 ἵνα δὲ συντεμῶν εἰπω 87, 5
 ἵνα δὲ συνελὼν εἰπω περὶ
 τροφῆς τὸ πᾶν 105, 4
 ἔπος 89, 4. 6. 9. 111, 18
 ἔπω 89, 8 ἔπων 13, 14
 ἔπους 40, 2 ἔπους 18, 10
 καθῆσθαι εἰς Σινώπην 43,
 18 κ. ἐν πόλει 59, 7
 καλλωπίστριαν 10, 14
 κατάποσις: ἡ μὲν κατάποσις
 ... δίοδος τροφῆς 101, 19
 οὐ ταῖς χερσίν, οὐ τοῖς ὕμμα-
 σιν, οὐ τῇ καταπόσει 100, 5
 τὴν κατάποσιν κολακεύων
 μειζόνως 97, 5 ἵνα λεαίνη-
 ται τὴν κατάποσιν 101, 17
 κόραις καὶ κόροις 18, 4
 κύων 89, 4. 8 κύνας 89, 10
 κυσὶν 100, 2 κύνας 13, 12
 λέοντι 114, 17
 λύκου 72, 8
 λυμαντικὸν γὰρ ἄρχοντος 34,
 15 cf. Arr. diss. Epict. III
 7, 20
 μελίσση 72, 14
 μόγῃς 4, 1 μόλις 124, 8
 μόνως 6, 1
 νῆ Δία, ἀλλὰ 48, 1. 53, 4. 65, 2.
 79, 13
 νόμον ἔμφυχον 37, 2

ὁμόθυξ *coniux*: τῷ ὁμόθυγι
 συντείνειν τε καὶ συμπνεῖν
 68, 16
 ὄρνεα 30, 5 ὄρνέοις 116, 20
 ὄρνιδων θηλειῶν 15, 13
 ὄρνιδίου 98, 1
 ὄρυγες καὶ ἀλεκτρύνες 30,
 12
 οὐδεὶς μηδεὶς *passim* οὐθε-
 νός 30, 15
 οὕτως *sic* usu *rariore* 30, 2
 οὕτω ... καὶ οὐχ ἑτέρως 16, 15
 παλαιά, τά: καὶ τί δεῖ τὰ
 παλαιὰ λέγειν; 49, 10
 παλαιοί, οἱ: ὥσπερ ἐδόκει
 τοῖς παλαιοῖς 37, 1
 πάνυ δὴ 44, 10 πάνυ τι 19, 11
 παρὰ πλεον ἢ δεῖ 101, 5
 περαίνεται *colligitur* 2, 22
 περιβάλλω: τῇ πόλει οἶκον
 περιβλητέον 73, 9 τοῦ περι-
 βεβλήσθαι μεγάλην οἰκίαν
 109, 4
 περιβολή: οἶκον περιβολῆς
 73, 10
 περιστέρα: νεοττὸν περιστε-
 ρᾶς 98, 6
 πόμα: ἐν τε πόμασι καὶ βρώ-
 μασι 98, 17
 πρᾶγμαται εἰς μείζονος 3, 4
 4, 5
 προουγμαότερον 38, 6
 πῶς καὶ τίνα τρόπον 24, 8.
 38, 7
 ῥήτορες, οἱ 36, 12. 15
 σίτος: ἐν σίτῳ 99, 12 σίτον
 101, 16 σίτα καὶ ποτὰ 103, 2
 σίτων καὶ ποτῶν 93, 11. 102, 4
 ἐν σίτοις καὶ ποτοῖς 94, 7
 σιτίοις ὄγεινοῖς 124, 4
 σκιατροφεῖσθαι, τοῦ 59, 9
 σοφίζονται 12, 9
 σοφίσματι 128, 15
 σοφισταί, οἱ 59, 7 τοὺς σο-
 φιστὰς 61, 1
 σπανιώτερον 100, 17. 104, 11

σπέρμα ἀρετῆς 8, 1
 στοιχεῖν ... τῷ λόγῳ 102, 9
 στοιχεῖν καὶ ἔπεσθαι τοῖς
 λόγοις 40, 14
 τάξις: ὁ λόγος ... τῇ τάξει
 πρότερος τοῦ ἔθους ... δυ-
 μάμει μέντοι τὸ ἔθος προτε-
 ρεῖ τοῦ λόγον 21, 24
 ταῦτα μὲν ταύτῃ ἔχει sim. vide
 praef. p. IX
 τεθνηξόμενον 75, 1
 τί δεῖ καὶ λέγειν; 67, 1
 τόργον 98, 3
 τρανότητα περὶ λόγους καὶ
 δεινότητά τινα περιττήν 19, 9
 νιός 74, 3 νίος 48, 4 ὄψ 82, 9

νιδόν 83, 4. 86, 12 νιέας
 13, 9
 ὑποβολή, ἥ: τοῦ φυσικῆν
 εἶναι ὑποβολὴν τῇ τοῦ ἀν-
 θρώπου ψυχῇ πρὸς καλονά-
 γαδίαν 7, 21 εἰς τὸν βίον
 ἔχων ὑποβολὰς ... 8, 11
 ἀρχὴν καὶ ὑποβολὴν τοῦ σω-
 φρονεῖν 94, 6
 ὕες, αἱ 66, 2 ὅσιν καὶ κυσὶν
 100, 2
 φάρυξ: ἐν τῷ φάρυγι 97, 9
 sed vide adn.
 φιλόνεικον 10, 13
 ὅσπερ ἀμέλει 44, 5. 92, 6
 ὥς ὁ τι ἐμπειρότατα 20, 7

ADDENDA.

p. 2, 20 τὸ secludi vult Elter coll. 2, 13 || 3, 3 delenda
 virgula ante πλείων || 5, 4 τοῦ φιλοσόφου <βίον> mavult Elter ||
 5, 16 <ὄγιῃ> εἶναι καὶ ἀλ. prop. Elter || 6, 4 in adn. inf. de-
 leantur v. cum lemmate || 7, 18 ἂν <ὅτι> ἀγαθός praefert Elter
 idque mihi quoque in mentem venit || 7, 20 ἦν τυγχάνοι prop.
 Elter || 8, 10 τις incertum || 9, 6 leg. ὁσφραίνεσθαι || 12, 15 post
 οὐδέν intercidit distinctio || 16, 9 de lacuna dubitat Elter ||
 18, 1 τοῦτο δὲ καὶ καὶ ταύτῃν ἀ. commendat Elter || 18, 14 leg.
 εὖ ποιεῖν et in adn. addatur: 14 εὖ ποιεῖν L || 20, 7 leg. ὥς ὁ τι
 ἐμπ. || 27, 11 ἐπεὶ οὖν ταῦτα, φημί, ταύτῃ ἔχει prop. Elter ||
 30, 14 οὐδ' ὅπερ ci. Elter || 37 adn. 2 al. Xenophon || 41, 5 Φυγὴν,
 γὰρ ἔφη, πῶς rectius distinguit Elter || 42, 2 l. ἐστὶν || 42, 5 ἀξιοί
 τις mavult Elter || 54, 13 l. λοιδορηθεῖς || 55, 2 l. Heylbut ||
 59, 9 τί δέ; — λαμβάνειν; non interlocutoris esse recte monet
 Elter || 60, 16 μετὰ defendit Elter || 64, 1 ἢ μὴ κακὸς <εἶναι
 ἀξιοῦντας> sim. proponit Elter || 65, 9 ἀποφαίνει Elter (cf. Clem.) ||
 66, 19 malo nunc ἂν μ. ἀκρατέστεροι φαίνονται ὄντες, <φαί-
 νονται ὄντες> καὶ κακίονες coll. 44, 8 || 72, 3 l. ἦ; || 73, 8 verum
 puto nunc τοῦ πέλας· πῶς οὐ καὶ — περιβητέον; cf. 78, 1. 6 ||
 76, 7 l. μάλλον ἐστὶν || 79, 7 καὶ incertum. ἦ prop. Elter || 83, 10 καθὼς
 ἀπειθεῖς Elter || 84, 16 post γονεῦσιν leniter distinguendum ||
 87, 9 interim conicio ei δὴ τῷ πείθεσθαι [θεῶ] τῷ <πατρὶ τῷ
 σῶ> ἀνθρώπῳ ἔπεσθαι μ. || 89, 14 leniter distinguas post πρᾶττι.

Künstlerischer Wandschmuck
für Haus und Schule. Farbige Künstlersteinzeichnungen.

Größere Blätter: 70×100 cm und 85×110 cm, je je 3—6.

Erbsenen sind ca. 70 Blätter, grüner.

Bäcker, Abend.
Bergmann, Seerosen.
Biele, Hünengrab.
De Bois-Remond, Aithie Landföhr.
Burger, Vor der Kirche. ((Astrapolis).
Com, Schwarzwaldstanne.
Achtrodt, Drohen Nabel Me Kapelle.
Stentender, W. Kröhen im Sänze.
Georgi, Erste. Pflügender Bauer.
Hein, Im Wasgenwald. Am Weibstuhl.
Hoch, Morgen im Hochgebirge.
Hoch, Kleischer. Neftern.
Holler, Kühlung der Schmitzer nach der
Schlacht von Marignano
Kampmann, Mondaufgang.
Kampmann, Abendrot. Herbstabend.
Knobold, Eichen.
Kether, Sonntagshille.
Kochermann, Wenn Boits will rechte Faust
erwelen.

Luer, Abendfrieden.
 Marthaei, Nordseeligk.
 Müll, Räuberjagd. Hänsel und Gretel.
 Otto, Christus und Iffobenus.
 Otto, Maria und Martha.
 Paezto, Reigen.
 Roman, Paestum. Röm. Campagna.
 Schacht, Einfame Weide.
 Schinnerer, Waldbüsch. Winterabend.
 Schneider, Sotska, Weillau.
 Schramm - Titian, Schwäne.
 Strich - Chapell, Lieb Heimaland etc.
 Herbst im Land. Dorf in Dänen.
 Frühlingslust. Mitternacht.
 Süß, Sanft Georg.
 Voigt, Kirchgang.
 v. Vollmann, Wogen des Hornfels.
 Wieland, Sternennacht (Mitternachts).
 Wittenberger, Schmelz der Reben.
 Aufbrechen.

Kleinere Blätter: 30×41 cm:

Ergebnen (Ind co. 30 Blätter, je A. 2.50,
besuntier:

Befest. Sächslische Dorfstraße.
 Diele, Chyrtmarkt, Einlauer Hof.
 Daur, Reichliche Höhen. Kapelle.
 Schentlicher, W., Matmorgen.
 Heia, Das Tal.
 Hildenbrand, Was der Mond erzählt.
 Kampmann, Herdthürme. Feiertag.
 Kleinhempel, Wendische Bauernreise.
 Lang, Alles Städtchen.
 Mäurer, Berner Bauernmädchen.
 Orlich, Herzhafft.
 Pegel, Am Stöcker.
 Strich-Chapell, Hühnende Kottaden.
 Strich-Chapell, Heuerrie.
 v. Tollmann, Frühling auf der Weide.
 v. Tollmann, Herbst in der Eifel.
 Zeising, Dresden.
 Geländekarte mit 10 Blättern
 nach Wahl. M. 28.—
 Kartenmappe mit 5 Blättern
 nach Wahl. M. 12.—

Rahmen: Zu 6. gvw. Blatt. A 3-8
 54. A 17. : au. von Helmergen. A 3-8

Bunte Blätter: 21-233 cm

Kleinste Künstlersteinzeichnungen.

Erschienen sind ca. 20 Blätter, je 8 L.,
darauf:

Diele, Berghütt.
Daur, Am Meer.
Silenticher, W., Am Walossrand.
Mild, Morgenlauge im Hochschlage.
Hilfenbrand, Stiller Wäldchen.
Kampmann, Baumblüte, Bergbock.
Knapp, Unter dem Apfelbaum.
Matthaei, In der Marichen.
Weid, Der Rattenfänger.
Schroeter, Berg-Schlößchen.
In Farnlezzahmen. N. 1.
In mahomed Rahmen. N. 3.
Leinwandmappe mit 10 Bildern
nach Wahl. N. 12.
Marianmappe mit 3 Bildern
nach Wahl. N. 5.

Portraits: 50-60 cm. 4. A. 3.-
Bauer, Goethe, Schiller, Luther,
Kampf, Kaiser Wilhelm II.
Bauer, kleiner Schillerkopf. Größe
19-29 cm. Preis 1,- in Rahmen.
rahmen 2. A. in malle. Rahmen 3.-

